Q. HORATII FLACCI VENVSINI, Poetæ Lyrici, Poëmata omnia doctissimis scholijs illustrata.

¶ Excusum apud Guil. Norton.
Anno dñi. 1574.

Bought of Rd Sho[illegible]

Sept 1750 — William Sher[illegible]

Junior

Q. HORATII

Flacci vita, ex vetusto quodam *exemplari descripta.*

Q. Horatius Flaccus libertino patre natus in Apulia, cùm parente in Sabinos migrauit. Quem cùm pater puerum Romam misisset in ludū literarium, parcissimis eruditus impensis, angustias patris vicit ingenio, coluitq́; adolescens Brutum, sub quo tribunus militum, ciuili bello militauit, captusq́; à Cæsare, post magnū tempus, beneficio Mœcenatis non solùm seruatus, sed etiam in amicitiam receptus est. Quapropter Mœcenati & Augusto in omnibus scriptis suis venerabiliter assurgit. Scripsit carminum libros. 4. Carmen seculare Epodon. De arte poetica, Epistolarum libros 2. Sermonum. 2. Commentati sunt illum Porphyrion, Modestus I. Gelenius, Acron, omnium optimè C. Æmilius.

Q. HORATII FLACCI

vita, per Petrum Crinitum Flo-*rentinum.*

Q. Horatius Flaccus in Venusio Apuliæ oppido natus est, patrē habuit libertini gn̄is. Vnde illud. Quem rodunt omnes Libertino patre natum. Pro certo habetur eius natalem fuisse duobus circiter annis ante coniurationem L. Sergij

Catilinæ, quo tempore celebres erant in ciuitate, ex Poëtis Val. Catullus, Licinius Caluus, & Heluius Cinna, ex oratoribus M. Cicero, Q. Hortensius, & Q. Catulus, ex philosophis Var. Terentius, & Figulus Nigidius. Orbilium Beneuentanum, vt constat, à puero audiuit, quem appellat alicubì plagosum: ac mirum quam breui tempore in bonis literis profecerit. Ingenio enim facili, & auidißimo fuisse traditur in capiendis optimis disciplinis. Vbi autem satis visus est nauasse operam latinis studijs, Athenas se contulit, vt philosophorum præceptis liberius incumberet, maximéque Epicureorum placita videtur probasse, vt illud vrbanè dictum testatur:

Me pinguem, & nitidum bene curata cute vises,
Cùm ridere voles Epicuri de grege porcum.

Moribus fuisse dicitur sub obscœnis, & ad bilem interdum paulò excitatior, adeò ergà amicus gratus, atque officiosus, vt nobiliorum etiam studijs et gratia clarior indies ac nobilior esset. Nam primò dignitatem Tribunitiam honestis suffragijs est adeptus, & Romanæ legioni præpositus, quod ipse de se scribit. Amicos verò habuit ex poëtis Albium Tibullum, Quintilium Varum, cuius obitum officiosè deplorat: Valgium consularem, Vergiliumq́ ipsum, ex prima nobilitate Iulium Florum, Maximum Lollium, et mœcenatem, cum quo suprà septem annos summa familiaritate vixit, quòd cum locis multis, tum maximè his versibus apparet:

apparet:

Septimus octauo propior iam ſuggerit annus,
Ex quo Mecœnas me cœpit habere ſuorum
In numero.

Nam cum ipſo quidem Horatio iocari liberius Mecœnas atque agere conſueuit, eidémq; concredere ſua ſtudia in rebus ciuilibus. Cum ipſa ciuitas magnis factionibus teneretur, varijſq; ſeditionibus æſtuaret, ſecutus primo eſt Bruti & Caßij partes, quòd à multis alijs & à Sidonio Apollinare traditum eſt, qui ad Iulium Maioranum ſic refert: Et tibi Flacce acies bruti, Caßiq; ſecuto.

Carminis eſt autor, qui fuit & veniæ.

Mox verò accidit, vt fauore mecœnatis nō dignitates tantum aſſequeretur, ſed ipſi quoque Octauio Imper. foret inſinuatus, cùm liberè et amicè ad illum ſcribat illas tamen epiſtolas, quæ referuntur à quibuſdam Auguſti ad Flaccum, magis confictas opinamur, quàm dignas tanto principe, eiuſq; ſumma eruditione, quod ipſum cum alia multa, tū eloquutio imprimis probat. Compoſuit perplura, quæ vulgo etiam ſunt notißima, nos quam breuiſſimè repetemus. Libros carminum. 4. Epodon, & ſeculare carmen, quibus Auguſtum ac Mecœnatem miris laudibus celebrat. In ſcribendis Iambicis mire efficax habitus eſt, quod & Fab. Quintilianus teſtatur: Inter lyricos verò, inquit, ſolus ferè dignus eſt legi Horatius, quoniam & inſurgit aliquando, & plenus eſt iucunditatis et gratiæ, va-

rijsque verbis & figuris felicißimè audax. Ex quo illud peruulgatum:

Hic inter Lyricos sublimi vertice Vates
Sydera summa ferit, seu dulcia furta puellæ
Cantat, amicitias, conuiuia, prælia, paces:
Siue Lycambæis lacerat latratibus hostem,
Impetit aut vario corruptos carmine mores.

Apollinaris quoq; sic ad Tonantium de Horatio:

Sed tu per Calabri tramitis aggerem
Vis vt nostra dehinc cursitet orbita,
Qua Flaccus Lyricos Pindaricum ad melos
Frenis flexit equos plectripotentibus,
Dum metro quatitur chorda Glyconio
Nec non Alchaico vel Pherecratio
Iuncto & Lesbiaco, siue Anapæstico
Vernans per varij carminis Eclogas
Verborum violis multicoloribus.

Diomedes grammaticus, et alij veteres. 21. carminum modos ab Horatio decãtatos asserunt, quorũ rationes in tertio de grammatice libro à Diomede ipso referuntur. Scripsit de arte Poëtica librum ad Pisones volumina duo Satyrarum, ac totidem epistolarum. In satyra vero Lucilium sequutus est, etsi eum vt lutulentum accusat. Fabius certè Quintilianus præcipuum in satyra dicit hunc ipsum Horatium, ac purum inprimis & tersum. Quin hoc illi proprium & peculiare fuit, vt ridenti similis, & quasi dißimulans, improbitatem, ac vitia hominum accusaret, quod ea magis vrgeant,

ant, atq; efficiant, quæ sensim irrepunt, quàm quæ aperta fronte inuadunt, quod ipsum & poëta Persius demonstrat.

Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico.
Tangit, & admissus circùm præcordia ludit.
Callidus excusso populum suspendere naso. Sed & poëta Ouidius ingenuè fatetur, magnopere se Horatianis versibus delectatum, & eius carmen diligenter audisse, veluti Propertium, Macrum, Ponticum, & Bassum qui Iambicos lusit: Et tenuit nostras numerosus Horatius aures. Cum ferit Ausonia carmina culta lyra Permultos verò enumerat Horatius, quorum & studium & iudicium percoluit, vt Plocium, Mecœnatem, Varium Virgilium, Fuscum, Viscos, Valgium, Pollionem, Messalam, & alios. Secutus est eum in componendis Lyricis Paulus Paßienus, qui, vt est author Plinius, mirificè illum exprimebat. Statura fuisse dicitur breui, corpore obeso, oculis lippis, quæ vel ex carmine illius varijs locis colliguntur. Moritur autem Horatius anno ætatis suæ. 57. vt in Eusebianis annalibus relatum est. Alij suprà septuagesimum annum vixisse scribunt, quod ego tamen falsum existimo, vt alibi obseruatum est.

Q. HORATII

Flacci Carminum liber primus.

AD MECOENATEM ALIVM alio ſtudio teneri, ſe autem ſcribendorum *Lyricorum verſuum.*

Ode. I. Monocolos. Sūt enim oēs verſus Choriābici Aſclepiadei tetrametri, Acatalectici, qui cōſtat è ſpondeo, & duobus choriambis & Pyrrichio, vel iambo, hoc modo:

Mēcœ—nāsatăuĭs -υυ-ædĭtĕ rē-υυ-gĭbŭsυυ
Oet—præſĭdĭū ēt-υυ-dūlcĕdĕcūs-υυ-mĕŭmυυ
——υυ—--υυ-υυ
——υυ+—υυ-υυ

Studium ſui per contentionem aliorum ſtudiorum cō-mendat.

Ecœnas atauis edite regibus,
O et præſidium, et dulce decus meum.
Sunt quos curriculo puluerem Olympicum
Collegiſſe iuuat, metaq; feruidis
Euitata rotis, palmaq; nobilis
Terrarum dominos euehit ad deos.

Qui ſemel honoribus aut agro colendo addictus eſt, nullis præmijs poterit adduci vt nauta fiat.

Hunc ſi nobilium turba Quiritium
Certat ter geminis tollere honoribus,
Illum, ſi proprio condidit horreo
Quicquid de Libycis verritur areis,

Gaudentem

Gaudentem patrios findere sarculo
Agros, Attalicis conditionibus
Nunquàm dimoueas, vt trabe Cypria
Myrtoum pauidus nauta secet mare.
Luctantem Icareis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium, & oppidi
Laudat rura sui, mox reficit rateis
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est qui nec veteris pocula Maßici,
Nec partem solido demere de die
Spernit, nunc viridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput sacræ.
Multos castra iuuant, & lituo tubæ
Permistus sonitus, bellaq; matribus
Detestata, manet sub Ioue frigido
Venator teneræ coniugis immemor
Seu visa est catulis cerua fidelibus,
Seu rupit teretes Marsus aper plagas
Me doctarum Hederæ præmia frontium
Dijs miscent superis, me gelidum nemus
Nympharumq; leues cum Satyris chori
Secernunt populo, si neq; tibias
Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quòd si me Lyricis vatibus inseris
Sublimi feriam sydera vertice.

Mercator vel cum periculo fortunam ex petitur.

Quidam totos dies genio & voluptati. Indulgent, multi militiæ, nonnulli venationi ita dediti sunt, vt inde auelli nō possint, verum ego ait, musica & lyrico studio nihil suauis duco.

AD AVGVSTVM CÆSAREM.

Ode. 2. Dicolos Tetrastrophos. Primi quiq; tres versus sunt Hendecasyllabi Sapphici Pentametri

acatalectici, qui conſtant è trochæo, ſpondeo, dactylo, & duobus trocheis, vel ſpondeo vltimo, ſic.

Iām ſă—υtis tēr——rīs niuĭs—υυātquē—υdīræ—
Grădī—υnīs mi——sĭt pătĕr—υυ& rŭ—υbēntĕ—υ
Dēxtĕ—υrā ſa——crās iăcŭ—υυlātŭs—υārcēisυυ

Quartus autem quiſque eſt Adonius Dimeter Catalecticus, ex dactylo, et ſpōdeo, vel trocheo, ſic:

Tĕrrŭĭt — υυ ūrbēm — υ

—υ———υυ—υ——
—υ———υυ—υ—υ
—υ———υυ—υ——
—υυ—υ

C. Cæſaris cęde deos voluiſſe vlciſci, multis prodigijs territa Roma, et populo metuête ne iterũ diluuiũ, quod ſub Deucalione vniuerſum mortalium genus abſorbeat. Tyberis Numæ regiam & templũ Veſtæ querit in gratiã vxoris ſuæ, ilię q̃ Cęſaris mortem deplorat.

IAm ſatis terris niuis, atq; diræ
Grandinis miſit pater, & rubente
Dextera ſacras iaculatus arceis,
Terruit vrbem.
Terruit gentes, graue ne rediret
Seculum Pyrrhæ noua monſtra queſtæ,
Omne cum Proteus pecus egit altos
Viſere monteis.
Piſcium & ſumma genus hæſit vlmo,
Nota quæ ſedes fuerat columbis,
Et ſuperiecto pauidæ natarunt
Æquore damæ.
Vidimus flauum Tyberim retortis
Littore Hetruſco violenter vndis
Ire deiectum monumenta regis,
Templaq; Veſtæ.
Iliæ dum ſe nimium querenti

Iactat

Iactat vltorem, vagus & sinistra
Labitur ripa, Ioue non probante,
vxorius amnis.
Audiet ciues acuisse ferrum,
Quo graues Persæ melius perirent:
Audiet pugnas, vitio parentum
Rara iuuentus.
Quem vocet diuum populus ruentis
Imperi rebus? prece qua fatigent
Virgines sanctæ minus audientem
Carmina Vestam?
Cui dabit partes scelus expiandi
Iuppiter? tandem venias precamur
Nube candenteis humeros amictus
Augur Apollo.
Siue tu mauis Erycina ridens:
Quam iocus circumuolat, & Cupido
Siue neglectum genus, & nepotes
Respicis author.
Heu nimis longo satiate ludo,
Quem iuuat clamor, galeæq; leues,
Acer & Mauri peditis cruentum
Vultus in hostem.
Siue mutata iuuenem figura,
Ales in terris imitaris almæ
Filius Maiæ, patiens vocari
Cæsaris vltor.
Serus in cœlum redeas, diuq;
Lætus intersis populo Quirini:

Posteritas audiet suorũ maiorum vitio bellum ciuile gestum.

Prece quasi dicat, nulla spes est in dijs, cum oẽs irati sint ob Cęsari, ensẽ

Expresſit epithetum.

φιλομμειδής

Periphrasis Martis, à quo Romul᷒, & ab illo Romani.

Augustũ Mercurium facit, & Cæsaris vltorẽ, atq; illi diutinam vitam imprecatus, suadet vt Romæ potius pater patriæ quam deus esse velit.

Néue

Néue te nostris vitijs iniquum.
Ocyor aura
Tollat. Hic magnos potius triumphos,
Hic ames dici pater atq; princeps:
Neu sinas Medos equitare inultos.
Te duce Cæsar.

¶ In Vergilium Athenas nauigantem.

Ode. 3. Dicolos distrophos. Primus quisq; versus est Choriambicus Gliconius, trimeter, Acatalecticus constans è spondeo, choriambo, & pyrrichio, vel iambo, sic.

Sīc tē--dīuă pŏ: ēs-υυ-Cyprī-υ

Secundus vero quisq; choriambicus, asclepiadeus tetrameter acatalecticus, è spondeo, duobus choriambis & pyrrichio, vel iambo, sic.

Sīc frā—trēs Hĕlĕnæ-υυ-lūcĭdăsȳ-υυ-dĕrăυυ

——— υυ — υ—
——— υυ—— υυ— υυ

SIc te diua potens Cypri
Sic fratres Helenæ lucida sydera,
Ventorumq; regat pater, — Ven⁹, gemini, Aeolius dij nautis precipuè salutares.
Obstrictis alijs, præter Iapiga,
Nauis, quæ tibi creditum
Debes Vergilium, finibus Atticis
Reddas incolumem precor, — Aes triplex aut pecuniæ cupiditas aut ferri duricies in cõtemnendis periculis.
Et serues animæ dimidium meæ.
Illi robur, & æs triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem

Primus,

Primus, nec timuit præcipitem Aphricum
Decertantem Aquilonibus.
Nec tristeis Hyadas, nec rabiem Noti,
Quo non arbiter Adriæ
Maior, tollere, seu ponere vult freta
Quem mortis timuit gradum?
Qui siccis oculis monstra natantia
Qui vidit mare turgidum, &
Infameis scopulos Acroceraunia?
Ne quicquam deus abscidit
Prudens Oceano dissociabili
Terras, si tamen impiæ
Non tangenda rates transiliunt vada
Audax omnia perpeti,
Gens humana ruit per vetitum nefas.
Audax Iapeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit.
Post ignem ætheria domo
Subductum, macies, & noua febrium
Terris incubuit cohors.
Semotiq; prius tarda necessitas
Leti corripuit gradum.
Expertus vacuum Dædalus aëra
Pennis non homini datis.
Perrupitq; Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum est.
Cœlum ipsum petimus stultitia neq;
Per nostrum patimur scelus
Iracunda Iouem ponere fulmina.

Infa, q̃p fulmine iaciũtur vel ob crebra naufragia.

Mortalium temeritas, quæ non dubitat quiduis experiri, vt Prometheus Ioui ignem furatus sit quidã se mari commiserint, Dædalus aeri Gigãtes celum affectauerint Hercules inferos, si dijs placet, inuaserit.

Ad

Ad P. Sestium Consulem, vt lætior viuat.

Ode. 4. Dicolos Distrophos. Primus quisq; versus est dactylicus, archilochius, Heptameter, Acatalectus, constans è quatuor primis pedibus, spondeis vel dactilis indifferenter, vt in versu Heroico, deinde è tribus trochæis, vel spōdeo vltimo, sic,

Soluĭtŭr—∪∪ācris hy̆—∪∪ēms gră——tā vīcĕ
—∪∪ vēris—∪ēt fă—∪ uōnī——

Secundus verò quisque est archilochius, constans ex penthemimere iambica. i. ex iambo, vel spondeo iambo & syllaba, deinde è tribus trocheis, vel spōdeo vltimo, sic,

Trăhūnt ∪—quĕsic ∪—cās—māchĭ—∪næ că——rīnās——

—∪∪—∪∪———∪∪—∪—∪——
∪—∪———∪—∪——

Soluitur acris hyems grata vice veris et fauoni
Trahuntq; siccas machinæ carinas
Ac neq; iam stabulis gaudet pecus, aut arator igni
Nec prata canis albicant pruinis.
Iã Cytherea choros ducit Venus imminente lunæ,
Iunctæq; nymphis Gratiæ decentes,
Alterno terram quatiunt pede, dũ graueis Cyclopũ
Vulcanus ardens vrit officinas.
Nũc decet aut viridi nitidũ caput impedire myr-(to,
Aut flore, terræ quem ferunt solutæ
Nunc et in vmbrosis Fauno decet immolare lucis
Seu poscat agna, siue malit hœdo
Pallida mors æquo pulsat pede pauperũ tabernas,
Regumq;

Ex veris descriptione occasione sumpta, inuitat ad voluptatem. Sestium cum eo temporis gratia et clementia inuitẽtur omnes et in Venerem pro-

Regumq́; turres, ô beate Sesti,
Vitę summa breuis spem nos vetat inchoare longā
Iam te premat nox, fabulæq́; manes,
Et domus exilis Plutonia quo simul mearis:
Nec regna vini sortiere talis:
Nec tenerū Lycidam mirabere, quo calet iuuētus
Nunc omnis, & mox virgines tepebunt.

pendeant, cùm mors ex æquo omnes maneat & vitæ breuitas diu nos sperare vetet, qua ex vti aut nihil superest, aut nihil voluptatis sentimus.

¶ Ad Pyrrham quo fruatur Iuuene.

Ode. 5. Tricolos Tetrastrophos, Prime quique duo versus sunt Asclepiadei, qualis ille, Mecœnas atauis ædite regibus.
Tertius aūt quisq́; est Pherecratius, heroicus trimeter, acatalecticus, constans è spondeo, dactilo & spondeo, sic, Grātō—Pyrrhă sŭb-υυāntrō—
Quartus verò quisq; est Gliconius, qualis ille, Sic, te diua potens Cypri. Scanditur enim hoc modo,
Cūi flă—uām rĕligās—υυ—cōmăm υυ
——υυ——υυ—υ—
——υυ——υυ—υυ
——υυ——
——υυ—υυ

QVis multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis vrget odoribus
Grato Pyrrha sub antro?
Cui flauam religas comam.
Simplex munditijs? heu quoties fidem
Mutatosq́; deos flebit, & aspera
Nigris æquora ventis
Emirabitur insolens.

Meretricis astutias insectatur, quæ simplici mundicia insidias mētiretur, quibus adolescentium animos caperet & illos emunge-

Qui

Qui nunc te fruitur credulus aurea,
Qui ſemper vacuam, ſemper amabilem
Sperat, neſcius auræ
Fallacis. Miſeri, quibus
Intentata nites, me tabula ſacer
Votiua paries indicat humida
Suſpendiſſe potenti
Veſtimenta maris deo

ret, ſe verò dijs voto ſoluiſſet, ꝙ velut è tempeſtate non ſine naufragio euaſerit.

AD AGRIPPAM.

Ode. 6. Dicolos Tetraſtrophos. Primi quique tres verſus ſunt Aſclepiadei, qualis ille, Mecœnas atauis ædite regibus. Quartus autem Gliconius qualis. Sic te diua potens Cypri.

——υυ——υυ—υυ
——υυ——υυ—υυ
——υυ——υυ—υυ
——υυ—υυ

SCriberis Vario fortis & hoſtium
Victor, Mæonij carminis alite,
Quam rem cunq; ferox nauibus, aut equis
Miles te duce geſſerit.
Nos Agrippa, neq; hæc dicere, nec grauem
Pelidæ ſtomachum cedere neſcij
Nec curſus duplicis per mare Vlyſſei,
Nec ſæuam Pelopis domum
Conamur, tenues grandia, dum pudor,
Imbelliſq; liræ muſa potens vetat
Laudes egregij Cæſaris. & tuas
Culpa deterrere ingeni.

Negat ſe eſſe eo ingenio vt Agrippæ res geſtas pro dignitate ſcribere poſsit, ſibi non cōuenire tam ſublime argumentum, proinde Variū poetam rectius ſcripturū eius præclara facinora qui ad Homericam felicitatem ꝓxime accedat.

Quis

Quis Martem tunica tectum adamantina
Dignè scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionem? aut ope Palladis
Tydiden superis parem?
Nos conuiuia, nos prælia virginum
Sectis in iuuenes vnguibus acrium
Cantamus vacui, siue quid vrimur
Non præter solitum leues.

Merionem

¶ *Ad Numatium Plancum Consularem, q̄*
Tyburtina regione præcipuè delectetur.

Ode.7. Dicolos Distrophos. *Primus quisq; versus est heroicus, hexameter, catalecticus in duas syllabas, constans sex pedibus, dactylo & spondeo, indifferenter in omnibus locis, quaquam in quinto aliquando spondeus ponitur, & in sexto dactylus, vbi etiam sæpe pro spondeo trocheus admittitur. Scanditur autem sic.*

Lāudā — — būnt ălĭ — ∪∪ ī clā — — rām Rhŏdŏn — ∪∪ aūt mĭty — ∪∪ lēnēm —

Secundus autem quisque est dactylus, alcmanius, tetrameter, catalecticus, habens quatuor vltimos pedes heroici versus, sic:

Aūt ĕphĕ — ∪∪ sūm bīmă — ∪∪ rĭs vĕ Cŏ — ∪∪ rīnthī — —

— — — — ∪∪ — — — ∪∪ — ∪∪ — —
— ∪∪ — ∪∪ — ∪∪ —

LAudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenem
Aut Ephesum, bimarisue Corinthi
Mœnia, vel Baccho Thebas, vel apolline Delphos

Claram, nam αἰθραῖαι

 Insigneis,

Insigneis, aut Thessala Tempe.
Sūt quibus vnum opus est, intactæ Palladis vrbē
Garmine perpetuo celebrare, &
Vndiq; decerptam fronti præponere oliuam,
Plurimus in Iunonis honorem
Aptum dicit equis Argos, ditésque Mycenas.
Me nec tam patiens Lacedæmon,
Nec tam Larissæ percussit campus opimæ,
Quàm domus Albuneæ resonantis,
Et præceps Anio, & Tyburti lucus, & vda
Mobilibus pomaria riuis.
Albus vt obscuro detergit nubila cælo
Sæpe notus, neque parturit imbreis
Perpetuo, sic tu sapiens finire memento
Tristitiam, vitæq; labores
Molli Plance mero, seu te fulgentia signis
Castra tenent, seu densa tenebit
Tyburis vmbra tui. Teucer Salamina, patrémque
Cùm fugeret, tamen vda Lyæo
Tempora populea fertur vinxisse corona.
Sic tristeis affatus amicos,
Quò nos cunque feret melior fortuna parente,
Ibimus ô socij, comitésque
Nil desperandū Teucro duce, et auspice Teucro.
Certus enim promisit Apollo
Ambiguam tellure noua Salamina futuram.
O fortes peioráque passi
Mecum sæpe viri, nunc vino pellite curas,
Cras ingens iterabimus æquor.

Aptum vt Homerus ἱπποβότου

Alb. fontis & syluæ nomen de qua Vergil. in. 7.

Albus λευκόνοτος Græcis à serenitate quam facit sic dictus.

Teucri exemplo Plancum Tybure oriū, dum ad hilaritatem prouocat, curis vino largiore fugatis.

❡ *Ad Lydiam, ne sæuiat in Sybarim.*

Ode.8. Dicolos distrophos. Primus quisq; versus Aristophanius Dimeter Acatalecticus, constans è Choriabo, & Bacchio, siue amphimacro, hoc modo,

Lydia dic –∪∪– per omneis ∪––

Secundus aũt quisq; est Choriabicus Alcaicus tetrameter Acatalecticus, constãs ex epitrito secũdo duobus choriabis et bacchio, siue amphibracho, sic. te deos o–∪––ro Sybarim –∪∪– cur properes –∪∪– amando ∪––

– – – ∪∪ – – – ∪∪ – ∪∪ – –

– ∪ ∪ – ∪ ∪ – ∪ ∪ – –

LYdia dic, per omneis
Te deos oro, Sybarim cur properes amando
Perdere, cur apricum
Oderit campum patiens pulueris, atque solis,
Cur neque militaris
Inter æquales æquitet, Gallica nec lupatis
Temperet ora frenis.
Cur timet flauum Tyberim tangere? cur oliuũ
Sanguine viperino
Cautius vitat? neque iam liuida gestat armis
Brachia, sæpe disco.
Sæpe trans finem iaculo nobilis expedito.
Quid latet? vt marinæ
Filium dicunt Thetidis sub lachrymosa Troia
Funera, ne virilis
Cultus in cædem, & Lycias proriperet cateruas.

Riualem suũ Sybarim oblique notat, qui sic deperiret Lidiam vt se iam neque disco, neque iaculis, non equis, non armis, non natando exerceret, sed apud eã velut Achilles inter Lycomedis virgines latitaret.

AD THALIARCHVM

Ode.9. Tricolos Tetrastrophos. Primi quique duo versuũt Dactylici alcmanij Acatalectici, qui constant Penthemimere Iambica, id est, ex Iambo vel spondeo, Iambo, et syllaba quæ dicitur cæsura, deinde duob⁹ dactylis, vel vltimo Amphimachro, hoc modo:

Vĭdēs ∪ – ūt ăl ∪ – tā – stĕtnivĕ – ∪∪ cāndĭdūm
Sŏrā ∪ – ctĕ. nēc – viam – sustĭnē – ∪∪ ānt ŏnŭs – ∪∪

Tertius aũt quisq; est Iãbicus archilochius. Dimeter Hypercatalectus, cõstãs quatuor pedibus, primo & tertio, iambo, vel spondeo, secundo et quarto Iambo duntaxat, deinde superest syllaba, hoc modo:

Syluæ –– lăbō ∪ – rāntēs –– gĕlū ∪ – quĕ ∪

Quartus verò quisq; est dactylicus Alcmanius acatalectus, constans ex Dimetro Heroico, & Dimetro Trochaico, id est, è duobus Dactylis & duobus Trochæis, vltimo Spondeo, hoc modo:

Flūmĭnă – ∪∪ cōnstĭtĕ – ∪∪ rīnt ă – ∪ cūto ––

∪ – ∪ ––– ∪∪ – ∪∪
∪ – ∪ ––– ∪ ∪ – ∪∪
–– ∪ –––– ∪ – ∪
– ∪∪ – ∪∪ – ∪ ––

Thaliarchum adolescentem hortatur ad hilariorem vitã, dum licet per ætatem.

VIdes, vt alta stet niue candidum
Soracte, nec iam sustineant onus
Syluæ laborantes, geluq;
Flumina constiterint acuto.
Dissolue frigus, ligna super foco
Largè reponens, atque benignius
Deprome quadrimum Sabina

O Thaliarche

O Thaliarche merum dyota.
Permite diuis cætera, qui simul
Strauere ventos æquore feruido
Deprælantes, nec cupreßi
Nec veteres agitantur orni.

Omnes curas dijs committe qui pro arbitrio momento tempestatẽ & tranquillitatem inducunt.

Quid sit futurum cras, fuge quærere, &
Quem sors dierum cunq; dabit, lucro
Appone, nec dulceis amores
Sperne puer, neq; tu choreas
Donec virenti canities abest
Morosa, nunc & campus, & areæ.
Lenésque sub noctem susurri
Composita repetantur hora.

Mor. quę moribus est inter se contrarijs.

Nunc & latentis proditor intimo
Gratus puellæ risus ab angulo,
Pignusq; direptum lacertis,
Aut digito malè pertinaci.

Pig. armilla aut annulus.

IN MERCVRIVM

Ode. 10. *Dicolos tetrastrophos, vt, Iam satis terris.*

—U———UU—U—U
—U———UU—U—U
—U———UU—U—U
—UU——

MErcuri facunde nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formasti catus & decora
More palæstra.
Te canam magni Iouis & deorum
Nuntium, curuæq; lyræ parentem

Hymnus ab Alcæo mutuò sumptus quo laudat Mercurium à genere, ab eloquentia, & ser-

monis musicę palæstræ & furti inuẽtione.

Callidum quicquid placuit iocoso
Condere furto.
Te, boueis olim nisi redidisses
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus, pharetra
Risit Apollo.
Quin & Atridas duce te superbos
Ilio diues Priamus relicto
Thessalósque igneis, & iniqua Troiæ
Castra fefellit.
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus, virgáque leuem coerces
Aurea turbam, superis deorum
Gratus, & imis.

Priamus per exercitum Græcorum illęsus ad Achillem Mercurio duce euasit, Illiados ω.

AD LEVCONOEN NE FVTVRA INQVIRAT.

Ode. 11. Monocolos. Sunt enim oẽs versi choriambici alcaici pẽtametri, acatalectici, qui cõstãt spõdeo, trib⁹ choriãbis, pyrrichio, vel iãbo, hoc modo:

Tŭ nē — quæ̆sĭ ērĭs — ∪∪ — scīrĕ nĕfās — ∪∪ — quēm mĭhĭ quēm — ∪∪ — tĭbĭ ∪∪

Fīnēm — dĭdĕdērĭnt — ∪∪ — Lēucŏnŏē — ∪∪ — nēc băbўlō — ∪∪ — nĭōs ∪ —

—— ∪∪ —— ∪∪ —— ∪∪ — ∪∪

—— ∪∪ —— ∪∪ —— ∪∪ — ∪ —

Philosophica sententia ne sapiens de futuris anxius à mathemati-

TV ne quæsieris scire, nefas, quem mihi, quẽ tibi
Finem dij dederint Leuconoe, nec Babylonios
Tentaris numeros, vt melius quicquid erit pati.
Seu plures hyemes, seu tribuit Iuppiter vltimam,

Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum, sapias, vina liques, & spacio breui
Spem lõgam reseces, dum loquimur fugerit inuida
Ætas, carpe diem, quã minimum credula postero.

cis pendeat, cũ solius dei sit præscire futura.

¶ De laudibus deorum & hominum.

Ode. 25. Dicolos Tetrastrophos, vt: Iã satis terris

—υ———υυ—υ——
—υ———υυ—υ——
—υ———υυ—υ—υ
—υυ——

QVem virum, aut heroa, lyra, vel acri
Tibia sumis celebrare Clio?
Quem deum? cuius recinet iocosa
Nomen imago.
Aut in vmbrosis Heliconis oris
Aut super Pindo, gelidóue in Hæmo?
Vnde vocalem temerè insecutæ
Orphea syluæ.
Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapsus, celerésque ventos
Blandum & auritas fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid prius dicam solitis parentum
Laudibus, qui res hominum ac deorum
Qui mare & terras, varijsque mundum
Temperat horis?
Vnde nil maius generatur ipso,
Nec viget quidquàm simile aut secundum
Proximos illi tamen occupauit

Hac Ode Pindarum imitatus est, in qua miro artificio insinuat se in laudes Augusti, dũ dubitat quid potissimùm dicat, & quid primùm, atque ita obiter celebrato Ioue Pallade, libero patre, Diana, & cæteris dijs paulatim ad heroes & Romanorũ duces, postremò ad Augustum descendit.

Pallas honores.
Prælijs audax neque te silebo
Liber & sæuis inimica virgo
Belluis, nec te metuenda certa
Phœbe sagitta.
Dicam & Alciden, pueróſque Ledæ
Hunc equis, illum superare pugnis
Nobilem, quorum simul alba nautis
Stella refulsit.
Defluit saxis agitatus humor,
Concidunt venti, fugiuntq; nubes:
Et minax (sic dij voluere) ponto
Vnda recumbit,
Romulum post hos prius, an quietum
Pompili regnum memorem, an superbos
Tarquini fasceis, dubito an Catonis
Nobile letum.
Regulum & Scauros, animæq; magnæ
Prodigum Paulum superante Pœno
Gratus insigni referam camœna,
Fabriciumq;.
Hunc & incomptis Curium capillis
Vtilem bello tulit, & Camillum
Sæua paupertas, & auitus appto
Cum lare fundus.
Crescit occultò velut arbor æuo
Fama Marcelli, micat inter omneis
Iulium sydus, velut inter igneis
Luna minores.

Gemini Castor & Pollux, quorum signum dum oritur, ver appetit, & sedantur tempestates.

Per transitum Romanos principes commemorat Romulũ Numam, Catonẽ. Vticensem. M. Regulum Æmilium Paulũ, Fabricium, Curiũ, Camillum. M. Marcellũ Iuliũ Cæsarẽ, quo Augustũ illustriorem ex illorũ collatiõe reddat, dum illũ omnibus prefert & Ioue tantũ minorẽ facit.

Gentis

Gentis humanæ pater, atq; custos
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæsaris fatis data, tu secundo
Cæsare regnes.
Ille seu Parthos Latio imminenteis
Egerit iusto domitos triumpho,
Siue subiectos orientis oris
Seras & Indos
Te minor latum reget æquus orbem
Tu graui curru quaties Olympum
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

¶ Ad Lydiam amicam suam.

Ode. 13. Dicolos Distrophos, vt, Sic te diua potens, Cypri. ———∪∪—∪—
———∪∪——∪∪—∪—

CVm tu Lydia Telephi
Ceruicem roseam, & cerea Telephi
Laudas brachia, væ, meum
Feruens difficili bile tumet iecur.
Tunc nec mens mihi, nec color
Certa sede manet: humor & in genas
Furtim labitur, arguens,
Quàm lentis penitus macerer ignibus.
V[illegible]or: seu tibi candidos
Turparunt humeros immodicæ mero
Rixæ, siue puer furens
Impreßit memorem dente labris notam
Non, si me satis audias,

Telephũ riualẽ in odiũ vocare conatur apud amicam, dum vehementer se zelotypia com moueri dicit, cùm in illum magis affecta videatur, aut alieni amotis vestigius depre henderit, adeò vt ne à lachrymis quidem poßit tẽperare.

Speres perpetuum dulcia barbarè
Lædentem oſcula, quæ Venus
Quinta parte ſui nectaris imbuit.
Fœlices ter & amplus,
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Diuulſus querimonijs,
Suprema citius ſoluet amor die.

Fœlices quos mors ſola â mutuo amore dirimit.

IN BRVTVM BELLVM CIVILE REPARANTEM.

Ode. 14. Tricolos Tetraſtrophos, vt, Quis multa gracilis te puer. – – – υυ – – υυ – υ –
– – – υυ – – υυ – υ –
– – – υυ – υ
– – – υυ – υυ

O Nauis referent in mare te noui
Fluctus, ô quid agis, fortiter occupa
Portum. nónne vides, vt
Nudum remigio latus?
Et malus celeri ſaucius Africo
Antennæq; gemant? ac ſine funibus
Vix durare carinæ
Poßint? imperioſius
Æquor, non tibi ſunt integra lintea
Non dij, quos iterum preſſa voces malo
Quamuis pontica pinus
Syluæ filia nobilis
Iactes & genus, & nomen inutile,
Nil pictis timidus nauita puppibus
Fidit, tu, niſi ventis

Sub nauis allegoria deterret. M. Brutũ poëta, q̃ ſub eo militauerãt apud Philippos, vbi fuſus cum exercitu Brutus, ab Augusto bellũ inſtaurare parabat. iam viribus attritis & collega Caſsio extincto, quare nõ tutum iterum belli euentum experiri ſi maximè poſsit.

Debes ludibrium, caue.
Nuper sollicitum quæ mihi tædium,
Nunc desiderium, curaq; non leuis
Interfusa nitenteis
Vites æquora Cycladas.

NEREI VATICINIVM DE RVINA TROIÆ.

Ode.15. *Dicolos Tetrastraphos: vt, Scriberis vario fortis et hostium.* ——υυ——υυ—υυ
——υυ——υυ—υυ
——υυ——υυ—υυ
——υυ—υυ

Pastor cùm traheret per freta nauibus
Idæis Helenen perfidus hospitam,
Ingrato celeres obruit otio
Ventos, vt caneret fera
Nereus fata. Mala dulcis aui domum
Quàm multo repetet Græcia milite,
Coniurata tuas, rumpere nuptias.
Et regnum Priami vetus.
Heu heu, quantus equis, quantus adest viris
Sudor? quanta moues funera Dardanæ
Genti? iam galeam Pallas, & ægida,
Currusq; & rabiem parat.
Nequicquàm Veneris præsidio ferox
Pectes cæsariem, grataq; fœminis
Imbelli cythara carmina diuides,
Nequicquàm thalamo graueis
Hastas & calami spicula Gnosij

Nereum introducit, qui Paridi belli Troiani exitium vaticinetur, imitatus Bacchilidem poetã Lyricũ, qui idem argumentum tractat sub Cassandræ persona, ait enĩ magno suo, & suorum malo Helenã ab illo raptam. Nam præterquàm quod ipse ab Aiace cæsus dabit pœnas, vniuersi Græciæ proceres, Vlysses & Nestor Teucer, Diomedes, & ceteri, Ilium etiam

Vitabis,

Priami patris regiam funditus euertent, & ad vnum omnes hostes ad internitionem delebunt.

Vitabis, strepitumq́, & celerem sequi
Aiacem: tamen heu serus adulteros
Crineis puluere collines.
Non Laërtiaden exitium tuæ
Gentis, non Pylium Nestora respicis?
Vrgent impauidi te Salaminius,
Teucerq́: & Sthenelus sciens
Pugnæ, siue opus est imperitare equis,
Non auriga piger. Merionem quoq́
Nosces, ecce furit te reperire atrox
Tydides melior patre.
Quem tu, ceruus vti vallis in altera
Visum parte lupum graminis immemor
Sublimi fugies mollis anhelitu,
Non hoc pollicitus tuæ
Iracunda diem proferet Ilio,
Matronisq́ Phrygum classis Achilei.
Post certas hyemes vret Achaicus
Ignis Iliacas domos.

PALINODIA AD TYNDA RIDEM AMICAM.

Ode. 16. Tricolos Tetrastrophos, vt, Vides vt alta stet niue candidum.

——U————UU—UU
——U————UU—UU
——U————U——
—UU—UU—U——

Recantat quę

O Matre pulchra, filia pulchrior,
Quem criminosis cunq́ voles modum

Pones

Pones Iambis, siue flamma,
Siue mari libet Adriano.
Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem sacerdotum incola Pythius
Non liber æquè, non acuta
Sic geminant Corybantes æra,
Tristes vt iræ, quas neq; Noricus
Deterret ensis, nec mare naufragum,
Nec sæuus ignis, nec tremendo
Iuppiter ipse ruens tumultu.
Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam vndiq;
Desectam & insani leonis
Vim stomacho apposuisse nostro.
Ire Thyesten exitio graui
Strauere, & altis vrbibus vltimæ
Stetere causæ cur perirent
Funditus, imprimeretq; muris
Hostile aratrum exercitus insolens
Compesce mentem, me quoq; pectoris
Tentauit in dulci iuuenta
Feruor, & in celeres iambos
Misit furentem, nunc ego mitibus
Mutare quæro tristia, dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobrijs animumq; reddas.

petulantius in amicam scripserat, se id vt ageret iracundia actum qua nihil impotentius atque intractabilius fatetur. Imitatus est aūt Stesichorum siculū qui id prius de Helena fecerat, postremò Atrei et Thyestæ exemplo, iræ atrocitatem & tyrannidem ostendit, quam in stomacho locū habere dicit.

AD TYNDARIDEM DE LAVDIbus agri Sabini, et montis Lucretilis.

Ode.17. Tricolos Tetrastrophos: vt, Vides vt alta

alta stat niue candidum.

—— ∪ ——— ∪∪ — ∪∪

—— ∪ ——— ∪∪ — ∪∪

—— ∪ —— ∪ ——

— ∪∪ — ∪∪ — ∪∪ ——

Tyndarim puellā, quam prius iambis offenderat inuitat ad rus suum quod in Sabinis habebat, vt illi plenius satisfaciat. Quo autem facilius persuadeat, laudat illud ab eo quod dij eo secessu delectentur, à pecudum & rerum omnium copia ab amœnitate & securitate qua tuta erit ab ebriosorum iuuenum petulātia & Cyri riualis iniuria.

Velox amœnum sæpe Lucretilem
Mutat Lycæo Faunus, & igneam
Defendit æstatem capillis
Vsq; meis, pluuiosq; ventos
Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latenteis, & thyma deuiæ
Olentis vxores mariti:
Nec virideis metuunt colubros,
Nec Martialeis hœdilia lupos
Vtcumq; dulci Tyndari fistula
Valles, & Vsticæ cubantis
Læuia personuere saxa
Dij me tuentur, dis pietas mea
Et musa cordi est, hinc tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris bonorum opulenta cornu
Hic in reducta valle, caniculæ
Vitabis æstus, & fide Teia
Dices laboranteis in vno
Penelopen, vitreamq; Circen.
Hic innocentis pocula lesbij
Duces sub vmbra. nec Semeleius
Cum Marte confundet Thyoneus
Prælia, nec metues proteruum

Suspecta Cyrum, ne male dispari
Incontinenteis iniiciat manus,
Et scindat hærentem coronam
Crinibus, immeritamq́; vestem.

AD VARVM, LAVDANS TYBVRTINVM VINVM.

Ode. 18. Monocolos, vt: Tu ne quesireis scire nefas, quem mihi, quem tibi.

———UU——UU——UU—UU

NVllam Vare sacra vite prius seueris arborẽ
Circa mitte solum Tyburis, et mœnia Catili
Siccis omnia nam dura deus proposuit, neq;
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines
Qui post vina grauẽ militiã, aut pauperiẽ crepat?
Quis non te potius Bacche pater, teq; decẽs Venus?
At ne quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata, monet Sithoniis non leuis Euhyus,
Cum fas, atq; nefas exiguo fine libidinum
Discernunt auidi, non ego te candide Bassareũ
Inuitum quatiam, nec variis obsita frondibus
Sub diuum rapiam, sæua tene cum Berecynthio
Cornu typana, quæ subsequitur cæcus amor sui
Attollens vacuum plus nimio gloria verticem,
Arcaniq; fides prodiga perlucidior vitro.

Quintiliũ Varum poetã hortatur vt Tyburi vites serat, quod illic optimum vinũ nascatur quo animi curæ commodissimè leniũtur, si adsit ĩ bibendo modus. Nã quanta ex ebrietate mala proueniant, Centauri & Thraces exemplo esse possunt,

DE GLYCERA, QVOD EIVS AMORE VRATVR.

Ode. 19. Dicolos distrophos: vt, Sic te diua potens.

——UU

——UU——U
———UU———UU—UU

MAter sæua cupidinum,
Thebanæq; iubet me Semeles puer,
Et lasciua licentia
Finitis animum reddere amoribus.
Vrit me Glyceræ nitor,
Splendentis pario marmore purius.
Vrit grata proteruitas,
Et vultus nimium lubricus aspici.
In me tota ruens Venus,
Cyprum deseruit, nec patitur Scythas,
Et versis animosum equis
Parthum dicere, nec quæ nihil attinent,
Hic viuum mihi cespitem, hic
Verbenas pueri ponite, thuraq;
Bimi cum patera meri
Mactata veniet lenior hostia

Queritur veneris & Bacchi, tũ libertates & otij impulsu in amorem trahi quo occupatus non posit scribere res graues sed amatorias dũtaxat. Innuit aũt facile quẽq; in amorem incidere, qui vino et voluptati indulgeat.

AD MECOENATEM INVITANS EVM AD COENAM.

Ode.20. Dicolos Tetrastrophos, vt: Iã satis terris.

—U———UU—U—U
—U———UU—U——
—U———UU—U——
—UU——

VIle potabis modicis Sabinum
Cantharis græca quod ego ipse testa
Conditum leui, datus in theatro
Cum tibi plausus.

Vile nouum nam vetus preciosum erat. Leui. reg signaui, cũ in theatro tãto plausu acceptus es, vt Vaticanus & Tybris, qui in

Chare

Chare Mecœnas eques vt paterni
Fluminis ripæ, simul & iocosa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.
Cæcubum, & prælo domitam Calæno
Tu bibes vuam, mea nec Falernæ
Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

Hetruria fluit, resultaret fauentium strepitu.

IN DIANAM ET APOLLINEM.

Ode.21. Tricolos Tetrastrophos, vt, Quis multa gracilis te puer in rosa.

— — — ∪∪ — — ∪∪ — ∪ —
— — — ∪∪ — — ∪∪ — ∪∪
— — — ∪∪ — —
— — — ∪∪ — ∪ —

DIanam teneræ dicite virgines
Intonsum pueri dicite Cynthium
Latonámque supremo
Dilectam penitus Ioui.
Vos lætam fluuijs, & nemorum coma
Quæcunque aut gelido prominet Algido:
Nigris aut Erymanthi
Syluis aut viridis Gragi.
Vos Tempe totidem tollite laudibus
Natalemq; mares delon Apollinis
Insignémque pharetra,
Fraternáque humerum lyra.
Hic bellum lachrymosum, hic miseram famem
Pestémque à populo, & principe Cæsare, in

Hymnus ad chorum virginum & puellarum, vt ludis Apollinaribus, ex instituto L. Syllæ & libris Martij vatis dedicatis, Apollinis, & Dianæ laudes canant quo precibus deliniti, famẽ. pestem & bellũ in hostes trãsferant.

Persas, atque Britannos
Vestra motus aget prece.

AD ARISTIVM, INDICANS *vbique tutam esse innocentiam.*

Ode.22. Dicolos Tetrastrophos, vt, Iam satis terris niuis, atque diræ.

— υ — — — υυ — υ — υ
— υ — — — υυ — υ — —
— υ — — — υυ — υ — —
— υυ — —

INteger vitæ, scelerisq; purus
Non eget Mauri iaculis nec arcu
Nec venenatis grauida sagittis
Fusce pharetra.
Siue per Syrteis iter æstuosas
Siue facturus per inhospitalem
Caucasum, vel quæ loca fabulosus
Lambit Hydaspes.
Nanque me sylua lupus in Sabina
Dum meam canto Lalagen, & vltra
Terminum curis vagor expeditus
Fugit inermem.
Quale potentum neque militaris
Daunia in latis alit Æsculetis,
Nec Iubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
Pone me pigris vbi nulla campis
Arbor æstiua recreatur aura,
Quod latus mundi nebulæ, malusque

Scribit Fusco amico bonũ virum numinis prouidentia vbiq; tutũ esse, etiam si inter res periculosissimas versetur, neque alio egere adminiculo quã sola innocentia, quemadmodum ipsi contigit, quem cum in sylua spaciaretur lupus inermem fugit, & contra malum (teste prouerbio) etiam mus mordeat.

Iuppiter

Iuppiter vrget.
Pone ſub curru nimium propinqui
Solis in terra domibus negata
Dulce ridentem Lalagen amabo
Dulce loquentem.

¶ Ad Chloen, quod ſe fugiat.

Ode.23. Tricolos Tetraſtrophos, vt, Quis multa gracilis te puer in roſa.

– – – – ∪∪ – – ∪∪ – ∪ –
– – – – ∪∪ – – ∪∪ – ∪ –
– – – – ∪∪ – –
– – – – ∪∪ – ∪ –

VItas hinnuleo me ſimilis Chloe,
Quærenti pauidam montibus atijs
Matrem, non ſine vano
Aurarum & ſyluæ metu.
Nam ſeu mobilibus veris inhorruit
Aduentus folijs, ſeu virides rubum
Dimouere lacertæ
Et corde, & genibus tremit.
Atqui non ego te tygris vt aſpera
Getuluſue leo frangere perſequor.
Tandem deſine matrem
Tempeſtiua ſequi viro

Puellam virorum contactũ formidantem increpat, quę velut hinnulus amiſſa matre trepidet, cũ à viris illi nihil ſit periculi, vtpote qui amẽt, non vt feræ hinnulũ quærant perdere.

AD VIRGILIVM QVINlij mortem immoderate ferentem.

Ode.24. Dicolos Tetraſtrophos, vt Scriberis Vario fortis & hoſtium.

— — — — ∪∪ — — ∪∪ — ∪∪
— — — — ∪∪ — — ∪∪ — ∪ —
— — — — ∪∪ — — ∪∪ — ∪∪
— — — — ∪∪ — ∪∪

Miro ingenio Virgilium monet, vt amici mortem ęquiꝰ ferat. Ait enim non mediocriter dolere neq; dolori modũ inuenire, ob tanti viri iactu ram, verũ frustra desiderari, quod consequi nõ queas. Lugere autem supra quam satis est, non solum stultum & inutile, verum etiam impiũ.

QVis desiderio sit pudor, aut modus
Tam chari capitis, præcipe lugubres
MCantus elpomene, cui liquid.m pater
Vocem cum cythara dedit.
Ergo Quintilium perpetuus sopor
Vrget? cui Pudor & Iustitiæ soror
Incorrupta Fides, nudáque Veritas
Quãndo vllum inuenient parem?
Multis ille quidem flebilis occidit.
Nulli flebilior quàm tibi Virgili.
Tu frustra pius, heu, non ita creditum
Poscis Quintilium deos.
Quòd si Threijcio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem,
Non vanæ redeat sanguis imagini,
Quam virga semel horrida
Non lenis precibus fata recludere
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum, sed leuius fit patientia,
Quicquid corrigere est nefas.

AD LYDIAM IAM VETVLAM.

Ode. 25. Dicolos Tetrastrophos, vt: Iã satis terris.

— ∪ — — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪ — — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪ — — — — ∪∪ — ∪ — ∪
— ∪∪ — ∪

Paricus

PArcius iunctas quatiunt fenestras
Ictibus crebris iuuenes proterui
Nec tibi somnos adimunt, amatque
Ianua limen.
Quæ prius multum facileis mouebat
Cardines, audis minus, & minus iam
Me tuo longas pereunte nocteis
Lydia dormis.
Inuicem mœchos anus arroganteis
Flebis in solo leuis angiportu
Thracio bacchante magis sub inter-
lunia vento.
Cum tibi flagrans amor & libido,
Quæ solet matres furiare equorum
Sæuiet circa iecur vlcerosum,
Non sine questu.
Læta quòd pubes edera virenti
Gaudeat, pulla magis atque myrto
Aridas frondeis hyemis sodali
Dedicet Hebro.

Insultat meretrici quæ cum iuuenis ob formæ & ætatis elegantiam in amatores esset superbissima, iam vetula vicissim ab illis negligeretur, & puellis magis delectaretur, digna scilicet pro meritis talione vt eadem patiatur quæ alijs fecerat.

DE ÆLIO LAMIA, SIGNIFICANS virum doctum solicitudine & metu carere

Ode. 26. Tricolos Tetrastrophos, vt, vides vt alta stet niue candidum.

— — ∪ — — — ∪∪ — ∪ —
— — ∪ — — — ∪ ∪ — ∪∪
— — ∪ — — — ∪ — —
— ∪ ∪ — ∪∪ — ∪ — —

Ad Lamiam nobilissimum virum & eruditum, indicas studiosum & bonis disciplinis excultum vacare cũ multis alijs affectibus, tum maximè metu & anxietate.

MVsis amicus, tristitiam, & metus
Tradam proteruis in mare Creticum
Portare ventis, quis sub Arcto
Rex gelidæ metuatur oræ.
Quid Tyridatem terreat vnicè
Securus, ô quæ fontibus integris
Gaudes apricos necte flores,
Necte meo Lamiæ coronam
Pimplæa dulcis, nil sine te mei
Prosunt honores. Hunc fidibus nouis,
Hunc Lesbio sacrare plectro,
Teq́, tuasq́, decet sorores.

AD SODALES NE IMITENTVR
Thracas in conuiuijs pugnanteis.

Ode.27. *Tricolos Tetrastrophos, vt, vides vt alta.*

— — υ — — — υυ — υυ
— — υ — — — υυ — υυ
— — υ — — — υ — υ
— υυ — υυ — υ — —

Carmen hoc cuius argumentum ab Anachreonte sumpsit προτρεπτικόν est, docens inter pocula suauiter quidem vino vtendum & fabulis: verum temperatè ne

NAtis in vsum lætitiæ scyphis
Pugnare Thracum est, tollite barbarum
Morem, verecundumq́ Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
Vino, & lucernis Medus Acinaces
Immane quantum discrepat? impium
Lenite clamorem sodales,
Et cubito remanete presso.
Vultis seueri me quoque sumere
Partem Falerni? dicat Opuntiæ

Frater

Frater Megillæ, quo beatus
Vulnere, qua pereat sagitta.
Cessat voluntas? non alia bibam
Mercede, quæ te cunque domat Venus
Non erubescendis adurit
Ignibus, ingenuoq́; semper
Amore peccas, quicquid habes, age
Depone tutis auribus. Ah miser
Quanta laboras in Charybdi
Digne puer meliore flamma?
Quæ saga, quis te soluere Thessalis
Magus venenis, quis poterit deus?
Vix illigatum te triformi
Pegasus expediet Chimæræ.

vt inter barbaros res exeat in rixam & contentionem. Hinc quam difficile sit semel meretricio amore illigatum se explicare.

AD ARCHITAM, QVOD LICET *esset mathematicus, tamen interierit, & illius ex Prosopopæia responsio, omnibus moriendum esse.*

Ode.28. Dicolos Distrophos: vt, Laudabunt alij claram Rhodon, aut Mitylenen.

—UU———UU—UU—UU—

———UU———

TE maris & terræ, numeroq́; carentis arenæ
Mensorem cohibent Archita,
Pulueris exigui prope littus parua Matinum
Munera, nec quicquàm tibi prodest
Aërias tentasse domos, animoque rotundum
Percurrisse polum morituro.
Occidit & Pelopis genitor conuiua deorum
Tithonusque remotus in auras.

Architam Tarentinum geometram & astrologum nobilissimum inducit à nautis petentem vt cadauer suũ quod è

Et Iouis arcanis Minos admissus, habéntque
Tartara Panthoiden iterum Orco
Demissum quamuis clypeo Troiana refixo
Tempora testatus, nihil vltra,
Neruos atque cutem morti concesserat atræ
Iudice te, non sordidus author
Naturæ, veriq́. Sed omnes vna manet nox,
Et calcanda semel via leti.
Dant alios furiæ toruo spectacula Marti,
Exitio est auidis mare nautis.
Mista senum, ac iuuenum densantur funera, nullũ
Sæua caput Proserpina fugit.
Me quoque deuexi rapidus comes Orionis
Illyricis Notus obruit vndis.
At tu nauta vagæ ne parce malignus arenæ
Oßibus, & capiti inhumato
Particulam dare, sic quodcunq́ minabitur Eurus,
Fluctibus Hesperijs: Venusinæ
Plectantur syluæ, te sospite: multáque merces
Vnde potest, tibi defluat æquo
Ab Ioue, Neptunoq́ sacri custode Tarenti.
Negligis, immeritis nocituram
Postmodo te natis fraudem committere, fors &
Debita iura, vicésque superbæ
Te maneant ipsum, precibus non linquar inultis,
Teq́ piacula nulla resoluent.
Quanquàm festinas, non est mora longa, licebit
Iniecto ter puluere curras.

naufragio in littus eiectum erat sepeliant. Id enim facilè & pium esse quando quidē mors omnibus est communis heroibus & priuatis, & doctis pariter atque indoctis, quanquam diuersa ratione. nam hoc melior doctorum conditio quod immortalis sit eorum fama, se vero in sinu Illyrico per tēpestatem perijsse.

AD ICCIVM, QVOD A PHI-
losophia

losophia ad militiam se contulerit.

Ode.29.Tricolos Tetrastrophos: vt, Vides vt alta stet niue candidum.

— — ∪ — — — ∪∪ — ∪ —
∪ — ∪ — — — ∪∪ — ∪ —
— — ∪ — — — ∪ — —
— ∪∪ — ∪∪ — ∪ —

ICci beatis nunc Arabum inuides
Gazis, & acrem militiam paras
Non antè deuictis Sabeæ
Regibus, horribiliq; Medo.
Nectis catenas, quæ tibi virginum
Sponso necato, Barbara seruiet?
Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum statuetur vnctis
Doctus sagittas tendere Sericas
Arcu paterno? quis neget arduis
Pronos relabi posse riuos
Montibus? & Tyberim reuerti?
Cum tu coemptos vndiq; nobileis
Libros Panæti, Socraticam & domum
Mutare loricis Hiberis,
Pollicitus meliora, tennis?

Expostulat cũ Iccio familiari suo qui omisso philosophiæ studio prædæ & pecuniæ inhians militiæ se addixerat, præter omniũ opinionem, quippe qui pulchrè iam instructus erat ad stoicam disciplinam.

AD VENEREM.

Ode.30.Dicolos testrastrophos, vt, Iã satis terris.

— ∪ — — ∪∪ — ∪ — ∪
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — ∪
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — ∪
— ∪∪ — ∪

Srcibit hanc oden velut epigrammma quoddam in facellum quod Veneri Glycera amica dedicabat.

O Venus regina Gnidi, Paphiq́;,
Sperne dilectam Cypron, & vocantis
Thure te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.
Feruidus tecum puer & solutis
Gratiæ zonis, properentq́; nymphæ
Et parum comis, sine te, Iuuentas
Mercuriusq́;.

¶ Quid petendum ab Apolline.

Ode. 31. Tricolos Tetrastrophos, vt: Vides vt alta stet niue candidum.

— — ∪ — — — ∪∪ — ∪∪
— — ∪ — — — ∪∪ — ∪∪
— — ∪ — — — ∪ — —
— ∪∪ — ∪∪ — ∪ — —

Docet quid ipse, & vir frugi ab Apolline petat cui templum dedicarat Augustus in palatio, nimirum bonā mentem, & integram corporis veletudinem, cum læta & facili senectute: non ambitiosa illa ampla latitundia,

QVid dedicatum poscit Apollinem
Vates? quid orat, de patera nouum
Fundens liquorem? non opimas
Sardiniæ segetes feracis.
Non æstuosæ grata Calabriæ
Armenta, non aurum aut ebur Indicum,
Non rura, quæ Lyris quieta
Mordet aqua taciturnus amnis.
Premant Calœna falce, quibus dedit
Fortuna vitem, diues & aureis
Mercator exiccet culullis
Vina Syra reparata merce,
Dis charus ipsis, quippe ter & quater
Anno reuisens æquor Atlanticum

Impunè

Impunè me pascant oliuæ
Me cicorea, leuesque maluæ.
Frui paratis & valido mihi
Lotoë dones: at precor integra
Cum mente, nec turpem senectam
Degere, nec cithara carentem.

armentorum greges, ebur & eiusmodi.

AD LYRAM NE DESIstat canere.

Ode. 32. Dicolos Tetrastrophos, vt iam satis terris.

— υ — — — υυ — υ — —
— υ — — — υυ — υ — υ
— υ — — — υυ — υ — υ
— υυ — υ

POscimus si quid vacui sub vmbra
Lusimus tecum, quod & hunc in annum
Viuat & plureis, age dic Latinum
Barbite carmen.
Lesbio primùm modulate ciui
Qui ferox bello, tamen inter arma,
Siue iactatam religarat vdo
Littore nauim.
Liberum, & Musas, Veneremq́; & illi
Semper hærentem puerum canebat,
Et Lycum nigris oculis, nigroq́;
Crine decorum.
O decus Phœbi, & dapibus supremi
Grata testudo Iouis, ô laborum
Dulce lenimen, mihi cunque salue
Ritè vocanti.

Orat lyram ne sibi desit pro viribus satagenti, vt carmē quod condit posteritati ꝓbetur, laudatq́; eam ab amœnitate & vtilitate quæ deorũ & fortium virorum animos exhilarat.

¶ Ad

¶ *Ad Albium Tibullum Poëtam.*

Ode.33. *Dicolos Tetrastrophos: vt, Scriberis Vario fortis & hostium.* — — — υυ — — υυ — υυ

— — — υυ — — υυ — υ —

— — — υυ — — υυ — υυ

— — — υυ — υ —

Consolatur Tibullum poetam suo & aliorum exemplo, qui ægrè ferebat se ab amica contemni, docens id illi cum multis esse commune Venere ita volēte, sibiq; idem accidisse, vt contempta nobiliore, libertinæ adhæserit.

Albi ne doleas plus nimio memor
Immitis Glyceræ, neu miserabileis
Decantes elegos, cur tibi iunior
Læsa præniteat fide.
Insignem tenui fronte Lycorida,
Cyri torret amor: Cyrus in asperam
Declinat Pholoën, sed prius Appulis
Iungentur capreæ lupis,
Quàm turpi Pholoë peccet adultero.
Sic visum Veneri, cui placet impares
Formas, atque animos sub iuga ahenea
Sæuo mittere cum ioco.
Ipsum me melior cum peteret Venus
Grata detinuit compede Nyrtale
Libertina, fretis acrior Adriæ
Curuantes Calabros sinus.

POENITERE SE IRRELIGIO- *sum extitisse, dum Epicureos sectaretur.*

Ode.34. *Tricolos Tetrastrophos: vt: Vides vt alta stet niue candidum.*

— — υ — — — υυ — υυ

— — υ — — — υυ — υ —

— — υ — — — υ — υ

— υυ — υυ — υ — —

Parcus

Parcus deorum cultor, & infrequens
Insanientis, dum sapientiæ
Consultus erro, nunc retrorsum
Vela dare, atq; iterare cursus
Cogor relictos. nanque Diespiter
Igni corusco nubila diuidens,
Plerunque per purum tonanteis
Egit equos, volucremq; currum.
Quo bruta tellus, & vaga flumina
Quo Styx & inuisi horrida Tænari
Sedes, Atlantæusq; finis
Concutitur, valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat Deus
Obscura promens, hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit, hic posuisse gaudet.

Testatur se in impietatem lapsum cum nimium ex Epicureorum decreto superstitionē vitat. Illi enim deos humana curare negant: post hac resipere velle, & ijs accedere, qui dei prouidentia omnia administrari putant

AD FORTVNAM.

Ode. 35. Tricolos Tetrastrophos vt præcedens.

— — υυ — — — υυ — υυ
— — υυ — — — υυ — υ—
— — υυ — — — υ — —
— υυ — υυ — υ —

O Diua, gratum quæ regis Antium,
Præsens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel superbos
Vertere funeribus triumphos
Te pauper ambit sollicita prece
Ruris colonus, te dominam æquoris

Augustum Cæsarem profecturum in Britanniam commendat fortunæ, quæ Antij religiosissimè coleba-

tur cuiusque numen omnes agnoscunt, ac reuerentur barbarissimæ & ferocissimæ gentes.

Quicunque Bithyna laceßit
Carpathium pelagus carina.
Te Dacus asper, te profugi Scythæ
Vrbesq́ue, gentesq́ue, & Latium ferox,
Regúmque matres barbarorum, &
Purpurei metuunt tyranni
Iniurioso ne pede proruas
Stantem columnam, neu populus frequens
Ad arma cessanteis ad arma
Concitet, imperiumq́ue frangat.

Necessitas fortunæ comes & pedisequa.

Te semper anteit sæua neceßitas,
Clauos trabaleis, & cuneos manu
Gestans ahena, nec seuerus
Vncus abest, liquidumq́ue plumbũ.

Fides fortunã sequitur, nec deserit vnquã, etiamsi illa mutetur, verũ vulgares homines & mẽsæ amici in calamitate se subducunt.

Te spes & albo rara fides colit
Velata panno, nec comitem abnegat
Vtcunq́ue mutata potenteis
Veste domos inimica linquis.
At vulgus infidum, & meretrix retro
Periura cedit, diffugiunt cadis
Cum fæce siccatis amici
Ferre iugum pariter dolosi.
Serues iturum Cæsarem in vltimos
Orbis Britannos, & iuuenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, Oceanoq́ue rubro.

Detestatur bellum ciuile, in quo nullum flagitij & crudelitatis genus

Eheu cicatricum, & sceleris pudet,
Fratrumq́ue, quid nos dura refugimus
Ætas? quid intactum nefasti

Liquimus

Liquimus? vnde manus iuuentus
Metu deorum continuit? quibus
Pepercit aris? ô vtinam noua
Incude diffingas retusum in ∪ — —
Massagetas, Arabasq́; ferrum. — —

¶ *In honorem Pomponij Numidæ.*

Ode.36. *Dicolos distrophos, vt, Sic te diua potens.*

— — — ∪∪ — ∪∪
— — — ∪∪ — — ∪∪ — ∪ —

ET *Thure, & fidibus iuuat*
Placare, & vituli sanguine debito
Custodes Numidæ deos:
Qui nunc Hesperia sospes ab vltima
Charis multa sodalibus
Nulli plura tamen diuidit oscula,
Quàm dulci Lamiæ memor
Actæ non alio rege puertiæ,
Mutatæq́; simul togæ:
Cressa ne careat pulchra dies nota,
Neu promptæ modus amphoræ,
Neu morem in Salium sit requies pedum,
Neu multi Damalis meri
Bassum Threicia vincat Amystide
Neu desint epulis rosæ,
Neu viuax apium, neu breue lilium
Omnes in Damalim putres
Deponunt oculos, nec Damalis nouo
Diuelletur adultero,
Lasciuis ederis ambitiosior.

omissum à ciuibus in proprios ciues.

Amicitiã suã erga Numidã testatur, pro cuius salute dijs sacrificiũ vouerat dicens, eo reuerso incolumi ex Hispania se velle vota persoluere ac festũ diem agere, conuiuia celebrare, genio & voluptatibus operã dare.

AD SODALES OB ACTIACAM *Augusti victoriam bibendum esse.*

Ode.37. *Tricolos Tetrastrophos, vt, Vides vt alta*

— — υ — — — — υυ — υ —
— — υ — — — — υυ — υυ
— — υ — — — — υ — υ
— υυ — υυ — υ — —

Gratulatur Augusto reuertenti à victoria Actiaca, quam superato Antonio & Cleopatra nauali pugna reportauerat. Ait enim genio esse indulgendum propulsato periculo quod imperio Romano imminebat. Antonius enim nō contemnendis viribus ꝑ summa imperij decernere parabat, superior futurus si celeritate vsus ineptijs & delitijs vxoris non indulsisset.

NVnc est bibendum, nunc pede libero
Pulsanda tellus, nuuc saliaribus
Ornare puluinar deorum
Tempus erat dapibus sodales.
Antehac nefas depromere Cæcubum
Cellis auitis, dum Capitolio
Regina dementeis ruinas,
Funus & imperio parabat.
Contaminato cùm grege turpium
Morbo virorum quodlibet impotens
Sperare, fortunaq́ dulci
Ebria. Sed minuit furorem
Vix vna sospes nauis ab ignibus,
Mentemq́ lymphatam Mareotico
Redegit in veros timores
Cæsar, ab Italia volantem
Remis adurgens, accipiter velut
Molleis columbas, aut leporem citus
Venator in campis niualis
Hemoniæ, daret vt catenis
Fatale monstrum. quæ generosus
Perire quærens, nec muliebriter

Expauit

Expauit enſem: nec latenteis
Claſſe cita reparauit oras.
Auſa & iacentem viſere regiam
Vultu ſereno fortis & aſperas
Tractare ſerpentes: vt atrum
Corpore combiberet venenum,
Deliberata morte ferocior
Sæuis Lyburnis, ſcilicet inuidens
Priuata deduci ſuperbo
Non humilis mulier triumpho.

Multi legunt repetiuit: nam præcedit claſſe cita.

AD PVERVM, NON ESSE OPVS SIBI MAGNO APPARATV.

Ode.38. Dicolos Tetraſtrophos, vt: Iam ſatis terris.

— ᴗ — — — ᴗ ᴗ — ᴗ — —
— ᴗ — — — ᴗ ᴗ — ᴗ — —
— ᴗ — — — ᴗ ᴗ — ᴗ — ᴗ
— ᴗ ᴗ — —

Perſicos odi puer apparatus
Diſplicent nexæ philyra coronæ:
Mitte ſectari, roſa quo locorum
Sera moretur.
Simplici myrto nihil allabores
Sedulus curo, neq; te miniſtrum
Dedecet myrtus, neq; me ſub arcta
Vite bibentem.

Ad miniſtrum ſuum, cui ſcribit ſe non delectari exquiſito apparatu ſed parabili frugalique vita.

D *Q. Hora-*

Q. HORATII FLAC-
ci Carminum liber secundus.
AD ASINIVM POLLIONEM.
Ode.1.Tricolos Tetrastrophos, vt Vides vt alta.

— — υ — — — υυ — υυ
— — υ — — — υυ — υυ
— — υ — — — υ — υ
— υ — υυ — υ — —

Deterret Asinium Pollionem virũ vndecunq; eruditissimũ & ornatissimum à scribenda historia belli ciuilis inter Cæsarem & Pompeium, quod id adhuc minus tutũ esset: laudatq; eũ à pietate & prudentia, à dignitate ꝙ de Dalmatis triumpharit, ab eloquentia ꝙ ita scribat, vt res geri videatur, non narrari, & ob oculos poni.

MOtum ex Metello consule ciuicum,
Belliq; causas, & vitia, & modos,
Ludumq; Fortunæ, graueisq;
Principum amicitias, & arma,
Nondum expiatis vncta cruoribus,
Periculosæ plenum opus aleæ,
Tractas, & incedis per igneis
Suppositos cineri doloso.
Paulum seueræ Musa tragœdiæ
Desit Theatris: mox vbi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno.
Insigne mœstis presidium reis
Et considenti Pollio curiæ,
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Iam nunc minaci murmure cornum
Perstringis aureis: iam litui strepunt
Iam fulgor armorum fugaces
Terret equos, equitumq; vultus.
Audire magnos iam videor duces

Non

Non indecoro puluere sordidos,
Et cuncta terrarum subacta
Præter atrocem animum Catonis.
Iuno, & deorum quisquis amicior
Afris inulta cesserat impotens
Tellure, victorum nepotes
Rettulit inferias Iugurthæ.
Quis non Latino sanguine pinguior
Campus sepulchris impia prælia
Testatur? auditumq; Medis
Hesperiæ sonitum ruinæ?
Qui gurges, aut quæ flumina lugubris
Ignara belli? quod mare Dauniæ
Non decolorauere cædes?
Quæ caret ora cruore nostro?
Sed ne relictis Musa procax iocis
Cææ retractes munera Neniæ
Mecum Dionæo sub antro
Quære modos leuiore plectro.

Hinc belli ciuilis calamitatẽ deflet, quo Romani se mutuo cõficiunt: Denique Musã monet, vt cãtu lugubri temperet, & Nenia cuius inuentor fuit Simonides Cæus.

AD CRISPVM SALLVSTIVM, vituperans auaritiam, et extollens liberalitatẽ.
Ode. 2. Dicolos tetrastrophos, vt, Iã satis terris.

— ᴗ — — — ᴗᴗ — ᴗ — —
— ᴗ — — — ᴗᴗ — ᴗ — —
— ᴗ — — — ᴗᴗ — ᴗ — —
— ᴗᴗ — —

NVllus argento color est auaris
Abditæ terris inimice lamnæ
Crispe Salusti, nisi temperato

Ostendit auaros & sordidos homines ob-

scuros & ignobiles esse, & cõtra liberalium famam, exemplo Proculei viri in fratres pijssimi nunquam interire: postremo ex comparatione hydropis colligit eum diuitẽ nõ qui multis latè imperat, sed animo & cupiditatibus alioqui nunquam habendi sitim extingui nisi illę extinguantur.

Splendeat vsu.
Viuet extento Proculeius æuo,
Notus in fratres animi paterni.
Illum aget penna haud metuente solui
Fama superstes.
Latius regnes auidum domando
Spiritum, quàm si Libyam remotis
Gadibus iungas, & vterq; Pœnus
Seruiat vni.
Crescit indulgens sibi dirus hydrops
Nec sitim pellit, nisi causa morbi
Fugerit venis, & aquosus albo
Corpore languor.
Redditum Cyri solio Phraaten
Dißidens plebi numero beatorum
Eximit virtus, populumq; falsis
Dedocet vti
Vocibus, regnum, & diadema tutum
Deferens vni, propriamq; laurum
Quisquis ingenteis oculo irretorto
Spectat aceruos.

AD Q. DELIVM, SVBITIS BOnis non esse gaudendum, nec desperandum malis sed medium tenorem sequendum esse.

Ode. 3. *Tricolos Tetrastrophos: vt, Vides vt alta.*

— — υ — — — — υυ — υ —
— — υ — — — — υυ — υ —
— — υ — — — — υ — υ
— υυ — υυ — υ — —

Æquam

ÆQuam memento rebus in arduis
Seruare mentem: non ſecus in bonis
Ab inſolenti temperatam
Lætitia moriture Deli.
Seu mœſtus omni tempore vixeris,
Seu te in remoto gramine per dies
Feſtos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni.
Quò pinus ingens, albaq́; populus
Vmbram hoſpitalem conſociare amant
Ramis, quò obliquo laborat
Lympha fugax trepidare riuo.
Huc vina, & vnguenta, & nimium breuis
Flores amœnæ ferre iube roſæ
Dum res, & ætas, & ſororum
Fila trium patiuntur atra.
Cedes coemptis ſaltibus, & domo,
Villaq́; flauus quam Tyberis lauit:
Cædes, & extructis in altum
Diuitijs potietur hæres.
Diues ne priſco natus ab Inacho
Nil intereſt, an pauper & infima
De gente ſub dio moreris
Victima nil miſerantis Orci.
Omnes eodem cogimur: omnium
Verſatur vrna, ſerius, ocyus
Sors exitura, & nos in æternum
Exilium impoſitura cymbæ.

Ode parænetica ad Q. Deliũ amicũ, qua monet vt vtraque fortuna moderatè vtatur, reb⁹ lætis non efferatur, aduerſis non deijciatur, ſed mediocritatẽ & ęquabilitatem quãdã ſeruet: interim certus de morte vtcũq; vixerit, rem familiarẽ extruxerit vndecunq; natus ſit atq; ob id hilaris viuat dum per ætatem & facultates licet.

Vltima ſyllaba verſus hypermetri à prima ſequentiseliditur.

AD XANTHIAM PHOceum

ceum ancillæ amorem non esse erubescendum, Ducum exemplo.

Ode. 4. Dicolos Tetrastophos, vt, Iam satis terris.

— υ — — — υυ — υ — —
— υ — — — υυ — υ — υ
— υ — — — υυ — υ — υ
— υυ — υ

Probat ducum exemplo Phoceo Xanthiæ ignominiosum nõ esse si Phyllidis ancillę suę amore capiatur Nam & Achilles Briseida, Agamẽnon Cassandram, Aiax Tecmessam, puellas captiuas adamarũt: Phyllida autẽ ingenuis morib. regiũ quiddam præ se ferre, neq; ignobilem esse, neq; se hoc ex affectu dicere, qui iã quadragenarius ab amore alienissimus sit ast. properauit.

Ne sit ancillæ tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu, prius insolentem
Serua Briseis niueo colore
Mouit Achillem.
Mouit Aiacem Telamone natum
Forma captiuæ dominum Tecmessæ,
Arsit Atreides medio in triumpho
Virgine rapta.
Barbaræ postquam cecidere turmæ
Thessalo victore, & ademptus Hector
Tradidit fessis leuiora tolli
Pergama Graijs.
Nescias an te generum beati
Phyllidis flauæ decorent parentes.
Regium certè genus, & penateis
Mœret iniquos.
Crede, non illam tibi de scelesta
Plebe delectam, neq; sic fidelem,
Sic lucro aduersam potuisse nasci
Matre pudenda.
Brachia et vultum teretesque suras

Integer

Integer laudo, fuge suspicari,
Cuius octauum trepidauit ætas
Claudere lustrum.

REVOCANDAM ESSE MENtem à desiderio virginis immaturæ.

Ode, 5. Tricolos Tetrastrophos, vt, Vides vt alta.

— — υ — — — υυ — υυ
— — υ — — — υυ — υυ
— — υ — — — υ — υ
— υυ — υυ — υ — υ

NOndum subacta ferre iugum valet
Ceruice, nondum munia comparis
Æquare, nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.
Circa virenteis est animus tuæ
Campos iuuencæ, nunc fluuijs grauem
Solantis æstum, nunc in vdo
Ludere cum vitulis salicto
Prægestientis, tolle cupidinem
Immitis vuæ, iam tibi liuidos
Distinguet autumnus racemos
Purpureo varius colore.
Iam te sequetur, currit enim ferox
Ætas, & illi, quos tibi dempserit
Apponet annos, iam proterua
Fronte petet Lalage maritum.
Dilecta, quantum non Pholoe fugax
Non Chloris, albo sic humero nitens
Vt pura nocturno renidet

Dehortatur seipsum ne Lalagen puellā viro nōdum maturam cōtingat, comparatq; eā, iuuencæ & vuę acerbę, honesta allegoria lusib⁹ quam Veneri aptiorem significans, breui futurum, vt illa grandior & maturior vltro virum appetat.

Gyges, pueri formosissimi nomen est.

Luna mari, Gnidius ve Gyges.
Quem si puellarum insereres choro
Mirè sagaceis falleret hospites,
Discrimen obscurum, solutis
Crinibus, ambiguoq; vultu.

AD SEPTIMIVM, HORTANS *eum ad Tyburis, & Tarenti amœnitatem.*

Ode. 6. Dicolos Tetrastrophos, vt: Iam satis terris.

— υ — — — υυ — υ — υ
— υ — — — υυ — υ — υ
— υ — — — υυ — υ — υ
— υυ — υ

Septimium veri amici exẽplar proponit, qui amici causa nullum laborẽ & periculum suscipere recusaret, hortaturq; vt Tybur aut Tarentũ vrbes amœnissimas secum deligat, vbi senectam exigat. nã ea regio præterquã ꝙ sit saluberima, melle, oleo vino, & omniũ rerum feracissima est.

SEptimi Gades aditure mecum, &
Cantabrum indoctum iuga ferre nostra, &
Barbaras syrteis, vbi Maura semper
Æstuat vnda.
Tybur Argæo positum colono
Sit meæ sedes vtinam senectæ,
Sit modus lasso maris, & viarum,
Militiæq;.
Vnde si Parcæ prohibent iniquæ,
Dulce pellitis ouibus Galesi
Flumen, & regnata petam Laconi
Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi præter omneis
Angulus ridet: vbi non Hymetto
Mella decedunt, viridiq; certat
Bacca Venafro.

Ver vbi longum, tepidasq́ præbet
Iuppiter brumas, & amicus Aulon,
Fertili Baccho minimum Falernis
Inuidet vuis.
Ille te mecum locus, & beatæ
Postulant arces: ibi tu calentem
Debita sparges lachryma fauillam
Vatis amici.

AD POMPEIVM VARVM
Gaudens de eius in patriam reditu.

Ode. 7. Tricolos Tetrastrophos, vt, Vides vt alta.

— — ∪ — — — ∪∪ — ∪∪
— — ∪ — — — ∪∪ — ∪∪
— — ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪∪ — ∪∪ — ∪ — —

O Sæpe mecum tempus in vltimum
Deducte Bruto militiæ duce,
Quis te redonauit Quiritem
Dis patrijs Italóque cœlo,
Pompei meorum prime sodalium?
Cum quo morantem sæpe diem mero
Fregi, coronatus niteteis
Malobathro Syrio capillos.
Tecum Philippos, & celerem fugam
Sensi, relicta nou benè parmula,
Cum fracta virtus, & minaces
Turpe solum tetigere mento.
Sed me per hosteis Mercurius celer
Denso pauentem sustulit aëre

Pompeio Varo cõmilitoni suo gratulatur qui cum M. Bruti, & Cassij partes secutus fuisset, apud Philippos fuso exercitu euaserit secum, non sine Mercurij numine: dicitque ob amicũ patriȩ restitutum post iterũ expertũ periculũ vota merito di-

is soluenda, & liberiore compotatiuncula sese inuitandū.

Te rursus in bellum resorbens
Vnda fretis tulit æstuosis.
Ergo obligatam redde Ioui dapem
Longaq; fessum militia latus
Depone sub lauru mea, nec
Parce cadis tibi destinatis.
Obliuioso leuia Maßico
Cyboria exple, funde capacibus
Vnguenta de conchis, quis vdo
Deproperare apio coronas,
Curatue myrto? quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? non ego satiùs
Bacchabor Edonis, recepto
Dulce mihi furere est amico.

Edonis pro Edonijs bibacis. Thratiæ populis.

IN BARINEN MERETRICEM

Ode. 8. *Dicolos Tetrastrophos, vt: Iam satis terris.*

— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — ∪
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪∪ — —

Destomachatur in Barinen meretricem periuram, quod promissam sibi noctem non seruarit, doletq; quod ex periurijs quotidie magis

VLla si iuris tibi peierati
Pœna Barine nocuisset vnquàm,
Dente si nigro fieres, vel vno
Turpior vngui,
Crederem, sed tu, simul obligasti
Perfidum votis caput, enitescis
Pulchrior multo, iuuenumq; prodis
Publica cura.

Expedit

Expedit matris cineres opertos
Fallere, & toto taciturna noctis
Signa cum cælo, gelidaq́, diuos
Morte carenteis.
Ridet hoc inquam, Venus ipsa, rident
Simplices Nymphæ, ferus & Cupido
Semper ardenteis acuens sagittas
Cote cruenta.
Adde, quò pubes tibi crescit omnis,
Seruitus crescit noua, nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt
Sæpe minati.
Te suis matres metuunt iuuencis,
Te senes parci, miseræq́, nuper
Virgines nuptæ, tua ne retardet
Aura maritos.

enitescat vt flagitijs dij fauere videãtur, & ad perfidiam conniuere, cũ non solũ ob illa nõ plectatur sed crescat etiam & felicius succedant omnia.

¶ Ad Valgiũ, vt iã desinat queri de morte Mystæ pueri, indicans mala hominibus non esse continua.
Ode. 9. Tricolos Tetrastrophos, vt: Vides vt alta.

— — u — — — uu — u —
— — u — — — uu — uu
— — u — — — u — —
— uu — uu — u — —

NOn semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros, aut mare Caspium
Vexant inæquales procellæ
Vsque, nec Armenijs in oris
Amice Valgi, stat glacies iners
Menseis per omneis, aut Aquilonibus

Cõsolatur Valgium amicum suum virũ literatũ et consularẽ, impatienter ferentem mortẽ Mystę pueri

Querceta

charifs. atque omnium rerũ vicifsitudinem effe ait, non fẽp flare ventos, oriri tempeftates & imbreis, nõ femper Neftorem & Priamũ fleuiffe filios fuos extinctos. quare à fletu tandẽ ceffandum, & Cæfaris triumphis congratulandum.

Querceta Gargani laborant
Et folijs viduantur Orni.
Tu femper vrges flebilibus modis
Myften ademptum, nec tibi, vefpero
Surgente, decedunt amores,
Nec rapidum fugiente folem.
At non ter æuo functus amabilem
Plorauit omneis, Antilochum fenex
Annos, nec impubem parentes
Troilon, aut Phrygiæ forores
Fleuere femper. Define mollium
Tandem quærælarum, & potius noua
Cantemus Augufti trophæa
Cæfaris, & rigidum Niphaten,
Meduumq; flumen gentibus additum
Victis, minores voluere vertices
Intraq; præfcriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

AD LYCINIVM, SERVANDAM ESSE MEDIOCRITATEM.

Ode. 10. Dicolos Tetraftrophos, vt: Iam fatis terris.

— υ — — — υυ — υ — υ
— υ — — — υυ — υ — —
— υ — — — υυ — υ — —
— υυ — υ

Docet Valgiũ Liciniũ ad beatè viuendum o

Rectius viues Lycini, neq; altum
Semper vrgendo, neq; dum procellas
Cautus horrefcis, nimium premendo

Littus

Littus iniquum.
Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti, caret inuidenda
Sobrius aula.
Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus, & celsæ grauiore casu
Decidunt turres, feriuntq; summos
Fulmina monteis.
Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem benè præparatum
Pectus, informeis hyemes reducit
Iuppiter, idem
Summouet. Non, si malè nunc, & olim
Sic erit, quondam cythara tacentem
Suscitat musam, neq; semper arcum
Tendit Apollo.
Rebus angustis animosus, atq;
Fortis appare, sapienter idem
Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

pus esse summa animi tẽperantia, vt ne quid supra cõditionem nostrã tentemus, aut contrà animi humilitate in sordes deuoluamur; tutius esse intra præscriptum vitæ finem manere, deliberato animo ad omnem euẽtũ fortunæ.

AD Q. HYRPINVM, VT omißis negotijs senectuti consulat.

Ode. 11. Ticolos Tetrastrophos, vt, Vides vt alta.

— — U — — — UU — U —
— — U — — — UU — U —
— UU — — — U — U — —
— UU — UU — U — U

Quid

Suadet Q. Hyrpino ne se alienis negocijs inuoluat & curis rerū futuitarū cum paucis natura sit cōtēta: sed potius dum adhuc iuuenis & sanus est cōmode molliterque in otio viuat, ex insperato senectutem adfuturā, quæ voluptates oēs extinguit, somnū adimit, grauis morosaque sibijpsi est.

QVid bellicosus Cantaber, & Scythes
Hyrpine Quinti cogitet Adria
Diuisus obiecto, remittas
Quærere, nec trepides in vsum
Poscentis æui pauca, fugit retro
Leuis iuuentas, & decor, arida
Pellente lasciuos amores
Canitie, facilemq́ somnum.
Non semper idem floribus est honos
Vernis, neque vno Luna rubens nitet
Vultu, quid æternis minorem
Consilijs animum fatigas?
Cur non sub alta vel platano, vel hac
Pinu iacentes sic temere, & rosa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Aßyriaq́ nardo
Potamus vncti? dißipat Euhyus
Curas edaceis, quis puer ocyus
Restinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lympha?
Quis deuium scortum eliciet domo
Lyden? eburna dic age cum lyra
Maturet incomptum Lacænæ
More comam religata nodum.

AD MECOENATEM, NON couuenire res graues Lyrico carmini.

Ode. 12. Dicolos Tetrastrophos: vt, Scriberis
Vario fortis et hostiū. — — — ∪∪ — — ∪∪ — ∪ —
— — — ∪∪ — — ∪∪ — ∪∪
— — — ∪∪

— — — ∪∪ — — ∪∪ — ∪∪
— — — ∪∪ — ∪ —

Mecœnati se excusat quod res graueis non attentet, sed circa iocos & nugas versetur propter lyrici stili humilitatem, qui non conuenit rebus fortiter bello gestis, illum melius posse soluta oratione hystoriam de bellis Cæsaris texere, & eiusdem triumphos pro dignitate describere, se amicæ suæ laudes malle canere.

NOlis longa feræ bella Numantiæ
Nec dirum Hannibalem, nec Siculum mare
Pœno purpureum sanguine mollibus
Aptari cytharæ modis.
Nec sæuos Lapithas, & nimium mero
Hylæum, domitosque Herculea manu
Telluris iuuenes, vnde periculum
Fulgens contremuit domus
Saturni veteris, tuque pedestribus
Dices historijs prælia Cæsaris
Mecœnas melius, ductaque per vias
Regum colla minantium.
Me dulcis dominæ Musa Lyciniæ
Cantus, me voluit dicere lucidum
Fulgenteis oculos, & benè mutuis
Fidum pectus amoribus.
Quam nec ferre pedem dedecuit choris,
Nec certare ioco, nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus sacro
Dianæ celebris die.
Num tu, quæ tenuit diues Achemenes,
Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,
Permutare velis Crine Lyciniæ?
Plenas aut Arabum domos?
Dum flagrantia detorquet ad oscula
Ceruicem, aut facili sæuitia negat,
Quæ, poscente magis, gaudeat eripi,

Interdum

Interdum rapere occupet.

IN ARBOREM, CVIVS CAsu in agro suo Sabino penè oppressus est.

Ode.13. Tricolos Tetrastrophos, vt, Vides vt alta

— — ∪ — — — ∪∪ — ∪ —
— — ∪ — — — ∪∪ — ∪ —
— — ∪ — — — ∪ — ∪
— ∪∪ — ∪∪ — ∪ — —

Execratur arborem quæ se cũ in agro sabino spaciaretur, repente delapsa penè oppresserat, vituperatq; eam à cõsitore quem scelestissimũ fuisse putat & impijssimum. nequeenim à bono viro potuisse seri iam pestilẽtem arborẽ, additq; grauissimam sententiam, neminẽ sic posse cauere periculũ quin vbi minimum suspicabatur periculi necessitatẽ in-

ILle & nefasto te posuit die
Quicunq; primum, & sacrilega manu
Produxit arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriumq; pagi.
Illum & parentis crediderim sui
Fregisse ceruicem, & penetralia
Sparsisse nocturno cruore
Hospitis, illa venena Colchica,
Et quicquid vsquàm concipitur, nefas
Tractauit, agro qui statuit meo
Te triste lignum, te caducum
In domini caput immerentis.
Quid quisq; vitet, nunquàm homini satis
Cautum est in horas. nauita Bosphorum
Pœnus perhorrescit, neq; vltra
Cæca timet aliunde fata.
Miles sagittas, & celerem fugam
Parthi, catenas Parthus & Italum
Robur: sed improuisa leti
Vis rapuit, rapietq; genteis.
Quàm penè fuluæ regna Proserpinæ

Et

Et iudicantem vidimus Æacum,
Sedeisq́; discretas piorum, &
Æolijs fidibus querentem
Sapphò puellis de popularibus:
Et te sonantem plenius aureo
Alcæe plectro dura nauis,
Dura fugæ mala, dura belli.
Vtrunque sacro digna silentio
Mirantur vmbræ dicere, sed magis
Pugnas, & exactos tyrannos
Densum humeris bibit aure vulgus.
Quid mirum? vbi illis carminibus stupens
Demittit atras bellua centiceps
Aureis, & intorti capillis
Eumenidum recreantur angues?
Quin & Prometheus, & Pelopis parens
Dulci laborum decipitur sono.
Nec curat Orion leones
Aut timidos agitare lyncas.

curratas, se igitur tam parum à morte abfuisse, vt visus sit videre apud inferos Æacum iudicẽ Sappho & Alcæum canentes fidibus cum omnium vmbrarum admiratione.

Ad Posthumum de vitæ breuitate.

Ode. 14. *Tricolos Tetrastrophos: vt, Vides vt alta.*

— — ᴗ — — — ᴗᴗ — ᴗᴗ
— — ᴗ — — — ᴗᴗ — ᴗᴗ
— — ᴗ — — — ᴗ — —
— ᴗᴗ — ᴗᴗ — ᴗ — —

EHeu fugaces Posthume Posthume
Labuntur anni, nec pietas moram
Rugis, & instanti senectæ
Afferet, indomitæq́; morti.

Commonet Posthumum hominẽ parcũ & diuitem, ne nimium inten

E *Non*

Non si tricenis, quotquot erunt dies,
Amice, places illachrymabilem
Plutona tauris, qui ter amplum
Geryonen, Tityonque tristi
Compescit vnda, scilicet omnibus,
Quicunque terræ munere vescimur
Enauiganda, siue reges
Siue inopes erimus coloni.
Frustra cruento Marte carebimus
Fractisq; rauci fluctibus Adria,
Frustra per autumnos nocentem
Corporibus metuemus Austrum.
Visendus ater flumine languido
Cocytus errans, & Danai genus
Infame, damnatusque longi
Sisyphus Æolides laboris.
Linquenda tellus, & domus, & placens
Vxor, neque harum, quas colis, arborum,
Te, præter inuisas cupressos,
Vlla breuem dominum sequetur.
Absumet hæres Cæcuba dignior
Seruata centum clauibus, & mero
Tinget pauimentum superbo,
Pontificum potiore cœnis.

tus rei faciendę genium suum defraudet: momentaneam enim esse hanc vitam & caducam satius esse quæsitis frui, cum semel moriendum sit omnibus & dulcissima quæq; relinquenda, idq; hæredi nonnunquam prodigo & ingrato, quamlibet magno labore parta.

IN SVI SECVLI LVXVRIAM

Ode. 15. Tricolos Tetrastrophos, vt, vides vt alta.

— — ᴗ — — — ᴗᴗ — ᴗ —
— — ᴗ — — — ᴗᴗ — ᴗᴗ
— — ᴗ — — — ᴗ — —
— ᴗᴗ — ᴗᴗ — ᴗ — —

Iam

Iam pauca aratro iugera regiæ
Moles relinquent, vndique latius
Extenta visentur Lucrino
Stagna lacu, platanusque cœlebs
Euincet vlmos: tum violaria, &
Myrtus, & omnis copia narium,
Spargent oliuetis odorem
Fertilibus, domino priori.
Tum spissa ramis laurea feruidos
Excludet ictus, non ita Romuli
Prescriptum, & intonsi Catonis
Auspicijs, veterumque norma.
Priuatus illis census erat breuis,
Commune magnum: nulla decempedis
Metata priuatis, opacam
Porticus excipiebat Arcton:
Nec fortuitum spernere cespitem
Leges sinebant, oppida publico
Sumpta iubentes, & deorum
Templa nouo decorare saxo

Taxat seculi sui luxum cũ in hortis vinarijsq; dilatãdis, tum maximè ædificijs quibus agri occupabantur. iam ad amœnitatẽ solam vtiles, contra veterũ disciplinam & frugalitatem quibus quidẽ priuatus cẽsus erat exiguus, sed communis amplissimus.

AD GROSPHVM, NEMINI NON *otium gratum esse, atque optabile.*

Ode. 16. Dicolos Tetrastrophos, vt: Iam satis terris.

— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪∪ — —

O Titium diuos rogat in patenti
Prensus Ægæo, simul atra nubes
Condidit lunam, neque certa fulgent
Sydera nautis.
Otium bello furiosa Thrace,
Otium Medi pharetra decori
Grosphe non gemmis, neque purpura ve-
nale, nec auro.
Non enim gazæ, neque consularis
Summouet lictor miseros tumultus
Mentis, & curas laqueata circum
Tecta volanteis.
Viuitur paruo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum:
Nec leueis somnos timor, aut cupido
Sordidus aufert.
Quid breui fortes iaculamur æuo
Multa? quid terras alio calenteis
Sole mutamus? patriæ quis exul
Se quoq; fugit?
Scandit æratas vitiosa naueis
Cura: nec turmas equitum relinquit
Ocyor ceruis, & agente nymbos
Ocyor Euro.
Lætus in præsens animus, quod vltrà est
Oderit curare, & amara lento
Temperet risu: nihil est ab omni
Parte beatum.
Abstulit clarum cita mors Achillem

Insectatur mortaliũ stultã temeritatem, qui cũ omnes naturę impulsu otium & tranquilitatem expetant, tamẽ ambitione & cupiditatibus excæcati, semet in inquietudinẽ pręcipitant, neq; intelligũt se à dijs petere quod per se sibi si velint præstare possit si à curis quibus se assiduè torquent, temperate posint. Sapientis esse de futuro non anxium esse, & tristia lætis compensare, si quid aduersi acciderit, quod omnibus ferè solet vsu venire, boni consulere, cũ nemo absolutè beat⁹ inueniatur.

Longa

Longa Tithonum minuit senectus,
Et mihi forsan, tibi quod negarit,
Porriget hora.
Te greges centum, Siculæq; circum
Mugiunt vaccæ, tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa, te bis Afro
Murice tinctæ
Vestiunt lanæ, mihi parua rura, &
Spiritum Graiæ tenuem camœnæ
Parca non mendax dedit, & malignũ
Sperne vulgus.

AD MECOENATEM ÆGROTVM *negans se sine eo viuere posse.*

Ode. 17. Tricolos Tetrastrophos: vt: Vides vt alta.

— — υ — — — υυ — υ —
— — υ — — — — υυ — υυ
— — υ — — — — υ — υ
— υυ — υυ — υ — υ

Cvr me querelis exanimas tuis?
Nec dis amicum est, nec mihi, te prius
Obire Mecœnas, mearum
Grande decus, columenq; rerum.
Ah te meæ si partem animæ rapit
Maturior vis, quid moror altera?
Nec charus æquè, nec superstes
Integer ille dies vtranque
Ducet ruinam. non ego perfidum
Dixi sacramentnm, ibimus, ibimus,
Vtcunque præcedes, supremum

Amicitiam suã & gratitudinẽ erga Mecœnatem testatur, cũ beneficiorũ in se, & mutuę beneuolentiæ memor, negat se posse superstitem viuere, si ille prior decederet, vtpote sui pars altera.

Carpere iter comites parati.
Me nec Chimæræ spiritus igneæ,
Nec si resurgat centimanus Gyges,
Diuellet vnquàm, sic potenti
Iustitiæ, placitumque Parcis.
Seu libra, seu me Scorpius aspicit
Formidolosus, pars violentior
Natalis horæ, seu tyrannus
Hesperiæ Capricornus vndæ.
Vtrunque nostrum incredibili modo
Consentit astrum: te Iouis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit, volucrisque fati
Tardauit alas, cum populus frequens
Lætum theatris ter crepuit sonum:
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat, si Faunus ictum
Dextra leuasset Mercurialium
Custos virorum, redde victimas,
Ædemque votiuam memento,
Nos humilem feriemus agnam.

sic dijs visum esse & fatis. Nã ita vtriusq; horo scopum conuenire, vt eodem tẽpore penè perierint. illum Iouis benignitate in theatro, se Fauni beneficio in agro ab arboris lapsu seruatũ.

IN EVM QVI OBLITVS BREVIS
vitæ, cupiditatibus & diuitijs studet.

Ode. 18. Dicolos Distrophos. Primus quisque versus est Iambicus Archilochius, dimeter, acatalecticus constans amphimacro & duobus Iambis, vel vltimo Pyrrichio, hoc modo.

Nōn ĕbūr – υ – nĕque aū υ – rĕūm υ υ

Secundus quisq; versus est Iambicus archilochius, dimeter,

dimeter, Acatalecticus, constans è quinq. Iambis, & syllaba, recepto tum in locis imparibus, etiam spondeo, hoc modo.

Mĕ ā ∪–rĕnī ∪–dĕt īn ∪–dŏmo∪– lăcū ∪– năr.

–∪–∪–∪∪–

∪–∪–∪–∪–∪–∪

NOn ebur, neque aureum
Mea renidet in domo lacunar,
Non trabes Hymettiæ
Premunt columnas vltima recisas
Africa, neque Attali
Ignotus hæres regiam occupaui:
Nec Laconicas mihi
Trahunt honestæ purpuras clientæ.
At fides, & ingenî
Benigna vena est, pauperemque diues
Me petit, nihil supra
Deos lacesso, nec potentem amicum
Largiora flagito,
Satis beatus vnicis Sabinis.
Truditur dies die,
Nouæque pergunt interire Lunæ.
Tu secanda marmora
Locas sub ipsum funus, & sepulchri
Immemor, struis domos:
Marisque Baijs obstrepentis vrges
Summouere littora,
Parum locuples continente ripa.

Damnat in vita fastum & ambitiosum strepitũ, asserẽs sibi non esse sumptuosas ædes, praeciosam supellectilem, neque frequens satellitium, verum fortuna sua contentum fide & ingenio mediocri prædItum, nihil amplius optare. At bonam partem hoĩm tam præpostere agere, vt sepulchro vicina oblita mortalitatis suæ, amplas ædes extruit non sine pauperum iniuria, quibus cum liberis & vxore proprijs sedibus

migrandũ per vim auulsis agrorum terminis.

Quid, quòd vsque proximos
Reuellis agri terminos? & vltra
Limites clientium
Salis auarus? pellitur pater
In sinu ferens deos
Et vxor, & vir, sordidosq; natos:
Nulla certior tamen
Rapacis Orci fine destinata
Aula diuitem manet
Herum. quid vltra tendis? æqua tellus
Pauperi recluditur,
Regumq; pueris: nec satelles Orci
Callidum Promothea
Reuexit auro captus, hic superbum
Tantalum, atque Tantali
Genus coërcet: hic leuare functum
Pauperem laboribus,
Vocatus, atq; non vocatus audit.

IN BACCHVM, CARMINA IN *secreteis nemoribus docentem.*

Ode. 16. Tricolos Tetrastrophos, vt, Vides vt alta

— — υ — — — — υυ — υ υ
— — υ — — — — υυ — υ —
— — — — υυ — υ — —
— υυ — υυ — υ — —

Dicit se Bacchi numine correptum, furore quodã agitari, & exclamare

BAcchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem, credite posteri,
Nymphasq; discenteis, & aureis
Capripedum Satyrorum acutas,

Euœ

Euæ recenti mens trepidat metu,
Plenóque Bacchi pectore turbidum
Lætatur, euæ parce Liber
Parce graui metuende thyrso.
Fas peruicaceis est mihi Thyadas,
Viniq; fontem lactis & vberes
Cantare riuos: atque truncis
Lapsa cauis iterare mella.
Fas & beatæ coniugis additum
Stellis honorem, tectaq; Penthëi
Disiecta non leui ruina
Thracis & exitium Lycurgi.
Tu flectis amneis, tu mare barbarũ,
Tu separatis vuidus in iugis
Nodo coerces viperino
Bistonidum sine fraude crines.
Tu cum parentis regna per arduum
Cohors Gigantũ scanderet impia,
Rhetum retorsisti leonis
Vnguibus horribilique mala:
Quanquam choreis aptior, & iocis
Ludóque dictus, non sat idoneus
Pugnæ ferebaris, sed idem
Pacis eras, mediusq; belli.
Te vidit insons Cerberus aureo
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam, & recedentis trilingui
Ore pedes, tetigitque crura.

εὐοῖ, territũ dei spectaculo, quẽ in secessu quodã viderat musas docentẽ satyros attẽtos auscultare. Hic eius laudes gestaq; commemorat, quod Pentheum Lycurgum & aduersarios suos domuerit, & mulieres capillis & manibus serpentes innoxiè gestarẽt, quod bello gigantum fortissimè se gesserit mutatus in leonem, quod denique incolumis ab inferis reuersus sit.

Ad Mecœnatem, quod in Cygni formam sit

transiturus, cantuque impleturus orbem.

Ode, 20. Tricolos Tetrastrophos, vt, Vides vt alta

— — υ — — — υυ — υυ

— — υ — — — υυ — υυ

— — υ — — — υ — υ

— υυ — υυ — υ — υ

Vaticinatur carminũ suorum immortalitatem, dum in cygnum transformatũ iri se, & per totum orbem volaturum ostendit, neq; vllam tam desertam, tamq; incultam regionem, in quam non penetrabit nominis sui memoria, quare non opus illi post mortem luctu, & eiusmodi pompis.

NOn vsitata, nec tenui ferar
Penna biformis per liquidum æthera
Vates, neque in terris morabor
Longius, inuidiaq; maior
Vrbeis relinquam. non ego pauperum
Sanguis parentum, non ego quem vocas,
Dilecte Mæcenas obibo:
Nec stygia cohibebor vnda.
Iam iam residunt cruribus asperæ
Pelles, & albus mutor in alitem
Superne: nascunturque leues
Per digitos, humerosque plumæ.
Iam Dædaleo ocyor Icaro,
Visam gementis littora Bosphori
Syrteisque Getulas canorus
Ales, Hyperboreosque campos.
Me Cholchus, & qui dissimulat metum
Marsæ cohortis Dacus, & vltimi
Noscent Geloni, me peritus
Discet Iber, Rhodaniq; potor.
Absint inani funere neniæ,
Luctusque turpes, & querimoniæ,
Compesce clamorem, ac sepulchri

Mitte

Mitte superuacuos honores.

Q. HORATII FLACCI
Carminum Liber tertius.

Varia esse hominum ingenia, variasq́ fortunas.
Ode. 1. Tricolos Tetrastrophos, vt, Vides vt alta.

— — υ — — — υ υ — υυ
— — υ — — — υυ — υυ
— — υ — — — υ — —
— υ υ — υυ — υ —

Di profanum vulgus, & arceo.
Fauete linguis, carmina nō prius
Audita musarum sacerdos
Virginibus, puerisque canto.
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Iouis,
Clari Gigantæo triumpho
Cuncta supercilio mouentis.
Est, vt viro vir latius ordinet
Arbusta sulcis, hic generosior
Descendat in campum petitor:
Moribus hic, meliorq́ fama
Contendat: illi turba clientium
Sit maior: æqua lege necessitas
Sortitur insigneis, & imos:
Omne capax mouet vrna nomen.
Districtus ensis cui super impia

Hac ode quæ procemij vice in sequentem librum esse possit, sanctissimis preceptis teneram ætatem imbuit. Nam cum inquit variæ sint hominum conditiones alij alijs studijs, sed omnes ad fœlicitatem contendant, & æqua sit oībus mortis cōditio, priuatis omnino fœliciores satrapæ,

Ceruice pendet, non Siculæ dapes
Dulcem elaborabunt saporem,
Non auium, cytharæq; cantus
Somnum reducent. somnus agrestium
Lenis virorum non humileis domos
Fastidit, vmbrosamq; ripam
Non Zephyris agitata Tempe.
Desiderantem quod satis est, neque
Tumultuosum sollicitat mare,
Nec sæuus Arcturi cadentis
Impetus, aut orientis Hœdi.
Non verberatæ grandine vineæ,
Fundusq; mendax, arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sydera, nunc hyemes iniquas.
Contracta pisces æquora sentiunt
Iactis in altum molibus, huc frequens
Cæmenta demittit redemptor
Cum famulis, dominusque terræ
Fastidiosus. sed timor & minæ
Scandunt eòdem, quò dominus: neque
Decedit ærata triremi, &
Post equitem sedet atra cura.
Quòd si dolentem nec Phrygius lapis,
Nec purpurarum sydere clarior
Delinit vsus, nec Falernæ
Vitis, Achemeniumque costum,
Cur inuidendis postibus, & nouo
Sublime ritu moliar atrium?

quālibet lautè pascantur, felicitatem non in huiusmodi sitam, sed in securitate, & animi tranquillitate, quæ plerunq; mediocrium fortunā comitatur, extremè potētiū non ita, neque prodesse quod in mari ædificent, quo æquę ascendūt curæ. demum ait si purpura & vestes splēdidè dolores non pellunt, non est quod illas velit permutare cum fundo suo Sabino.

Cur valle permutem Sabina
Diuitias operosiores?

AD AMICOS SVADENS ADOLE-
scenteis institui debere, vt paupertate & exercitio ad militiam firmentur.

Ode. 2. Tricolos Tetrastrophos: vt: Vides vt alta.

— — υ — — — υυ — υ —
— — υ — — — — υ — υυ
— — υ — — — υ — —
— υυ — υυ — υ — —

ANgustam amici pauperiem pati
Robustus acri militia puer
Condiscat, & Parthos feroceis
Vexet eques metuendus hasta:
Vitamque sub dio, & trepidis agat
In rebus. illum ex mœnibus hosticis
Matrona bellantis tyranni
Prospiciens, & adulta virgo
Suspiret. eheu ne rudis agminum
Sponsus lacessat regius asperum
Tactu leonem, quem cruenta
Per medias rapit ira cædeis.
Dulce & decorum est pro patria mori,
Mors & fugacem persequitur virum,
Nec parcit imbellis iuuentæ
Poplitibus, timidoque tergo.
Virtus repulsæ nescia sodidæ
Intaminatis fulget honoribus,
Nec sumit, aut ponit secures

Ode saluberrima de educatiõe iuuẽturis, nimirum vt in labore & parsimonia viuere assuescant dũ adhuc sequaces & tractabiles sunt, in militia versentur, vitã sub dio agant, discant pro patriæ salute mortem contẽnere, virtute nihil præstantius, ignattia nihil turpius ignobiliusque ducant, cum scelerato autẽ non commu-

Arbitrio

Arbitrio popularis auræ.
Virtus recludens immeritis mori
Cœlum, negata tentat iter via,
Cœtusque vulgareis, & udam
Spernit humum fugiente penna.
Est & fideli tuta silentio
Merces, vetabo, qui Cereris sacrum
Vulgarit arcanæ, sub ijsdem
Sit trabibus, fragilemque mecum
Soluat phaselum. sæpe Diespiter
Neglectus, incesto addidit integrum,
Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede pœna claudo.

¶ Iustum & honesti propositi virum nullo modo induci posse ad malè agendum.

Ode. 31. *Tricolos Tetrastrophos, vt: Vides vt alta.*

—–υ——υυ–υυ
—–υ——υυ–υυ
—–υ——υ——
–υυ–υυ–υ–υ

IVstum & tenacem propositi virum,
Non ciuium ardor praua iubentium
Non vultus instantis tyranni
Mente quatit solida, neque Auster
Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Iouis manus.
Si fractus illabatur orbis,
Impauidum ferient ruinæ.
Hac arte Pollux, & vagus Hercules

Innixus,

[margin notes:] ...seandum, ne simul cum illo pereant, illū enim manere certum exitū,

Ex stoica disciplina scribit sapientē nullis minis, nulla tyrannide ad turpitudinem cogi posse, honesto & virtute nixum, qua freti non pauci ad cœlū ascenderunt.

Innixus, arceis attigit igneas
Quos inter Augustus recumbens
Purpureo bibit ore nectar.
Hac te merentem, Bacche pater, tuæ
Vexere tigres indocili iugum
Collo trahentes: hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit,
Gratum eloquuta consiliantibus
Iunone diuis. Ilion, Ilion
Fatalis, incestusq́ Iudex
Et mulier peregrina vertit
In puluerem, ex quo destituit deos
Mercede pacta Laomedon: mihi
Castæq́ damnatum Mineruæ
Cum Paulo, & duce fraudulento.
Iam nec Lacænæ splendet adulteræ
Famosus hospes: nec Priami domus
Periura, pugnaceis Achiuos
Hectoreis opibus refringit:
Nostrisq́ ductum seditionibus
Bellum resedit protinus, & graueis
Iras, & inuisum nepotem,
Troica quem peperit sacerdos,
Marti redonabo: illum ego lucidas
Inire sedeis, ducere nectaris
Succos, & adscribi quietis
Ordinibus patiar deorum.
Dum longus inter sæuiat Ilion
Romamq́ pontus, qualibet exules

Iunonis verba de recipiendo Romulo in numerum deorum.

Troica sac. Illa Numitoris filia, quæ ex Marte Romulum peperit quem ob hoc nepotem suũ vocat Iuno.

In parte regnanto beati.
Dum priami, Paridisque busto
Insultet armentum, & catulos feræ
Celent inultæ: stet Capitolium
Fulgens, triumphatisque poßit
Roma ferox dare iura Medis.
Horrenda latè nomen in vltimas
Extendat oras, quà medius liquor
Secernit Europen ab Afro:
Qua tumidus rigat arua Nilus:
Aurum irrepertum, & sic melius situm
Cum terra celat, spernere fortior
Quàm cogere humanos in vsus
Omne sacrum rapiente dext:: a.
Quicunq; mundo terminus obstitit,
Hunc tangat armis: visere gestiens,
Qua parte debacchentur ignes,
Qua nebulæ, pluuijque rores.
Sed bellicosis fata Quiritibus
Hac lege dico, ne nimium pij
Rebusque fidentes: auitæ
Tecta velint reparare Troiæ.
Troiæ renascens alite lugubri
Fortuna tristi clade iterabitur,
Ducente victriceis cateruas
Coniuge me Iouis & sorore.
Ter si resurgat murus aheneus
Autore Phœbo, ter pereat meis
Excisus Argiuis, ter vxor

Romani imperij latitudo

Prisci illi Romani, aurum multorum scelerũ causam fortissime contemnebãt.

Ter eñ Troia euersa est, ab Hercule pri-

Capta

Capta virum, pueróſque ploret.
Non hoc iocoſæ conueniet lyræ.
Quò muſa tendis? deſine peruicax
Referre ſermones deorum, &
Magna modis tenuare paruis.

mum, à Græcis, & Fibria Cinnæ legato.

IN CALLIOPEN, VT SIT adiumento in carminibus.

Ode. 4. Dicolos Tetraſtrophos: vt, Vides vt alta.

— υ — — — υυ — υυ
— — υ — — — υυ — υυ
— — υ — — — υ — —
— υυ — υυ — υ — —

DEſcende cælo, et dic age tibia
Regina longum Calliope melos,
Seu voce nunc mauis acuta,
Seu fidibus, cythara ve Phœbi.
Auditis? an me ludit amabilis
Inſania? audire & videor pios
Errare per lucos amœnæ,
Quos & aquæ ſubeunt, & auræ.
Me fabuloſæ Vulture in Appulo
Altricis extra limen Apuliæ,
Ludo, fatigatúmque ſomno
Fronde noua puerum palumbes
Texere: mirum quod foret omnibus
Quicumque celſæ nidum Acherontiæ,
Saltuſq; Batinos, & aruum
Pingue tenent humilis Ferenti:
Vt tuto ab atris corpore viperis

Hanc oden ſuperiori connectit, quæ ſublimia & deorum colloquia tractabat, hinc ad humana deſcēdit, narratq; ſe olī adhuc puerum in Apulia lauro & myrto à palumbis tectum, vt à feris tutus eſſet, præſagiū id nimirum fuiſſe innuens ꝙ poeta & lyricorum amorumq; ſcriptor aliquādo eſſet futurus.

Dormirem & vrsis, vt premerer sacra
Lauroque, collataque myrto,
Non sine dijs animosus infans.
Vester, Camœnæ, vester in arduos
Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
Præneste, seu Tybur supinum,
Seu liquidæ placuere Baiæ.
Vestris amicum fontibus & choris,
Non me Philippis versa acies retro,
Deuota non extinxit arbos,
Nec Sicula Palinurus vnda.

Præsidio Musarum vbiq; se tutum fore ait, quocunq; ierit.

Vtcunque mecum vos eritis, libens
Insanientem nauita Bosphorum
Tentabo, & arenteis arenas
Littoris Assyrij viator.
Visam Britannos hospitibus feros,
Et lætum equino sanguine Concanum,
Visam pharetratos Gelonos,
Et Scythicum inuiolatus amnem.

Concani, populus in Scythia, qui â Virgilio Bisaltæ appellari putantur.

Vos Cæsarem altum militia simul
Fessas cohorteis abdidit oppidis,
Finire quærentem labores,
Pierio recreatis antro.

Sapientia & cõsilio Iuppiter Titanas vicit, qui solis viribus nitebantur.

Vos lene consilium & datis, & dato
Gaudetis almæ. scimus vt impios
Titanas, immanemque turmam
Fulmine sustulerit caduco,
Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, & vrbeis, regnaque tristia,

Diuosq;

Diuoſque, mortaleiſque turbas
Imperio regit vnus æquo.
Magnum illa terrorem intulerat Ioui
Fidens, iuuentus horrida, brachijs,
Fratreſque tendentes opaco
Pelion impoſuiſſe Olympo.
Sed quid Tiphoëus, & validus Mimas, Gigantum nomina.
Aut quid minaci Porphyrion ſtatu,
Quid Rhœtus, euulſiſque truncis
Enceladus iaculator audax,
Contra ſonantem Palladis Ægida
Poſſent ruentes? hinc auidus ſtetit
Vulcanus, hinc matrona Iuno, & Apollinis epitheta.
Nunquàm humeris poſiturus arcum,
Qui rore puro Caſtaliæ lauit
Crineis ſolutos: qui Lyciæ tenet
Dumeta, natalemque ſyluam
Delius, & Patareus Apollo.
Vis conſilî expers mole ruit ſua:
Vim temperatam dij quoque prouehunt Potentia citra prudentiam, irrita.
In maius: idem odere vires
Omne nefas animo mouenteis. Alij Gigas vt
Teſtis mearum centimanus Gyges Briareus intelligatur.
Sententiarum notus, & integræ
Tentator Orion Dianæ, Terra quę mater Gigantum, dolet filios ſuos à ſe opprimi detruſos à Ioue ad inferos.
Virginea domitus ſagitta.
Iniecta monſtris terra dolet ſuis:
Mœretque partus fulmine luridum
Miſſos ad orcum: nec peredit

Impositam celer ignis Ætnam:
Incontinentis nec Tityi iecur
Relinquit ales, nequitiæ additus
Custos: amatorem trecentæ
Pirithoum cohibent catenæ.

AVGVSTI LAVDES.

Ode. 5. *Tricolos Tetrastrophos, vt: Vides vt alta.*

— — υ — — — υυ — υυ
— — υ — — — υυ — υυ
— — υ — — — υ — —
— υυ — υυ — υ — —

Miro argumẽto Augusti laudes ingreditur. Nam ait, si Iouem credimus imperare ex ꝑsuasione & fama, multo magis Augustum regnare conuenit, cuius imperium, & potentiã præsentes intuemur, cui⁹ auspicijs res Romana semꝑ in maius crescit, quãquam à Crasso & eius exercitu afflicta sit, qui captiui

CÆlo tonantem credidimus Iouem
Regnare: præsens diuus habebitur
Augustus, adiectis Britannis
Imperio, grauibúsque Persis.
Miles ne Crassi coniuge barbara
Turpis maritus vixit? & hostium
(Prò curia, vniuersiq; mores)
Consenuit socerorum in armis
Sub rege Medo, Marsus, & Appulus
Anciliorum, nominis, & togæ
Oblitus, æternæq; Vestæ,
Incolumi Ioue, & vrbe Roma?
Hoc cauerat mens prouida Reguli
Dissentientis conditionibus
Fœdis, & exemplo trahentis
Perniciem veniens in æuum:
Si non periret immiserabilis
Captiua pubes. Signa ego Punicis

Affixa

Affixa delubris, & arma
Militibus sine cæde (dixit)
Direpta vidi: vidi ego ciuium
Retorta tergo brachia libero,
Portasq; non clausas, & arua
Marte coli populata nostro.
Auro repensus scilicet acrior
Miles redibit? flagitio additis
Damnum, neq; amissos colores
Luna refert medicata fuco:
Nec vera virtus, cum semel excidit
Curat reponi deterioribus,
Si pugnat extricata densis
Cerua plagis: erit ille fortis,
Qui perfidis se credidit hostibus,
Et Marte Pœnos proteret altero:
Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners, timuitq; mortem.
Hic vnde vitam sumeret inscius,
Pacem duello miscuit. O pudor!
O magna Carthago probrosis
Altior Italiæ ruinis!
Fertur pudicæ coniugis osculum,
Paruosq; natos, vt capitis minor
A se remouisse, & virilem
Toruus humi posuisse vultum,
Donec labanteis consilio patres
Firmaret author nunquàm aliâs dato,
Interq; mœrenteis amicos

duxerant vxores, ab hostibus ea affinitate vitam suã redimentes, cũ Reguli exemplo moueri deberent: qui semel mori maluit, & grauissimis supplicijs affici quã vt captiui redimerentur, aut inter hostes turpiter seruirent.

Egregius properaret exul.
Atqui sciebat, quæ sibi barbarus
Tortor pararet, non aliter tamen
Dimouit obstanteis propinquos
Et populum reditus morantem:
Quàm si clientum longa negotia
Dijudicata lite relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium Tarentum.

Supplicij gen9, quo affectus est Regulus, refert Gellius lib. 6. Cap. 4.

AD ROMANOS, QVOD SÆPE posteri pœnas luant, quas maiores effugerint.

Ode. 6. Tricolos Tetrastrophos: vt, Vides vt alta

— — υ — — — — υυ — υ —
— — υ — — — — υυ — υυ
— — υ — — — — υ — υ
— υυ — υυ — υ — —

DElicta maiorum immeritus lues
Romane, donec templa refeceris
Ædesq; labenteis deorum, &
Fœda nigro simulacra fumo.
Dijs te minorem quòd geris, imperas.
Huc exitum omnem, huc principium refer.
Dij multa neglecti dederunt
Hesperiæ mala luctuosæ.
Iam bis Monæses, & Pachori manus
Non auspicatos contudit impetus
Nostros, & adiecisse prædam
Torquibus exiguis renidet.
Penè occupatam seditionibus

Quantum calamitatis inuexerit contempta religio probat multis exẽplis, & contrà quãtum commodi innocẽtia & deorum cultus Crassũ enim & Labienum Antonij legatum cum toto exercitu deletos à Par-

Deleuit

Deluit vrbem Dacus, & Æthiops:
Hic classe formidatus, ille
Mißilibus melior sagittis.
Fœcunda culpæ secula nuptias
Primum inquinauere, & genus, & domos:
Hoc fonte deriuata clades
In patriam populúmque fluxit.
Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo, & fingitur artibus
Iam nunc, & incestos amores
De tenero meditatur vngui.
Mox iuniores quærit adulteros
Inter mariti vina: neque eligit,
Cui donet inpermissa raptim
Gaudia, luminibus remotis.
Sed iussa coràm non sine conscio
Surgit marito, seu vocat institor,
Seu nauis Hispanæ magister
Dedecorum pretiosus emptor.
Non his iuuentus orta parentibus
Infecit æquor sanguine Punico,
Pyrrhúmque, & ingentem cæcidit
Antiochum, Hannibalémque dirum
Sed rusticorum mascula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Versare glebas, & seueræ
Matris ad arbitrium recisos
Portare fusteis: sol vbi montium
Mutaret vmbras, & iuga demeret

this refert ob violatam religionem. Hinc à maiorũ moribus iuuentutem sic degenenerasse, quod impunè passim adulteria committantur, ex quibus nothi ignauique filij nascantur, sic nati corrutissimè educũtur. Tantum à maioribus nostris degenerauim⁹: vt qui olim fortissimi viri fuerint, ijdẽ simplicissimi fuerint, nunc aũt contrà fiat.

Bobus fatigatis amicum
Tempus agens abeunte curru.
Damnosa quid non imminuit dies?
Ætas parentum peior auis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem.

AD ASTERIEN DESDERIO mariti mœstam, solans eam, monensque ne cuiusquam blanditijs, specieue capiatur.

Ode. 7. Dicolos Tetrastrophos, vt, Quis multa gracilis te puer. – – – υυ – – υυ – υ –
– – – υυ – – υυ – υ –
– – – υυ – – υ
– – – υυ – υ –

Consolatur Asterien Gygis familiaris sui vxorē dolētem ob mariti ablētiā, promittitq; illum rediturū cū nactus erit ventum oportunū: interim benè speret, & se gerat modestè, neq; patiatur sibi à quoquam imponi, quo pudicitiā

QVid fles Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent vere Fauonij
Thyna merce beatum
Constanti iuuenem fide
Gygen? ille Notis actus ad Oricum
Post insana Capræ sydera frigidas
Nocteis, non sine multis
Insomnis lachrymis agit.
Atqui sollicitæ nuntius hospitæ
Suspirare Chloën & miseram tuis
Dicens ignibus vri,
Tentat mille vafer modis.
Vt Prœtum mulier perfida credulum
Falsis impulerit criminibus, nimis

Casto

Casto Bellerophonti
Maturare necem refert.
Narrat penè datum Pelea tartaro
Magnessam Hippoliten dum fugit abstinens:
Et peccare docenteis
Fallax historias monet.
Frustra, nam scopulis surdior Icari
Voces audit adhuc integer at tibi,
Ne vicinus Enipeus
Plus iusto placeat, caue:
Quàmuis non alius flectere equum sciens
Æquè conspicitur gramine Martio:
Nec quisquàm citus æquè
Thusco denatat alueo.
Prima nocte domum claude, neq; in vias
Sub cantu querulæ despice tibiæ,
Et te sæpe vocanti
Duram, difficilis mane.

violet, sed castissimo marito fidem seruet, qui nullis bláditijs potest ad adulterium sollicitari.

¶ Ad Mecœnatem, ne miretur, quod Calendis Martijs, cum sit sine vxore, sacrificet. Nam eo die maximum effugit periculum, arbore fracta penè illisus.

Ode. 8. Decolos Tetrastrophos, vt: Iam satis terris.

— υ — — — υυ — υ — —
— υ — — — υυ — υ — υ
— υ — — — υυ — υ — υ
— υυ — —

Reddit causam Mecœnati, q Calendas Martias celebraret, qui dies solis matronis festus erat, quo etiam mariti pro vxorum suarum salute supplicabant. nam se ait ab arboris casu seruatum, & ob id Libero vota soluere velle. Mecœnatem ad epulas inuitans, & celebritatem omissa Reip. cura, que pacatis satis tranquilla sit.

Martijs cœlebs quid agam Calendis:
Quid velint flores, & acerra thuris
Plena, miraris: positúsque carbo in
Cespite viuo,
Docte sermonis vtriusque linguæ.
Voueram dulceis epulas, album
Libero caprum propè funeratus
Arboris ictu.
Hic dies, anno redeunte, festus
Corticem astrictum pice dimouebit
Amphoræ fumum bibere institutæ
Consule Tullo.
Sume Mecœnas cyathos amici
Sospitis centum, & vigiles lucernas
Perfer in lucem, procul omnis esto.
Clamor & ira.
Mitte ciuileis super vrbe curas,
Occidit Daci Cotisonis agmen,
Medus infestus sibi luctuosis
Dißidet armis.
Seruit Hispanæ vetus hostis oræ
Cantaber sera domitus catena:
Iam Scythæ laxo meditantur arcu
Cedere campis.
Negligens, ne quà populus laboret,
Parce priuatus nimium cauere: &
Dona præsentis cape lætus horæ, ac
Linque seuera.

AD LYDIAM. INDVCENS eam singulis quatuor versibus respondentẽ.

Ode. 9. Dicolos distrophos, vt, Sic te diua potens.

— — — ∪∪ — ∪ —

— — — ∪∪ — — — ∪ — ∪ —

DOnec gratus eram tibi,
Nec quisquàm potior brachia candidæ
Ceruici iuuenis dabat:
Persarum vigui rege beatior.
Ly. Donec non aliam magis
Arsisti, neq; erat Lydia post Chloën,
Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior Ilia.
Ho. Me nunc Thressa Chloë regit,
Dulceis docta modos, & cytharæ sciens:
Pro qua non metuam mori,
Si parcent animæ fata superstiti.
Ly. Me torret face mutua
Thurini Calais filius Ornithi
Pro quo bis patiar mori,
Si parcent puero fata superstiti.
Ho. Quid? si prisca redit Venus?
Diductósque iugo cogit aheneo?
Si flaua excutitur Chloë?
Reiectæq; patet ianua Lydiæ?
Ly. Quanquàm sydere pulchrior
Ille est: tu leuior cortice, & improbo
Iracundior Adria.
Tecum viuere amem, tecum obeam libens.

¶ Ad

Ad Lycen asperam, & intractabilem.
Ode.10. Dicolos Tetrastrophos: vt, Scriberis Vario fortis et hostium. — — — ᴗᴗ — — ᴗᴗ — ᴗ —
— — — ᴗᴗ — — ᴗᴗ — ᴗ —
— — — ᴗᴗ — — ᴗᴗ — ᴗ —
— — — ᴗᴗ — ᴗᴗ

Vehemens expostulatio i Lyces puellæ crudelitatem, quæ amatorem suũ vẽto & niuibus expositum pateretur ante fores suas pernoctare, quod vix faceret barbaris. quæq; barbaro nupta marito, nec metuat ne vicissim contempta det pœnas inhumanitatis.

EXtremum Tanaim si biberes Lyce
Sæuo nupta viro, me tamen asperas
Porrectum ante fores obijcere incolis
Plorares Aquilonibus.
Audis quo strepitu ianua, quo nemus
Intra pulchra situm tecta remugiat
Ventis? & positas vt glaciet niueis
Puro numine Iuppiter?
Ingratam Veneri pone superbiam,
Ne currente retro funis eat rota
Non te Penelopen difficilem procis
Tyrrhenus genuit parens.
O, quàmuis neque te munera, nec preces,
Nec tinctus viola pallor amantium
Nec vir Pieria pellice saucius
Curuat, supplicibus tuis
Parcas, nec rigida mollior æsculo,
Nec Mauris animum mitior anguibus.
Non hoc semper erit liminis, aut aquæ
Cœlestis patiens latus.

AD MERCVRIVM, VT inspiret sibi modos, quibus Lydæ aureis obstinatas applicet.

Ode

Ode.11. Dicolos Tetrastrophos, vt, Iam satis terris.

— υ — — — υυ — υ — —
— υ — — — υυ — υ — —
— υ — — — υυ — υ — υ
— υυ — —

M*Ercuri, nam te docilis magistro*
Mouit Amphion lapides canendo,
Túque testudo resonare septem
Callida neruis.
Nec loquax olim, neq; grata, nunc & Diuitum mensis, & amica templis
Dic modos, Lide quibus ostinatas
Applicet aureis.
Quæ velut latis equa trima campis,
Ludit exultim, metuitq; tangi,
Nuptiarum expers, & adhuc proteruo
Cruda marito.
Tu potes Tygreis, comitesq; syluas
Ducere, & riuos celereis morari.
Cessit immanis tibi blandienti
Ianitor aulæ
Cerberus: quamuis furiale centum
Muniant angueis caput eius, atq;
Spiritus teter, saniesq; manet
Ore trilingui.
Quin & Ixion, Tityosq; vultu
Risit inuito: stetit vrna paulum
Sicca, dum grato Danai puellas

Mercurium laudat à lyræ inuentione, & cãtus efficacia: à quo petit, vt lyræ suæ talem inferat suauitatem, vt Lydes amicæ immitem animum possit flectere. nam facilè illũ hoc posse ostẽdit, cum eius opera lapides emollitos ait, & Cerberum cũ seuerissimis vmbris.

Carmine

Carmine mulces.

Audiat Lida Danaidũ supplicium, vt in amatorem dura & impia, illa esse desinat.

Audiat Lidæ scelus, atque notas
Virginum pœnas, & inane lymphæ
Dolium fundo pereuntis imo,
Seráque fata.

Quæ manent culpas etiam sub Orco
Impiæ, (nam quid potuere maius
Impiæ?) sponsos potuere duro
Perdere ferro.

Vna. Hypermestra quæ maritum seruauit.

Vna de multis face nuptiali
Digna, periurum fuit in parentem
Splendidè mendax, & in omne virgo
Nobilis æuum.

Oratio Hypermestræ ad Linum maritum

Surge quæ dixit iuueni marito,
Surge, ne longus tibi somnus, vnde
Non times, detur: socerum & scelestas
Falle sorores.

Quæ, velut nactæ vitulos leænæ,
Singulos eheu lacerant. ego illis
Mollior, nec te feriam, nec intra
Claustra tenebo.

Me pater sæuis oneret catenis,
Quòd viro clemens misero peperci,
Me vel extremos Numidarum in agros
Classe releget.

I, pedes quò te rapiunt, & auræ
Dum fauet nox, & Venus: i secundo
Omine, & nostro memorem sepulchro
Sculpe querelam.

AD

¶ AD NEOBVLEM AMICAM insuauem esse vitam sine hilaritate, amariq; ab ea Hebrum fortißimum adolescentem.

Ode. 12. Dicolos Tristrophos. Primi quiq; duo versus sunt Ionici à minore Sapphici Trimetri acatalectici, qui cõstant è tribus ionicis à minore, vel vltimo Pæone tertio, hoc modo,

Mĭsĕrārūm ēst ◡◡——nĕq; āmorī◡◡——dārĕ lūdum◡◡—◡
Nĕq; dūlcī ◡◡——mălă vīnō——lăuĕrĕ aut ēx◡◡——

Tertius item versus est Ionicus à minore Sapphicus Acalecticus, sed tetrameter, constãs è quatuor Ionicis à maiori, hoc modo,

ănĭmārī ◡◡——mĕtŭēnteis ◡◡——pātrŭæ vērbĕră lĭnguæ

◡◡——◡◡——◡◡—◡
◡◡——◡◡——◡◡——
◡◡——◡◡——◡◡——◡◡—◡

MIserarum est, neque amori dare ludum,
Neque dulci mala vino lauere, aut exanimari metuenteis patruæ verbera linguæ.
Tibi qualum Cythereæ puer ales
Tibi telas, operosæque Mineruæ
Studiũ aufert, Neobule, Liparæ nitor Hebri.
Eques ipso melior Bellerophonte,
Neque pugno, neque segni pede victus,
Simul vncto Tyberinis humeros lauit ĩ vndis.
Catus idem per apertum fugienteis
Agitato grege ceruos iaculari: &
Celer lato latitantem fruticeto excipere aprũ.

Miserum est si quis ita vehemẽter amet vt ex amore nullam sentiat voluptatem, sed semper anxius sit & sollicitus, adeo vt ne consuetum quidẽ exercitiũ possit repetere.

¶ Ad fontem Blandusiam, quod magis perspicuus sit quam vitrum.

Ode. 13. Tricolos Tetrastrophos, vt, Quis multa.

− − − − ∪∪ − − ∪∪ − ∪ −
− − − − ∪∪ − − ∪∪ − ∪∪
− − − ∪∪ − −
− − − ∪∪ − ∪∪

Laudes fontis Blandusiæ, quę in Sabinis est regio, in qua erat poetæ ager, cui ob salubritatem & amœnitatem pollicetur sacrificiũ & nominis immortalitatem inter nobilissimos quosque fontes.

O Fons Blandusiæ splendidior vitro
Dulci digne mero, non sine floribus,
Cras donaberis hædo,
Cui frons turgida cornibus?
Primis, & Venerem, & prælia destinat
Frustra: nam gelidos inficiet tibi
Rubro sanguine riuos
Lasciui soboles gregis.
Te flagrantis atrox hora Caniculæ
Nescit tangere, tu frigus amabile
Fessis vomere tauris
Præbes, & pecori vago.
Fies nobilium tu quoque fontium,
Me dicente, cauis impositam ilicem
Saxis, vnde loquaces
Lymphæ desiliunt tuæ.

¶ Augusti laudes victoris ex Hispania reuertentis, comparans eum Herculi, quòd non per alios, sed per se laborem administret.

Ode. 14. Tricolos Tetrastrophos, vt, Iã satis terris

− ∪ − − −

— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — ∪
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪∪ — —

HErculis ritu modo dictus ô plebs
Morte venalem petijsse laurum,
Cæsar, Hispana, repetit penateis
Victor ab ora.
Vnico gaudens mulier marito,
Prodeat iustis operata diuis
Et soror clari ducis: & decoræ
Supplice vitta
Virginum matres, iuuenumq; nuper
Sospitum. Vos ô pueri & puellæ
Iam virum expertæ, malè ominatis
Parcite verbis.
Hic dies verè mihi festus atras
Eximet curas: ego nec tumultum
Nec mori per vim metuam, tenente
Cæsare terras.
I, pete vnguentum puer, & coronas,
Et cadum Marsi memorem duelli,
Spartacum si qua potuit vagantem
Fallere testa.
Dic & argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem,
Si per inuisum mora ianitorem
Fiet, abito.
Lenit albescens animos capillus

Mira comparatio Augusti & Herculis & quidem appositissima. Nam vt Hercules vt mundũ monstris purgaret in Hispaniam profectus, Gerione extincto gloriam reportauit, ita Augustus post Antonium & reipub. hostes confectos, Cantabros prędones & ferocissimam gentem domuit, ex quibus luculentissimam victoriam reportauit, suo periculo & Marte partam.

Litium, & rixæ cupidos proteruæ.
Non ego hoc ferrem calidus iuuenta,
Consule planco.

In Chlorin mœcham vetulam luxuriosam.

Ode.15. Dicolos distrophos, vt, Sic te diua potens.

– – – – ∪∪ – ∪ –
– – – – ∪∪ – – ∪∪ – ∪ –

Hac Ode ostẽdit quantum dedeceat maximè senem & pauperem intempestiua lasciuia, cythatæ, cantus, & eiusmodi voluptates, cum illa sit potius adolescentum.

VXor pauperis Ibici,
Tandem nequitiæ fige modum tuæ,
Famosisq́ laboribus
Maturo propior desine funeri
Inter ludere virgines,
Et stellis nebulam spargere candidis,
Non, si quid Philoen satis,
Et te Chlori decet: filia rectius
Expugnat iuuenum domos
Pulso Thyas vti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Lasciuæ similem ludere capreæ.
Te lanæ prope nobilem
Tonsæ Luceriam, non cytharæ decent,
Nec flos paurpureus rosæ,
Nec poti vetulam fæce tenus cadi.

¶ *Ad Mecœnatem, ostendens nihil non posse auro, aut pecunia expugnari.*

Ode.16. Dicolos Tetrastrophos: vt, Scriberes Vario fortis & hostium.

– – – – ∪∪ – – ∪∪ – ∪∪
– – – – ∪∪ – – ∪∪ – ∪∪
– – – – ∪∪ – – ∪∪ – ∪∪
– – – ∪∪ – ∪ –

Inclu-

INclusam Danaën turris ahenea,
Robustæq; fores, & vigilum canum
Tristes excubiæ, munierant satis
Nocturnis ab adulteris:
Si non Acrisium, virginis abditæ
Custodem pauidum Iuppiter, & Venus
Risissent: fore enim tutum iter, & patens
Conuerso in pretium deo.
Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat saxa, potentius
Ictu fulmineo. Concidit auguris
Argiui domus ob lucrum
Demersa excidio. diffidit vrbium
Portas vir Macedo, & subruit æmulos
Reges muneribus. munera nauium
Sænos illaqueant duces.
Crescentem sequitur cura pecuniam
Maiorumq; fames: iure perhorrui
Latè conspicuum tollere verticem
Mecœnas equitum decus.
Quanto quisque sibi plura negauerit
A dijs plura feret. nil cupientium
Nudus castra peto, & transfuga, diuitum
Parteis linquere gestio,
Contemptæ dominus splendidior rei
Quàm, si quicquid arat non piger Appulus
Occultare meis dicerer horreis,
Magnas inter opes inops.
Puræ riuus aquæ, syluaq; iugerum

Fabula Danaes & historijs nõnullis docet, quantum calamitatis afferat rebus mortaliũ auri cupiditas. Nam illo non solum munitissimas ciuitates expugnari & euerti, vt Philippus rex Macedoniæ: verum sacra omnia prophanari, coniuges in coniugum perniciem corrumpi, vt Eryphile Amphiarai vxor, eam esse auaritiæ naturã vt expleri nõ possit, sed in nouas atq; nouas sollicitudines ꝑtrahat hominẽ, quare nõ immerito sibi cauisse ne qd supra cõditiõem suã affectaret, sed contento maneret.

Paucorum, & segetis certa fides meæ,
Fulgentem Imperio fertilis Africæ
Fallit sorte beatior.
Quanquàm nec Calabræ mella ferunt apes,
Nec Læstrygonia Bacchus in amphora
Languescit mihi, nec pingua Gallicis
Crescunt vellera pascuis.
Importuna tamen pauperies abest,
Nec si plura velim, tu dare deneges
Contracto melius parua cupidine
Vectigalia porrigam,
Quàm si Mygdonijs regnum Alyattici
Campis continuem. Multa petentibus,
Desunt multa. benè est, cui deus obtulit
Parca quod satis est manu.

Ælium Lamiam cuius supra meminit à generis antiquitate laudat. Ait enim Lamiarum familiam à Formijs oriundam. vbi Lamus regnauit, qui Lamijs in vrbe dignitate & opibus præcipuis nomen dedit.

Ad Ælium Lamiam Senatorem ab Lamo Formiarum rege ortum, admonens, vt paratis lignis curet genium propter futuram tempestatem.

Ode. 17. Tricolos Tetrastrophos: vt, Vides vt alta.

— — υ — — — υυ — υ —
— — υ — — — υυ — υ —
— — υ — — — υ — υ
— υυ — υυ — υ — —

ÆLi vetusto nobilis ab Lamo,
Quando & priores hinc Lamias ferunt
Denominatos, & nepotum
Per memores genus omne fastos.
Authore ab illo ducis originem,
Qui Formiarum mœnia dicitur

Princeps,

Princeps, & innantem Maricæ
Littoribus tenuisse Lyrin
Late tyrannus: cras folijs nemus
Multis, & alga littus inutili
Demissa tempestas ab Euro
Sternet, aquæ nisi fallit augur
Annosa cornix. dum potes, aridum
Compone lignum, cras genium mero
Curabis, & porco bimestri,
Cum famulis operum solutis

AD FAVNVM, ORANS *vt per suos lenis transeat.*

Ode. 18. Tricolos tetrastrophos, vt, Iam satis terris

—υ———υυ—υ—υ
—υ———υυ—υ—υ
—υ———υυ—υ——
—υυ——

FAune Nympharum fugientum amator,
Per meos fineis, & aprica rura
Lenis incedas, abeásque paruis
Æquus alumnis.
Si tener pleno cadit hœdus anno,
Larga nec desunt Veneris sodali
Vina crateræ, vetus ara multo
Fumat odore.
Ludit herboso pecus omne campo,
Cum tibi nonæ redeunt Decembres,
Festus in pratis vacat otioso
Cum boue pagus.

Fauno qui à Græcis Pan appellari creditur, nonis Decembris sacrificabant, ne læderet. Nam ex dijs inferis & sinistris puputabatur. Orat igitur, non vt prosit sed ne noceat dum per agros suos transit.

Inter audaces lupus errat agnos,
Spargit agresteis tibi sylua frondeis:
Gaudet inuisam pepulisse fossor
Ter pede terram.

¶ Ad Telephum, iocosè eum corripiens, quod historias non pertinenteis ad rem scribat.

Ode. 19. Dicolos distrophos, vt, Sic te diua potens.

– – – ∪∪ – ∪ –

– – – ∪ – – ∪∪ – ∪ –

Telephum familiarem suũ reprehendit, quod gnealogias, nescio quas, & curiosas historias scrutatur, & nõ potius ea quæ ad vitæ vsum & hilaritatem attinent narret, curetq; vt suauiter potet, & sine noxa à Gratiarum numero ad musarum numerum cyathos exhauriat, neque progrediatur ne conuiuij gratia perdatur per temulentiam.

QVantum distet ab Inacho
Codrus, pro patria non timidus mori,
Narras, & genus Æaci,
Et pugnata sacro bella sub Ilio.
Quo Chium precio cadum
Mercemur: quis aquam temperet ignibus,
Quo prebente domum, & quota
Pelignis caream frigoribus, taces.
Da lunæ propere nouæ,
Da noctis mediæ, da puer auguris
Murenæ: tribus, aut nouem
Miscentur cyathis pocula commodis.
Qui Musas amat impareis,
Ternos ter cyathos attonitus petet
Vates, treis prohibet supra
Rixarum metuens, tangere Gratia
Nudis iuncta sororibus.
Insanire iuuat. cur Berecynthiæ
Cessant flamina tibiæ?
Cur pendet tacita fistula cum lyra?

Parcenteis

Parcenteis ego dexteras
Odi: sparge rosas. audiat inuidus
Dementem strepitum Lycus:
Et vicina seni non habilis Lyco.
Spissa te nitidum coma,
Puro te similem Telephe vespero
Tempestiua petit Chloë:
Me lentus Glyceræ torret amor meæ.

AD PYRRHVM SODALEM ADmonens, *ne ab amante fœmina abstrahat puerum, ob futurum periculum.*

Ode. 20. Tricolos Tetrastrophos, vt: Iã satis terris

— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪∪ — —

NOn vides quanto moueas periclo,
Pyrrhe, Getulæ catulos leænæ?
Dura pòst paulo fugies inaudax
Prælia raptor:
Cum per obstanteis iuuenum cateruas
Ibit insignem repetens Nearchum:
Grande certamen, tibi præda cedat
Maior, an illi.
Interim dum tu celereis sagittas
Promis, hæc denteis acuit timendos:
Arbiter pugnæ posuisse nudo
Sub pede palmam.
Fertur, & leni recreare vento,

Pyrrhum amicum suum monet, tam periclosum illi esse Nearchum iuuenem à muliere quæ illum deperibat abstrahere quàm leæna auferre catulos suos.

Sparsum

Sparsum odoratis humerum capillis,
Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa
Raptus ab ida.

Ad Amphoram eodem secum anno natam, vt in Coruini gratiam vetusta vina promat.

Ode. 21. Tricolos Tetrastrophos, vt, Vides vt alta.

— — υ — — — — υυ — υ —
— — υ — — — — υυ — υ —
— — υ — — — — υ — —
— υυ — υυ — υ — υ

Festiuè ebriosorum naturā describit, quidam enī faceti & hilares, quidam somnolenti sunt, non nulli vino in Venerem accenduntur. prouocat deinde Catonis exemplo Coruinum, tametsi philosophus sit ad largiorē compotationē: nam præter quam quod per vinum amicitiā experimur, animi quoq; tristitiā illo optimè discutimus.

O Nata mecum Consule Manlio,
Seu tu querelas, siue geris iocos,
Seu rixam, & insanos amores,
Seu facilem pia testa somnum.
Quocunq; lectum nomine Massicum
Seruas, moueris digna bono die,
Descende, Coruino iubente
Promere languidiora vina.
Nō ille, quanquàm Socraticis madet
Sermonibus, te negliget horridus:
Narratur & prisci Catonis
Sæpe mero caluisse virtus.
Tu lene tormētum ingenio admones
Plerunque duro: tu sapientium
Curas, & arcanum iocoso
Consilium retegis Lyæo.
Tu spem reducis mentibus anxijs,
Vireisq;, & addis cornua pauperi,
Post te neque iratos trementi

Regum

Regum apices, neq; militum arma.
Te, Liber, & , si læta aderit Venus,
Segnesq; nodum soluere Gratiæ,
Viuæq; producunt lucernæ,
Dum rediens fugat astra Phœbus.

IN DIANAM.

Ode. 22. Tricolos Tetrastrophos: vt: Iā satis terris.

— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — ∪
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪∪ — ∪

MOntium custos, nemorumq; virgo,
Quæ laboranteis vtero puellas
Ter vocata audis, adimisq; leto
Diua triformis:
Imminens villæ tua pinus esto,
Quam per exactos ego lætus annos
Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine donem.

Consecrat pinum Dianæ in fundo suo, eiusque officia ac potestates numerat, pollicetur q; verrem aniuersalem.

¶ *Ad Philiden, suadens deos puris manibus & bona conscientia colendos esse.*

Ode. 23 Tricolos Tetrastrophos: vt, Vides vt alta.

— — ∪ — — — ∪∪ — ∪ —
— — ∪ — — — ∪∪ — ∪ —
— — ∪ — — — ∪ — —
— ∪∪ — ∪∪ — ∪ — —

Cælo supinas si tuleris manus
Nascente luna, rustica Phidile
Si thure placaris, & horna

Rusticæ mulieri promittit omnia futura salua in agro

Fruge lareis, auidaq; porca:
Nec pestilentem sentiet Africum
Fœcunda vitis, nec sterilem seges,
Rubiginem, aut dulces alumni
Pomifero graue tempus anno.
Nam quæ nauali pascitur Algido
Deuota, quercus inter, & ilices:
Aut crescit Albanis in herbis
Victima, Pontificum secureis
Ceruice tinget. te nihil attinet
Tentare multa cæde bidentium
Paruos coronantem marino
Rore deos, fragiliq; myrto.
Immunis aram si tetigit manus
Non sumptuosa blandior hostia.
Mollibit auersos penateis
Farre pio, & saliente mica.

si pietatem & deos colat. Illos autem optimè coli placarię; non sumptuosis hostijs & hecatombis, sed pura conscientia & manibus cæde, & rapina non inquinatis.

¶ In auaros, minans relinquendas esse diuitias indigno hæredi, per luxuriam omnia consumpturo: quia malè parta, malè dilabuntur.

Ode. 24. Dicolos distrophos: vt, Sic te diua potens.

— — — υ υ — υ υ
— — — υ υ — — υ υ — υ —

INtactis opulentior
Thesauris Arabum, & diuitis Indiæ,
Cæmentis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis, & mare Ponticum:
Si figit Adamantinos
Summis verticibus dira necessitas

Inuehitur in insanam hominum auaritiam, qui per fas & nefas oĩa inuadant, terrã & ædificijs im-

Clauos: non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.
Campestres melius Scythæ,
Quorum plaustra vagas rite trahunt domos,
Viuunt: & rigidi Getæ,
Immetata quibus iugeri liberas
Fruges, & Cererem ferunt,
Nec cultura placet longior annua:
Defunctum laboribus
Æquali recreat sorte vicarius.
Illic matre carentibus
Priuignis mulier temperat innocens,
Nec dotata regit virum
Coniux, nec nitido fidit adultero.
Dos est magna parentium
Virtus, & metuens alterius viri
Certo fœdore castitas:
Et peccare nefas, aut pretium est mori.
O, quisquis volet impias
Cedeis, aut rabiem tollere ciuicam:
Si quæret pater vrbium
Subscribi statuis: indomitam audeat
Refrænare licentiam
Clarus pòst genitis: quatenus, heu nefas
Virtutem incolumem odimus,
Sublatam ex oculis quærimus inuidi.
Quid tristes querimoniæ,
Si non supplicio culpa reciditur?
Quid leges sine moribus

pleant, cũ illa nihil profutura sint: cum aderit mortis necessitas fœliciores esse Scythas, qui plaustris circumaguntur & è medio viuunt, neque vltra quam satis est ad viaticum suum affectãt.

Qui apud posteros gloriam quærunt, peccandi licentiã

Vanæ

& habendi cupiditatem coerceant necesse est, vnde ceu ex fonte omnia mala promanant. Siquidē qui paupertatem vt malum aliquod exhorrent, nihil non faciunt, vt illā effugiant, de virtute aut honesto nihil solliciti.

Vanæ proficiunt? si neque feruidis
Pars inclusa caloribus
Mundi. nec Boreæ finitimum latus,
Durataeq; solo niues
Mercatorem abigunt? horrida callidi
Vincunt æquora nauitæ.
Magnum pauperies opprobrium, iubet
Quiduis & facere, & pati,
Virtutisq; viam deserit arduæ.
Vel nos in Capitolium
Quò clamor vocat, & turba fauentium,
Vel nos in mare proximum
Gemmas, & lapides, aurum & inutile,
Summi materiam mali,
Mittamus, scelerum si benè pœnitet.
Eradenda cupidinis
Praui sunt elementa, & teneræ nimis
Mentes asperioribus
Formandæ studijs. Nescit equo rudis
Hærere ingenuus puer:
Venariq; timet, ludere doctior,
Seu Græco iubeas trocho
Seu malis vetita legibus alea.
Cum periura patris fides
Consortem socium fallat, & hospitem,
Indignoq; pecuniam
Hæredi properet, scilicet improbæ
Crescunt diuitiæ, tamen
Curtæ nescio quid semper abest rei,

Cum, inquit auaritiam constet esse bonis moribus pestilentissimam, quin eam penitus abijcimus, & eius studium ex animis iuuenū euellimus granibus exemplis & bonis disciplinis.

AD BACCHVM PETENS VT SE *in ſuorum nemorum ſecreta ducat, vbi numine eius repletas Cæſaris Auguſti laudes canat.*

Ode.25. Dicolos diſtrophos: vt, Sic te diua potens.

– – – – ∪∪ – ∪ –

– – – – ∪∪ – – – ∪∪ – ∪ –

QVò me Bacche rapis tui
Plenum? quæ nemora, & quos agor in ſpecus
Velox mente noua? quibus
Antris egregij Cæſaris audiar
Æternum meditans decus
Stellis inſerere, & concilio Iouis?
Dicam inſigne, recens, adhuc
Indictum ore alio, non ſecus in iugis
Ex ſomnis ſtupet Euhyas
Hebrum proſpiciens, & niue candidam
Thracen, ac pede barbaro
Luſtratam Rhodopen. vt mihi deuio
Ripas & vacuum nemus
Mirari libet. ô Naiadum potens
Baccharúmque valentium
Proceras manibus vertere fraxinos.
Nil paruum aut humili modo,
Nil mortale loquar, dulce periculum eſt
O Lenæe ſequi deum
Cingentem viridi tempora pampino.

Allegoricè oſtendit, tantã eſſe Cæſaris maieſtatem, vt eius laudes nõ poſsit verbis conſequi niſi Bacchi numine afflatus in ſeceſſum aliquem transferatur, & ibi ab illo prius inſtruatur, ipſe enim deus eſt muſicis & poëtis propitius.

Ad Venerem, quod velit illi lyram conſecrare, & amare deſinere, rogans, vt vel vna amoris plaga ſuperbam percutiat Chloën.

Vixi

Ode.26. Tricolos Tetrastrophos: vt, Vides vt alta

— — ∪ — — — ∪∪ — ∪∪
— — ∪ — — — ∪∪ — ∪ —
— — ∪ — — — ∪ — —
— ∪∪ — ∪∪ — ∪ — ∪

Suspendit lyram suam Veneri velut miles emeritus iã & fractus, qui nolit amplius Martem experiri, innuens se velle amori vale dicere.

VIxi puellis nuper idoneus,
Et militaui non sine gloria:
Nunc arma, defunctumq; bello
Barbiton hic paries habebit:
Læuum marinæ qui Veneris latus
Custodit. Hic hic ponite lucida
Funalia, & vecteis, & arcus
Oppositis foribus minaceis,
O, quæ beatam diua tenes Cyprum, &
Memphim carentem Sithonia niue,
Regina, sublimi flagello
Tange Chloën semel arrogantem.

AD GALATEAM NAVIGATVRAM *eam deterrens à nauigatione exemplo Europæ.*

Ode.27. Dicolos tetrastrophos, vt, Iam satis terris.

— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — ∪
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪∪ — —

Mira arte Galateam amicã ab instituto itinere reuocare conatur. nam vt facilius

IMpios Parræ recinentis omen
Ducat, & prægnans canis, aut ab agro
Raua decurrens lupa Lanuuino
Fœtaq; vulpes.
Rumpat & serpens iter institutum,

Si

Si per obliquum similis sagittæ
Terruit mannos, ego cui timebo
Prouidus auspex?
Antè quàm stanteis repetat paludes
Imbrium diuina auis imminentum,
Oscinem coruum prece suscitabo
Solis ab ortu.
Sis licet fœlix vbicunque mauis,
Et memor nostri Galatea viuas,
Teq; nec læuus vetat ire picus,
Nec vaga cornix:
Sed vides quanto trepidet tumultu
Pronus Orion? ego quid sit ater
Adriæ, noui, sinus, & quid albus
Peccet Iapyx.
Hostium vxores, puerìq; cæcos
Sentiant motus orientis Austri, &
Æquoris nigri fremitum, & trementeis
Verbere ripas.
Sic & Europæ niueum doloso
Credidit tauro latus, & scatentem
Belluis pontum, mediasq; fraudes
Palluit audax.
Nuper in pratis studiosa florum, &
Debitæ nymphis opifex coronæ
Nocte sublustri, nihil, astra præter,
Vidit, & vndas.
Quæ simul centum tetigit potentem
Oppidis Creten. Pater ô relictum

persuadeat, quibusuis alijs potius & impijs, quam illi inauspicatum iter optat, & mox periculũ ostendit. Nam ex signis quibusdam tempestatem imminere ait, quem hostibus imprecatur, postremo Europæ exemplo planè non esse illi tentandum mare affirmat, neque Austro fidendum non magis quam Europa tauro, etsi mitissimus videbatur.

Filiæ

Filiæ nomen pietasq́; (dixit)
Victa furore,
Vnde? quò veni? leuis vna mors est
Virginum culpæ, vigilans ne ploro
Turpe cõmissum? an vitijs carentem
Ludit imago
Vana? quæ porta fugiens eburna
Somnium ducit? melius ne fluctus
Ire per longos fuit? an recenteis
Carpere flores?
Si quis infamem mihi nunc iuuencum
Dedat iratæ, lacerare ferro, &
Frangere enitar modò multum amati
Cornua tauri.
Impudens liqui patrios penateis
Impudens orcum moror. ô deorum
Si quis hæc audis, vtinam inter errem
Nuda leones:
Antè quàm turpis macies decenteis
Occupet malas, teneræq́; succus
Defluat prædæ, speciosa quæro
Pascere Tigreis.
Vilis Europe, pater vrget absens
Quid mori cessas? potes hac ab orno
Pendulum zona benè te sequuta,
Lædere collum.
Siue te rupes, & acuta leto
Saxa delectant, age te procellæ
Crede veloci, nisi herile mauis

Europes oratio vehementissima & artificiosissima qua affectus muliebres mirè exprimit. Ebur qua Homerus & hunc sequutus Virgilius falsa insomnia manes ad superos mittere ait.

Vilis ob amissum pudorem, & patris in te odium non est quod viuas diutius cum mors tibi passim obuia sit.

Carpere

Carpere pensum.
Regius sanguis, dominæq; tradi
Barbaræ pellex. Aderat querenti
Perfidum ridens, Venus & remisso
Filius arcu.
Mox vbi lusit satis, Abstineto
Dixit irarum, calidæq; rixæ,
Cum tibi inuisus laceranda reddet
Cornua taurus.
Vxor inuicti Iouis esse nescis?
Mitte singultus, benè ferre magnam
Disce fortunam, tua sectus orbis
Nomina ducet.

Perfidum. epithetum perpetuum, sed hoc loco conuenientisimum. Europa orbis tertia pars.

Ad Lyden, quod festo die Neptunaliorum nil potius facturus sit, quàm vinum depromere.

Ode. 28. Dicolos distrophos, vt, Sic te diua potens.

– – – ∪∪ – ∪ –
– – – ∪∪ – – ∪∪ – ∪∪

FEsto quid potius die
Neptuni faciam? prome reconditum,
Lyde strenua, Cæcubum,
Munitæq; adhibe vim sapientiæ.
Inclinare meridiem
Sentis, ac veluti stet volucris dies,
Parcis diripere horreo
Cessantem Bibuli consulis amphoram.
Nos cantabimus inuicem
Neptunum, & virideis Nereidum comas,
Tu curua recines lyra

Ferijs Neptuni se potisimum velle bibere ait de elegantisimo vino, sed ita tamen sobriè, vt vegetius acutiusq; reddat ingenium, non ingurgitatione opprimat.

Latonam, & celeris spicula Cynthiæ,
Summo carmine, quæ Cnidon
Fulgenteisq; tenet Cycladas, & Paphon
Iunctis visit oloribus.
Dicetur merita nox quoque Nenia.

Ad Mæcenatem inuitans eum ad epulas.
Ode. 29. Tricolos Tetrastrophos: vt: Iā satis terris.

— — υ — — — υυ — υ υ
— — υ — — — υυ — υ υ
— — υ — — — υ — υ
— υυ — υυ — υ — —

Inuitat Mecœnatem ad conuiuium quod illi instruxerat cum amphora delicatissimi vini & vnguentis: suadetq; ne grauetur paululum ad se diuertere. Nā licet ampliore sit fortuna, nō ingratam tamen illi vicissitudinem rerū futuram, neq; diuiti mundā paupertatem. Itaque æstu iā pestilente in-

TYrrhena regum progenies, tibi
Non antè verso lene merum cado
Cum flore, Mecœnas, rosarum, &
Pressa tuis balanus capillis
Iamdudum apud me est, eripe te moræ,
Ne semper vdum Tybur, & Esulæ
Decliue contempleris aruum, &
Telegoni iuga parricidæ.
Fastidiosam desere copiam, &
Molem propinquam nubibus arduis,
Omitte mirari beatæ
Fumum, & opes, strepitumq; Romæ.
Plerunque gratæ diuitibus vices,
Mundæque paruo sub lare pauperum
Cœnæ, sine aulæis, & ostro,
Sollicitum explicuere frontem.
Iam clarus occultum Andromedes pater
Ostendit ignem, iam Procyon furit,

Et

Et stella vesani leonis,
Sole dies referente siccos.
Iam pastor vmbras cum grege languido,
Riuúmque fessus quærit, & horridi
Dumeta Syluani: carètque
Ripa vagis taciturna ventis.
Tu, ciuitatem quis deceat status
Curas, & vrbi sollicitus times,
Quid Seres, & regnata Cyro
Bactra parent, Tanaisq́ discors,
Prudens futuri temporis exitum
Caliginosa nocte premit deus:
Ridétque, si mortalis vltra
Fas trepidat. Quod adest, memento
Componere æquus, cætera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alueo
Cum pace dilabentis Hetruscum
In mare, nunc lapides adesos,
Stirpeisque raptas, & pecus, & domos
Voluentis vnà, non sine montium
Clamore, vicinæque syluæ,
Cum fera diluuies quietos
Irritat amneis. ille potens sui,
Lætusq́ deget, cui licet, in diem
Dixisse, Vixi. cras vel atra
Nube polum, pater, occupato,
Vel sole puro; non tamen irritum
Quodcunq́ retro est, efficiet: neq́
Diffinget, infectumq́ reddet.

stante, monet, vt vrbe cedat & sepositis publicis negotijs genio & bonæ valetudini det operam, stultũ enim esse, nimium velle sapere, aut de futuro anxium esse, sed eo q̃ adest benè vti prudentis, felicissimus autẽ qui non ex fortuna pẽdet, sed ita seipsum comparauit, vt quicquid acciderit, hoc ferat imperturbato animo.

Quod fugiens semel hora vexit.
Fortuna sæuo læta negotio, &
Ludū insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores
Nunc mihi, nunc alij benigna.
Laudo manentem: si celereis quatit
Pennas, resigno quæ dedit, & mea
Virtute me inuoluo, probamq́;
Pauperiem sine dote quæro.
Non est meum, si mugiat Africis
Malus procellis, ad miseras preces
Decurrere, & votis pacisci
Ne Cypriæ, Tyriæq́; merces
Addant auaro diuitias mari.
Tunc me biremis præsidio scaphæ,
Tutum per Ægæos tumultus
Aura feret, geminusq́; Pollux.

Ad Melpomenen, quod carmen suum magis duraturum sit, quàm regum pyramides.

Ode. 31. *Monocolos, vt, Mecœnas atauis ædite regibus.*

– – – – ∪∪ – – ∪∪ – ∪∪

Absolutis tribus carminum libris, sibi diuturniorem famam partam ait, quàm si in eius memoriā æreæ statuæ, aut Pyramides

EXegi monmenutum ære perennius,
Regaliq́; situ Pyramidum altius,
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Poßit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum.
Non omnis moriar, multaq́; pars mei
Vitabit Libitinam. vsque ego postera

Crescam

Crescam laude recens, dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine Pontifex.
Dicar, quà violens obstrepit Aufidus,
Et quà pauper aquæ Daunus agrestium
Regnator populorum, ex humili potens
Princeps Æolium carmen ad Italos
Deduxisse modos. Sume superbiam
Quæsitam meritis, & mihi Delphica
Lauro cinge volens Melpomene comam.

Ægyptiorum regum sepulchra, erigerentur immortalem enim futuram prædicat.

¶ Q. HORATII Flacci Carminum Liber quartus.

AD VENEREM, QVOD IAM L. annos natus, indecenter res amatorias scribere cogatur ab Augusto.

Ode. 9. Dicolos distrophos, vt, Sic te diua potens.

— — — ∪ ∪ — ∪ —
— — — ∪∪ — — ∪∪ — ∪∪

Ntermissa Venus diu
Rursus bella moues, parce precor, precor,
Non sum qualis eram bonæ
Sub regno Cynaræ, desine dulcium
Mater sæua cupidinum.
Circa lustra decem flectere mollibus
Iam durum imperijs, abi

Regatus ab Augusto, vt in Drusi priuigni sui gratiam quartum librũ æderet, excusat se quod quinquagenarius cum sit alienus sit à rebus amatorijs & lyrico

cantu hortaturq; Venerem vt se relicto ad Paulum Maximum accedat, iuuenem formosum & nobilem, eloquentia præterea & opibus potentem, qui in ea re plurimum posit, se verò per ætatẽ prorsus ineptũ ad eiusmodi nugas confitetur.

Quò blandæ iuuenum te reuocant preces.
Tempestiuius in domo
Pauli, purpureis ales oloribus,
Comessabere Maximi:
Si torrere iecur quæris idoneum.
Nanque & nobilis, & decens,
Et pro sollicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,
Latè signa feret militiæ tuæ.
Et quandoque potentior
Largis muneribus riserit æmuli:
Albanos prope, te, lacus
Ponet marmoream sub trabe Cypria.
Illic plurima naribus
Duces, thura, lyræque, & Berecyntiæ
Delectabere tibiæ
Mistis carminibus non sine fistula.
Illic bis pueri die
Numen cum teneris virginibus tuum
Laudantes, pede candido,
In morem Saliûm ter quatient humum.
Me nec fœmina, nec puer,
Iam nec spes animi credula mutui,
Nec certare iuuat mero,
Nec vincire nouis tempora floribus.
Sed cur, heu, Ligurine, cur
Manat rara meas lachryma per genas?
Cur facunda parum decoro
Inter verba cadit lingua silentio?

Nocturnis ego somnijs
Iam captum teneo, iam volucrem sequor
Te per gramina Martij
Campi, te per aquas, durè, volubileis.

AD ANTONIVM IVLIVM, DE *laudibus Pindari Lyrici poëtæ.*

Ode.2. Dicolos Tetrastrophos, vt, Iam satis terris.

— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — —
— ∪ — — — ∪∪ — ∪ — ∪
— ∪∪ — —

PIndarum quisquis studet æmulari,
Iule, ceratis ope Dædalæa
Nititur pennis, vitreo daturum
Nomina ponto.
Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem super notas aluere ripas,
Feruet, immensusque ruit profundo
Pindarus ore.
Laurea donandus Appollinari,
Seu per audaces noua dithyrambos
Verba deuoluit, numerisque fertur
Lege solutis:
Seu deos, Regesque canit, Deorum
Sanguinem, per quos cecidere iusta
Morte Centauri, cecidit tremendæ
Flamma chimæræ.
Siue, quos Elæa domum deducit
Palma cœlesteis, pugilémue, equúmue

Scribit Antonio M. Antonij filio, Pindarum poëtã omnibus modis inimitabilem, ob incredibilem rerum & verborum copiam qua velut torrens exundat, vbiq; summus seu pæanas scribat, seu heroes & sacrorum certaminum victores laudet, seu epitaphia vel quæuis alia scri-

Dicit, & centum potiore signis
Munere donat:
Flebili sponsæ iuuenemue raptum
Plorat, & vireis, animúmq; moresq;
Aureos deducit in astra, nigróque
Inuidet Orco.
Multa Dircæū leuat aura cygnum,
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus, ego apis Matinæ
More, modoq;
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus. vuidiq;
Tyburis ripas operosa paruus
Carmina fingo.
Concines maiore poëta plectro
Cæsarem, quandoq; trahet feroceis
Per sacrum cliuum, merita decorus
Fronde Sicambros.
Quo nihil maius, meliusue terris
Fata donauere, boniq; diui:
Nec dabunt, quamuis redeant in aurum
Tempora priscum.
Concines lætosq; dies, & vrbis
Publicum ludum, super impetrato
Fortis Augusti reditu, forumq;
Litibus orbum.
Tum meæ, si quid loquor audiendum,
Vocis accedet bona pars, & ô sol
Pulcher, ô laudande, canam recepto

bat, illum igitur cygnum ait ad cœlum ferri, se vero apiculam humi serpere, & pro ingenij sui modulo versus scribere, quare se Antonio cedere, qui Augusti laudes fœlicius possit tractare, vtpote poëta eximius

Al. ego sol, vt sit sensus ego fœlix recepto

Cæsare

Cæſare fœlix.
Tuq; dum procedis, Iò triumphe,
Non ſemel dicemus, Iò triumphe,
Ciuitas omnis, dabimusq; diuis
Thura benignis.
Te decem tauri, totidémque vaccæ,
Me tener ſoluet vitulus relicta
Matre, qui largis iuueneſcit herbis
In mea vota.
Fronte curuatos imitatus igneis
Tertium lunæ referentis ortum,
Quà notam duxit, niueus videri
Cætera fuluus.

Cæſare meo canam te affatim ô dies feſta fauſtaq; quæ illum nobis incolumem reddidiſti.

Ad Melpomenen, non poſſe ſtudio poëtico deditum alij rei vacare: hinc de laudibus deorum.

Ode.3. *Dicolos Diſtrophos, vt, Sic te diua potens.*

— — — ∪∪ — ∪∪
— — — ∪∪ — — ∪∪ — ∪∪

QVem tu, Melpomene, ſemel
Naſcentem placido lumine videris:
Illum non labor Iſthmius
Clarabit pugilem, non æquus impiger
Curru ducet Achaico
Victorem, neque res bellica Delijs
Ornatum folijs ducem,
Quòd regum tumidas contuderit minas,
Oſtendet Capitolio,
Sed quæ Tybur aquæ fertile perfluunt,
Et ſpiſſæ nemorum comæ

Muſis fert acceptum quicquid tandem, id eſt quod in literis aſſequutus eſt, quarũ beneficio fieri ait, vt aliquis ad poeticę ſtudium incitetur & in eo operepreciuim faciat, & gloriam ſibi

Fingent Æolio carmine nobilem.
Romæ principis vrbium
Dignatur sodales inter amabileis
Vatum ponere me choros.
Et iam dente minus mordeor inuido
O testudinis aureæ
Dulcem quæ strepitum, Pieri, temperas:
O mutis quoque piscibus
Donatura cygni, si libeat, sonum.
Totum muneris hoc tui est,
Quòd monstror digito prætereuntium
Romanæ fidicen lyræ:
Quod spiro, & placeo, si placeo, tuum est.

comparet, in hoc totus sit, neque rei cuipiam alteri studeat, non triũphis Isthmijs, Elæis Olympicis aut eiusmodi certaminibus.

DRVSI LAVDES.

Ode. 4 Tricolos Tetrastrophos: vt, Vides vt

— — υ — — — υυ — υ υ
— — υ — — — υυ — υ —
— — υ — — — υ — υ
— υυ — υυ — υ — —

QValem ministrum fluminis alitem,
Cui rex deorum regnum in aueis vagas
Permisit, expertus fidelem
Iupiter in Ganymede flauo:
Olim iuuentas, & patrius vigor
Nido laborum propulit inscium:
Vernique, iam nimbis remotis
Insolitos docuere nisus
Venti pauentem: mox in ouilia
Demisit hostem viuidus impetus,

Drusum Germanicum in cuius gratiam hunc librum scripsit commẽdat multis nominibus. Nam illũ, cæso Vindelico gentem ferocissimam inuasisse ait, pe-

Nunc

Nunc in reluctantes dracones
Egit amor dapis, atque pugnæ.
Qualemue lætis caprea pascuis
Intenta, fuluæ matris ab vbere
Iam lacte depulsum leonem
Dente nouo peritura vidit.
Videre Rhæti bella sub alpibus
Drusum gerentem & Vindelici, quibus
Mos vnde deductus per omne
Tempus Amazonia securi
Dextras obarmet, quærere distuli:
Nec scire fas est omnia, sed diu,
Lateq; victrices cateruæ
Consilijs iuuenis reuictæ
Sensere, quid mens rite, quid indoles
Nutrita faustis sub penetralibus
Posset, quid Augusti paternus
In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus, & bonis
Est in iuuencis, est in equis patrum
Virtus, nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ colambam.
Doctrina sed vim promouet insitam,
Rectique cultus pectora roborant,
Vtcunque defecere mores,
Dedecorant benè nata culpæ.
Quid debeas, ô Roma, Neronibus,
Testis Metaurum flumen, & Hasdrubal
Deuictus, & pulcher fugatis

rinde atque aquila visam prædam inuadere solet. Hostes autem eo viso, etsi asperrimi essent, ita trepidasse, vt caprea viso leone in se irruente. commendat & à parentibus & institutione: nā hoc partim deberi ait Augusto, cuius disciplina & educatione ad tantam virtutē peruenerit, partim Claudiorum ex qua natus est familiæ, sed maximè bonis disciplinis, quid autem præstiterit ea familia vel vnus Claudius Nero satis declarauit cū apud Metaurum fluuium

Ille

Hasdrubalem cum ingenti exercitu sua dexteritate fudit, vt frater Hannibal qui Vicinus erat, non senserit nisi post proiectum caput Hasdrubalis ante eius pedes, qui victoriam populo Romano rem penè desperatam restituit fugato tandem Hannibale ex Italia.

Ille dies Latio tenebris,
Qui primus alma risit adorea:
Dirus per vrbes Afer vt Italas
Ceu flamma per tedas, vel Eurus
Per Siculas equitauit vndas.
Post hoc secundis vsque laboribus
Romana pubes creuit, & impio
Vastata pœnorum tumultu
Fana deos habuere rectos:
Dixitq; tandem perfidus Hannibal,
Cerui luporum præda rapacium
Sectamur vltro, quos opimus
Fallere, et effugere est triumphus.
Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Iactata Thuscis æquoribus sacra,
Natósque, maturósque patreis
Pertulit Ausonias ad vrbeis,
Duris vt ilex tonsa bipennibus
Nigræ feraci frondis in algido
Per damna, per cædeis, ab ipso
Ducit opes, animúmque ferro.
Non hydra secto corpore firmior
Vinci dolentem, creuit in Herculem:
Monstrúmue summisere Colchi
Maius. Echioniæue Thebæ.
Merces profundo puchrior euenit.
Luctère, multa proruet integrum
Cum laude victorem, gerétque
Prælia coniugibus loquenda.

Carthagini

Carthagini iam non ego nuncios
Mittam superbos: occidit, occidit
Spes omnis & fortuna nostri
Nominis, Hasdrubale interempto.
Nil Claudiæ non efficient manus,
Quas & benigno numine Iuppiter
Defendit, & curæ sagaces
Expediunt peracuta bella.

AD AVGVSTVM DIVTIVS IN *Transmarinis prouincijs morantem.*

Ode. 5. Dicolos Tetrastrophos, vt Scriberis Vario

———∪∪——∪∪—∪—
———∪∪——∪∪—∪—
———∪∪——∪∪—∪∪
——∪∪—∪—

Diuis orte bonis, optime Romulæ
Custos gentis, abes iam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus patrum
Sancto concilio, redi.
Lucem redde tuæ, dux bone, patriæ,
Instar veris enim vultus vbi tuus
Affulsit populo, gratior it dies,
Et soles melius nitent.
Vt mater iuuenem, quem Notus inuido
Flatu Carpathij trans maris æquora
Cunctantem spacio longius annuo
Dulci detinet à domo:
Votis omnibusq; & precibus vocat,
Curuo nec faciem littore dimouet

Scribit ad Augustum, qui à senatu in hoc missis legatis pollicitus se breui rediturũ, diutius opinione morabatur. reuocat igitur eum miro consilio, simulque laudibus vehit, nã ait pop. Rom. non secus eius absentia affici, ac mater cha-

Sic desiderijs icta fidelibus
Quærit patria Cæsarem.
Tutus bos etenim rura perambulat:
Nutrit rura Ceres, almaq́ Faustitas:
Pacatum volitant per mare nauitæ:
Culpari metuit fides.
Nullis polluitur casta domus stupris,
Mos, & lex maculosum edomuit nefas:
Laudantur simili prole puerperæ:
Culpam pœna premit comes.
Quis Parthum paueat? quis gelidum Scythen?
Quis, Germania quos horrida parturit,
Fœtus incolumi Cæsare? quis feræ
Bellum curet Iberiæ?
Condit quisque diem collibus in suis,
Et vitem viduas ducit ad arbores:
Hinc ad vina redit lætus, & alteris
Te mensis adhibet deum.
Te multa prece, te prosequitur mero
Diffuso pateris, & laribus tuum
Miscet numen, vti Græcia Castoris,
Et magni memor Herculis.
Longas ô vtinam, dux bone, ferias
Præstes Hesperiæ, dicimus integro
Sicci mâne die, dicimus vuidi
Cum sol Oceano subest.

ristsimi filij absentis desiderio tenetur, eiusque præsentia, vt discussa hyeme veris amœnitate animos omnium exhilari, ait eius opera pacem vbiq; restitutam, vt metus quidem nullus supersit, quod leges integerrimæ administrantur, proinde non esse quod diutius differat reditũ ad suos.

AD APOLLINEM ET DIANAM
Carmen Seculare.

Ode. 6. Dicolo: Tetastrophos, vt: Iam satis terris.

Diue,

– ◡ – – – ◡◡ – ◡ – –
– ◡ – – – ◡◡ – ◡ – ◡
– ◡ – – – ◡◡ – ◡ – –
– ◡◡ – –

DIue, quem proles Niobæa magnæ
Vindicem linguæ, Tityósque raptor
Sensit, & Troiæ propè victor altæ
Phthius Achilles,
Cæteris maior, tibi miles impar:
Filius quamuis Thetidos marinæ
Dardanas turreis quateret tremenda
Cuspide pugnax.
Ille mordaci velut icta ferro
Pinus, aut impulsa cupressus Euro,
Procidit latè, posuitque collum
Puluere Teucro.
Ille non inclusus equo Mineruæ
Sacra mentito, malè feriatos
Troas, & lætam Priami choreis
Falleret aulam:
Sed palàm captis grauis, heu nefas, heu,
Nescios fari pueros Achiuis
Vreret flammis, etiam latenteis
Matris in aluo:
Ni tuis victus, Venerisque gratæ
Vocibus, diuûm pater annuisset
Rebus Æneæ potiore ductos
Alite muros.
Doctor argutæ fidicen Thaliæ

Hymnus in laudem Apollinis & Dianæ quem ludis secularibus scripsit, qui centesimo quoque anno celebrabantur, quem item à pueris & genuis puellis in eorum laudem cani postulat. Laudat autem Apollinem, quòd de Niobes filijs & Tityo in matrem Latonam contumeliosè sumpserit supplicium, quod Achillem alioqui inuictum apud Troiam cõfecerit, quod cytharam & musicam inuenerit, à quo denique se ingenium & artẽ poeticam accepisse fatetur.

Phœbe,

Dianam laudat, quod cum eadem ſit cum Luna & Cerere nocti pręſit & mẽſibus, fruges vegetet alatque.

Phœbe, qui Xantho lauis amne crines,
Dauniæ defende decus Camœnæ,
Leuis Agyieû
Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem
Carminis, nomenq; dedit poëtæ:
Virginum primæ, puerique claris
Patribus orti,
Deliæ tutela deæ fugaces
Lyncas & ceruos cohibentis arcu,
Leſbium ſeruate pedem, meique
Pollicis ictum,
Ritè Latonæ puerum canentes,
Ritè creſcentem face noctilucam,
Proſperam frugum, celeremq; pronos
Voluere menſeis.
Nupta iam dices, ego dijs amicum,
Seculo feſtas referente luces
Reddidi carmen docilis modorum
Vatis Horati.

AD TORQVATVM, NOTANS *per verni temporis deſcriptionem rerum omnium viciſsitudinem.*

Ode. 7. *Dicolos Diſtrophos. Primus quiſq; verſus eſt heroicus haxameter catalecticus, qualis,* Laudabũt alij clarã Rhodon, aut Mitylenẽ, hoc modo.
Diffū — — gĕrĕnĭ -- υ υ uĕs rĕdĕ — υ υ ūnt iam
— — grāmĭnă — υ υ cāmpis — —

Secundus quiſque eſt Dactylicus Archilochius dimeter Hypercatalecticus, conſtans duobus dactylis

dactylis & syllaba, hoc modo,

ārbŏrĭ—υυ būsquē—υυ comæ—

———υυ—υυ———υυ——

—υυ—υυ— .

DIffugere niues: redeunt iam gramina campis
Arboribúsque comæ.
Mutat terra vices, & decrescentia ripas
Flumina prætereunt.
Gratia cum Nymphis, geminísq; sororibus audet
Ducere nuda choros.
Immortalia ne speres, monet annus, & almum
Quæ rapit hora diem.
Frigora mitescunt Zephyris: Ver proterit Æstas
Interitura, simul
Pomifer autumnus fruges effuderit, & mox
Bruma recurrit iners.
Damna tamen celeres reparant cœlestia Lunæ,
Nos vbi decidimus,
Quo pius Æneas, quo Tullus diues, & Ancus,
Puluis & vmbra sumus.
Quis scit, an adijciant hodiernæ crastina summæ
Tempora Dij superi?
Cuncta manus auidas fugient hæredis, amico
Quæ dederis animo.
Cum semel occideris, & de te splendida Minos
Fecerit arbitria,
Non Torquate genus, non te facundia, non te
Restituet pietas.
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum

Ostendit ex rerum & temporum mutabilitate vnũquemq́ue admoneri nihil esse vita nostra neque fugacius, neque incertius. Nã vt illa citissimo impetu feruntur, ita homines ad ad interitum rapiuntur: nisi quod tẽporis mutua successione reparantur homines, verò vbi semel perierint, nunquam reuiuiscunt, & quidẽ quando perituri sint, incertum esse.

Liberat Hyppolitum:
Nec Læthea valet Theseus abrumpere charo
Vincula Perithoo.

Ad Martium Censorinum, nihil esse quod hoĩes magis immortales facere poßit, quàm carmina. Ode. 8. Monocolos, vt, Mecœnas atauis ædite reg.

— — — υ — — υυ — υ — .

Scribit Censorino se cupere amicos liberalitate & beneficijs demereri, verum pro sua tenuitate non posse statuas, tripodas, vasa argentea, munera elargiri, tantum carmina posse donare, ex quibus tamen non minus ex titulis & imaginibus boni viri illustrantur, quemadmodũ Scipio Africanus ab Ennio, Romulus Æacus à poëtis & scripto-

DOnarem pateras, grataque commodus
Censorine meis æra sodalibus,
Donarem tripodas, præmia fortium
Graiorum, neque tu peßima munerum
Ferres, diuite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas,
Hic saxo, liquidis ille coloribus,
Solers nunc hominem ponere, nunc deum.
Sed non hæc mihi vis, non tibi talium
Res est, aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus, carmina possumus
Donare, & precium dicere muneris,
Non incisa notis marmora publicis,
Per quæ spiritus, & vita redit bonis
Post mortem ducibus, non celeres fugæ
Reiectæq; retrorsum Hannibalis minæ,
Non incendia Carthaginis impiæ,
Eius, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes, quàm Calabræ Pierides, neque
Si chartæ sileant, quod bene feceris,
Mercedem tuleris. Quid foret Iliæ

Mauortisque puer, si taciturnitas
Obstaret meritis inuida Romuli?
Ereptum Stygijs fluctibus Æacum
Virtus, & fauor, & lingua potentium
Vatum diuitibus consecrat insulis.
Dignum laude virum Musa vetat mori.
Cœlo Musa beat, sic Iouis interest
Optatis æpulis impiger Hercules.
Clarum Tyndaridæ sydus ab infimis
Quassas eripiunt æquoribus rates.
Ornatus viridi tempora pampino
Liber vota bonos ducit ad exitus.

ribus diuinitate donati, sic Hercules, Castor & Pollux in deorum numerum relati sunt.

AD MARCVM LOLLIVM,

affirmans immortalia fore sua scripta.

Ode. 9. Tricolos Tetrastrophos: vt: Vides vt alta.

— — ᴗ — — — ᴗᴗ — ᴗ —
— — ᴗ — — — ᴗᴗ — ᴗᴗ
— — ᴗ — — — ᴗ — —
— ᴗᴗ — ᴗᴗ — ᴗ — —

NE fortè credas interitura, quæ
Longè sonantem natus ad Aufidum,
Non antè vulgatas per arteis
Verba loquor socianda chordis.
Non, si priores Mæonius tenet
Sedeis Homerus: Pindaricæ latent
Cææq́; & Alcæi minaces,
Stesichoriq́; graues Camœnæ
Nec, si quid olim ludit Anacreon
Deleuit ætas, spirat adhuc amor

Modestè Lollio immortalitatem suo pollicetur: nã vt nõ sit summus aut summis proximus non tamen defuturum ait scriptis suis suam laudem, & vitã, quem-

Viuuntq́, commiſsi calores
Æoliæ fidibus puellæ.
Non ſola comptos arſit adulteri
Crineis, et aurum veſtibus illitum
Mirata, regaleisque cultus,
Et comites, Helene Lacæna:
Primuſue Teucer tela Cydonio
Direxit arcu, non ſemel Ilios
Vexata, non pugnauit ingens
Idomeneus, Sthelenuſue ſolus
Dicenda Muſis prælia, non ferox
Hector, vel acer Deiphobus graueis
Excepit ictus pro pudicis
Coniugibus, pueriſque primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi. ſed omnes illachrymabiles
Vrgentur, ignotique longa
Nocte, carent quia vate ſacro.
Paulum ſepultæ diſtat inertiæ
Cœlata virtus, non ego te meis
Chartis inornatum ſileri,
Totue tuos patiar labores
Impunè, Lolli, carpere liuidas
Obliuiones. Eſt animus tibi,
Rerúmque prudens, & ſecundis
Temporibus, dubijsque rectus,
Vindex auaræ fraudis, & abſtinens
Ducentis ad ſe cuncta pecuniæ,
Conſulque non vnius anni,

admodũ neq; latet Pindarus Simonides, Alcæus, Steſichorus, Anacreon. Sappho, & cæteri, etſi Homerus primũ locum teneat, & illos longè ſuperet, carminum autem tantã eſſe vim, vt Helenam, & Teucrum Sthelenum Hectorem, Deiphobum Agamẽnonem immortalitati donauerint, alioqui obſcuriſsimos futuros, vt ij qui ſine laudatore poëta perierũt, etſi nõ minus fortes fuerint: quare & Lollium ſe velle ait ab obliuione ſcriptis ſuis vendicare.

Sed

Sed quoties bonus, atque fidus
Iudex honestum prætulit vtili, &
Reiecit alto dona nocentium
Vultu, & per obstanteis cateruas
Explicuit sua victor arma.
Non poßidentem multa, vocaueris
Rectè beatum, rectius occupat
Nomen beati, qui deorum
Muneribus sapienter vti,
Durámque callet pauperiem pati,
Peiúsque leto flagitium timet:
Non ille pro charis amicis
Aut patria timidus perire.

IN LIGVRINVM SVPERBVM

pulchritudine & donis Veneris, sed aliquando turpem futurum.

Ode.10. *Monocolos, vt: Tu ne quæsieris scire nefas, quem mihi, quem tibi.*

——UU——UU——UU—U—

O *Crudelis adhuc, & Veneris muneribus potēs,*
Insperata tuæ cum veniet pluma superbiæ,
Et quæ nunc humeris inuolitant, deciderint comæ?
Nunc & qui color est puniceæ flore prior rosæ,
Mutatus Ligurinum in faciem verterit hispidam:
Dices: heu (quoties te speculo videris alterum)
Quæ mens est hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genæ?

Monet ne quis ob corporis bona quę momentanea sunt & fluxa superbiat.

Ad Phyllidem, inuitans eam ad lætitiam conuiuij exhibendi natali Mecœnatis.

Ode.11. Dicolos tetrastrophos, vt, Iam satis terris.

υ – – – – – υυ – υ – υ
υ – – – – – υυ – υ – –
υ – – – – υυ – υ – –
– υυ – –

Celebraturus poëta natalem Mecœnatis sui, qui dies erat idib. Aprilis mensis qui veneri sacer est, inuitat Phyllidem amicam ad conuiuij celebritatem multo cum apparatu exhibẽdam neq; grauetur venire quod speret quicquam de amore Telephi amasij sui, nam ille ab alia puella ditiore detinetur, perinde nõ esse spem de illo, ac ne velle quidem eam debere imparẽ

Est mihi nonum superantis annum
Plenus Albani cadus, est in horto
Phylli, nectendis apium coronis
Est ederæ vis
Multa, qua crineis religata fulges:
Ridet argento domus, ara, castis
Vincta verbenis auet immolato
Spargier agno.
Cuncta festinat manus: huc & illuc
Cursitant mistæ pueris puellæ:
Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.
Vt tamen noris, quibus aduoceris
Gaudijs, Idus tibi sunt agendæ,
Qui dies mensem Veneris marinæ
Findit Aprilem.
Iure solennis mihi, sanctiórque
Penè natali proprio, quod ex hac
Luce Mecœnas meus affluenteis
Ordinat annos.
Telephum, quem tu petis, occupauit
Non tuæ sortis iuuenem puella
Diues & lasciua, tenétque grata
Compede vinctum.

Terret

Terret ambustus Phaëthon auaras
Spes, & exemplum graue præbet ales
Pegasus, terrenum equitem grauatus
Bellerophontem,
Semper vt te digna sequare: & vltrà
Quàm licet, sperare, nefas putando
Disparem vites, age iam meorum
Finis amorum.
(Non enim posthac alia calebo
Fœmina) condisce modos, amanda
Voce quos reddas, minuentur atræ
Carmine curæ.

sibi ambire, probat exemplo Phaetontis & Bellerophontis.

Ad Virgilium negotiatorem, inuitãs eum ad conuiuia, quod tempora verna sitim adduxerint.

Ode.12. *Dicolos tetrastrophos: vt, Scriberis Vario fortis & hostium.*

——UU——UU—U—
——UU——UU—U—
——UU——UU—U—
——UU—U—

IAm Veris comites, quæ mare temperant,
Impellunt animæ lintea Thraciæ:
Iam nec prata rigent, nec fluuij strepunt
Hyberna niue feruidi.
Nidum ponit, Itym flebiliter gemens
Infœlix auis, & Cecropiæ domus
Æternum opprobrium, quòd malè barbaras
Regum est vlta libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Custodes ouium carmina fistula:

Luculenta veris descriptio cum videlicet flare incipiunt etesiæ venti & hirundines nidulari, & pastores apud gregem in herbis canere, qua inuitat

Virgiliũ Myropolam, vt æstu iam appetente, & sitim prouocante ad compotationem. sed ea cõditione, vt si Calenum velit bibere vnguento redimat, se enim nõ posse id gratis ob paupertatem præbere.

Delectántque Deum, cui pecus, & nigri
Colles Arcadiæ placent.
Adduxere sitim tempora, Virgili,
Sed, pressum Calibus ducere Liberum
Si gestis, iuuenum nobilium cliens,
Nardo vina merebere.
Nardi paruus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpicijs accubat horreis,
Spes donare nouas largus, amaráq;
Curarum eluere efficax.
Ad quæ si properas gaudia, cum tua
Velox merce veni. non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
Plena diues vt in domo.
Verum pone moras, & studium lucri:
Nigrorumq; memor, dum licet, ignium,
Misce stultitiam consilijs breuem,
Dulce est desipere in loco.

IN LYCEN ANVM FACTAM *fastidiri à iuuenibus.*

Ode. 13. Tricolos Tetrastrophos, vt, Quis multa.

– – – – ∪∪ – – ∪∪ – ∪ –
– – – – ∪∪ – – ∪∪ – ∪∪
– – – ∪∪ – –
– – – ∪∪ – ∪ –

Insultat Lycæ meretrici quã supra barbarã ac præfractam quæstus erat,

AVdiuere, Lyce, dij mea vota, dij
Audiuere, Lyce. fis anus, & tamen
Vis formosa videri.
Ludísq; & bibis impudens:

Et

Et cantu tremulo pota cupidinem
Lentum sollicitas, ille virentis, &
Doctæ psallere Chiæ
Pulchris excubat in genis.
Importunus enim transuolat aridas
Quercus: & refugit, te, quia luridi
Dentes, te quia rugæ
Turpant, & capitis niues.
Nec Coæ referunt iam tibi purpuræ,
Nec clari lapides tempora, quæ semel
Notis condita fastis,
Inclusit volucris dies.
Quò fugit Venus, heu? quóue color decens?
Quò motus? quid habes illius? illius?
Quæ spirabat amores,
Quæ me surpuerat mihi,
Fœlix post Cynaram, notaq; & artium
Gratarum facies, sed Cynaræ breueis
Annos fata dederunt,
Seruatura diu parem
Cornicis vetulæ temporibus Lycen:
Possent vt iuuenes visere feruidi
Multo non sine risu
Dilapsam in cineres facem.

quod se inhumaniter exclu-serat, & iuuenis insolenter se gesserat erga omnes amatores, verum iam vetula vicissim fastidiretur ab ijs quos olim tam superbè reiecerat, dijs nimirum id agentibus, vt ad decrepitam ætatem velut in pœnam reseruaretur.

AD AVGVSTVM OSTENDENS *neq; à senatu, neq; à populo dignos illi vnquàm pro meritis honores reddi posse.*

Ode. 14. Tricolos Tetrastrophos: vt, Vides vt alta

— — ∪ — — — — ∪∪ — ∪∪
— — ∪ — — — — ∪∪ — ∪ —
— — ∪ — — — ∪ — ∪
— ∪∪ — ∪∪ — ∪ — —

QVæ cura patrum, quæue Quiritium
Plenis honorum muneribus, tuas
Auguste, virtutes in æuum
Per titulos, memoresq; fastos
Æternet? ó qua sol inhabitabileis
Illustrat oras, maxime principum,
Quem legis expertes latinæ
Vindelici didicere nuper,
Quid Marte posses, milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum genus,
Brennosq; veloceis, & arceis
Alpibus impositas tremendis
Deiecit acer, plus vice simplici.
Maior Neronum mox graue prælium
Commisit, immaneisq; Rhætos
Auspicijs pepulit secundis,
Spectandus in certamine Martio
Deuota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas propè qualis vndas
Exercet Auster, Pleiadum choro
Scindente nubeis, impiger hostium
Vexare turmas, & frementem
Mittere equum medios per igneis.
Sic tauriformis voluitur Aufidus

Commemorat res ab Augusto gestas velut per catologum quendam, cujus tantam esse virtutem & in rempub beneficentiam colligit, vt neque senatum neq; populum, etsi maximè velit, & de eius salute totius pendeat, vnquam dignam laudē referre posse affirmet, siquidem eius auspicijs & consilio Drusus Claudius Vindelicos Brennos & Genaunos genteis Alpinas in Romanorum potestatem rede-

Qui

Qui regna Dauni perfluit Appuli:
Cum sæuit, horrendamq́; cultis
Diluuiem miditatur agris:
Vt Barbarorum Claudius agmina
Ferrata vasto diruit impetu,
Primósque, & extremos metendo
Strauit humi sine clade victor:
Te copias, te consilium, & tuos
Præbente diuos, nam tibi, quo die
Portus Alexandreia supplex,
Et vacuam patefecit aulam,
Fortuna lustro prospera tertio
Belli secundos reddidit exitus,
Laudémque, & optatum peractis
Imperijs decus arrogauit.
Te Cantaber non ante damnabilis,
Medusq́;, & Indus, te profugus Scythes
Miratur, ô tutela præsens
Italiæ, dominæq́; Romæ:
Te, fontium qui cælat origines
Nilusq́;, & Ister, te rapidus tigris,
Te belluosus qui remotis
Obstrepuit Oceanus Britannis,
Te non pauentis funera Galliæ,
Duræq́; tellus audit Iberiæ,
Te cæde gaudentes Sicambri,
Compositis venerantur armis.

git eius copijs & opibus Tiberius Rhœtos Pannonas, Dalmatas & bonã partem Germaniæ subegit, deniq; eius opera Ægyptus, Cantabri, Medi, Indi, Scythæ, Britanni, Galli, Hispani, Sicambri Ro. imperio parere coacti sunt.

AVGVSTI LAVDES.

Ode.15. Tricolos Tetrastrophos, vt: Vides vt alta.

Phœbus

— — ∪ — — — — ∪∪ — ∪ —
— — ∪ — — — — ∪∪ — ∪ —
— — ∪ — — — — ∪ — ∪
— ∪∪ — ∪∪ — ∪ — —

Excusat se quod cum in primis cupiat scribere gesta Augusti, ob ingenij & stili mediocritatẽ non posse: illa enim maiora esse, quam quæ lyricis cõueniant, nam vir ille inquit non solum fines Rom. imperij ampliauit, sed signa etiã à Parthis ablata restituit, pacem toti orbi peperit, saluberrimis institutis & legibus populum ad pristinam integritatem & incorruptos mores reduxit.

PHœbus volentem prælia me loqui,
Victas & vrbeis, increpuit lyra:
Ne parua Tyrrhenum per æquor
Vela darem: tua, Cæsar, ætas
Fruges, & agris retulit vberes,
Et signa nostro restituit Ioui,
Direpta Parthorum superbis
Postibus, & vacuum duellis
Ianum Quirini clausit, & ordinem
Rectum, & euaganti fræna licentiæ
Iniecit, amouitq́ culpas,
Et veteres renouauit arteis,
Per quas Latinum nomen, & Italæ
Creuere vires, famaq́, & imperî
Porrecta maiestas ad ortum
Solis, ab Hesperio cubili.
Custode rerum Cæsare, non furor
Ciuilis, aut vis eximet otium,
Non ira, quæ procudit enseis,
Et miseras inimicat vrbeis.
Non, qui profundum Danubium bibunt
Edicta rumpent Iulia, non Getæ,
Non Seres, infidiue Persæ,
Non Tanaim prope flumen orti.
Nósque & profestis lucibus, & sacris

Inter

Inter iocosi munera liberi
Cum prole matronisq; nostris,
Rite deos prius apprecati,
Virtute functos more patrum duces,
Ludis remisto carmine tibijs,
Troiámque, & Anchisen, & almæ
Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII FLACCI EPODON LIBER.

AD MECOENATEM, EVNtem cum Augusto aduersum Antonium & Cleopatram.

Ode. 1. Dicolos Distrophos, primus quisq; versus est Iambicus Hipponactius Trimeter Acatalecticus, constans è sex Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo, hoc modo:
Ībīs — — lĭbūr ∪ – nīs īn — — tĕr āl ∪ –
tă nă ∪ – ui ŭm ∪ ∪
Secundus quisq; est Iambicus Archilochius dimeter, Acatalecticus, cōstans quatuor Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo, hoc modo:
Amī ∪ – cĕ prŏ ∪ – pūgnā — cŭ lă ∪∪
— ∪ — — — ∪ – ∪ – ∪∪
∪ – ∪ — — — ∪∪

IBis Liburnis inter alta nauium
Amice, propugnacula,

ἐπῳδὴ ad Mecœnatem protecturum.

Paratus

Paratus omne Cæsaris periculum
Subire, Mecœnas, tuo.
Quid nos? quibus te vita sit superstite
Iucunda: si contrà, grauis.
Vtrúmne iußi persequemur otium
Non dulce, ni tecum simul?
An hunc laborem mente laturi, decet
Quem ferre non molleis viros?
Ferremus? & te vel per Alpium iuga,
Inhoſpitalem & Caucaſum
Vel occidentis vſque ad vltimum ſinum
Forti ſequemur pectore?
Roges, tuum labore quid iuuem meo
Imbellis, ac firmus parum.
Comes minore ſum futurus in metu,
Qui maior abſenteis habet.
Vt aßidens implumibus pullis auis
Serpentium allapſus timet
Magis relictis: non, vt adſit, auxili
Latura plus præſentibus.
Libenter hoc, & omne militabitur
Bellum in tuæ ſpem gratiæ:
Non vt iuuencis illigata pluribus
Aratra nitantur meis:
Pecúſue Calabris ante ſydus feruidum
Lucana mutet paſcua:
Nec, vt superni villa candens Thuſculi
Circæa tangat mœnia.
Satis, ſuperq́; me benignitas tua

cum Auguſto à quo liburnorum claſsi prę fectus erat ad bellum nauale contra Antonium & Cleopatram in qua ſollicitus poëta de hominis ſalute, ſcribit eo abſenti ſe nū quam futurū ſecuro animo. Itaq; malle ſe cū quouis ſequi & ſuo militare, vt eius præſentia fruatur non vt faciat quæſtum quam domi in ocio ſine eo viuere.

Ditauit,

Ditauit, haud parauero,
Quod aut auarus, vt Chremes, terra premam,
Discinctus aut perdam, vt nepos.

VITÆ RVSTICÆ LAVDES.

Ode 2. Dicolos distrophos, vt, Ibis Liburnis inter.

υ – υ – υ – υ – υ – υ –
– – υ – – – υ υ

BEatus ille, qui procul negotijs,
Vt prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
Solutus omni fœnore:
Nec excitatur classico miles truci:
Nec horret iratum mare:
Forumq; vitat, & superba ciuium
Potentiorum limina.
Ergo aut adulta vitium propagine
Altas maritat populos,
Aut in reducta valle mugientium
Prospectat erranteis greges:
Inutileisq; falce ramos amputans,
Fœliciores inserit:
Aut pressa puris mella condit amphoris,
Aut tondet infirmas oueis:
Vel cum decorum mitibus pomis caput
Autumnus aruis extulit:
Vt gaudet insitiua decerpens pyra,
Certantem & vuam purpuræ:
Qua muneretur te Priape, & te pater
Syluane tutor finium.

Beatus, inquit, qui agro à patre relicto contẽtus ab omni ambitione abhorret liber à fœnore, bello, nauigatione foro, & ciuium fastu.

Libet

Laus à voluptate,& amœnitate quæ æstate & hyeme capitur ruri.

Libet iacere modo sub antiqua ilice,
Modo in tenaci gramine.
Labuntur altis interim ripis aquæ,
Quæruntur in syluis aues,
Fontésque lymphis obstrepunt manantibus,
Somnos quod inuitet leueis.
At cum tonantis annus Hybernus Iouis
Imbreis,niueisque comparat:
Aut trudit acreis hinc multa cane
Apros in obstanteis plagas,

Amiames est pertica qua aucupes suspendunt rete suũ.

Aut amite læui rara tendit retia,
Turdis edacibus dolos:
Pauidúmque leporem, & aduenam laqueo gruem
Iucunda captat præmia.
Quis non malarum,quas amor curas habet
Hæc inter obliuiscitur?

Laus ab vxoris vtilitate & probitate.

Quòd si pudica mulier in partem iuuet
Domum,atque dulceis liberos,
Sabina qualis,aut perusta solibus
Pernicis vxor Appuli,
Sacrum vetustis extruat lingnis focum
Laßi sub aduentum viri:
Claudensq; textis cratibus lætum pecus
Distenta siccet vbera:
Et horna dulci vina promens dolio
Dapes inemptas apparet:

Herois,mari Carpathio vbi scari frequentissimi,alibi rarius capiuntur.

Non me Lucrina iuuerint conchylia
Magísue Rhombus,aut scari,
Si quos herois intonata fluctibus

Hyems ad hoc vertat mare,
Non afra auis descendat in ventrem meum,
Non Attagen Ionicus
Iucundior, quàm lecta de pinguißimis
Oliua ramis arborum,
Aut herba lapathi prata amantis, & graui
Maluæ salubres corpori,
Vel agna festis cæsa Terminalibus,
Vel hædus ereptus lupo.
Has inter æpulas, vt iuuat pastas oueis
Videre properantis domum:
Videre fessos vomerem inuersum boues
Collo trahenteis languido:
Positósque vernas, ditis examen domus,
Circum renidenteis lareis
Hæc vbi loquutus: fœnerator Alphius
Iam iam futurus rusticus,
Omnem relegit idibus pecuniam,
Quærit calendis ponere,

quentißimi, alibi rarius capiuntur.

Ad Mecœnatem, allium detestans.

Ode. 3. Dicolos distrophos, vt, Ibis Liburnis inter.

υ – υ – – – υ – υ – υ
υ – υ – – – υυ

PArentis olim si quis impia manu
Senile guttur fregerit,
Edit cicutis allium nocentius.
O dura messorum ilia.
Quid hoc veneni sæuit in præcordijs?
Num viperinus his cruor.

Facetè & copiosè ludit in re ridicula, nã detestatur aliũ, tragiceq; persequitur vt virulentius quã

K Incoctus

aut cicuta, aut viperæ sanguis aut Canidiæ veneficæ, aut Medeæ quo tauros sopiuit in Colcho aut Nessi Centauri, quo extinctus est Hercules.

Incoctus herbis me fefellit: an malas
Canidia tractauit dapes?
Vt Argonautas præter omneis candidum
Medea mirata est ducem:
Ignota tauris illigaturum iuga,
Perunxit hoc Iasonem:
Hoc delibutis vlta donis pellicem
Serpente fugit alite.
Nec tantus vnquàm syderum insedit vapor
Siticulosæ Apuliæ.
Nec munus humeris efficacis Herculis
Inarsit æstuosius.
At si quid vnquàm tale concupiueris
Iocose Mecœnas, precor
Manum puella suauio opponat tuo,
Extrema & in sponda cubet.

IN MÆNAM LIBERTVM
Pompeij magni.

Ode. 4. Dicolos distrophos, vt, Ibis Liburnis inter

υ – υ —— υ —— υυ

—– υ —– υ –

Acerrima inuectiua in Mænam Pompeij libertum transfugam sceleratissimũ nebulonem, qui tribunus militum ab

LVpis & agnis quanta sortitò obtigit,
Tecum mihi discordia est,
Ibericis peruste funibus latus,
Et crura dura compede.
Licet superbus ambules pecunia,
Fortuna non mutat genus.
Vides ne sacram metiente te viam
Cum bis ter vlnarum toga,

Vt

Vt ora vertat huc, & huc euntium
Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic triumuiralibus
Præconis ad fastidium,
Arat Falerni mille fundi iugera.
Et Appiam mannis terit,
Sedilibusq; magnus imprimis eques
Othone contempto sedet.
Quid attinet tot ora nauium graui
Rostrata duci pondere
Contra latrones, atque seruilem manum,
Hoc hoc tribuno militum?

Augusto factus, quanquam non semel ab eo defecerat, nullum non contemnebat præ se.

IN CANIDIAM VENEFICAM

Ode.5. *Dicolos distrophos, vt, Ibis Liburnis inter.*

υ–υ——υ——υυ

——υ——υυ

AT ô, deorum quisquis in cœlo regis
Terras, & humanus genus:
Quid iste fert tumultus? aut quid omnium
Vultus in vnum me truceis?
Per liberos te, si vocata partubus
Lucina veris affuit,
Per hoc inane purpuræ decus precor
Per improbaturum hæc Iouem,
Quid vt nouerca me intueris, aut vti
Petita ferro bellua?
Vt hæc tremente quæstus ore, constitit
Insignibus raptis puer,
Impube corpus, quale posset impia

Verba pueri prætextati iam rapti à veneficis in secessum nescio quem, vbi ille erat enecandus, vt contabescentis iecore fieret amoris poculum.

Thracum crudelitas & barbaries satis nota est Velę tragœdijs.

Saganę meminit & satyra. 8. libro. 1.

Mollire Thracum pectora:
Canidia breuibus implicata viperis
Crineis, & incomptum caput,
Iubet sepulchris caprificos erutas,
Iubet cupressus funebreis,
Et vncta turpis oua ranæ sanguine
Plumamq; nocturnæ strigis,
Herbasq;, quas & Colchos, atq; Iberia
Mittit venenorum ferax,
Et ossa ob ore rapta ieiunæ canis
Flammis aduri Colchicis.
At expedita Stagna per totam domum
Spargens auernaleis aquas,
Horret capillis, vt marinus, asperis
Echinus, ant currens aper:
Abacta nulla Veia conscientia,
Ligonibus duris humum
Exhaurieb at, ingemens laboribus,
Quò posset infossus puer
Longo die bis, terue mutatæ dapis
Inemori spectaculo:
Cum promineret ore quantum extant aqua
Suspensa mento corpora:
Exerta vti medulla, & aridum iecur
Amoris essei poculum:
Interminato cum semel fixæ cibo
Intabuissent pupulæ
Non defuisse masculæ libidinis
Arimenensem Foliam

Et

Et otiosa credidit Neapolis
Et omne vicinum oppidum:
Quæ sidera excantata voce Thessala,
Lunamq́; cælo deripit.
Hic irresectum sæua dente liuido
Canidia rodens pollicem
Quid dixit? aut quid tacuit? ô rebus meis
Nos infideles arbitræ
Nox, et Diana, quæ silentium regis
Arcana cum fiunt sacra:
Nunc nunc adeste, nunc in hostileis domos
Iram atque numen verite.
Formidolosis dum latent syluis feræ
Dulci sopore languidæ:
Senem, quod omnes rideant adulterum
Latrent suburbanæ canes
Nardo perunctum, quale non perfectius
Meæ laborabunt manus:
Quid accidit? cur dira Barbaræ minus
Venena Medeæ valent?
Quibus superba fugit vlta pellicem
Magni Creontis filiam,
Cum palla, tabo munus imbutum, nouam
Incendio nuptam abstulit.
Atqui nec herba, nec latens in asperis
Radix fefellit me locis.
Indormit vnctis omnium cubilibus
Obliuione pellicum.
Ah, ah, solutus ambulat veneficæ

Otiosa, nam amœnissimus erat secessus & studiosis præcipuè frequēs. Neapoli autē hæc facta innuit. nā Gratidia quam Canidiam vocat, & cui primas tribuit, Neopolitana erat

Imprecatio in Vatem senem à quo contempta fuerat.

Creontis filiā Creusam vel vt alij volunt Glaucam nomine.

Scientioris carmine.
Non vsitatis, Vare, potionibus,
O multa fleturum caput,
Ad me recurres, nec vocata mens tua
Marsis redibit vocibus,
Maius parabo, maius infundam tibi
Fastidienti poculum:
Priúsque cœlum sidet inferius mari
Tellure porrecta super,
Quàm non amore sic meo flagres, vti
Bitumen atris ignibus.
Sub hæc puer, iam non vt antè, mollibus
Lenire verbis impias:
Sed dubius vnde rumperet silentium,
Misit Thyestæas preces.
Venena, magnum fas, nefasq; non valent
Conuertere humanam vicem,
Diris agam vos: dira detestatio
Nulla expiatur victima,
Quin vbi perire iussus expirauero
Nocturnus occurrat furor,
Petamq; vultus vmbra curuis vnguibus,
Quæ vis deorum est Manium:
Et inquietis aßidens præcordijs,
Pauore somnos auferam.
Vos turba vicatim hinc, & hinc saxis petens
Contundet obscœnas anus.
Post insepulta membra different lupi,
Et esquilinæ alites.

Marsi. qui magicæ peritißimi fuerunt, à Circe edocti, à cuius filio nomen habent.

Thy. execrationes & diras, quales Thyestes imprecatur in Atreum apud Tragicos

Neq;

Neque hoc parentes, heu, mihi superstites,
Effugerit spectaculum.

In maledicum poëtam quendam.

Ode.6. *Dicolos distrophos, Vt Ibis Liburnis int.*

υ–υ——υ——υυ
——υ——υ–

QVid immerenteis hospites vexas canis
Ignauas aduersum lupos?
Quin huc inaneis, si potes, vertis minas?
Et me remorsurum petis?
Nam qualis aut Molossus, aut fuluus Lacon,
Amica vis pastoribus,
Agam per altas aure sublata niueis,
Quæcunque præcedet fera.
Tu, cum timenda voce complesti nemus,
Proiectum odoraris cibum.
Caue, caue: nanque in malos asperrimus
Parata tollo cornua.
Qualis Lycambæ spretus infido gener,
Aut acer hostis Bupalo.
An, si quis atro dente me petiuerit,
Inultus vt, flebo, puer?

In Cassium quendam, vt nonnulli volunt, poëtam maledicum quidem illum, sed in ignauos tantum & quietos, hortatur igitur eum Horatius vt in se conuertat impetum, qui vicissim possit remordere non secus ac Archilochus Lycamben, & Hipponax, Bubalum.

IN BELLVM CIVILE GESTVM *contra Brutum & Cassium.*

Ode.7. *Dicolos distrophos, vt, Ibis Liburnis inter.*

——υ——υυυ——υ–
——υ——υ–

QVò, quò scelesti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enses conditi?

Execratur belli ciuilis furo-

Parímne campis, atque Neptuno super
Fusum est Latini sanguinis?
Non, vt superbas inuidæ Carthaginis
Romanus arceis vreret,
Intactus aut Britannus vt descenderet
Sacra catenatus via:
Sed vt, secundum vota Parthorum, sua
Vrbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Vnquam, nisi in dispar, feris.
Furorne cæcus, an rapit vis acrior?
An culpa? responsum date.
Tacent, & ora pallor albus inficit:
Mentesque perculsæ stupent.
Sic est, acerba fata Romanos agunt,
Scelusque fraternæ necis,
Vt immerentis fluxit in terram Remi
Sacer nepotibus cruor.

rem quo Romani ciues crudelius inter se quam vllæ feræ committebantur, nam leones & lupi sui generis bellnas non laniant, vt se mutuo homines: quanquam, ait, fatis hoc potius imputandum sit vt posteri dent pœnas ob parricidium à Romulo commissum in fratrē innocentissimum.

IN ANVM LIBIDINOSAM

Ode. 8. Dicolos distrophos, vt, Ibis Liburnis inter.

υ – υ – – – – υ – – – – υ –
– – υ – – – – υ – υ

Rogare longo putidam te seculo,
Vires quid eneruet meas,
Cum sit tibi dens ater, & rugis vetus
Frontem senectus exaret:
Hietq; turpis inter aridas nateis
Podex, velut crudæ bouis.
Sed incitat me pectus, & mammæ putres
Equina quales vbera,

In vnam quæ cum annosa esset & fœtida, mirabatur Horatium in se tam frigidum, non animaduertens se ob

Venterq́; mollis, & femur tumentibus
Exile suris additum.
Esto beata, funus, atque imagines
Ducant triumphales tuum:
Nec sit marita quæ rotundioribus
Onusta baccis ambulet.
Quid? quod libelli Stoici inter sericos
Iacere puluillos amant?
Illiterati non minus nerui rigent,
Minusue languet fascinum?
Quod vt superbo prouoces ab inguine,
Ore allaborandum est tibi.

portentosam deformitatem ab illo fastidiri

Ad Mecœnatem.

De bello Actiaco, quod cum Antonio, & Cleopatra Cæsare Augusto gestum est.

Ode. 9. *Dicolos distrophos, vt, Ibis Liburnis inter*

— — υ — — — υ — — — υ —
— — υ — — — υυ

QVando repostum Cæcubum ad festas dapes
Victore lætus Cæsare,
Tecum sub alta (sic Ioui gratum) domo
Beate Mecœnas, bibam,
Sonante mistum tibijs carmen Lyra,
Hac Dorium, illis barbarum?
Vt nuper, actus cum freto Neptunius
Dux fugit vstis nauibus,
Minatus vrbi vincla, quæ detraxerat
Seruis amicus perfidis.
Romanus (eheu posteri negabitis)

Lætus ob Cæsaris victoriam partam apud Actium Epiri promontoriũ, petit à Mecœnate, quando iterum vnà commessabuntur, quemadmodum paulò antè fecerant, cum Sextus

Pompeius, qui contracta magna seruorum manu Siciliam inualerat, & mare latrocinijs infestabat, Ab augusto superatus est, nam inquit Antonius, vt turpiter in muliercula gratiā nihil non agēs patriæ suę exitium intentabat, ita ab Augusto turpiter fugatus atque ad mortem cōpulsus fuit.

Emancipatus fœminæ
Fert vallum, & arma miles, & spadonibus
Seruire rugosis potest:
Interq; signa, turpe militaria
Sol aspicit Conopeum.
Ad hunc frementeis verterunt bis mille equos
Galli canentes Cæsarem:
Hostiliumq; nauium portu latent
Puppes sinistrosum sitæ.
Iò triumphe, tu moraris aureos
Currus, & intactas boues.
Iò triumphe, nec Iugurthino parem
Bello reportasti ducem,
Neque Africano: cui super Carthaginem
Virtus sepulchrum condidit.
Terra, mariq; victus hostis, punico
Lugubre mutauit sagum:
Aut ille centum nobilem Cretam vrbibus
Ventis iturus non suis,
Exercitatas aut petit syrteis Noto:
Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc, puer, scyphos
Et Chia vina, aut Lesbia:
Vel, quod fluentem nauseam coërceat
Metire nobis Cæcubum.
Curam, metumq; Cæsaris rerum, iuuat
Dulci Lyæo soluere.

IN MEVIVM POETAM

Ode. 10. Dicolos distrophos, vt, Ibis Liburnis inter

υ—υ—υ—υ—υ—υυ

υ—υ———υυ

MAla soluta nauis exit alite,
Ferens olentem Meuium.
Vt horridis vtrunque verberes latus,
Auster memento, fluctibus.
Niger rudentes Eurus inuerso mari,
Fractosq; remos differat.
Insurgit Aquilo, quantus altis montibus
Frangit trementeis ilices.
Nec sydus atra nocte amicum appareat,
Qua tristius Orion cadit:
Quietiore nec feratur æquore
Quàm Graia victorum manus:
Cum Pallas vsto vertit Iram ab Ilio
In impiam Aiacis ratem.
O, quantus instat nauitis sudor tuis,
Tibiq; pallor luteus,
Et illa non virilis eiulatio,
Preces, & auersum ad Iouem,
Ionius vdo, cum remugiens sinus,
Noto carinam ruperit.
Opima quòd si præda curuo littore
Porrecta mergos iuuerit,
Libidinosus immolabitur caper
Et agna tempestatibus.

Imprecatur Meuio poëtæ æmulo suo nauigaturo subitam tempestatem, & tale naufragiũ quale passi sunt Græci in monte Caphareo ob vitiatã ab Aiace Olei filio Mineruæ sacerdotem, cũ à Troiæ excidione reuerterentur.

AD PECTIVM, INDICANS SE amore captum non posse versus scribere.

Ode. 11. Dicolos distrophos. Primus quisque versus

est

est Iambicus Hipponactius Trimeter Acatalecticus, Qualis ille, Ibis Liburnis inter &c. hoc modo,
Pēctī—nĭhĭl υ–mē—sīcŭt ān υ–tĕā–iuuat.
Secundus verò quisq; est Sapphicus, constans Penthemimere Heroica & Dimetro Iambico, id est, è duobus dactylis, & syllaba, deinde è quatuor Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam spondeo, hoc modo.
Scrībĕrĕ–υυ vērsĭcŭ–υυ lōs–ă m ō υ–rĕ pēr υ–cūlsūm––grăuī

––υ–––υ–υ–υ–υυ

–υυ–υυ–υ;–––υ–υ–

PEcti, nihil me, sicut anteà, iuuat
Scribere versiculos, amore percussum graui,
Amore, qui me præter omnes expetit
Mollibus in pueris, aut in puellis vrere.
Hic tertius december, ex quo destiti
Inachia furere, syluis honorem decuti.
Heu me per vrbem (nam pudet tanti mali)
Fabula quanta fui, conuiuiorum & pœnitet,
In queis amantem & languor, & silentium
Arguit, & latere petitus imo spiritus.
Contraque lucrum, nil valere candidum
Pauperis ingenium querebar applorans tibi.
Simul calentis inuerecundus deus
Feruidiora mero arcana promorat loco.
Quòd si meis inæstuet præcordijs
Libera bilis, vt hæc ingrata ventis diuidat
Fomenta, vulnus nil malum leuantia

Inachia puellæ nomen cuius & in sequenti ode meminit.

Inuе. deus. Liberum intelligit, qui vt supra arcanum consilium retegit, aut certè cupidinem, cuius impulsu

Desinet

Desinet imparibus certare summotus pudor,
Vbi hæc seuerus te palam laudaueram
Iussus abire domum, ferebar incerto pede
Ad non amicos, heu, mihi posteis, & heu
Limina dura, quibus lumbos; & infregi latus,
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia, amor Lycisci me tenet,
Vnde expedire non amicorum queant
Libera consilia, nec contumeliæ graues:
Sed alius ardor, aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri longam renodantis comam:

cogebatur aperire Mecœnati affectus suos.

Ad mulierem fœdam, & anum.

Ode. 12. *Dicolos distrophos, vt, Laudabũt alij clar.*

—∪∪—∪∪————∪∪——
—∪∪—∪∪—∪∪——

QVid tibi vis mulier nigris dignissima barris?
Munera cur mihi, quidue tabellas
Mittis nec firmo iuueni, nec naris obesæ?
Nanque sagacius vnus odoror
Polypus, an grauis hirsutis cubet hircus in alis,
Quàm canis acer, vbi lateat sus.
Quis sudor vietis, & quàm malus vndiq; membris
Crescit odor. cum bene soluto
Indomitam properat rabiem sedare, nec illi
Iam manet humida creta colórque
Stercore fucatus crocodili, iamq; subando
Tenta, cubilia, tectaq; rumpit,
Vel, mea cum sæuis agitat fastidia verbis
Inachia langues minus, ac me.

In anum libidinosam & putidam quæ Horatio munera & literas solebat missitare; perinde ac ipse non sentiret quid illa sibi vellet eiusmodi liberalitate, nimirum vt cum esset fœdissima & ob id contemptissima ab illo

Inachim

damaretur & ad voluptates suas abuteretur.

Inachiam ter nocte potes, mihi semper ad vnum
Mollis opus. pereat malè, quæ te
Lesbia quærenti taurum monstrauit inertem,
Cum mihi Chous adesset Amyntas:
Cuius in indomito constantior inguine neruus,
Quàm noua collibus arbor inhæret.
Muricibus Tyrijs iteratæ vellera lanæ,
Cui properabantur? tibi nempe:
Ne foret æquales inter conuiua, magis quem
Diligeret mulier sua, quàm te.
O ego non fœlix, quem tu fugis, vt pauet acreis
Agna lupos, capreæq; leones,
Ad amicos, vt pluuio aëre, quo aliud facere non possint, poculis indulgeant.

Ode. 13. Dicolos Distrophos. Primus quisque versus est Heroicus Hexameter Catalecticus, qualis ille, Laudabunt alij claram Rhodon aut Mitylenem, hoc modo:

Hōrĭdă — υυ tēmpē — — stās cœ — lūm cōn — trāxĭt ĕt — υυ īmbrēis —

Secundus verò quisq; est Archilochius, constans Dimetro Iambico, & Penthemimere Heroica, id est, è quatuor Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo, deinde è duobus Dactilis, & syllaba, hoc modo,

Nĭuēs υ — quĕ dĕ υ — dūcūnt — — Iŏuēm υ — nūnc mărĕ — υ nūnc syl — υυuæ —

— υυ — — — — — — — — υυ — —

υ — υ — — — υ — — υυ — υυ —

Horrida

Horrida tempestas cœlum contraxit & imbreis,
Niuesq; deducunt Ioue͂, nunc mare, nu͂c syluæ,
Threicio Aquilone sonant, rapiamus amici
Occasionem de die, dumq; virent genua,
Et decet, obducta soluatur fronte senectus.
Tu vina Torquato moue Consule pressa meo.
Cætera mitte loqui. deus hæc fortasse benigna
Reducet in sedem vice, nunc & Achæmenia
Perfundi nardo iuuat, & fide Cyllenea
Leuare diris pectora sollicitudinibus,
Nobilis vt grandi cecinit Centaurus alumno,
Inuicte mortalis dea nate puer Thetide,
Te manet Assaraci tellus, quam frigida parui
Findu͂t Scama͂dri flumina, lubricus & Simois,
Vnde tibi reditum certo subtegmine Parcæ
Rupere: nec mater domum cærula te reuehet.
Illic omne malum vino, cantuq; leuato
Deformis ægrimoniæ, & dulcibus alloquijs.

Ad amicos ne nimium securi macerent, dum adhuc iuuenes, sed per occasione no͂nunquam animum remittant, ex Chironis Centauri sente͂tia, qui Achillem discipulum monebat, vt apud Troiam vbi periturus erat, vino & fidibus se exhilaret.

Ad Mecœnatem. Ideo cœptos Iambos non absoluere, qui Phrynes amore vreretur.

Ode, 14. Dicolos Distrophos. Primus quisq; versus est, qualis, Laudabunt alij claram Rhodon aut Mitylenem.

Mōllĭs ĭn – ∪ ∪ ērtĭā – ∪ ∪ cūr tān – – tām dĭf
– – fūdĕrĭt – ∪∪ īmīs – –

Secu͂dus au͂t quisq; est Iambicus archilochius Dimeter Acatalectus, qualis ille, Amice propugnacula hoc modo, ōblī – – nĭōn ∪ – nēm sēn – – sĭbūs

Mollis

damaretur & ad voluptates suas abuteretur.

Inachiam ter nocte potes, mihi semper ad vnum
Mollis opus. pereat malè, quæ te
Lesbia quærenti taurum monstrauit inertem,
Cum mihi Chous adesset Amyntas:
Cuius in indomito constantior inguine neruus,
Quàm noua collibus arbor inhæret.
Muricibus Tyrijs iteratæ vellera lanæ,
Cui properabantur? tibi nempe:
Ne foret æquales inter conuiua, magis quem
Diligeret mulier sua, quàm te.
O ego non fœlix, quem tu fugis, vt pauet acreis
Agna lupos, capreæq; leones,
Ad amicos, vt pluuio aëre, quo aliud facere non poßint, poculis indulgeant.

Ode. 13. Dicolos Distrophos. Primus quisque versus est Heroicus Hexameter Catalecticus, qualis ille, Laudabunt alij claram Rhodon aut Mitylenem, hoc modo:

Hōrĭdă — ᴗᴗ tēmpē — — stās cœ — lūm cōn — trāxĭt ĕt — ᴗᴗ īmbrĕis —

Secundus verò quisq; est Archilochius, constans Dimetro Iambico, & Penthemimere Heroica, id est, è quatuor Iambis, recepto tamen in locis imparibus etiam Spondeo, deinde è duobus Dactilis, & syllaba, hoc modo,

Nĭuēs ᴗ — quĕ dĕ ᴗ — dūcūnt — — Iŏuēm ᴗ — nūnc mărĕ — ᴗ nūnc syl — ᴗᴗŭæ —

— ᴗᴗ — — — — — — — — ᴗᴗ — —

ᴗ — ᴗ — — — ᴗ — — ᴗᴗ — ᴗᴗ —

Horrida

Horrida tempestas cœlum contraxit & imbreis,
Niuesq; deducunt Iouẽ, nunc mare, nũc syluæ,
Threicio Aquilone sonant, rapiamus amici
Occasionem de die, dumq; virent genua,
Et decet, obducta soluatur fronte senectus.
Tu vina Torquato moue Consule pressa meo.
Cætera mitte loqui. deus hæc fortasse benigna
Reducet in sedem vice, nunc & Achæmenia
Perfundi nardo iuuat, & fide Cyllenea
Leuare diris pectora sollicitudinibus,
Nobilis vt grandi cecinit Centaurus alumno,
Inuicte mortalis dea nate puer Thetide,
Te manet Assaraci tellus, quam frigida parui
Findũt Scamãdri flumina, lubricus & Simois,
Vnde tibi reditum certo subtegmine Parcæ
Rupere: nec mater domum cærula te reuehet.
Illic omne malum vino, cantuq; leuato
Deformis ægrimoniæ, & dulcibus alloquijs.

Ad amicos ne nimium securi macererent, dum adhuc iuuenes, sed per occasione nõnunquam animum remittant, ex Chironis Centauri sentẽtia, qui Achillem discipulum monebat, vt apud Troiam vbi periturus erat, vino & fidibus se exhilaret.

Ad Mecœnatem. Ideo cœptos Iambos non absoluere, qui Phrynes amore vreretur.

Ode, 14. Dicolos Distrophos. Primus quisq; versus est, qualis, Laudabunt alij claram Rhodon aut Mitylenem.

Mōllĭs ĭn – ∪ ∪ ērtĭā – ∪ ∪ cūr tān – – tām dīf
– – fūdērĭt – ∪∪ īmīs – – –

Secũdus aũt quisq; est Iambicus archilochius Dimeter Acatalectus, qualis ille, Amice propugnacula hoc modo, ŏblĭ – – nĭōv – nēm sēn – – sĭbūs

Mollis

—UU—UU——————UU——

——U———UU

Purgat se apud Mecœnatem quod promissum carmen nõ absoluerit, amore nimirum prohibente. neque id exemplo, nam & Anacreontem amasse & Mecœnatem ipsum vri ait, sed à puella Helenæ non inferiori.

MOllis inertia cur tantam diffuderit imis
Obliuionem sensibus,
Pocula Lethæos vt si ducentia somnos
Arente fauce traxerim.
Candide Mecœnas, occidis sæpe rogando.
Deus, deus nam me vetat,
Inceptos, olim promissum carmen, Iambos
Ad vmbilicum adducere.
Non aliter Samio dicunt arsisse Batillo
Anacreonta Teium:
Qui persæpe caua testudine fleuit amorem
Non elaboratum ad pedem.
Vreris ipse miser. Quòd si non pulchrior ignis
Accendit obsessam Ilion,
Gaude sorte tua, me libertina neque vno
Contenta Phryne macerat.

AD NEÆRAM, CONQVERENS *periurijs illius se deceptum.*

Ode. 15. *Dicolos Distrophos, vt præcedens*

—UU—————UU——

——U—U—UU

NOx erat, & cœlo fulgebat luna sereno
Inter minora sydera:
Cum tu magnorum numen læsura deorum
In verba iurabas mea.
Arctius, atque edera prospera astringitur ilex,
Lentis adhærens brachijs:

Dum

Dum pecori lupus, & nautis infestus Orion
Turbaret hybernum mare:
Intonsosq́; agitaret Apollinis aura capillos,
Fore hunc amorem mutuum:
O dolitura mea multum virtute Neæra.
Nam, si quid in Flacco viri est,
Non feret aßiduas potiori te dare nocteis,
Et quæret iratus parem.
Nec semel offensæ cedet constantia formæ,
Si certus intrarit dolor.
At tu, quicunq; es fœlicior, atque meo nunc
Superbus incedis malo,
Sis pecore, & multa diues tellure licebit,
Tibiq́; Pactolus fluat.
Nec te Pythagoræ fallant arcana renati,
Formaque vincas Nerea:
Eheu, translatos alio mærebis amores:
At ego vicißim risero.

Inton. nam ob id à Græcis ἀκερσεκόμης dictus quod comam non tondeat.

Quamlibet diues sis & doctus & formosus, spretus ab illa tamen rideberis, sicut nunc ego.

QVERITVR BELLIS CIVILIBVS *nullum imponi finem.*

Ode. 16. *Dicolos Distrophos. Primus quisque versus est Heroicus Hexameter hoc modo:*
āltĕră – ∪∪ *iām tĕrĭ* – ∪ ∪ *tūr bel* – – *lis cī* – – *uīlibŭs* – ∪ ∪ *ætās* – –

Secundus verò quisque est Iambicus Hipponacteus Trimeter. Qualis ile, Ibis Liburnis inter alta nauium. Quanquam in hac oda secundus quisque versus constat è solis Iambis, quod semel tantum legitur fecisse Horatius. Quam ob rem versus

ille. Eamus omnes execrata ciuitas, ſic eſt legendus. Eamus omnis execrata ciuitas. Quid & Porphyrioni placet, vt figurata loquutio. Eamus omnis ciuitas execrata hæc, & quæ poterunt reditus abſcindere dulceis. Sunt enim omnes Iambi, hoc modo:

Sŭīs∪–*ĕtĭ*∪–*pſă Rō*∪–*mă vĭ*∪–*rĭbūs*∪– *rŭĭt*∪∪

–∪∪–∪∪––––––∪∪––

∪–∪–∪–∪–∪–∪∪

ALtera iam teritur bellis ciuilibus ætas,
Suis & ipſa Roma uiribus ruit:
Quam neque finitimi valuerunt perdere Marſi,
Minacis aut Hetruſca Porſenæ manus,
Æmula nec virtus Capuæ, nec Spartacus acer,
Nouáſque rebus infidelis Allobrox,
Nec fera cærulea domuit Gemania pube,
Parentibusq; abominatus Hannibal.
Impia perdemus deuoti ſanguinis ætas,
Feriſque rurſus occupabitur ſolum.
Barbarus, heu cineres inſiſtet victor, & vrbem
Eques ſonante verberabit vngula.
Quæq; carent ventis, & ſolibus, oſſa Quirini,
Nefas videre, diſsipabit inſolens.
Forte, quid expediat, communiter, aut melior pars
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla ſit hac potior ſententia, Phocæorum
Velut profugit execrata ciuitas:
Agros, atq; lareis proprios, habitandaq; fana
Apris reliquit, & rapacibus lupis.

Tanta eſt inquit Romanorum potentia vt ſeſe non ferant, ſed in mutuam perniciē ferantur, vt videri poſsit fato quodam fieri vt ſubinde nouo atque nouo bello ciuili Roma peritura ſit, quæ ne à ſocijs quidem & vicinis potuit vnquam euerti, neq; ab externis hoſtibus, qua ſe conſulit, vt exemplum Phocæorum ſequantur, qui com-

Ire,

Ire, pedes quocunque ferunt, quocunq; per vndas
Notus vocabit, aut proterus Africus.
Si placet? an melius quis habet suadere? secunda
Ratem occupare quid moramur alite?
Sed iuremus in hæc, simul imis saxa renarint
Vadis leuata, ne redire sit nefas.
Neu conuersa domum pigeat dare lintea, quando
Padus Matina lauerit cacumina:
In mare seu celsus procurrerit Apenninus,
Nouaq; monstra iunxerit libidine
Mirus amor, iuuet vt tigreis subsidere ceruis,
Adulteretur & columba miluio,
Credula nec flauos timeant armenta leones,
Amétque salsa læuis hircus æquora.
Hæc & quæ poterunt reditus abscindere dulceis
Eamus omnis execrata ciuitas,
Aut pars indocili melior grege, mollis, & expes
Inominata perprimat cubilia.
Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
Hetrusca præter & volate littora.
Nos manet Oceanus circumuagus, arua, beata
Petamus arua, diuites & insulas,
Reddit vbi Cererem tellus inarata quotannis,
Et imputata floret vsque vinea,
Germinat & nunquam fallentis termes oliuæ,
Suamq; pulla ficus ornat arborem,
Mella caua manant ex ilice, montibus altis
Leuis crepante lympha desilit pede.
Illic iniussæ veniunt ad mulctra capellæ,

muni sensu patriam reliquerunt, diris execrationibus se deuouentes si vnquã quisquam rediret in patriam, quod illis feliciter successit, itaque ad fortiter audiendũ hortatur: & nauigandum ad fœlicem aliquam regionẽ, cuiusmodi esse ferunt fortunatas insulas, vbi omnia ἄσπαρτα & ἀνήροτα nascuntur, planeque sine vllo labore & cultura proueniunt: & quidẽ felicissime vbi nihil potest desiderari ad beatam vitam, quemadmodũ olim aureo se-

culo cuius tantum in illis vestigia relicta sunt.

Refertq́, tenta grex amicus vbera,
Nec vespertinus circum gemit vrsus ouile,
Nec intumescit alta viperis humus.
Pluraq́ue fœlices mirabimur, vt neque largis
Aquosus Eurus arua radat imbribus,
Pinguia nec siccis vrantur semina glebis,
Vtrunque rege temperante cœlitum.
Non huc Argoo contendit remige pinus,
Neque impudica Colchis intulit pedem,
Non huc Sydonij torserunt cornua nautæ,
Laboriosa nec cohors Vlyßei.
Nulla nocent pecori contagia, nullius astri
Gregem æstuosa torret impotentia.
Iuppiter illa piæ secreuit littora genti,
Vt inquinauit ære tempus aureum.
Ære, dehinc ferro durauit secula, quorum
Pijs secunda vate me datur fuga.

¶ *Rogat Canidiam magnam vt sibi parcat.*
Ode. 17. Monocolos. Sunt enim omnes versus Iambici Hipponactei Trimetri Acatalectici, qualis ille: Ibis Liburnis inter alta nauium.

— — υ — — — υ — — υ υ —
— — υ — — — υ — — — υ —

Iterum Canidiam insectatur, sed ironice orat per omnia sacra magica vt iam sibi parcat, vel-

IAm iam efficaci do manus scientiæ
Supplex, & oro regna per Proserpinæ,
Per & Dianæ non mouenda numina,
Per atq́ libros carminum, valentium
Refixa cœlo deuocare sydera,
Canidia parce vocibus tandem sacris,

Citumq́

Citumq; retro solue, solue turbinem.
Mouit nepotem Telephus Nereium:
In quem superbus ordinarat agmina
Mysorum, & in quem tela acuta torserat.
Vnxêre matres Iliæ addictum feris
Alitibus, atque canibus homicidam Hectorem:
Postquàm relictis mœnibus rex procidit,
Heu, peruicacis ad pedes Achillei.
Setosa duris exuere pellibus
Laboriosi remiges Vlyssei
Volente Circe membra, tunc mens, & sonus
Relapsus, atque notus in vultus honor.
Dedi satis, supérque, pœnarum tibi
Amata nautis multum, & institoribus.
Fugit Iuuentas, & verecundus color.
Reliquit ossa pelle amicta lurida,
Tuis capillus albus est odoribus,
Nullum à labore me reclinat ocium.
Vrget diem nox, & dies noctem, neque est
Leuare tenta spiritu præcordia.
Ergo negatum vincor, vt credam miser
Sabella pectus increpare carmina,
Caputq; Marsa dissilire Nenia.
Quid amplius vis? ô mare, & terra, ardeo,
Quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi cruore, nec Sicana feruida
Vrens in Ætna flamma. tu, donec cinis
Iniuriosis aridus ventis ferar,
Cales venenis officina Colchicis.

le enim illi libenter cedere, & victum fateri, modò non grauetur ipsa veneficium, quo cum dementauerat, à se auferre, se iã nimium expertum quid illa carmine suo posset, iam satis pœnarum dedisse: proinde parcat supplici vel Achillis exemplo, qui Telephum hostem seruauit, & Hectoré Priamo patri: sed dicit & Circes quæ Vlyssis socios pristinæ formæ restituit.

Quæ finis? aut quod me manet stipendium?
Effare, iussas cum fide pœnas luam,
Paratus expiare, seu poposceris
Centum iuuencos, siue mendaci lyra
Voles sonari, tu pudica, tu proba:
Permabulabis astra, sydus aureum.
Infamis Helenæ Castor offensus vice,
Fraterq́; magni Castoris, victi prece
Adempta nati reddidere lumina.
Et tu (potes nam) solue me dementia,
O nec paternis obsoleta sordibus,
Nec in sepulchris pauperum prudens anus
Nouendialeis dißipare pulueres.
Tibi hospitale pectus, & puræ manus:
Tuúsque venter Partum eius, & tuo
Cruore rubros obstetrix pannos lauit,
Vtcunque fortis exilis puerpera.

Infam. Merito inquit, mihi deberes reconciliari si recantem cum Castor & Pollux Stesichoro poëtæ reddiderint oculos scripta palinodia in Helenã, quam prius infamauerat.

CANIDIA RESPONDENS inducitur eodem carmine.

Quid obseratis auribus fundis preces?
Non saxa nudis surdiora nautis,
Neptunus alto tundit hybernus salo.
Inultus vt tu riseris Cotyttia al. Cocytia
Vulgata sacrum liberi Cupidinis?
Et esquilini pontifex venefici
Impunè vt vrbem nomine impleris meo?
Quid prodiderit ditasse Peliginas anus?
Velociúsue miscuisse toxicum?
Si tardiora fata te votis manent?

Negat se Canidia vllis precibus posse reconciliari Horatio, quod arcana quædã sacra, & magicę fidei suæ commista euulgauerit, quod eã per totam ciuitatem vt ve-

Ingrata

Ingrata misero vita ducenda est in hoc,
Nouis vt vsque suppetas doloribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignæ Tantalus semper dapis:
Optat Prometheus obligatus aliti:
Optat supremo collocare Sisyphus
In monte saxum, sed vetant leges Iouis.
Voles modò altis desilire turribus,
Modò ense pectus Norico recludere:
Frustraq́ue vincla gutturi innectes tuo,
Fastidiosa tristis ægrimonia.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques,
Meæq́; terra cedet insolentiæ.
An, quæ mouere cæreas imagines,
(Vt ipse nosti curiosus) & polo
Deripere lunam vocibus possim meis:
Possum crematos excitare mortuos,
Desideriq́; temperare poculum,
Plorem artis in te nil habentis exitum?

neficam traduxerit, verum haud quaquā illi impunè futurum ait, quippe qui lēta morte sit periturus, & ab ea excarnificādus, ita vt si vel maximè velit, non posit sibijpsi mortem consciscere.

Q. HORATII FLACCI CARMEN SECulare, ad Deos pro imperio Romano.

Ode. Dicolos Tetrastrophos, vt: Iā satis terris niu.

— υ — — — υ υ — υ — υ
— υ — — — υ υ — υ — —
— υ — — — υ υ — υ — υ
— υ υ — —

Carmen hoc seculare appellatur, quod secularibus ludis qui centesimo fiebant cani consueuerit ab electis ad hoc pueris prætextatis, & puellis virginibus, idque Apollini & dijs cæteris pro incolumitate populi Romani & salutate totius imperij. Erat autem hoc institutum ex versibus Sibyllæ cuiusdam, quæ quoto quoq; anno & quibus cæremonijs & in quo loco fieret, præscripserat. Precatur ergo Apollinem vt vna Roma nihil sit maius neq; excellentius: Dianam

PHœbe, syluarumque potens Diana,
Lucidum cœli decus, ô colendi
Semper, & culti, date, quæ precamur
Tempore sacro.
Quo Sibyllini monuere versus,
Virgines lectas, puerósque castos
Dijs, quibus septem placuêre colles
dicere carmen.
Alme Sol, cur nitido diem qui
Promis, & cœlas, aliusque & idem
Nasceris: poßis nihil vrbe Roma
Visere maius.
Ritò maturos aperire partus
Lenis Ilithyia, tuere matres:
Siue tu Lucina probas vocari,
Seu genitalis.
Diua, producas sobolem, patrumque
Prosperes decreta super iugandis
Fœminis, prolisq́; nouæ feraci
Lege marita.
Certus vt denos dies per annos
Orbis, vt cantus, referátque ludos
Ter die claro, totiésque grata
Nocte frequentes.
Vósque veraces cecinisse Parcæ,
Quod semel dictum est, stabilisq́; rerum
Terminus seruat, bona iam peractis
Iungite fata.
Fertilis frugum, pecorisq́; tellus

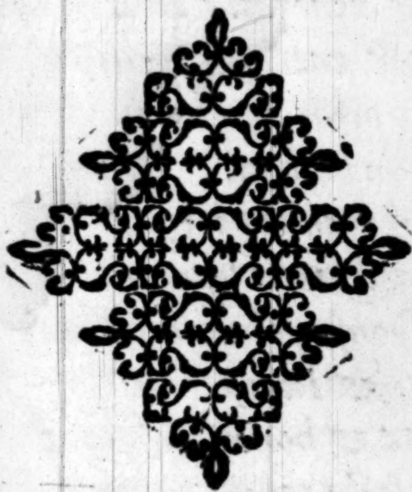
Spicea

Spicea donet Cererem corona,
Nutriant fœtus & aquæ salubres,
Et Iouis auræ.
Condito mitis, placidusq; telo,
Supplices audi pueros Apollo,
Syderum regina bicornis audi
Luna puellas.
Roma si vestrum est opus, Iliæq;
Littus Hetruscum tenuêre turmæ,
Iussa pars mutare lareis, & vrbem
Sospite cursu.
Cui per ardentem sine fraude Troiam
Castus Æneas patriæ superstes,
Liberum muniuit iter, daturus
Plura relictis.
Dij probos mores docili iuuentæ,
Dij senectuti placidam quietem
Romulæ genti date, rémque, prolémque
Et decus omne.
Quiq; vos bobus veneratur albis
Clarus Anchisæ, Venerîq; sanguis,
Imperet bellante prior, iacentem
Lenis in hostem.
Iam mari terraq; manus potenteis
Medus, Albanasq; timet secureis:
Iam Scythæ responsa petunt superbi
Nuper, & Indi.
Iam fides, & pax, & honor, pudórque
Priscus, & neglecta redire virtus

vt partus fortunet, Parcas, vt quæ instant fata in melius vertant, & in summa deos cæteros, vt iuuentuti bonos mores, senibus quietem & fœlicitatem Pop. Rom. donent: vt semper quidem victor sit, verum in supplices mitis, qui iam maxima orbis parte subiugta Scythis ipsis & Persis Indisque formidabilis est, atque adeò eius amicitiam ambiant, postremo hymnum absoluit, commendatis Apollini & Dianæ precibus, quas à dijs exauditas sperat.

Audet: apparétque beata pleno,
Copia cornu.
Augur, & fulgente decorus arcu
Phœbus, acceptusq́ue nouem Camœnis,
Qui salutari leuat arte fessos
Corporis artus,
Si Palatinas videt æquus arceis,
Remq́, Romanam Latiumq́, fœlix
Alterum im lustrum, meliusq́, semper
Proroget æuum.
Quæque Auentinum tenet, Algidumq́
Quindecim Diana preces virorum
Curet, & votis puerorum amicas
Applicet aureis.
Hæc Iouem sentire, deosq́, cunctos
Spem bonam, certamq́, domum reporto,
Doctus, & Phœbi choros, & Dianæ
Dicere laudes.

FINIS.

¶NICOLAI PEROTTI SIPVNTINI Præsulis libellus, de metris Odarum Horatianarum.

NICOLAVS PEROTTVS Cælio Perotto fratri charißimo. S. P. D.

X omnibus immortalis dei erga me beneficijs, duo sūt quibus maximè gloriari soleo: vnum, quod Bessarionē mihi principem, alterum, quod te fratrem præstiterit. Nam si mihi data esset facultas omnia pro arbitrio meo eligendi, quid cogitare, ne dicam sperare, amplius potuissem? Vt enim à principe incipiam: nactus sum piū, beneficum, humanum, liberalem, inaudita æquitate, summa iustitia, singulari fide, diuina sapientia: adeò prætereà omni genere studiorum eruditum, vt mihi interdum de eo cogitanti, non tam vnus homo literatus, quam literæ ipsæ, omnesq; bonæ artes in vno homine esse videatur. Nulla res est tam difficilis, tam abolita, quam ex huius animo velati quodam thesauro non liceat expromere, quàm

quàm peritus est diuinarum literarum? quàm doctus & ciuilis, & pontificij iuris? Quid est adeò in philosophia abstrusum, atque reconditum, quod huic non sit penitus familiare? quis in Mathematicis excellentior? quantum exemplorum, quantũ historiæ, quantum antiquitatis tenet? Num sermo eius cum Græcè loquitur, planè Atticus est? cum scribit Latinè, musæ ipsæ Romanè loqui videtur. Orationem ipsius Platonicam putes, crebra est, assidua, copiosa, & hybernis niuibus similis. In versibus tantum leporis, dulcedinis, suauitatis inserit, vt nihil diuinius sit, nihil cœlestius. Quid epigrãmata, quæ nuper in Gemistum Platonicum composuit, quæque subito latina reddidit; nonne reddere probatissimam illam antiquitatem videntur? Disputationes eius subtiles, ornatæ, graues, vt facilè quemlibet quò velint impellat, & trahat. Ita ex tempore loquitur, quasi iampridem scripserit, videntur ad manum omnes sensus instrui. Tanta præterea humanitate erga omneis expositus est, vt qui dignitate summum locum tenet, facilitate morum penè infimus videatur. Liberalitatem eius cũ infinitis ex Latinis, tũ maximè hoc tempore infœlicissimi Græciæ populi experiuntur, qui proprijs expulsi sedibus, ad hoc veluti vnicum refugium confluunt. Adde, quod me adeò amanter, benignè, clementer amplexus est, vt octauum iam annum non solum domi, sed intra secretiora cubilia, ad curam castissimi corporis sui tenuerit, teneatq́; apud
quem

quem quantùm gratia & authoritate valuerit, in propinquorum, atque amicorum honoribus expertus sum. Quæ nostra familia, qui pater, qui nos omnes, quæ nostræ fortunæ essent, nisi princeps noster fuisset? Nota hæc omnibus sunt, quicquid sumus, principis nostri sumus beneficio, humanitate clementia, huic vni bona, fortunas, ipsam denique animam debemus. Meritò itaque me puto immortale beneficium à deo consecutum, quod talem nactus sum principem, quem nisi summa integritate, fide, obseruantia colam, venerer, adorem, sceleratus, facinorosus, nefarius sim è conspectu hominũ fugandus, eijciendus, exterminandus. De te verò mi frater, quid loquar? an mihi secundo loco euenire aliquid dulcius poterat? quàm te talem habere germanum? qui mihi vt aspectu ac liniamẽtis corporis, ita & moribus, & natura similis euaderes: qui iisdẽ quibus ipse studijs præditus à me erudieris, docueris, instruereris: quem ego veluti Imaginem quandam meis manibus formarem atque confingerem. De cuius indole tãtam animo spem concepi, vt non mediocre decus allaturum te familiæ nostræ, nisi te nobis fata inuiderint, existimem. At quorsum hæc de me inquies (nam de principe nostro non miror, quem vbique laudare, extollere, prædicare, satiari nõ potes) Nempe quia tuis quoque laudibus satiari non possum, optime et suauissimè frater: ita me ingenium tuum, ita studium, ita mores delectant præsertim in hoc lubrico ætatis, in

quo

quo multi adolescentes periclitari solent. Quanta me nuper voluptate affectum putas, cum me rogasti, vt vna epistola omnia genera metrorum, quæ apud Horatium Flaccum reperiuntur, breuiter comprehenderem, & vnde Lyrici Poetæ dicti fuerint, ad te scriberem. Ex his enim intelligo, non cōtentum te Heroicis atq; elegiacis versibus, vt cæteri nostra ætate adolescentes, sed ad cætera quoq; metrorum genera aspirare. Quod & optimi ingenij tui & exactißimæ in studijs diligentiæ testimoniū est. Ego verò vt honestißimo desiderio tuo morem geram, & vt instar liberalißimi hominis, plus etiam quam à me quæratur, præstem: hac tibi epistola omnia metrorum genera, quibus non solum Horatius, verùm etiam Boetius vsus, breuiter annotabo. Si tamen prius, quid Lyricorum vetustorū nomen sibi velit, ostendero. Dicti igitur Lyrici sunt à lyra, quoniam veteres huiusmodi carminum scriptores, ad lyram poëmata sua canere consueuerūt, hi apud Græcos quidem octo feruntur. Alcman, à quo Alcmanium metrum dictum est. Stesichorus, à quo Stesichorium. Alcæus, à quo Alcaicum, Ibicus, à quo Ibicium. Anacreon, à quo Anacreontium: Simonides, à quo Simonidium. Pindarus, à quo Pindaricum. Bacchillides, à quo Bacchilidiū: horum, vt Quintilianus inquit, longè Pindarus princeps spiritus magnificentia, figuris, beatißima rerum et verborum copia, velut quodam eloquentiæ flumine, propter quod Horatius meritò eum

credidit

credidit nemini imitabilem. Additur suprà dictis Sapphò, quam magistram fuisse Platonis nonnulli tradũt, à qua Sapphicum metrum appellatum est. Ita lyricorum numerus, nouem Musarum numerum implet, quarũ inuocationibus cantus suos ordiebantur. Apud Latinos verò tres præcipui memorãtur Lyrici, Horatius, Cæsius Bassus, et Valerius Martialis. Inter hos palmam obtinet Horatius. Solus ferè, vt idem Quintilianus inquit, legi dignus, nam & insurgit aliquanto, & plenus est iucunditatis & gratiæ & varijs figuris fœlicissimè audax. Secundus, Valerius Matialis, quem intellexisse Quintilianum arbitror, cum ait: Si quem adijcere Horatio velis, erit Cæsius Bassus, quem nuper vidimus. Sed eum longè præcedunt ingenia viuentium. Martialem quippe Quintiliani ætate fuisse, manifestum est, ac Cæsij Baßi vix hac tempestate superest nomen. Vsus autem est Horatius in eo libro qui Ode inscribitur, vndeuiginti metrorum generibus.

PRIMVM EST GENVS Monocolon. diciturq́, Choriambicum Asclepiadeum Tetrametrum cõstans spondæo, duobus Choriambis, & pyrrichio sic enim scanditur: Mecœnas atauis, ædite regibus. Scripsit hoc metro dutaxat tres odas,

Mecœnas atauis ædite regibus.
Exegi monimentum ære perennius.
Donarem pateras grataque commodis.

SECVNDVM GENVS, est dicolon tetrastra-

trastrophon. Primi tres versus sunt dactylici pentametri Sapphici: constant enim trochæo, spondeo dactylo, & duobus trochæis, hoc modo, Iam satis terris niuis, atque diræ. Quartus Adonius constans dactylico, dimetro, catelectico, hoc est, dactylo, & spondeo, siue trocheo, hoc modo, Terruit vrbem. Scripsit hoc metro sex & viginti odas.

Iam satis terris niuis atq; diræ.
Mercuri facundæ nepos Atlantis.
Quem virũ aut heroa lyra vel acri.
Vile potabis modicis Sabinum.
Integer vitæ scelerisq; purus.
Parcius iunctas quatiunt fenestras.
O Venus regina Gnidi Paphique.
Poscimus, si quid vacui sub vmbra.
Persicos odi puer apparatus.
Nullus argento color est auaris.
Ne sit ancilla tibi amor pudori.
Septimi Gades aditure mecum, &.
Vlla si iuris tibi peierati.
Rectius, viues Licini, neq; altum.
Otium diuos rogat in patenti.
Martijs celebs quid agam calendis
Mercuri, nam te docilis magistro.
Herculis ritu modo dictus ô plebs.
Faune Nympharum fugientum amator.
Non vides quanto moueas periclo
Montium custos memorumq; virgo,
Impios Parræ recinentis omen.

Pindarum

Pindarum quiſquis ſtudet æmulari,
Diue quem proles Niobæa magnæ
Eſt mihi nouum ſuperantis annum.
Phœbe ſyluarúmque potens Diana.

TERTIVM, Dicolon diſtrophon. Primus verſus eſt Choriambicus Gliconius, trimeter, conſtans ſpondeo, choriambo, & pyrrichio, hoc modo. Sic te, diua potens, Cypri. Sequens eſt Aſclepiadeus, hoc modo Sic fratres Helenæ, lucida ſydera. Scripſit hoc metro odas duodecim.

Sic te diua potens Cypri.
Cum tu Lydia Telephi.
Mater ſæua Cupidinum.
Et thure, & fidibus iuuat
Donec gratus eram tibi.
Vxor pauperis Ibici.
Quantum diſtat ab Inacho.
Intactis opulentior.
Quò me Bacche rapis tui.
Feſto quid potius die.
Intermiſſa Venus diu.
Quem tu Melpomene ſemel.

QVANTVM, Dicolon diſtrophon. Primus verſus eſt dactylicus Archilochius tetrameter, conſtans tetrametro bucolico, & tribus trocheis, vt, ſoluitur, acris hyems, grata vice, & Fauoni. Sequens item Archilochius, conſtans ex Penthemimeri Iambica, *& tribus trocheis, hoc modo, Trahuntque ſiccas, machinæ carinas.*

Scripsit hoc metro duntaxat hanc oden. Soluitur acris hyems. &c.

QVINTVM, Tricolon tetrastrophon. Primi duo versus sunt asclepiadei, hoc modo. Quis multa gracilis, te puer in rosa. Tertius Pherecratius, constans spondeo, dactylo, et spõdeo, hoc modo Grato, Pyrrha sub antro. Quart⁹ Gliconius de quo supra dictum est, hoc modo. Cui flauam religas comam. Scripsit hoc metro septem odas.

Quis multa Gracilis te puer in rosa.
O nauis referent in mare te noti.
Dianam teneræ dicite virgines.
Vitas hinuleo me similis Chloe.
O fons Blandusiæ splendidior vitro,
Audiuere Lyce dij mea vota, dij
Quid fles Asterie, quem tibi candidi

SEXTVM, Dicolon Distrophon. Tres primi versus sũt Asclepiadei, hoc modo. Scriberis Vario fortis & hostiũ. Quartus est Gliconius hoc modo. Miles, te duce gesserit. Scribit hoc metro odas. 9. Scriberis Vario fortis & hostium

Pastor quum traheret per freta nauibus.
Quis desiderio sit pudor, aut modus.
Albi ne doleas plus nimio memor.
Nolis longa feræ bella Numanticæ
Extremum Tanaim si biberes Lyce.
Inclusam Danaen turris & ærea.
Diuis orte bonis optime Romule.
Iam veris comites, quæ mare temperant.

SEPTI-

SEPTIMVM, Dicolon distrophon. Primus versus est heroicus, hoc modo, Laudabunt alij clarã Rhodon, aut Mitylenen. Secundus est dactylus Alcmanius tetrameter, acatalecticus, quatuor enim pedes heroici habet, siue dactylos omnes, siue spondeos, siue mixtos, frequentissimè tamen in tertio pede dactylum hoc modo. Aut Ephesum bimarisue Corinthi. Scribit autẽ hoc metro quatuor odas.

Laudabunt alij claram Rhodon aut Mitylenem.
Albis vt obscuro detergit nubila cœlo.
Te maris & terræ numeroq; carentis arenæ.
Quid tibi vis mulier nigris dignissima barris.

OCTAVVM, Dicolon Distrophon. Primus versus est choriambicus tetrameter Aristophanius, constant choriambo et amphibracho siue bacchio, hoc modo: Lydia dic, per omneis. Sequens est choriambicus trimeter Sapphicus, cõstans epitrito secundo, duobus choriambis: et amphibracho, siue bacchio hoc modo, Te deos oro Sibarim, cur properes amando. Scribit hoc metro duntaxat hãc odem: Lydia dic per omneis.

Te deos oro, Sibarim cur properes amando.

NONVM, Tricolon tetrastrophon, primi duo versus sunt dactylici Alcaici catalectici, cõstant enim penthemimeri Iambica, & duobus dactylis, hoc modo. Vides vt alta stet niue cãdidum. Tertius, est Iãbicus Archilochius demeter hypercatalecticus. Siquidẽ in primo pede recipit iambũ

vel ſpondeum, in quarto Iambicum vel Pyrrichium, deinde ſupereſt ſyllaba, hoc modo, Syluæ laborantes, geluque. Quartus verſus eſt dactylicus Alcmanius tetrameter, de quo paulò antè diximus. Recipitque in tertio pede frequentiſsimè trochæum, hoc modo. Flumina, conſtiterint acuto. Scribit hoc metro ſeptem & triginta odas.

Vides vt alta ſtet niue candidum.
O mater pulchra filia pulchior.
Velox amœnum ſæpe Lucretilem.
Muſis amicus triſtitiam & metus.
Natis in vſum lætitiæ ſcyphis.
Icti beatis nunc Arabum inuides.
Quid delicatum poſcit Apollinem
Parcus deorum cultor et infrequens.
O diua gratum quæ regis Antium.
Nunc eſt bibendum, nunc pede libero.
Motum ex Metello conſule ciuium.
Æquam memento rebus in arduis.
Nondum ſubacta ferre iugum valet.
O ſæpe mecum tempus in vltimum.
Non ſemper imbres nubibus hiſpidos.
Quid bellicoſus Cantaber & Scythes.
Ille & nefaſto te poſuit die.
Eheu fugaces Poſthume, Poſthume.
Iam pauca aratro iugera regiæ.
Cur me querelis exanimas tuis.
Bacchum in remotis carmina rupibus.
Non vſitata nec tenui ferar.

Odi prophanum vulgus & arceo.
Angustam amice pauperiem pati.
Descende cœlo, & dic age tibia.
Iustum & tenacem propositi virum.
Cœlo tonantem credidimus Iouem.
Delicta maiorum immeritus lues.
Æli vetusto nobilis ab Lamo.
O nata mecum consule Manlio.
Cœlo supinas si tuleris manus.
Vixi puellis nuper idoneus.
Tyrrhena regum progenies, tibi.
Qualem ministrum fulminis alitem.
Ni fortè credas interitura quæ
Qua
Phœbus volentem prælia me loqui.

DECIMVM Monocholon, versus est Choriambicus Pentameter Alcaicus, constans spondeo, tribus choriambis & pyrrichio, hoc modo Tu ne, quæsieris, scire nefas, quem mihi, quem tibi. Scribit hoc metro tres odas.

Tu ne quæsieris scire nefas quem mihi, quem tibi
Nullam Vare sacra vite prius seueris arborem.
O crudelis adhuc, & Veneris muneribus potens.

VNDECIMVM dicolon distrophon. Primus versus est dimeter Iambicus Archilochius Acatalecticus, constat enim amphimacro, qui metrum facit, ex duobus Iambis, que altero spondeo, hoc modo. Non ebur, neque aureum. Sequens trimeter Iambicus hipponactus catalecticus, habet

 habet

bet enim quinque Iambos & syllabam, recipit tamen imparibus sedibus etiam spondeum, hoc modo Mea renidet in domo lacunar. Scribit hoc metro duntaxat hanc oden.

Non ebur neque aureum.

DVODECIMVM, Monocolon, versus est Ionic⁹ à minori trimeter Sapphicus catalecticus, hoc est, tribus Ionicis à minori constans, hoc modo. Miserarum est, neque amori, dare ludum. Scribit hoc metro tantum hanc oden.

Miserarum est neque amori &c.

TERTIVMDECIMVM, Dicolon distrophon. Primus versus est heroicus, hoc modo, Diffugere niues, redeunt iamgramina campis. Sequens est dactylicus archilochius dimeter catalecticus, hoc est, constans duobus dactylis & syllaba, hoc modo. Arboribusq; comæ. Scribit hoc metro hanc oden.

Diffugere niues. &c.

QVARTVMDECIMVM. Dicolon distrophon. Primus versus est Iambicus hipponactus trimeter catalecticus, constans sex Iambis, recipiensq; etiam spondeum imparibus sedibus, hoc modo. Ibis Liburnis inter alta nauium. Sequens est Iambicus archilochius dimeter acatalecticus, constans quatuor Iambis, admixto interim imparibus sedibus spondeo, hoc modo. Amice propagnacula. Scripsit hoc metro odas decem.

Ibis Liburnis inter alta nauium.

Beatus ille qui procul negotijs.
Parentis olim si quis impia manu.
Lupis & agnis quanta sortitò obtigit.
At ô deorum quisquis in cælo regit.
Quid immerenteis hospites vexas canis.
Quò quò scelesti ruitis, aut cur dexteris.
Rogare longo putidam te seculo.
Quando repostum Cæcubum ad festas dapes
Mala soluta nauis exit alite.

QVINTVMDECIMVM Dicolon, distrophon. Primus versus est Iambicum hipponactius trimeter acatalecticus, de quo paulò antè diximus, hoc modo: Pecti nihil, me sicut anteà, iuuat. Secundus est Sapphicus, constans penthemineri heroica & dimetro iambicus, hoc modo: Scribere, versiculos amore perculsum graui. Scribit hoc metro duntaxat hanc oden.

Pecti nihil me sicut antea iuuat.

SEXTVMDECIMVM, Dicolon distrophon. Primus versus est Heroicus, hoc modo: Horrida tempestas cælum contraxit, & ignes. Sequens est archilochius, constans dimetro Iambico acatalectico, & penthemimere heroica, hoc modo. Niuésque deducunt, Iouem, nunc mare, nunc syluæ.

Scribit hoc metro tantum hanc oden.

Horrida tempestas. &c.

DECIMVMSEPTIMVM, Dicolon distrophon. Primus versus est heroicus, hoc modo.

Mollis inertia, cur tantam diffuderit, imis. Secundus Iambicus archilochius dimeter acatalecticus, de quo supra dictum est, hoc modo: Obliuionem sensibus. Scribit hoc metro duas odas.

Mollis inertia cur tantam diffuderit imis.

Nox erat, & celo fulgebat luna sereno.

DVODEVIGESIMVM, Dicolon distrophon. Primus versus est heroicus, hoc modo, Altera iam teritur bellis ciuilibus ætas. Alter iambicus hipponactius trimeter acatalecticus, de quo supra, dictum est, hoc modo, Suis & ipsa Roma viribus ruit, Scribit hoc metro hanc oden duntaxat.

Altera iam teritur bellis &c.

VNDEVIGESIMVM, Monocolon. Versus est iambicus hipponactius trimeter acatalecticus, qualis superior, hoc modo. Iam iam efficaci do manus scientiæ. Hanc tantummodo oden hoc carmine scribit.

Iam iam efficaci & reliqua.

FINIS.

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARUM LIBER PRIMUS.

AD MECOENATEM.

Rima dicte mihi, summa dicende Camœna.
Spectatum satis, et donatum iam rude quæris,
Mecœnas, iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem est ætas, non Mens. Veianius, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro.
Ne populum extrema toties exoret arena.
Est mihi purgatam crebro qui personet aurem,
Solue senescentem maturè sanus equum, ne
Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.
Nunc itaq; & versus, & cætera ludicra pono:
Quid verũ, atq; decẽs, curo, et rogo, et oĩs in hoc sũ:
Condo, & compono, quæ mox depromere, possim.
Ac, ne fortè roges, quo me duce, quo lare tuter,
Nullius addictus iurare in verba magistri,
Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes.

Postulat Veianij. exẽplo consentaneã ætati functionem.

Quod vitæ institutum sequi velit.

Nunc agilis fio, & versor ciuilibus vndis,
Virtutis veræ custos, rigidúsque satelles,
Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor.
Et mihi res, non me rebus submittere conor.

Quāto deside-rio percipiēdæ philosophiæ teneatur.

Vt nox longa, quibus mentitur amica, diesq;
Longa videtur opus debentibus, vt piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt, ingrata tempora, quæ spem
Consiliumq; morantur agendi gnauiter id, quod
Æquè pauperibus prodest, locupletibus æquè,
Æquè neglectum pueris, senibusque nocebit.

Prodesse & mediocrem philosophiæ cognitionem.

Restat vt his ego me ipse regā, solerq; elementis,
Non possit oculo quantum contendere ylnceus,
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi,
Nec quia desperes inuicti membra Glyconis,
Nodosa corpus nolis prohibere chiragra.
Est quoddam prodire tenus, si non datur vltrà.
Feruet auaritia miseráque cupidine pectus?
Sunt verba et voces, quibus hunc lenire dolorem
Possis, & magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quæ te
Ter purè lecto poterunt recreare libello.

Philosophiæ vis in animi morbis.

Inuidus, iracundus, iners, vinosus, amator,
Nemo adeò ferus est, vt non mitescere possit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.
Virtus est vitium fugere, & sapientia prima,
Stultitia caruisse, vides, quæ maxima credis
Esse mala, exiguum censum, turpémque repulsam,
Quanto deuites animi, capitisq; labore.

Impiger

Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per igneis.
Ne cures ea, quæ ſtultè miraris & optas,
Diſcere, & audire, & meliori credere non vis.
Quis circum pagos, & circum compita pugnax
Magna coronari contemnat Olympia, cui ſpes,
Cui ſit conditio dulcis ſine puluere palmæ?
Vilius argentum eſt auro, virtutibus aurum.
O ciues ciues, quærenda pecunia primum eſt,
Virtus poſt nummos. Hæc Ianus ſummus ab imo
Perdocet, hæc recinunt iuuenes dictata, ſeneſque
Læuo ſuſpenſi loculos, tabulámque lacerto.
Si quadringentis ſeptem aut ſex millia deſunt,
Eſt animus tibi, ſunt mores & lingua, fideſque,
Plebs eris, at pueri ludentes, rex eris, aiunt,
Si rectè facies, hic murus aheneus eſto:
Nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpa.
Roſcia, dic ſodes, melior lex, an puerorum
Nænia? quæ rectè regnum facientibus offert,
Et Maribus Curijs, & decantata Camillis?
Iſne tibi melius ſuadet? qui vt rem facias, rem
Si poßis rectè, ſi non, quocunq; modo rem:
Vt propius ſpectes lachrymoſa Poëmata Puppi?
An qui fortunæ te reſponſare ſuperbæ
Liberum & erectum præſens hortatur & optat?
Quòd ſi me populus Romanus fortè roget, cur
Non vt porticibus, ſic iudicijs fruar iiſdem,
Nec ſequar, ac fugiam quæ diligit ipſe vel odit:
Olim quod vulpes ægroto cauta leoni

Principiũ virtutis vitiorum fuga. Si ea quæ per ſe mala nõ ſunt tam anxiẽ fugimus, quãto magis ea quæ apertè mala ſunt.

Verba mercatorum qui virtuti diuitias præponunt.

[illegible] datior probitas ex puerorum cantilena quam Roſcij ſuperba ambitio.

Reſpondet,

Respondet, referam: quia me vestigia terrent,
Omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum:
Bellua multorū es capitū, nā quid sequar, aut quē?
Pars hominum gestit conducere publica, sunt qui
Frustis, & pomis viduas venentur auaras,
Excipiántque senes, quos in viuaria mittant.
Multis occulto crescit res fœnore, verum
Esto alijs alios rebus studijsque teneri,
Ijdem eadem possuntne horam durare probantes?
Nullus in orbe sinus Baijs prælucet amœnis,
Si dixit diues, lacus, & mare sentit amorem
Festinantis heri, cui si vitiosa libido
Fecerat auspicium, cras ferramenta Teanum
Tolletis fabri, lectus genialis in aula est:
Nil ait esse prius, melius nil cœlibe vita.
Si non est, iurat benè solis esse maritis.
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride, mutat cœnacula, lectos,
Balnea, tonsores, conducto nauigio æquè
Nauseat, ac locuples, quem ducit priua triremis:
Si curtatus inæquali tonsore capillos
Occurri rides, si fortè subucula pexæ
Trita subest tunicæ, vel si toga dissidet impar,
Rides. quid, mea cum pugnat sententia secum?
Quod petijt, spernit, repetit, quod nuper omisit.
Æstuat, & vitæ disconuenit ordine toto:
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.
Insanire putas solennia me, neque rides.
Nec medici credis, nec curatoris egere,

In auaros et captatores. Incōstantia humani ingenij.

Et priuato pauperi est leuitas & mutabilitas.

Solennia vitia non animaduerti.

A præ-

A prætore dati, rerum tutela mearum
Cum sis, & praue sectum stomacheris ob vnguem
De te pendentis, te respicientis amici.
Ad summam sapiens vno minor est Ioue, diues, Paradoxon Stoicum de sapiente.
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum,
Præcipuè sanus, nisi cum pituita molesta est.

AD LOLLIVM.

TRoiani belli scriptorem, maxime Lolli, Homeri poesim pholosophiæ arcana complecti.
Dum tu declamas Romæ, Præneste relegi:
Qui, quid sit pulchrũ, quid turpe, quid vtile, qd non
Plenius ac melius Chrysippo, & Crantore dicit.
Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem. Quid tota Iliade contineatur in summa.
Græcia Barbariæ lento collisa duello,
Stultorum regum, & populorum continet æstus.
Antenor censet belli præcidere causam.
Quid Paris? vt saluus regnet, viuátque beatus,
Cogi posse negat. Nestor componere liteis
Inter Peliden festinat, & inter Atreiden.
Hunc amor, ira quidem communiter vrit vtrũq;.
Quicquid delirant reges, plectuntur Achiui.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine, & ira
Iliacos intra muros peccatur, & extra.
Rursus, quid virtus, & quid sapientia poßit, Odissea Vlyssem viri sapiẽtis exemplar proponit,
Vtile proposuit nobis exemplar Vlyssem,
Qui domitor Troiæ, multorum prouidus vrbeis,
Et mores hominum inspexit, latumq́; per æquor
Dum sibi, dum socijs reditum parat, aspera multa
Pertulit, aduersis rerum immersabilis vndis.

Sirenum voces, & Circes pocula nosti:
Quæ si cum socijs stultus, cupidúsque bibisset,
Sub domina meretrice fuisset turpis & excors,
Vixisset canis immundus, vel amica luto sus.

Indulgere voluptatibus fœdum. Alias cessantum. Locus à cõtrario, si in re mala vigilatur quanto magis in honesta vigilandum.

Nos numerus sumus, et fruges consumere nati,
Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoiq;
In cute curanda plus æquo operata iuuentus:
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, &
Ad strepitum citharæ cessatum ducere curam.
Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones,
Vt teipsum serues, non expergisceris, atqui
Si volis sanus, cures hydropicus, & ni
Posces ante diem librum cum lumine, si non
Intendes animum studijs, & rebus honestis,
Inuidia, vel amore vigil torquebere, nam cur
Quæ lædunt oculos, festinas demere, si quod
Est, animum differs curandi tempus in annum?

Non procrastinandum vt melior fias.

Dimidium facti, qui cœpit, habet: sapere aude.
Incipe, viuendi qui rectè prorogat horam.
Rusticus expectat, dum defluat amnis, at ille
Labitur, & labetur in omne volubilis æuum.

Nõ plura quęrenda quam opus.

Quæritur argentum, puerisque beata creandis
Vxor, & incultæ pacantur vomere syluæ.
Quod satis est, cui contigit, nihil amplius optet.
Non domus & fundus, non æris aceruus & auri
Ægroto domini deduxit corpore febreis.
Non animo curas, valeat possessor oportet,
Si comportatis rebus benè cogitat vti.
Qui cupit, aut metuit, iuuat illũ sic domus, aut res.

Vt

Vt lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram,
Auriculas cytharæ collecta sorde dolenteis:
Synceram est nisi vas, quodcunq; infundis, acescit.
Sperne voluptates, nocet empta dolore voluptas.
Semper auarus eget, certum voto pete finem.
Inuidus alterius macrescit rebus opimis,
Inuidia Siculi non inuenêre Tyranni
Maius tormentum, qui non moderabitur iræ,
Infectum volet esse, dolo quod suaserit, & mens,
Dum pœnas odio per vim festinat inulto.
Ira furor breuis est, animum rege, qui nisi paret,
Imperat, hunc frænis, hunc tu compesce catena.
Fingit equum tenera docilem ceruice magister
Ire viam, quam monstrat eques Venaticus ex quo
Tempore ceruinam pellem latrauit in aula.
Militat in syluis catulus, nunc adhibe puro
Pectore verba puer, nunc te melioribus offer.
Quo semel est imbuta recens, seruabit odorem
Testa diu, quòd si cessas, aut strenuus anteis,
Nec tardum operior, nec præcedentibus insto.

Vt fruatur voluptate aliquis necesse est malis affectibus careat.

Optimis quibusque à teneris assuescendum.

AD IVLIVM FLORVM.

IVli Flore, quibus terrarum militet oris,
Claudius Augusti priuignus, scire laboro,
Thraca ne vos, Hebrusq; niuali compede vinctus,
An freta vicinas inter currentia turreis,
An pingueis Asiæ campi, collesque morantur?
Quid studiosa cohors operis struit? hæc quoq; curo
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
Bella quis, & paces longum diffundit in æuum?

Iulium auaritiæ latenter accusat hac epistola.

Tityus poëta Pindari interpres.

Quid Tityus, Romana breui venturus in ora,
Pindarici fontis, qui non expalluit haustus,
Fastidire lacus, & riuos ausus apertos.
Vt valet? vt meminit nostri? fidibusne Latinis
Thebanos aptare modos studet auspice Musa?
An Tragica desæuit, & ampullatur in arte?

Celsus plagiarius.

Quid mihi Celsus agit? monitus, multumq; monendus,
Priuatas vt quærat opes, & tangere vitet
Scripta, Palatinus quæcunque recepit Apollo.
Ne, si fortè suas repetitum venerit olim
Grex auium plumas, moueat cornicula risum,
Furtiuis nudata coloribus. Ipse quid audes?

Laudatur ab ingenio & eruditione Elorus.

Quæ circumuolitas agilis thyma? non tibi paruum
Ingenium, non incultum est, nec turpiter hirtum.
Seu linguam causis acuis, seu ciuica iura
Respondere paras, seu condis amabile carmen,
Prima feres ederæ victricis præmia. Quòd si

Hortatur vt animum ab immodicis luxis abstrahat.

Frigida curarum fomenta relinquere posses,
Quo te cælestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studiũ, parui properemus, et ampli,
Si patriæ volumus, si nobis viuere chari.
Debes hoc etiam rescribere, si tibi curæ,
Quantæ conueniat, Munatius, an malè serta
Gratia nequicquàm coit, & rescinditur? at vos
Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia vexat
Indomita ceruice feros, vbicunque locorum
Viuitis, indigni fraternum rumpere fœdus
Pascitur in vestrum reditum votiua iuuenca.

¶ Ad Albium Tibullum elegiorum scriptorem.

Quo cupiens pacto, pauor est vtrique molestus,
Improuisa simul species exterret vtrunque,
Gaudeat, an doleat, cupiat, metuátue, quid ad rem?
Si quicquid vidit melius, peiúsue sua spe,
Defixis oculis, animoque, & corpore torpet
Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Vltrà quàm satis est, virtutem si petat ipsam.
I nunc argentũ, et marmor vetus, æraq́ et arteis
Suspice, cum gemmis Tyrios mirare colores,
Gaude quòd spectant oculi te mille loquentem
Gnauus mane forum, & vespertinus pete tectum,
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mutius, indignum, quòd sit peioribus ortus,
Hic tibi sit potius, quàm tu mirabilis illi.
Quicquid sub terra est, in apricum proferet ætas,
Defodiet, condetq́ nitentia. Cum benè notum
Porticus Agrippæ, & via te conspexerit Appi,
Ire tamen restat, Numa quò deuenit, & Ancus
Si latus aut renes morbo tentantur acuto,
Quære fugam morbi, vis rectè viuere? quis non?
Si virtus hæc vna potest dare, fortis omissis
Hoc age delicijs. virtutem verba putas, vt
Lucum ligna, caue ne portus occupet alter,
Ne Cybiratica, ne bythina negotia perdas.
Mille talenta rotundentur, totidem altera porro,
Tertia succedant, & quæ pars quadret aceruum.
Scilicet vxorem, cum dote, fidemq́ & amicos,
Et genus & formam regina pecunia donat.
Ac benè nummatum decorat Suadela, Venusq́,

Animi perturbatio tam ob mali metum quam boni cupiditatem.

Si virtus non supra quam satis est expetenda quanto minus diuitię.

Nil diutitur num præter vnicam virtuté.

Virtus non verbis constat vt lucus lignis, sed numinis religione.

Taxat super vacaneas diuitias.

Mancipijs locuples, eget æris Cappadocum rex.
Ne fueris hic tu, chlamydes Lucullus, vt aiunt,
Si posset centum scenæ præbere rogatus,
Qui possum tot? ait, tamē et quærā, & quot habebo
Mittam, post paulo scribit, sibi millia quinque
Esse domi chlamydum, partē, vel tolleret omneis.
Exilis domus est, vbi non & multa supersunt
Et dominum fallunt, & prosunt furibus, ergo
Si res sola potest facere & seruare beatum:
Hoc primum repetas opus, hoc postremus omittas,
Si fortunatum species, & gratia præstat,
Mercemur seruum, qui dictet nomina, læuum
Qui fodiat latus, & cogat trans pondera dextram
Porrigere, hic multū in Fabia valet, ille Velina:
Cuilibet hic fasceis dabit, eripietque curule,
Cui volet importunus ebur, frater, pater adde,
Vt cuique est ætas, ita quemq; facetus adopta.
Si benè qui cœnat, benè viuit, lucet, eamus,
Quò ducit gula, piscemur, venemur, vt olim
Gargilius, qui mane plagas, venabula, seruos
Differtum transire forum, populumq; iubebat
Vnus vt è multis populo spectante referret
Emptum mulus aprum, crudi, tumidiq; lauemur,
Quid deceat, quid non obliti, Cerite cera
Digni, remigium vitiosum Ithacensis Vlyssei,
Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
Si, Mimnermus vti censet, sine amore iocisq;
Nil est iucundum: viuas in amore iocisq;.
Viue, vale: si quid nouisti rectius istis,

Si citra virtutē constet fœlicitas, age amplectatur qui volet.

Si in voluptate ponim' summum bonum, iam palam insanimus.

Cnadidus

Candidus imperti: si non, his vtere mecum.

AD MECOENATEM.

QVinque dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax desideror, atqui
Si me viuere vis sanum, rectéq; valentem,
Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti,
Mecœnas, veniam, dum ficus prima, calorq;
Designatorem decorat lictoribus atris:
Dum pueris omnis pater, & matercula pallet,
Officiosaq; sedulitas, & opella forensis
Adducit febreis, & testamenta resignat.
Quòd si bruma niueis Albanis illinet agris,
Ad mare descendet vates tuus, & sibi parcet
Contractusq; leget, te, dulcis amice, reuiset
Cum Zephyris si concedes, & hirundine prima,
Non quo more pyris vesci Calaber iubet hospes,
Tu me fecisti locupletem, vescere sodes.
Iam satis est, at tu quantumuis tolle benignè,
Non inuisa feres pueris munuscula paruis.
Tam teneor dono, quàm si dimittar onustus.
Vt libet, hæc porcis hodie comedenda relinques.
Prodigus & stultus donat quæ spernit, & odit.
Hæc seges ingratos tulit, & feret omnibus annis.
Vir bonus & sapiens dignis ait esse paratum:
Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis.
Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.
Quòd si me nolles vsquàm discedere: reddes
Fortè latus, nigros angusta fronte capillos,
Reddes dulce loqui, reddes ridere decorum, &

Rationem red dit quare promissa nō præstiterit.

Intempestiua liberalitas ingrata est.

Boni viri esse de bonis bene mereri salua tamen libertate.

Inter vina fugam Cyneræ mærore proteruæ:

Indicat apologo se libertatẽ beneficijs nolle vendere.

Fortè per angustam tenuis vulpecula rimam,
Repserit in cameram frumenti, pastaque rursus
Ire foras pleno tentabat corpore frustra,
Cui mustela procul, Si vis, ait, effugere istinc
Macra cauum repetes arctum, quem macra subisti.
Hac ego si compellar imagine, cuncta resigno.
Nec somnum plebis laudo satur altilium, nec
Otia diuitijs Arabum liberrima muto.
Sæpe verecundum laudasti, rexque, paterque
Audisti coram, nec verbo parcius absens.
Inspice, si possum donata reponere lætus.

Ait Telemachi exemplo sibi non conuenire vitam militarem.

Haud malè Telemachus proles patiẽtis Vlyssei,
Non est aptus equis Ithacæ locus, vt neque planis
Porrectus spacijs, nec multæ prodigus herbæ.
Atride magis apta tibi tua dona relinquam.
Paruum parua decent, mihi iam non regia Roma,
Sed vacuum Tybur placet, aut imbelle Tarentũ.

Lepida fabula innuit honestũ otium ambitioso negotio ponendum.

Strenuus & fortis causisque Philippus agendis
Clarus, ab officijs octauam circiter horam,
Dum redit, atque foro nimium distare, Carinus
Iam grandis natu queritur, conspexit, vt aiunt,
Adrasum quendam vacua tonsoris in vmbra,
Cultello proprios purgantem leniter vngueis.
Demetri (puer hic non læuè iussa Philippi
Accipiebat) abi, quære & refer, vnde domo, quis,
Cuius fortunæ, quo sit patre, quóue patrono.
It, redit, & narrat Vulteium nomine Menam
Præconem tenui censu, sine crimine notum.

Et

Et properare loco, & cessare, & quærere, & vti,
Gaudentem, paruisq; sodalibus, & lare certo
Et ludis, & post decisa negotia, campo,
Scitari libet ex ipso quodcunque refers, dic
Ad cœnam veniat, non sane credere Mena
Mirari secum tacitus, quid multa? benignè
Respondet, negat ille mihi, negat improbus, & te
Negligit, aut horret. Vulteium mane Philippus
Vilia vendentem tunicato scruta popello
Occupat, & saluere iubet prior, ille Philippo
Excusare laborem, & mercenaria vincla,
Quòd non mane domum venisset, deniq; quod non
Præuidisset eum, sic ignouisse putato
Me tibi, si cœnas hodie mecum, vt libet, ergo
Post nonam venies, nunc î, rem strenuus auge.
Vt ventũ ad cœnã est, dicenda, tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur, hic vbi sæpe
Occultum visus decurrere piscis ad hamum,
Mane cliens, etiam certum conuiua, iubetur
Rura suburbana indictis comes ire Latinis
Impositus mannis, aruum, cœlúmque Sabinum
Non cessat laudare, videt, ridétque Philippus,
Et sibi dum requiem, dum risus vndique quærit,
Dum septem donat sestertia, mutua septem
Promittit, persuadet vti mercetur agellum.
Mercatur, ne te longis ambagibus vltra,
Quàm satis est morer, ex nitido fit rusticus, atque
Sulcos & vincta crepat mera, præparat vlmos,
Immoritur studijs, & amore senescit habendi

Hoc est, postquam splendidis conuiuijs inescatus fit.

Indictis Latinis, hoc est, quibus aliquid agi prohibeatur, vtpote ferijs.

Verùm vbi oues furto, morbo periere capellæ,
Spem mentita seges, bos est enectus arando,
Offensus damnis, media de nocte caballum
Arripit, iratúsque Philippi tendit ad ædeis.
Quem simul aspexit scabrũ intonsumq; Philippus
Durus, ait, Vultei nimis, attentúsque videris
Esse mihi, Pol me miserum, Patrone, vocares,
Si velles, inquit, verum mihi dicere nomen.
Quod te per genium, dextrámque, deósq; penateis,
Obsecro, & obtestor, vitæ me redde priori,
Qui simul aspexit, quantum dimissa petitis
Præstent, maturè redeat, repetátque relicta.
Metiri se quenq; suo modulo, ac pede, verum est.

Suę cuique vocationi vt vocant seruiendum.

Ad Celsum Albinouanum.

CElso gaudere, & bene rem gerere Albinouano
Musa rogata refer, comiti, scribæq; Neronis.
Si quæret quid agã, dic multa & pulchra minantẽ
Viuere, nec recte, nec suauiter, haud, quia grando
Contuderit viteis, oleamque momorderit æstus,
Nec, quia longinquis armentum ægrotet in aruis
Sed quia mẽte minus validus, quàm corpore toto,
Nil audire velim, nil discere, quod leuet ægrum,
Fidis offendar medicis, irascar amicis,
Cur me funesto properent arcere veterno:
Quæ nocuere sequar, fugiã, quæ profore credam,
Romæ Tybur amem ventosus, Tybure Romam.
Post hæc vt valeat, quo pacto rem gerat, & se
Vt placeat iuueni percontare, atque cohorti,
Si dicet rectè, primum gaudere, subinde

Expressit Græcorum τὸ εὖ πράττειν. Inconstantiam & animi morbum in Celso taxat sub persona sua.

Quasi dicat. Si in rebus lætis non efferaris, facilè eris omnibus gratus.

Præceptum,

Præceptum auriculis hoc instillare memento,
Vt tu fortunam, sic nos te Celse feremus.

Ad Claudium Neronem.

SEptimius Claudi nimirum intelligit vnus
Quanti me facias, nā me rogat, & prece cogit,
Scilicet vt tibi se laudare, & tradere coner,
Dignum mente, domóq; legentis honesta Neronis:
Munere cum fungi propioris censet amici,
Quid poßim videt, ac nouit me valdius ipso.
Multa quidem dixi, cur excusatus abirem
Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
Dißimulator opis propriæ, mihi commodus vni
Sic ego maioris fugiens opprobria culpæ,
Frontis ad vrbanæ descendi præmia, quòd si
Depositum laudas ob amici iussa pudorem:
Scribe tui gregis hunc, & fortem crede, bonúmq;.

Huius meminit & illic. Septimi Cades aditure mecū quem hic Claudio Augusti priuigno, commendat.

Quanto pudore amicum cōmendet, vtpote coactus necessitate.

Ad Fuscum Aristium.

VRbis amatorem Fuscum saluere iubemus
Ruris amatores, hac in re scilicet vna
Multum dißimules, ad cætera penè gemelli.
Fraternis animis quicquid negat alter & alter
Annuimus pariter, vetuli, notique columbi.
Tu nidum seruas, ego laudo ruris amœni
Riuos, & musco circumlita saxa, nemúsque.
Quid quæris? viuo, & regno, simul ista reliqui,
Quæ vos ad cœlum effertis rumore secundo,
Vtque sacerdotis fugitiuus, liba recuso,
Pane egeo iam mellitis potiore placentis.
Viuere naturæ si conuenienter oportet,

Varietas in genere vitæ, etiā inter eiusdem studij homines.

Libertas cum paupertate iucundior splendida seruitute.

Ponendæque domo quærenda est area prima,
Nouisti ne locum potiorem rure beato?
Vitæ rusticanæ laus & commoditas maior quam vrbanæ.
Est vbi plus tepeant hiemes? vbi gratior aura
Leniat & rabiem Canis, & momenta Leonis?
Cum semel accepit solem furibundus acutum?
Est vbi diuellat somnos minus inuida cura?
Deterius Libycis olet, aut nitet herba lapillis?
Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quàm quæ per pronũ trepidat cũ murmure riuũs?
Et in ciuitate syluas imita-
Nempe inter varias nutritur sylua columnas:
Laudatúrque domus, longos quæ prospicit agros,
Naturam expellas furca, tamen vsque recurret,
Et mala perrumpet furtim fastigia victrix.
Non qui Sydonio contendere callidus Ostro
Nescit Aquinatem potantia vellera fucum,
mur, victi impulsu naturæ, Certa est calamitas, maiora affectare quam quibus benè vti possis.
Certius accipiet damnum, propriísue medullis,
Quàm qui non poterit vero distingure falsum,
Quem res plus nimio delectauere secundæ,
Mutatæ quatient: si quid mirabere, pones
Inuitus, fuge magna, licet sub paupere tecto
Reges, & regum vita præcurrere amicos.
Ceruus equum pugna melior cõmunibus herbis
Pellebat, donec minor in certamine longo
Implorauit opes hominis, frænumque recepit.
Sed postquàm victor violens discessit ab hoste,
Apologi interpretatio. Simile à pede in eandem sententiam.
Non equitem dorso, non frænum depulit ore.
Sic qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Seruiet æternum, qui paruo nesciet vti.

Cui

Cui non conueniet sua res, vt calceus olim,
Si pede maior erit, subuertet, si minor, vret,
Lætus sorte tua viues, sapienter Aristi,
Nec ue dimittes incastigatum, vbi plura
Cogere, quàm satis est, ac non cessare videbor.
Imperat, aut seruit collecta pecunia cuique,
Tortum digna sequi potius, quàm ducere funem,
Hæc tibi dictabam post fanum putre Vacunæ,
Excepto quod non simul esses, cætera lætus.

Vacuna dea apud Sabinos quam Varro victoriam alij aliam putauerunt.

Ad Bullatium.

QVid tibi visa Chios Bullati, notáque Lesbos?
Quid cõcinna Samos? q̄d Crœsi regia Sardis?
Smyrna quid, et Colophõ? maiora minora ne fama.
Cunctare præ campo, et Tyberino flumine sordent?
An venit in votum Attalicis ex vrbibus vna?
An Lebedum laudas odio maris atque viarum?
Scis Lebedus quam sit Gabijs desertior, atque
Fidenis vicis, tamen illic viuere vellem,
Oblitúsque meorum, obliuiscendus & illis,
Neptunum procul è terra spectare furentem.
Sed neq;, qui Capua Romam petit imbre, lutoq;
Aspersus, volet in caupona viuere, nec qui
Frigus collegit, furnos & balnea laudat,
Vt fortunatam plenè præstantia vitam,
Nec si te validus iactauerit Auster in alto,
Idcirco nauem trans Ægeum mare vendas.
Incolumē Rhodos, & Mitylene pulchra facit, q̄
Plenula solstitio, campestre niualibus auris,
Per brumam Tyberis, sextili mense caminus

Taxat quæstus cupiditatem in Bullatio, cuius gratia nusquā non currebat.

Ait, illum non animi causa peregrinari, sed lucri. Nihil p̄desse ciuitatū amœnitatem ad beatam vitā

Dum

Dum licet, & vultum seruat fortuna benignum.
Romæ laudetur Samos, et Chios, et Rhodos absens.
Tu quamcunque deus tibi fortunauerit horam,
Grata sume manu, nec dulcia differ in annum,
Vt quocunque loco fueris, vixisse libenter
Te dicas: nam si ratio & prudentia, curas
Non locus effusi latè maris arbiter aufert,
Cœlū, non animum mutant, qui trans mare currūt.
Strenua nos exercet inertia, nauibus atque
Quadrigis petimus benè viuere, ꝙ petis, hic est:
Est Vlubris, animus si te non deficit æquus.

Vbi nis rectè viuitur, si animi perturbationibus careamus.

Vlubris vicus obscurissimus vbi educatus est Augustus.

Ad Iccium.

FRuctibus Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,
Si rectè frueris, non est, vt copia maior
Ab Ioue donari poßit tibi, tolle querelas:
Pauper enim non est, cui rerum suppetit vsus.
Si ventri benè, si lateri est, pedibúsq; tuis, nil
Diuitiæ poterunt regales addere maius.
Si fortè in medio positorum abstemius herbis
Viuis & vrtica, sic viues, protinus, vt te
Confestim liquidus fortunæ riuus inauret,
Vel quia naturam mutare pecunia nescit,
Vel quia cuncta putas vna virtute minora.
Miramur, si Democriti pecus edit agellos,
Cultaq; dū peregre est animus sine corpore velox:
Cum tu inter scabiem tantam, & contagia lucri,
Nil parum sapias, & adhuc sublimia cures.
Quæ mare compescant causæ, quid temperet annū,
Stellæ sponte sua iussæne vagentur, & errent.

Iccium Agrippæ procuratorem fortunatū dicit, si fortuna sua bene vtatur.

Si ita parcè viuas, facilè futurum, vt ditiss. euadas.

Tuo exemplo nihil mirum si Democritus agrum ob philosophiæ studium neglexerit.

Quid

Quid premat obscurũ lunæ, quid proferat orbem,
Quid velit, & poßit rerum concordia discors,
Empedocles, an Stertinij deliret acumen.
Verum seu pisces, seu porrum, & cæpe trucidas,
Vtere Pompeio Grosphο, & si quid petet, vltro
Defer. Nil, Grosphus nisi verũ orabit, & æquum.
Vilis amicorum est annona, bonis vbi quid deest.
Nec tamen ignores quo sit Romana loco res,
Cantabar Agrippæ, Claudi virtute Neronis
Armenius cecidit. Ius imperiumque Phraates
Cæsaris accepit genibus minor, aurea fruges
Italiæ pleno diffudit copia cornu.

Stertinius Stoicus, qui latinè aduersus Empedoclem scripsit.

Ad Vinnium Asellum.

VT proficiscentem docui te sæpe, diuque,
Augusto reddes signata volumina, Vini,
Si validus, si lætus erit, si deniq; poscet,
Ne studio nostri pecces, odiumque libellis
Sedulus importes, opera vehemente minister.
Si te fortè meæ grauis vret sarcina chartæ,
Abijcito potius, quàm quò perferre iuberis.
Clitellas ferus impingas, Asinæque paternum
Cognomen vertas in risum: & fabula fias.
Viribus vteris per cliuos, flumina, lamas.
Victor propositi simul ac perueneris illuc,
Sic positum seruabis onus, ne fortè sub ala
Fasciculum portes librorum, vt rusticus agnum:
Vt vinosa globos furtiuæ Pyrrhia lanæ.
Vt cum pileolo soleas conuiua tribulis.
Ne vulgo narres te sudauisse ferendo.

Paruo succurritur bonis viris qui paruo sunt contenti. Quorum opportunè & prudenter munus efferendum.

Asinæq; pater, quia Vinnius Fronto patrẽ habuit cognomine Asinam

Conui. tribun⁹ qui soleas & pileum sub alis ferat, cum do-

mum redit ebrius.

Carmina, quæ possunt oculos, aureisq; morari
Cæsaris, ornatus multa prece nitere porro.
Vade, vale, caue ne titubes, mandataque frangas.

Ad Villicum suum.

Qui quinque senatores aluerit, qui Batiæ, Sabinorum loco præstent.

VIllice syluarum, & mihi me reddentis agelli,
Quem tu fastidis habitatum quinq; focis, &
Quinque bonos solitam Batiam dimittere patres,
Certemus, spinas animo ne ego fortius, an tu
Euellas agro, & melior sit Horatius, an res.
Me quàmuis Lamiæ pietas, & cura moratur
Fratrem mœrentis, rapto de fratre dolentis
Insolabiliter, tamen istuc mens, animusque
Fert, & amat spatijs obstantia rumpere claustra,
Rure ego viuentem, tu dicis in vrbe beatum.
Cui placet alterius, sua nimirum est odio, sors:
Stultus vterq; locum immeritum causatur iniquè.
In culpa est animus, qui se non effugit vnquàm.
Tu mediastynus tacita prece rura petebas
Nunc vrbem, & ludos, & balnea villicus optas.
Me constare mihi scis, & discedere tristem
Quandocunque trahunt inuisa negotia Romam.
Non eadem miramur, eò disconuenit inter
Meq;, & te, nam quæ deserta, & inhospita tesqua,
Credis, amœna vocat, mecum qui sentit, & odit
Quæ tu pulchra vocas, fornix tibi, & ũcta popina
Incutiunt vrbis desyderium video, & quòd
Angulus iste ferat piper, & thus, ocyus vua
Nec vicina subest vinum præbere taberna
Quæ posit, tibi, nec meretrix tibicina, cuius

Mediastyn. vrbis cultor quæ Græcis ἄσυ vocatur.

Quare tantopere detestetur villicus vitam rusticam. Angulus hoc est, quod nullum hic nascatur vinum.

Ad

Quicquid erat nactus prædæ maioris, vbi omne
Verterat in fumum, et cinerem, non hercule miror
Aiebat, si qui comedunt bona, cum sit obeso
Nil melius turdo, nil vulua pulchrius ampla.
Nimirum hic ego sum, nã tuta et paruula laudo,
Cum res deficiunt, satis inter vilia fortis.
Verum, vbi quid melius cõtingit, & vnctius, idẽ,
Vos sapere, & solos aio benè viuere, quorum
Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

Menij sententia cum esuriret.

Fabulam in se transfert poëta & interpretatur.

AD QVINTIVM.

NE perconcteris fundus meus, optime Quinti,
Aruo pascat herũ, an baccis opulentet oliuæ
Pomis ne, & pratis, an amicta vitibus vlmo:
Scribetur tibi forma loquaciter, & situs agri.
Continui montes, nisi dissocientur opaca
Valle, sed vt veniens dextrum latus aspiciat sol:
Læuum discedens curru fugiente vaporet.
Temperiem laudes, quid? si rubicunda benignè
Corna vepres, et pruna ferant, et quercus, et ilex
Multa fruge pecus, multa dominum iuuet vmbra?
Dicas adductum propius frondere Tarentum?
Fons etiam riuo dare nomen idoneus, vt nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus,
Infirmo capiti fluit vtilis, vtilis aluo.
Hæ latebræ dulces, etiam (si credis) amœnæ
Incolumem tibi me præstant septembribus horis:
Tu rectè viuis, si curas esse, quod audis.
Iactamus iam pridem omnis te Roma beatum.
Sed vereor ne cui de te plus, quam tibi credas,

Instauratione vtitur occasione captata ex agri sui descriptione.

Idoneus quod Græcis ἱκανός id est efficiens.

Monet ne nimium de se adulatoribus pergat credere.

O Ne

Neue putes alium sapiente, bonoque beatum:
Neu, si te populus sanum, rectéque valentem
Dictitet, occultam febrem sub tempus edendi
Dißimules, donec manibus tremor incidat vnctis.
Stultorum incurata pudor malus vlcera celat.
Si quis bella tibi terra pugnata, marique
Dicat, & his verbis vacuas permulceat aureis.
Te ne magis saluum populus velit, an populum tu,
Seruet in ambiguo, qui consulit, & tibi, & vrbi.
Iuppiter, Augusti laudes agnoscere poßis?
Cum pateris sapiens, emendatúsque vocari.
Respondésue tuo dic sodes nomine? nempe
Vir bonus, & prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras si volet, auferet, vt si
Detulerit fasceis indigno, detrahet idem.
Pone, meum est, inquit, pono, tristisque recedo.
Idem si clamet furem, neget esse pudicum,
Contendat laqueo collum preßisse paternum,
Mordear opprobrijs falsis, mutémque colores?
Falsus honor iuuat, & mendax infamia terret,
Quē nisi mēdosum, & mēdacē? vir bonus est quis?
Qui consulta patrum, qui leges, iuraque seruat,
Quo multæ, magnæq; secantur iudice lites,
Quo responsore, & quo causæ teste tenentur.
Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota,
Introrsum turpem, speciosum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
Seruus, habes precium, loris non vreris, aio.
Non hominem occidi, non pasces in cruce coruos.

Te ne magis. Hi duo versus sunt ex Varo poeta de Augusto.

Dialogismus Quintij & poetæ.

Bonus vir neq; falsis laudibus gaudet, neque falsis calumnijs dolet.

Sum

Sum bonus, & frugi, renuit, negat atque Sabellus.
Cautus enim metuit foueam lupus, accipiterque
Suspectos laqueos, & opertum miluius hamum.
Oderunt peccare boni virtutis amore.
Tu nihil admittes in te formidine pœnæ.
Sit spes fallendi, miscebis sacra prophanis.
Nam de mille fabæ modijs cum surripis vnum,
Damnum est, non facinus mihi pacto lenius isto.
Vir bonus, oē forum, quē spectat, et oē tribunal,
Quandocunque deos vel porco, vel boue placat,
Iane pater clarè, clarè cum dixit Apollo,
Labra mouet metuens audiri: pulchra Lauerna
Da mihi fallere, da iustum, sanctúmque videri,
Noctem peccatis, & fraudibus obijce nubem.
Quò melior seruo, quò liberior sit auarus,
In triuijs fixum cum se demittit ob assem,
Non video, nam qui cupiet, metuet quoq; porro.
Qui metuens viuit, liber mihi non erit vnquàm.
Perdidit arma, locum virtutis deseruit, qui
Semper in augenda festinat, & obruitur re.
Vendere cum possis captiuum, occidere noli.
Seruiet vtiliter, sine pascat durus, aretq;
Nauiget, ac medijs hyemet mercator in vndis:
Annonæ prosit, portet frumenta, penúsque.
Vir bonus & sapiens audebit dicere, Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre, patiq;
Indignum cōges? adimam bona, nempe pecus, rem,
Lectos, argentum, tollas licet, in manicis, &
Compedibus sæuo te sub custode tenebo,

Bonus non est, nisi qui sua sponte & honesti amore non peccat,

Ex Stoicorum paradoxis qui aiebant vitia esse paria.

Hypocritarum oratio.

Syllogismo collegit quemuis auarum seruum esse.

Verba auari de scuto seruando in suam vtilitatem. Locus ex Bacchis tragœdia. Sentit autem sapientem nullo metu mortis seruiturum.

Ipse deus, simulatque volam, me soluet, opinor,
Hoc sentit, moriar. mors vltima linea rerum est.

Ad Sæuam.

Hac epistola ciuilem facilitatem seueræ austeritati præfert.

QVamuis Sæua satis perte tibi consulis, & scis
Quo tandem pacto deceat maioribus vti:
Disce, docendus adhuc, quæ censet amiculus, vt si
Cæcus iter monstrare velit: tamen aspice, si quid
Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.
Si te grata quies, & primam somnus in horam
Delectat: si te puluis, strepitúsque rotarum,
Si lædit caupona, Ferentinum ire iubebo.

Sẽtẽtia Epicuri λάθε βιώσας

Nam neque diuitibus contingunt gaudia solis:
Nec vixit malè, qui natus, moriénsque fefellit.
Si prodesse tuis, paulóque benignius ipsum
Te tractare voles, accedes siccus ad vnctum.

Diogenis dictũ ad Aristippum:

Si pranderet olus patienter, regibus vti
Nollet Aristippus: si sciret regibus vti,
Fastidiret olus, qui me notat. vtrius horum
Verba probes & facta, doce, vel iunior audi,
Cur sit Aristippi potior sententia, nanque
Mordacem Cynicum sic eludebat (vt aiunt)
Scurror ego ipse mihi, populo tu, rectius hoc, &
Splẽdidius multo est, equus vt me portet, alat rex.

Sententia Platonis de Aristippo, quem naufragio eiectum diploide tectum inuenit.

Officium facio, tu poscis vilia: verum es
Dante minor, quàmuis fers te nullius egentem.
Omnis Aristippum decuit color, et status, et res
Tentantem maiora, fere præsentibus æquum.
Contrà, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor vitæ via si conuersa decebit.

Alter purpureum non expectabit amictum.
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet.
Personamque feret non inconcinnus vtranque.
Alter Mileti textam, cane peius & angui
Vitabit chlamydem, morietur frigore, si non
Rettuleris pannum, refer: & sine viuat ineptus.
Res gerere, & captos ostendere ciuibus hosteis
Attingit solium Iouis, & cœlestia tentat.
Principibus placuisse viris, non vltima laus est:
Non cuiuis homini contingit adire Corinthum.
Sedit qui timuit, ne non succederet, esto.
Quid? qui peruenit, fecit ne viriliter? atqui
Hic est, aut nusquã quod quærimus, hic onus horret.
Vt paruis animis, & paruo corpore maius,
Hic subit & perfert, aut virtus nomen inane est,
Aut decus & precium rectè petit experiens vir.
Coram rege suo de paupertate tacentes
Plus poscente ferent, distat, sumas ne pudenter
An rapias, atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi soror est, paupercula mater.
Et fundus nec vendibilis, nec pascere firmus,
Qui dicit, clamat: victum date succinit alter
Et mihi diuiduo findetur munere quadra.
Sed tacitus pasci si posset coruus, haberet,
Plus dapis, & rixæ multo minus, inuidiæq;.
Brundusium comes, aut Surrẽtum ductus amœnũ.
Qui queritur salebras, & acerbũ frigus, et imbreis
Aut cistam effractam, & subducta viatica plorat,
Nota refert meretricis acumina, sæpe catellam

Diogenes frigere malebat quam purpuream vestem inducre.

Fortis & excelsi animi est periclitari fortunam.

Verba poscentium aliquid.

Locus ex Plauti truculento de meretricum astutia. Planū scurram vocat & impostorem vt Cicero: ille Planus improbissimus.

Sæpe periscelidem raptam sibi flentis, vti mox
Nulla fides damnis, verisq́; doloribus adsit.
Nec semel irrisus triuijs attollere curat
Fracto crure Planum: licet illi plurima manet
Lachryma, per sanctum iuratus dicat Osirim,
Credite, non ludo: crudeles tollite claudum.
Quære peregrinum vicinia rauca reclamat.

Ad Lollium.

Taxat Lollij importunam & nimis odiosam libertatē.

SI benè te noui metues, liberrime Lolli,
Scurrantis speciem præbere, professus amicum.
Vt matrona meretrici dispar erit, atque
Discolor, infido scurræ distabit amicus.
Est huic diuersum vitio vitium prope maius
Asperitas agrestis, & inconcinna, grauisq́;:
Quæ se commendat tonsa cute, dentibus atris,
Dum vult libertas mera dici, veraq́; virtus.
Virtus est medium vitiorum, et vtrinq; reductum.

Adulatorum mores.

Alter in obsequium plus æquo pronus, & imi
Derisor lecti, sic nutum diuitis horret,
Sic iterat voces, & verba cadentia tollit,
Vt puerum sæuo credas dictata magistro
Reddere, vel partes mimum tractare secundas.

Descriptio duri ac seueri.

Alter rixatur de lana sæpe caprina:
Propugnat nugis armatus, scilicet vt non
Sit mihi prima fides, & vere quod placet, vt non
Acriter elatrem, pretium ætas altera sordet.

Castor & Docilis par gladiatorum, Arrogans diuitis censura in

Ambigitur qd enim? Castor sciat, an Docilis plus.
Brundusium Numici melius via ducat, an Appi.
Quem damnosa Venus, quē præceps alea nudat:

Gloria

Gloria quem supra vireis, & vestit & vngit:
Quem tenet argenti sitis importuna, famésque:
Quem paupertatatis pudor et fuga, diues amicus
Sæpe decem vitijs instructior, odit, & horret,
Aut si non odit, regit, ac veluti pia pater
Plus quàm se sapere, & virtutibus esse priorem
Vult, & ait prope vera. mihi, contendere noli,
Sultitiam patiuntur opes, tibi paruula res est.
Arcta decet sanum comitem toga, desine mecum
Certare. Eutrapelus, cuicunque nocere volebat,
Vestimenta dabat preciosa. beatus enim iam
Cum pulchris tunicis sumet noua consilia, & spes:
Dormiet in lucem, scorto postponet honestum
Officium, nummos alienos pascet: ad imum
Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neq́ tu scrutaberis vllius vnquàm,
Commissumq́ teges, & vino tortus, & ira.
Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes:
Nec cum venari volet ille, poëmata panges.
Gratia sic fratrum geminorum Amphionis, atque
Lethi dissiluit, donec suspecta seuero
Conticuit lyra. fraternis cessisse putatur,
Moribus Amphion. tu cede potentis amici
Lenibus imperijs, quotiesque educet in agros
Ætolis onerata plagis iumenta, canésque,
Surge, & inhumanæ senium depone Camœnæ,
Cœnes vt pariter pulmenta laboribus empta,
Romanis solenne viris opus, vtile famæ,
Vitaque & membris, præsertim cum valeas, &

pauperem amicum.

Verba diuitis ad pauperem.

Quomodo amicis conuiuendum.

Amphion musica, Zethus venatione delectabatur.

Ætolis pla. Calydonijs Meleagri venatione nobilitatis.

 Vel

Vel Cursu superare canem, vel viribus aprum
Poßis. adde, virilia quòd speciosius arma
Non est qui tractet, scis quo clamore coronæ
Prælia sustineas campestria, deniq́ue sæuam
Militiam puer, & Cantabrica bella tulisti
Sub duce, qui templis Parthorum signa refixit.
Et nunc, si quid abest, Italis adiudicat armis.
Ac ne te retrahas, & inexcusabilis absis:
(Quàmuis nil extra numerum fecisse, modumq́ue
Curas) interdum nugaris rure paterno.
Partitur lintres exercitus: Actia pugna
Te duce per pueros hostili more refertur.
Aduersarius est frater, lacus Adria, donec
Alterutrum velox victoria fronde coronet.
Consentire suis studijs qui crediderit te
Fautor vtroque tuum laudabit pollice ludum.
Protinus vt moneam (si quid monitoris eges tu)
Quid de quoq; viro, & cui dicas sæpe videto.
Percontatorem fugito, nam garrulus idem est.
Nec retinent patulæ, commissa fideliter aures.
Et semel emissum volat irreuocabile verbum.
Non ancilla tuum iecur vlceret vlla, puerue
Intra marmoreum venerandi limen amici,
Ne dominus pueri pulchri, charæue puellæ
Munere te paruo beet, aut incommodus angat.
Qualem commendes etiã atq; etiã aspice, ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur, & quondam non dignum tradimus, ergo
Quem sua culpa premet, deceptus omitte tueri:

Sub duc. Augustum intelligit, qui signa cum Crasso capta recepit.

Imaginem pugnæ Actiæ per ludum repræsentatæ.

Saluberrima præcepta & sententię nonnullæ.

Ne quẽquam ames ex familia amici.

Non temerè quemuis commendes.

Vt

Vt penitus notum si tentent crimina, serues,
Tuterisque tuo fidentem præsidio, qui
Dente Theonino cum circumroditur, ecquid
Ad te post paulo ventura pericula sentis?
Nam tua res agitur paries cum proximus ardet:
Et neglecta solent incendia sumere vireis.

Si amico per calumniam detrahitur, tuere eius famam, si potes.

Dulcis inexpertis cultura potentis amici:
Expertus metuit, tu, dum tua nauis in alto est,
Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
Oderunt hilarem tristes, tristemq; iocosi,
Sedatum celeres, agilem gnauumque remißi,
Potores bibuli media de nocte falerni
Oderunt porrecta negantem pocula, quàmuis
Nocturnos iures te formidare vapores.
Deme supercilio nubem, plerunque modestus
Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.

Periculosa principum amicitia.

Similitudo morum in amicitia necessaria.

Inter cuncta leges, & percontabere doctos,
Qua ratione queas traducere leniter æuum,
Ne te semper inops agitet vexetque cupido,
Ne pauor & rerum mediocriter vtilium spes.
Virtutem doctrina paret, naturáne donet,
Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum.
Quid purè tranquillet, honos, an dulce lucellum,
An secretum iter, & fallentis semita vitæ.
Me quoties reficit gelidus Digentia riuus,
Quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus,
Quid sentire putas, quid credis amice precari?
Sit mihi, quod nunc est, etiã minus, vt mihi viuã.
Quod superest æui, si quid superesse volunt dij.

Ratio qua quis fœliciter poßit viuere.

Rug. fri. hoc est, qui frigore contrahat in rugas hominũ corpora.

Sit bona librorum, & prouisæ frugis in annum
Copia, neu fluitem dubiæ spe pendulus horæ.
Sed satis est orare Iouem, qui donat, & aufert:
Det vitam, det opes, æquũ mi animũ ipse parabo.

Ad Mecœnatem.

In eos qui magnorum virorum vitia imitantur, cum virtutem assequi nõ possunt.

PRisco si credis, Mecœnas, docte Cratino,
Nulla placere diu, nec viuere carmina possunt.
Quæ scribuntur aquæ potoribus, vt malè sanos
Adscribit Liber Satyris, Faunísque poëtas.
Vina ferè dulces oluerunt mane Camœnæ.
Laudibus arguitur vini vinosus Homerus.
Ennius ipse pater nunquam, nisi potus, ad arma
Prosiluit dicenda: forum putealque Libonis
Mandabo siccis, adimam cantare seueris.
Hoc simul edixit, non cessauere Poëtæ
Nocturno certare mero, putere diurno.
Quid? si quis vultu toruo ferus, & pede nudo,
Exiguæque togæ simulet textore Catonem,
Virtutem ne repræsentet, moresque Catonis?
Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua:
Dum studet vrbanus, tenditque disertus haberi.
Decipit exemplar vitijs imitabile. quod si
Pallerem casu, biberent exangue cuminum.
O imitatores seruum pecus, vt mihi sæpe
Bilem, sæpe iocum vestri mouere tumultus?
Libera per vacuum posui vestigia princeps,
Non aliena meo pressi pede. qui sibi fidit
Dux, regit examen. Parios ego primus Iambos
Ostendi Latio, numeros, animósque secutus

Putealque Li. hoc est sedem prætoris, quod Libo primus ibi tribunal posuerit.

Hyarbita Maurus dum æquare Timagenem dicendo, rupit seipsum.

Quam dextrè Horatius Archilochum imitetur.

Archilochi, non res, & agentia verba Lycambem.
At ne me folijs ideo breuioribus ornes,
Quod timui mutare modos, & carminis artem,
Tēperat Archilochi Musam pede mascula Sapphò
Temperat Alcæus, sed rebus & ordine dispar.
Nec socerum quærit, quem versibus oblinat atris.
Nec sponsæ laqueum famoso carmine nectit.
Hunc ego non alio dictum prius ore, Latinis
Vulgaui fidicen. iuuat immemorata ferentem
Ingenuus oculisque legi, manibúsque teneri.
Scire velis, mea cur ingratus opuscula lector
Laudet, amétque domi, premat extra limen iniquus.
Non ego ventosæ plebis suffragia venor,
Impensis cœnarum, & tritæ munere vestis.
Non ego nobilium scriptorum auditor, & vltor.
Grammaticas ambire tribus, & pulpita dignor.
Hinc illæ lachrymæ. spißis indigna theatris
Scripta pudet recitare, & nugis addere pondus.
Si dixi, rides ait, & Iouis auribus ista
Seruas. fidis enim manare poëtica mella
Te solum, tibi pulcher. ad hæc ego naribus vti
Formido, & luctantis acuto ne secer vngui,
Displicet iste locus clamo, & diludia posco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, & iram,
Ira truces inimicitias, & funebre bellum.

Tempero Sapphus & Alcæi suauitate, Archilochi, acerbitatem.

Causa quare multis inuisus fuerit Horatius.

Diludia ludorum intermissionem.

Ad Librum suum.

VErtumnum, Ianumque liber spectare videris:
Scilicet vt prostes Sosiorum pumice mundus.
Odisti claueis, & grata sigilla pudico,

Paucis

Paucis ostendi gemis; & communia laudas,
Non ita nutritus, fuge, quò discedere gestis,
Non erit emisso reditus tibi. quid miser egi?
Quid volui? dices, vbi quis te læserit, & scis
In breue te cogi, cum plenus languet amator,
Quod si non odio peccantis desipit augur,
Charus eris Romæ, donec te deserat ætas.
Contrectatus vbi manibus sordescere vulgi
Cœperis, aut tineas pasces taciturnus inerteis,
Aut fugies Vticam, aut vinctus mittêris Ilerdã.
Ridebit monitor non exauditus: vt ille
Qui male parentem in rupeis detrusit asellum
Iratus. quis enim inuitum seruare laboret?
Hoc quoq; te manet, vt pueros elementa docentem
Occupet extremis in vicis balba senectus.
Cum tibi sol tepidus plureis admouerit aureis
Me libertino natum patre, & in tenui re
Maiores pennas nido extendisse loquêris:
Vt quantum generi demas, virtutibus addas:
Me primis vrbis belli placuisse domiq;
Corporis exigui, præcanum, solibus aptum
Irasci celerem, tamen vt placabilis essem.
Fortè meum si quis te percontabitur æuum,
Me quater vndenos sciat impleuisse Decembreis,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

ante quorum templa erant bibliopolæ.

Aut situ putresces, aut ex te fient literæ opasthograph.

Horatij humilis genealogia & successus, præterea tempus & ætas qua hæc scripsit nimirũ annos natus. xliij.

Q. Ho-

Q. HORATII FLACCI EPISTOLARUM Liber Secundus.

AD AUGUSTUM.

Um tot sustineas & tanta negotia solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes, in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora, Cæsar.
Romulus, & liber pater, & cum Castore Pollux
Post ingentia facta deorum in templa recepti,
Dum terras hominumq; colunt genus, aspera bella
Componunt, agros assignant, oppida condunt:
Plorauere suis non respondere fauorem
Speratum meritis. diram qui contudit hydram,
Notaque fatali portenta labore subegit,
Comperit inuidiam supremo fine domari.
Vrit enim fulgore suo qui prægrauat arteis
Infra se positas, exinctus amabitur idem.
Præsenti tibi maturos largimur honores.
Iurandasque tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum aliâs, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus sapiens, & iustus in vno
Te nostris ducibus, te Graijs anteferendo,

Tacitè commendat se & poetas Augusto, ratione reddita cur minus sæpe eum interpellauit literis suis.

Boni & prudentis principis typus & officium.

Cætera

Romani antiquitatis imitatores.

Si Latinos optimos iudicamus iam sensu communi caremus.

Eorma vetustate, vt vinum non æstimatur.

Caudę. Alludit ad historiam Sertorij ducis, cuius memit Plutarchus in

Cætera nequaquam simili ratione, modóq;
Æstimat, &, nisi quæ terris semota, suisque
Temporibus disiuncta videt, fastidit, & odit.
Sic fautor veterum: vt tabulas peccare vetanteis,
Quas bis quinque viri sanxerunt, fœdera regum
Vel Gabijs, vel cum rigidis æquata Sabinis,
Pontificum libros, annosa volumina vatum,
Dictitet Albano Musas in monte locutas.
Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæq;
Scripta, vel optima, Romani pensentur eadem
Scriptores trutina: non est, quod multa loquamur.
Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.
Venimus ad summum fortunæ, pingimus, atque
Psallimus, & luctamur Achiuis doctius vnctis.
Si meliora dies, vt vina, poemata reddit,
Scire velim pretiū chartis quotus arroget annus.
Scriptor ab hinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos, veteresq; referri debet, an inter
Vileis, atque nouos? excludat iurgia finis.
Est vetus, atq; probus centum qui perficit annos.
Quid? qui deperijt minor vno mense, vel anno,
Inter quos referendus erit? veteres ne poëtas?
An quos & præsens & postera respuet ætas?
Iste quidem veteres inter ponetur honestè
Qui vel mense breui, vel toto est iunior anno.
Vtor permisso, caudæq; pilos vt equinæ
Paulatim vello, & demo vnum, demo etiam vnū.
Dum cadat elusus ratione ruentis acerui.
Qui redit ad fastos, & virtutem æstimat annis,
Mira-

Miraturq́, nihil, nisi quod Libitina sacrauit.
Ennius & sapiens, & fortis, & alter Homerus,
Vt Critici dicunt, leuiter curare videtur,
Quò promissa cadant, & somnia Pythagoræa.
Næuius in manibus non est, & mentibus hæret
Penè recens, adeò sanctum est vetus omne poëma.
Ambigitur quoties vter vtro sit prior, aufert
Pacuuius docti famam senis, Accius alti,
Dicitur Afrani toga conuenisse Menandro:
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicarmi:
Vincere Cæcilius grauitate, Terentius arte.
Hos ediscit, & hos arcto stipata theatro
Spectat Roma potens, habet hos, numeratq́, poëtas,
Ad nostrum tempus Liuî scriptoris ab æuo.
Interdum vulgus rectum videt, est vbi peccat.
Si veteres ita miratur, laudatq́, poëtas,
Vt nihil anteferat, nihil illis comparet, errat.
Si quædam nimis antiquè, si plæraq́, durè
Dicere credat eos, ignauè multa fatetur,
Et sapit, & mecum facit, & Ioue iudicat æquo.
Non equidem insector, delendaq́, carmina Liuî
Esse reor, memini quæ plagosum mihi paruo
Orbilium dictare, sed emendata videri,
Pulchraq́, & exactis minimum distantia, miror.
Inter quæ verbum emicuit, si fortè decorum, &
Si versus paulo concinnior vnus, & alter,
Iniustè totum ducit, venditq́, poema.
Indignor quicquàm reprehendi, non quia crasse
Compositum, illepidéue putetur, sed quia nuper:

in eius vitâ. Ennius non propterea statim absolutissimus, quia vetustissimus.

Toga conti. Afranius comœdiam latinam scripsit quę togata ęst.

Liuius Andronicus primus latinè fabulas scripsit.

Seruius Orbilius Horatij præceptor.

Nec

Nec veniā antiquis, sed honorem, et præmia posci.
Rectè nec ne crocum, floresque perambulat Attæ
Fabula, si dubitem, clament perijsse pudorem
Cuncti penè patres, ea cum reprehendere coner,
Quæ grauis Æsopus, quæ doctus Roscius egit:
Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducūt,
Vel quia turpe putant parere minoribus, & quæ
Imberbes didicere, senes perdenda fateri.
Iā Saliare Numæ carmen, qui laudat, & illud,
Quod mecum ignorat, solus vult scire videri,
Ingenijs non ille fauet, plauditque sepultis,
Nostra sed impugnat, nos, nostraque liuidus odit.
Quòd si tam Græcis nouitas inuisa fuisset
Quàm nobis, quid nūc esset vetus? aut qd haberet
Quod legeret. tereretque viritim publicus vsus:
Vt primum positis nugari Græcia bellis
Cœpit, & in vitium fortuna labier æqua,
Nunc Athletarum studijs, nunc arsit equorum
Harmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit,
Suspendit picta vultum, mentemque tabella.
Nunc tibicinibus, nunc est gauisa Tragœdis:
Sub nutrice puella, velut si luderet infans?
Quod cupidè petijt, maturè plena reliquit.
Quid placet, aut odio est, quod nō mutabile credas?
Hoc paces habuere bonæ, ventique secundi.
Romæ dulce diu fuit, & solenne, reclusa
Mane domo vigilare, clienti promere iura,
Cautos nominibus certis expendere nummos,
Maiores audire, minori dicere, per quæ

Attæ qui in fabula atertera omnia florum genera vsque ad fastigium recenset.

Græciæ exercitia & poeticæ initium.

Crescere

Crescere res posset, minui damnosa libido.
Mutauit mentem populus leuis, & calet vno
Scribendi studio. pueri, patrésque seueri,
Fronde comas vincti cœnant, & carmina dictant.
Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus,
Inuenior Parthis mendacior, & prius orto
Sole, vigil calamum, & chartas, & scrinia posco.
Naue agere ignarus nauis timet, abrotanũ ægro
Nõ audet, nisi qui didicit, dare, quod medicorũ est,
Promittit medici, tractant fabrilia fabri.
Scribimus indocti, doctique poëmata passim:
Hic error tamen, & leuis hæc insania, quantas
Virtutes habeat, sic collige. vatis auarus
Non temere est animus, versus amet, hoc studet v-
Detrimenta, fugas seruorum, incendia, ridet. (nũ:
Non fraudem socio, puero non cogitat vllam
Pupillo, viuit siliquis, & pane secundo.
Militiæ quanquàm piger, & malus, vtilis vrbi.
Si das hoc, paruis quoque rebus magna iuuari.
Os tenerum pueri, balbúmque poëta figurat,
Torquet ab obscœnis iam nũc sermonibus aurem,
Mox etiam pectus præceptis format amicis,
Asperitatis, & inuidiæ corrector & iræ.
Rectè facta refert, orientia tempora notis
Instruit exemplis, inopem solatur & ægrum.
Castis cum pueris ignara puella mariti
Disceret vnde preces, vatem ni musa dedisset?
Poscit opem chorus, & præsentia numina sentit,
Cælesteis implorat aquas docta prece blandus,

Ad Romanũ translatum poëticę studiũ.

Multos à vitijs remoratur poetica.

Reip. vtilem esse poetam.

Auertit morbos, metuenda pericula pellit,
Impetrat & pacem, & locupletem frugibus annū.
Carmine dij superi placantur, carmine Manes.

Et rustica ingenia carmine delectari.

Agricolæ prisci, fortes, paruoque beati,
Condita post frumenta, leuantes tempore festo
Corpus, et ipsum animum spe finis dura ferentem,
Cum socijs operum, & pueris, & coniuge fida,
Tellurem porco, Siluanum lacte piabant,
Floribus, & vino Genium, memorem breuis æui,
Fescenina per hunc inuenta licentia morem.
Versibus alternis opprobria rustica fudit,

Vnde nati ludi Fescenini.

Libertasq́; recurrenteis accepta per annos
Lusit amabiliter, donec iam sæuus apertam
In rabiem verti cœpit iocus, & per honestas
Ire domos impunè minax. doluere cruento
Dente lacessiti, fuit intactis quoque cura
Conditione super communi. quin etiam lex
Pœnaq́; lata, malo quæ nollet carmine quenquàm
Describi, vertêre modum formidine fustis.
Ad benè dicendum, delectandumque redacti.

Græci armis victi Romanos humanioribus disciplinis vicerunt.

Græcia capta, ferum victorem cepit, & arteis
Intulit agresti Latio, sic horridus ille,
Defluxit numerus Saturnius, & graue virus,
Munditiæ pepulere: sed in longum tamen æuum
Manserunt, hodieq́ue manent vestigia ruris.
Serus enim Græcis admouit acumina chartis.

Quando imitari Græcos cœperint Latini.

Et post punica bella quietus, quærere cœpit,
Quid Sophocles, et Thespis, et Æschylus vtile fer-
Tentauit quoq́; rem si dignè vertere posset: (rēt.

Et

Et placuit sibi natura sublimis, & acer.
Nam spirat Tragicum satis, & fœliciter audet,
Sed turpem putat in scriptis, metuitque lituram.
Creditur, ex medio quia res accessit, habere
Sudoris minimum, sed habet Comœdia tanto
Plus oneris, quanto veniæ minus, aspice Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis Ephœbi,
Vt patris attenti, lenonis vt insidiosi,
Quantus sit Dorsennus edacibus in parasitis,
Quàm non adstricto percurrat pulpita socco.
Gestit enim nummũ in loculos dimittere, post hac
Securus cadat, an recto stet fabula talo.
Quem tulit ad scænam ventoso gloria curru,
Exanimat lentus spectator, sedulus inflat.
Sic leue, sic paruum est, animũ quod laudis auarũ
Subruit, aut reficit. valeat res ludicra, si me
Palma negata macrum, donata reducit opimum.
Sæpe etiam audacem fugat, hoc, terretq; poëtã:
Quod numero plures, virtute & honore minores
Indocti, stolidique, & depugnare parati.
Si discordet eques, media inter carmina poscunt,
Aut vrsum, aut pugiles: his nã plebecula gaudet.
Verũ equitis quoq; iã migrauit ab aure voluptas
Omnis, ad incertos oculos, & gaudia vana.
Quatuor, aut plureis aulæa premuntur in horas,
Dum fugiunt equitum turmæ, peditumq; cateruæ.
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis.
Esseda festinant, pilenta, petorita, naues
Captiuum portatur ebur, captiua Corinthus.

Comœdia de medio & vita communi sumpta est.

Gloriosus ex spectatorum vultibus pendet.

Quid alienet multos à scribendo.

Ludi quibus exhibebatur bellorum triumphus ridere

Si foret in terris rideret Democritus, seu
Diuersum confusa genus panthera camelo,
Siue elephas albus vulgi conuerteret ora,
Spectaret populum ludis attentius ipsis,
Vt sibi præbentem Mimo spectacula plura.
Scriptores autem narrare putaret asello
Fabellam surdo. nam quæ peruincere voces
Eualuere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganũ mugire putes nemus, aut mare Thuscum
Tanto cum strepitu ludi spectantur, & artes,
Diuitiæq; peregrinæ, quibus oblitus actor
Cum stetit in Scena, concurrit dextera læuæ.
Dixit adhuc aliquid? nil sane. quid placet ergo?
Lana Tarentino violas imitata veneno.
Ac ne fortè putes me, quæ facere ipse recusem,
Cum recte tractent alij, laudare maligne,
Ille per extentum funem mihi posse videtur
Ire poeta, meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
Vt magus, & modò me Thebis, modò ponit Athenis.
Verùm age, & his, qui se lectori credere malunt,
Quàm spectatoris fastidia ferre superbi,
Curam redde breuem, si munus Apolline dignum,
Vis complere libris, & vatibus addere calcar,
Vt studio maiore petant Helicona virentem.
Multa quidem nobis fecimus mala sæpe poetæ,
Vt vineta egomet cædam mea, cum tibi librum
Sollicito damus, aut fesso: cum lædimur, vnum
Si quis amicorum est ausus reprendere versum:

re, qui ab fabellulam ita tumultuaretur vt nihil posit exaudiri de fabula.

Attutius spectari vestes, quam ipsam actionem.

Magnus sit oportet qui in re ludicra sic me possit afficere.

Hortatur Augustum vt bibliothecam libris instruat & poetas colat ornetque.

Cum

Cum loca iam recitata reuoluimus irreuocati,
Cum lamentamur, non apparere labores
Nostros, & tenui deducta poemata filo,
Cum speramus eò rem venturam, vt simul atque
Carmina rescieris non fingere, commodus vltro
Accersas, & egere vetes, & scribere cogas.
Sed tamen est operæpretium cognoscere, qualeis
Æditus habeat belli spectata, domique
Virtus indigno non committenda poetæ.
Gratus Alexandro regi magno fuit ille,
Chœrilus incultis qui versibus, & malè natis
Rettulit acceptos, regale numisma, Philippos,
Sed veluti tractata notam, labémque remittunt
Atramenta, ferè scriptores carmine fœdo
Splendida facta linunt. idem rex ille, poëma
Qui tam ridiculum, tam carè prodigus emit,
Edicto vetuit, ne quis se, præter Apellem
Pingeret, aut alius Lysippo duceret æra
Fortis Alexandri vultum simulantia. quòd si
Iudicium subtile videndis artibus illud
Ad libros, & ad hæc musarum dona vocares:
Bœotum in crasso iurares aëre natum.
At neque dedecorant tua se iudicia. atq;
Munera quæ multa dantis cum laude tulerunt:
Dilecti tibi Virgilius, Variusq; poëtæ.
Nec magis expreßi vultus per ahenea signa,
Quàm per vatis opus, mores, animique virorum
Clarorum apparent. nec sermones ego mallem,
Repenteis per humum, quàm res componere gestas:

Poetis insignibus fauendum.

Alexandri tam ridicula censura in poetica quàm grauis in pictura & sculptura.

Laus Augusti, & poetarum Virgilij & Varij.

 Terrarumq;

Libros sermonum, quas satyras alibi vocat.

Terrarúmque situs, & flumina dicere, & arceis
Montibus impositas, & barbara regna, tuisque
Auspicijs totum confecta duella per orbem,
Claustraq; custodem pacis cohibentia Ianum,
Et formidatam Parthis te principe Romam:
Si quantum cuperem, possem quoq; : sed neq; paruū
Carmen maiestas recipit tua: nec meus audet
Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent,
Sedulitas autem, stultè quem diligit, vrget.

Verecundè ingenij sui tarditatem fatetur vnde non maiora viribus tentauerit.

Præcipuè cum se numeris commendat, & arte.
Discit enim citius, meminitq; libentius illud,
Quod quis deridet, q̃ quod probat, & veneratur.
Nil moror officium, quod me grauat: ac neq; ficto
In peius vultu proponi cereus vsquàm,
Nec prauè factis decorari versibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere, & vna
Cum scriptore meo capsa porrectus aperta
Deferar in vicum vendentem thus & odores,
Et piper, & quicquid chartis amicitur ineptis.

Ad Iulium Florum.

Dicit se non magis teneri vt præstet quæ non promisit, quam magno aliquis qui seruum fugitiuū vendidit, non dissimulato vitio, legibus obnoxius est.

FLore, bono, claroq; fidelis amice Neroni,
Si quis fortè velit puerum tibi vendere, natum
Tybure, vel Gabijs, & tecum sic agat. hic &
Candidus, & talos à vertice pulcher ad imos,
Fiet, eritq; tuus, nummorum millibus octo,
Verna ministerijs ad nutus aptus herileis,
Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet, argilla quiduis imitabitur vda.
Quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti.

Multa fidem promissa leuant, vbi plenius æquo
Laudat venaleis, qui vult extrudere, merces
Res vrget me nulla, meo sum pauper in ære.
Nemo hoc mangonũ faceret tibi, non temerè à me:
Quiduis ferret idem. semel hic cessauit, &, vt fit,
In scalis latuit metuens pendentis habenæ.
Des nummos, excepta nihil te si fuga lædat.
Ille ferat precium pœnæ securus, opinor.
Prudens emisti vitiosum, dicta tibi est lex.
Insequeris tamen hunc, & lite moraris iniqua.
Dixi me pigrum proficiscenti tibi, dixi
Talibus officijs propè mancum, ne mea sæuus
Iurgares ad te quòd epistola nulla veniret.
Quid tum profeci? mecum facientia iura
Si tamen attentas? quereris super hoc etiam, quòd
Expectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles collecta viatica multis
Ærumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
Perdiderat, post hoc vehemẽs lupus, et sibi & hosti
Iratus pariter, ieiunis dentibus acer,
Præsidium regale loco deiecit, vt aiunt,
Summè munito, & multarum diuite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honestis,
Accipit, & bis dena super sestertia nummum.
Fortè sub hoc tempus castellum euertere prætor,
Nescio quod cupiens, hortari cœpit eundem
Verbis, quæ timido quoq; possint addere mentem,
I bone, quò virtus tua te vocat, I pede fausto,
Grandia laturus meritorum præmia, quid stas?

Luculli exercitus bello contra Mithridatem cum inedia laboraret, quiduis attentauit, satur non item.

Post hæc ille catus, quantumuis rusticus, ibit:
Ibit eò, quò vis, qui zonam perdidit, inquit.

Romæ Iliada didicit Horatius,

Romæ nutriri mihi contigit, atque doceri,
Iratus Graijs, quantum nocuisset Achilles.
Adiecere bonæ paulo plus artis Athenæ:

Innuit se inopia rei familiaris coactum scribere versus quod facere nolit postquã nactus est vnde viuat.

Scilicet vt possem curuo dignoscere rectum:
Atq; inter syluas Academi quærere verum.
Dura sed emouere loco me tempora grato,
Ciuilisq; rudem belli tulit æstus in arma,
Cæsaris Augusti non responsura lacertis.
Vnde simul primum me dimisere Philippi,
Decisis humilem pennis, inopemque paterni
Et laris & fundi, paupertas impulit audax
Vt versus facerem. sed, quod non desit, habentem
Quæ poterunt vnquàm satis expurgare cicutæ
Nil melius dormire putem, quàm scribere versus?
Singula de nobis anni prædantur euntes,
Eripuere iocos, Venerem, conuiuia, ludum,
Tendunt extorquere poëmata, quid faciam, vis?
Denique non omnes eadem mirantur, amantq;.
Carmine tu gaudes, hic delectatur Iambis.
Ille Bionæis sermonibus, & sale nigro.

Bion ser. satyra & mordacitate cuiusmodi fuit Bionis, qui poetas atrocissimè insectatus est, vt ne Homero quidem ipsi pepercerit.

Tres mihi conuiuæ prope dissentire videntur,
Poscentes vario multum diuersa palato.
Quid dem? quid nõ dẽ? renuis tu, quod iubet alter.
Quod petis, id sane est inuisum, acidumq; duobus.
Præter cætera, Romæ me ne poëmata censes
Scribere posse, inter tot curas, totque labores?
Hic sponsum vocat, hic auditum scripta, relictis

Omnibus

Omnibus officijs, cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Auentino, visendus vterq;.
Interualla vides humanè commoda, verùm
Puræ sunt plateæ, nil vt meditantibus obstet.
Festinat calidus mulis, gerulisque redemptor:
Torquet nunc lapidem, nūc ingens machina tignū:
Tristia robustis luctantur funera plaustris,
Hâc rabiosa fugit canis, hàc lutulenta ruit sus.
I nunc, & versus tecum meditare canoros.
Scriptorū chorus oīs amat nemus, & fugit vrbeis. Si Athenis septem totis annis quidam parū proficiūt, quid Romæ futurū censes?
Rite cliens Bacchi somno gaudentis, & vmbra.
Tu me inter strepitus nocturnos, atq; diurnos
Vis canere, & contracta sequi vestigia vatum?
Ingenium, sibi quod vacuas desumpsit Athenas,
Et studijs annos septem dedit, insenuitque
Libris & curis, statua taciturnius exit
Plærunq; & risu populum quatit, hic ego rerum,
Fluctibus in medijs, & tempestatibus vrbis
Verba lyræ motura sonum connectere digner? Quum deest laudator, poetæ se mutuo laudant, vt hi duo fratres.
Frater erat Romæ consulti rhetor, vt alter
Alterius sermone meros audiret honores,
Gracchus vt hic illi foret, hic vt Mutius ille,
Qui minus argutos vexat furor iste poëtas?
Carmina compono, hic elegos, mirabile visu,
Cælatumq; nouem musis opus. aspice primum,
Quanto cum fastu, quanto molimine circum
Spectemus vacuam Romanis vatibus ædem.
Mox etiam, si fortè vacas, sequere, & procul audi
Quid ferat, & quare sibi nectat vterq; coronam

Cædimur, & totidem plagis consumimus hostem
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Discedo Alcæus puncto illius, ille meo, quis?
Quis nisi Callimachus? si plus adposcere visus,
Fit Mimermus, & optiuo cognomine crescit.
Multa fero, vt placem genus irritabile vatum,
Cum scribo, & supplex populi suffragia capto.
Idem finitis studijs, & mente recepta,
Obturem patulas impunè legentibus aures.
Ridentur, mala qui componunt carmina, verum
Gaudent scribentes, & se venerantur, & vltro
Si taceas, laudant, quicquid scripsere, beati.
At qui legitimum cupiet fecisse poema,
Cum talibus animum censoris sumet honesti:
Audebit quæcunq; parum splendoris habebunt
Et sine pondere erunt, & honore indigna ferētur,
Verba mouere loco, quàmuis inuita recedant.
Et versentur adhuc intra penetralia Vestæ:
Obscurata diu populo, bonus eruet, atq;
Proferet in lucem speciosa vocabula rerum,
Quæ priscis memorata Catonibus, atq; Cethegis,
Nunc situs informis premit, & deserta vetustas.
Adsciscet noua, quæ genitor produxerit vsus
Vehemens, & liquidus, puroq; simillimus amni,
Fundet opes, Latiumque beabit diuite lingua.
Luxuriantia compescet, nimis aspera sano
Leuabit cultu, virtute carentia tollet:
Ludentis speciem dabit, & torquebitur. vt qui
Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa mouetur

Hic Lyricum, Alcæum me vocat vicissim Callimachus audiat elegiæ princeps.

Poetarum philautia.

Quid bonum poeta facere conueniat.

Pen. Vestæ hoc est fixa penitissimo animo

Laudent spe. Suum cuique

Prætulerim scriptor delirus, inersque videri,
Dum mea delectent, mala me, vel denique fallant,
Quàm sapere, & ringi. Fuit haud ignobilis Argis,
Qui se credebat miros audire tragœdos
In vacuo lætus sessor, plausorque theatro.
Cætera qui vitæ seruaret munera recto
More, bonus sanè vicinus, amabilis hospes,
Comis in vxorem, posset qui ignoscere seruis,
Et signo læso non insanire lagœnæ,
Posset qui rupem, & puteum vitare patentem.
Hic vbi cognatorum opibus, curisque refectus,
Expulit helleboro morbum, bilemq; meraco,
Et redit ad sese: Pol me occidistis, amici
Non seruastis, ait, cui sic extorta voluptas,
Et demptus per vim mentis gratissimus error.
Nimirùm sapere est abiectis vtile nugis,
Et tempestiuum pueris concedere ludum,
Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
Sed vere numerósque, modósque ediscere vitæ.
Quocirca mecum loquor hæc, tacitusq; recordor:
Si tibi nulla sitim finiret copia lymphæ,
Narrares medicis: quòd quantò plura parasti,
Tantò plura cupis: nulli ne faterier audes?
Si vulnus tibi, monstrata radice vel herba,
Non fieret leuius, fugeres radice, vel herba,
Proficiente nihil curarier. audieras cui
Rem dij donarent, Illi decedere prauam
Stultitiam, & cùm sis nihilo sapientior, ex quo
Plenior es, tamen vteris monitoribus ijsdem.

affinget, pro personæ decoro.

Fabula subindicat non esse sanos, qui nolint agnoscere errores suos, & illos castigare etiamsi alioqui sint non mali.

Optimum quæ vitæ integritatem præstant ea maximè sequi.

Quorsum opus diuitijs quæ neque satiant neque sapientiorem reddunt quenquàm.

At

At si diuitiæ prudentem reddere possent,
Si cupidum, timidúmque minus te, nempe ruberes,
Viueret in terris te si quis auarior vno.
Si propriũ est, quod quis libra mercatus, & ære,
Quædam (si credis consultis) mancipat vsus,
Qui te pascit ager tuus est, & villicus Orbi,
Cùm segetes occat, tibi mox frumenta daturus,
Te dominum sentit, das nummos, accipis vuam,
Pullos, oua, cadum temeti, nempe modo isto,
Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis,
Aut etiam suprà nummorum millibus emptum.
Quid refert viuas numerato nuper, an olim?
Emptor Aricini quondam, Veientis & arui,
Emptum cœnat olus, quamuis aliter putat, emptis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed vocat vsque suum, quà populus adsita certis
Limitibus vicina refugit iurgia, tanquam
Sit proprium cuiquam, puncto quod mobilis horæ,
Nũc prece, nũc pretio, nunc vi, nũc sorte suprema,
Permutet dominos, & cedat in altera iura.
Sic quia perpetuus nulli datur vsus, & hæres
Hæredẽ alterius, velut vnda superuenit vndam:
Quid vici prosunt, aut horrea? quidue Calabris
Saltibus adiecti Lucani? si metit Orcus
Grandia cum paruis non exorabilis auro?
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena sigilla, tabellas,
Argentum, vesteis Getulo murice tinctas,
Sunt qui non habeant, est qui non curat habere.
Cur alter fratrum cessare, & ludere, & vngi

Non refert an victum tibi ex agro petas, an in diem compares, quando semel in summa preciũ dederis.

Nihil propriũ quod non perpetuum esse posit, stultum est magna velle posidere.

Præferat

Præferat Herodis palmetis pinguibus, alter
Diues, & importunus, ad vmbram lucis ab ortu,
Siluestrem flammis, & ferro mitiget agrum:
Scit genius, natale comes qui temperat astrum
Naturæ Deus humanæ, mortalis in vnum
Quodq; caput, vultu mutabilis albus, & alter.
Vtar, & ex modico, quantum res poscet, aceruo
Tollam: nec metuam, quid de me iudicet hæres,
Quòd non plura datis inuenerit, & tamen idem
Scire volam, quantum simplex, hilarisq; nepoti
Discrepet, & quantum discordet parcus auaro:
Distat enim, spargas tua prodigus, an neq; sumptū
Inuitus facias, neque plura parare labores.
Ac potius, puer vt festis Quinquatribus, olim
Exiguo, gratóque fruaris tempore raptim.
Pauperies, immunda domus procul absit. ego vtrū
Naue ferar magna, an parua, ferar vnus, & idem.
Non agimur tumidis velis Aquilone secundo,
Non tamen aduersis ætatem ducimus Austris.
Viribus, ingenio, specie, virtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis vsque priores.
Non es auarus, abi. quid cætera? num simul isto
Cum vitio fugêre? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine & ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, sagas,
Nocturnos lemures, portentaque Thessala rides?
Nataleis gratè numeras? ignoscis amicis?
Lenior, & melior fis accedente senecta?
Quid te exempta iuuat spinis de pluribus vna?

Vinere

Incertum quæ sit ingeniorū varietatis causa.

Quo genere vitæ ad fœlicitatem quis vtatur.

Vt puer per ferias dū licet nō cessat ludere, sic dum viuis, suauiter fac viuas.

In rebus mediocritas optima.

Nō satis si vno aut altero vitio careas, inculpatus sis necesse est aut meliori cedas.

Viuere si rectè nescis, decede peritis.
Lusisti satis, edisti satis, atque bibisti:
Tempus abire tibi est, ne potum largius æquo
Rideat, & pulset lasciua decentius ætas.

Q. HORATII FLACCI
Epistolarum finis.

Q. HORATII FLACCI SERMONVM
Liber Primus.

SATYRA PRIMA.

Vi sit, Mecœnas, vt nemo, quam sibi sortem
Seu ratio dederit, seu fors obiecerit, illa
Contentus viuat: laudet diuersa sequenteis?
O fortunati mercatores, grauis annis
Miles ait, multo iam fractus membra labore.
Contra mercator, nauim iactantibus Austris,
Militia est potior, quid enim? concurritur: horæ
Momento aut cita mors venit, aut victoria læta.
Agricolam laudat iuris, legumq; peritus,
Sub galli cantum consultor vbi ostia pulsat.
Ille, datis vadibus, qui rure extractus in vrbem est;
Solos fœlices viuentes clamat in vrbe.
Cætera de genere hoc (adeò sunt multa) loquacem,
Delassare

Exordium ab abrupto, vnumquemque suæ conditionis pœnitere, multis argumentis probat: hic auaritiam insectatur.

Satyrice per digressionem

Delassare valent Fabium. ne te morer, audi
Quò rem deducam. si quis deus, en ego dicat,
Iam faciam, quod vultis, eris tu, qui modo miles,
Mercator, tu consultus, modò rusticus: hinc vos
Vos hinc mutatis discedite partibus. eia
Quid statis? nolunt, atqui licet esse beatis.
Quid causæ est? meritò quin illis Iuppiter ambas
Iratus buccas inflet? neque se fore posthac
Tam facilem dicat, votis vt præbeat aurem?
Præterea, ne sic, vt qui iocularia, ridens
Percurram, quanquàm ridentem dicere verum
Quid vetat? vt pueris olim dant crustula blandi
Doctores, elementa velint vt discere prima,
Sed tamen amoto quæramus seria ludo.
Ille grauem duro terram qui vertit aratro,
Perfidus hic caupo, miles, nautæq; per omne
Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
Sese ferre, senes vt in ocia tuta recedant,
Aiunt, cum sibi sint congesta cibaria: sicut
Paruula, nam exemplo est, magni formica laboris,
Ore trahit quodcunq; potest, atq; addit aceruo,
Quem struit, haud ignara, ac non incauta futuri.
Quæ, simul inuersum contristat Aquarius annũ,
Non vsquam prorepit, & illis vtitur antè
Quæsitis patiens, cum te neq; feruidus æstus
Dimoueat lucro, neq; hyems, ignis, mare, ferrum,
Nil obstet tibi, dum ne sit te ditior alter.
Quid iuuat immensum te argẽti pondus, et auri
Furtim defossa timidum deponere terra?

Quòd

perstringit Fabij Narbonensis stoici contentiosam loquacitatem.

Capto, inquit, auditorem iocis velut pædagogi pueros blanditijs, ne principio statim alienentur animi.

Auaritiæ prætextus à formicæ exemplo & honesti specie.

Quod si cō. Responsio auari, qui ait nō attingere se pecuniam ne quid decedat de summa.

Quòd si comminuas, vilem redigatur ad assem.
An ni id fit, qđ habet pulchri constructus aceruus?
Millia frumenti tua triuerit area centum,
Non tuus hoc capiet venter plus quàm meus, vt si
Reticulum panis venaleis inter onusto,
Fortè vehas humero, nihilo plus accipias, quàm
Qui nil portarit, vel dic, quid referat intra
Naturæ fineis viuenti, iugera centum, an
Mille aret? at suaue est ex magno tollere aceruo,
Dū ex paruo nobis tantundem haurire relinquas:
Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
Vt tibi si sit opus liquidi non amplius vrna,
Vel cyatho. at dicas magno de flumine mallem,
Quàm ex hoc fonticulo tantundem sumere, eo fit,
Plenior, vt si quos delectet copia iusto,
Cum ripa simul auulsos ferat Aufidus acer.
At qui tantuli eget, quanto est opus, is neque limo
Turbatā haurit aquā, neq; vitā amittit in vndis.
At bona pars hominum decepta cupidine falsò,
Nil satis est, inquit, quia tanti, quantū habeas, sis:
Quid facias illi? iubeas miserum esse libenter,
Quatenus id facit. vt quidam memoratur Athenis
Sordidus ac diues, populi contemnere voces
Sic solitus, populus me sibilat, at mihi plaudo
Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Flumina, quid rides? mutato nomine de te
Fabula narratur, congestis vndiq; saccis
Congeris, aut pictis tu tanquàm parcere sacris

At susurrus anthiphota.

Allegoricè habendi cupiditatem periculosam innuit.

Quid. Sunt qui Timonem μισανθρωπον notari putant.

Tantali fabula quid sibi velit.

Cogeris.

Cogeris, aut pictis tanquàm gaudere tabellis.
Nescis quid valeat nummus, quē praebeat vsum?
Panis ematur, olus, vini sextarius, adde
Queis humana sibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem, noctésque diésque,
Formidare malos fures, incendia, seruos
Ne te compilent, fugienteis, hoc iuuat? horum,
Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
At si condoluit tentatum frigore corpus,
Aut alius casus lecto te affixit: habes, qui
Assideat, fomenta paret, medicum roget, vt te
Suscitet, ac reddat natis charisque propinquis.
Non vxor saluum te vult, non filius, omnes
Vicini oderunt, noti, pueri, atque puellae.
Miraris, cum tu argento post omnia ponas,
Si nemo praestet, quem non merearis, amorem?
At si cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere velis, seruaréque amicos,
Infoelix operam perdas, vt si quis asellum
In campum doceat parentem currere fraenis.
Deniq; sit finis quaerendi, quoq; habeat plus,
Pauperiem metuas minus, & finire laborem
Incipias, parto quod auebas, nec facias, quod
Vuidius quidam (non longa est fabula) diues,
Vt metiretur nummos, ita sordidus, vt se
Non vnquàm seruo melius vestiret, adusq;
Supremum tempus, ne se penuria victus
Opprimeret, metuebat, at hunc liberta securi
Diuisit medium fortissima Tyndaridarum.

Cum tantum corraseris, quātum volebas, desine tandem metuere, ne quid desit, ne tibi contingat, quod Vuidio à liberta.

Differt Eunuchus Tanais libertus Mecœnatis ab hernicoso Viselli socero.

Quid mi igitur suades? vt viuā Næuius? aut sic
Vt Nomentanus? pergis pugnantia secum
Frontibus aduersis componere, non ego auarum
Cum veto te fieri, vappam iubeo, ac nebulonem.
Est inter Tanaim quiddam, socerumq; Viselli.
Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos vltra, citraque nequit consistere rectum.
Illuc, vnde abij, redeo: nemon' vt auarus
Se probet, ac potius laudet diuersa sequenteis:
Quodque aliena capella gerat distentius vber,
Tabescat: neque se maiori pauperiorum
Turbæ comparet, hunc atq; hunc superare laboret.
Sic festinanti semper, locupletior obstat,
Vt cum carceribus missos rapit vngula currus:
Instat equis auriga suos vincentibus, illum
Præteritum temnens extremos inter euntem,
Inde fit vt rarò, qui se vixisse beatum
Dicat, & exacto contentus tempore vitæ
Cedat, vti conuiua satur, reperire queamus.
Iam satis est. ne me Crispini scrinia Lippi
Compilasse putes, verbum non amplius addam.

Qui semper ditiores voluut superare, faciūt quod aurigæ, qui in cursu neglectis ijs quos iam præuenerunt, in victores toti feruntur.

SATYRA II.

AMbubaiarum collegia, pharmacopolæ,
Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne
Mæstum, ac sollicitum est cātoris morte Tigelli,
Quippe benignus erat. contrà hic, ne prodigus esse
Dicatur metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo, duramq; famem depellere possit.
Hunc si perconteris, aui cur, atque parentis

Tigelli Hermogenis poetæ liberalissimi in suos compotores meminit & Satyra. 3.

Præclaram

Præclaram ingrata stringat malus ingluuie rem,
Omnia conductis coëmens obsonia nummis:
Sordidus, atque animi quòd parui nolit haberi:
Respondet, laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fusidius vappæ famam timet, ac nebulonis,
Diues agris, diues positis in fœnore nummis.
Quintas hic capiti mercedes exigit, atque
Quanto perditior quisque est, tanto acrius vrget.
Nomina sectatur modò sumpta veste virili
Sub patribus duris tyronum. maxime quis non
Iuppiter exclamet, simulatque audiuit? At ipse
Pro quæstu sumptũ facit. Hic vix credere possis,
Quàm sibi nõ sit amicus, ita vt pater ille Terenti,
Fabula quem miserum nato vixisse fugato,
Inducit, non se peius cruciauerit, atque hic
Si quis nunc quærat, quò res hæc pertinet? illuc,
Dum vitant stulti vitia, in contraria currunt.
Malchinus tunicis demissis ambulat, est qui
Inguen ad obscœnum subductis vsque facetus.
Pastillos Rufillus olet, Gorgonicus hircum.
Nil medium est. sunt qui nolũt tetigisse, nisi illas,
Quarum subsuta talos tegit instita veste.
Contrà, alius nullam, nisi olenti in fornice stãtem.
Quidam notus homo, cum exiret fornice, macte
Virtute esto inquit, sententia dĩa Catonis.
Nam simul ac venas inflauit tetra libido,
Huc iuuenes æquum est descendere, non alienas
Permolere vxores, nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupennius albi,

Fusidij contrarium cum superiori vitium

At ipse anthypophora Menedemus in Heauth.

Malch. Non desunt qui hic Mecœnatem notari suspicentur, qui Malacos delicatus fuerit.

Distichon Ennianum.

Audire est operæprecium, procedere rectè
Qui mœchis non vultis, vt omni parte laborent:
Vtque illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara, cadat dura inter sæpe pericla.

Mœchorum calamitas.

Hic se præcipitem tecto dedit, ille flagellis
Ad mortem cæsus, fugiens hic decidit acrem
Prædonũ in turbam, dedit hic pro corpore nũmos.
Hunc peruimxerunt calones, quin etiam illud
Accidit, vt quidam testeis, caudamq; salacem
Demeteret ferro. iure omnes, Galba negabat.
Tutior at quanto merx est in classe secunda?

Sallustij in libertinas infamis liberalitas

Libertinarum dico, Sallustius in quas
Non minus insanit, quàm qui mœchatur, at hic si
Qua res, qua ratio suaderet, quaque modestè
Munificum esse licet, vellet bonus, atq; benignus
Esse, daret quantum satis esset: nec sibi damno,
Dedecoriq; foret: verùm hoc se amplectitur vno,
Hoc amat, & laudat, matronam nullam ego tãgo.
Vt quondam Marsæus amator Originis, ille

Origo nobile scortorum.

Qui patrium mimæ donat fundumq; laremq;
Nil fuerit mi, inquit, cũ vxoribus vnquã alienis.
Verum est cum mimis, est cum meretricibus, vnde

Vitandũ quod turpe est etiam quauis occasione.

Fama malum grauius, q̃ res, trahit, an tibi abunde
Personam satis est, non illud, quicquid vbique
Officit, euitare? bonam deperdere famam,
Rem patris oblimare malũ est, vbicũq;. quid inter-
Est, in matrona, ancilla, peccesue togata?

Annius Milo Faustæ Syllæ maritus cæsus

Villius in Fausta Syllæ gener, hoc miser vno
Nomine deceptus, pœnas dedit vsque, superq;

Quin

Quàm satis est, pugnis cæsus, ferroque petitus
Exclusus foras, cum Longarenus foret intus.
Huic si Mutonis verbis mala tanta videntis
Diceret hæc animus, quid vis tibi? nũquid ego à te
Magno prognatum deposco consule cunnum,
Velatumque stola, mea cum conferbuit ira?
Quid responderet? magno patre nata puella est.
At quanto meliora monet, pugnantiaq; istis.
Diues opis natura suæ? tu si modo rectè
Dispensare velis, ac non fugienda petendis
Immiscere? tuo vitio, rerum ne labores,
Nil referre putas? quare, ne pœniteat te,
Desine matronas sectarier, vnde laboris
Plus haurire mali est, q̃ ex re decerpere fructus.
Nec magis huic inter niueos, virideisq; lapillos,
Sit licet hoc Cerĩthe tuũ, tenerũ est femur, aut crus
Rectius, atq; etiam melius persæpe togatæ.
Adde huc, quod mercem sine fucis gestat, apertè
Quod venale habet, ostẽdit, nec, si quid honesti est,
Iactat, habetque palàm, quærit quò turpia cælet.
Regibus hic mos est, vbi equos mercãtur, opertos
Inspiciunt, ne, si facies (vt sæpe) decora
Molli fulta pede est, emptorem inducat hiantem.
Qđ pulchræ clunes, breue qđ caput, ardua ceruix.
Hoc illi rectè: ne corporis optima lynceis
Contemplere oculis, Hypsæa cæcior, illa
Quæ mala sunt spectes, ô crus, ô brachia, verùm
Depygis, nasuta, breui latere, ac pede longo est.
Matronæ, præter faciem, nil cernere possis.

est à riuali Lõgareno ne se in αὐτοφώρῳ deprehenderet.

Potentiorum affinitas nihilo fœlicior priuatorum conditione.

Simplex ac non fucata commendatur

In fœmina vt equis non tam forma, quàm integritas spectanda:

Noli excutire in ijs quæ maximè ad rem faciunt.

Cætera, ni Catia est, demissa veste tegentis.
Si interdicta petes, vallo circundata (nam te
Hoc facit insanum) multæ tibi tum officient res:
Custodes, lectica, ciniflones, parasitæ,
Ad talos stola demissa, & circundata Palla
Plurima, quæ inuideant purè apparere tibi rem.
Altera nil obstat Cois tibi: penè videre est
Vt nudam, ne crure malo, ne sit pede turpi,
Metiri possis oculo latus: an tibi mauis
Insidias fieri, preciumq; auellier antè,
Quam mercem ostēdit? Leporem venator vt alta
In niue sectatur, positum sic tangere nolit:
Cantat, & apponit: meus est amor huic similis, nā
Transuolat in medio posita, & fugientia captat.
Hisce ne versiculis speras tibi posse dolores,
Atque æstus, curásque graueis è pectore pelli?
Nónne cupidinibus statuet natura modum? quem
Quid latura sibi, quid si dolitura negatum,
Quærere plus prodest? & inane abscindere soldo?
Num, tibi cum fauceis vrit sitis, aurea quæris
Pocula? num esuriens fastidis omnia, præter
Pauonē, rhombumq;? tumēt tibi cum inguina, nū, si
Ancilla, aut verna est præsto puer, impetus in quē
Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
Non ego. Nanq; parabilem amo Venerem, facileq;:
Illam post paulo, sed pluris, si exierit vir.
Gallis, hanc Philodenus ait, sibi, quæ neque magno
Stet precio, neque cunctetur, cum est iussa, venire.
Candida, rectaq; sit, munda hactenus, vt neq; longa,
Nec

Canticum amatoris.

Philodenus Epicuræus philosophus.

Nec magis alba velit, quàm det natura, videri.
Hæc vbi supposuit dextro corpus mihi læuum,
Ilia, & Ægeria est, do nomen quodlibet illi.
Nec vereor ne, dum futuo, vir rure recurrat:
Ianua frangatur, latret canis, vndique magno
Pulsa domus strepitu resonet, vel pallida lecto
Desiliat mulier, miseram se conscia clamet:
Cruribus hæc metuat, doti deprensa: egomet mi.
Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo,
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miserum est: Fabio vel iudice vincam.

Quanta adultero incommoda subeunda.

SATYRA III.

OMnibus hoc vitiū est cātoribus, inter amicos
Vt nunquā inducant animum cantare rogati,
Iniussi nunquam desistant. Sardus habebat:
Ille Tigellius hoc. Cæsar qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam patris, atque suam, non
Quicquàm proficeret. si collubuisset, ab ouo
Vsque ad mala citaret, Iò Bacche, modò, summa
Voce, modo hac resonās, quæ chordis quatuor ima.
Nil æquale homini fuit illi, sæpe velut qui
Currebat fugiens hostem, persæpe velut qui
Iunonis sacra ferret. habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem seruos, modò reges, atque tetrarchas
Omnia magna loquēs, modò sit mihi mēsa tripes, et
Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus
Quàmuis crassa queat, decies centena dedisses
Huic parco paucis contento, quinq́ue diebus
Nil erat in loculis. nocteis vigilabat ad ipsum

Notat eos qui cum vitijs non obscuris scateant, in aliena tamen erratula sint nimium morosi.

Tigelli mores verè poetici & musicis nostris non multum abhorrentes.

Mane, diem totum stertebat, nil fuit vnquàm
Sic impar sibi. nũc aliquis dicat mihi, quid tu? (ra.
Nullàne habes vitia? imo alia, haud fortasse mino-
Mæuius absentem Neuiũ cum carperet, heus tu
Quidam ait, ignoras te? an vt ignotum dare nobis
Verba putas? egomet mi ignosco Mæuius, inquit.
Stultus & improbus hic amor est, dignusq; notari.
Cum tua peruideas oculis mala lippus inunctis,
Cur in amicorum vitijs tam cernis acutum, (cõtrà
Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius? at tibi
Euenit, inquirant vitia vt tua rursus & illi.
Iracundior est paulo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum, rideri posßit, eò quòd
Rusticius tonso toga defluit, & malè laxus
In pede calceus hæret. at est bonus vt melior vir
Non alius quisq̃, at tibi amicus, at ingeniũ ingens
Inculto latet hoc sub corpore, denique teipsum
Concute, num tibi quid vitiorum inseuerit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala, nanque
Neglectis vrenda filix innascitur agris.
Illuc præuertamur, amatorem quòd amicæ
Turpia decipiũt cæcum vitia, aut etiam ipsa hæc
Delectant, veluti Balbinum polypus Agnæ.
Vellem in amicitia sic erraremus, & isti
Errori nomen virtus posuisset honestum.
At pater vt gnati, sic nos debemus amici,
Si quod sit vitium, non fastidire. strabonem
Appellat pætum pater, & pullum, malè paruus
Si cui filius est, vt abortiuus fuit olim
Sisyphus,

Mæuij poetæ intolerabilis philautia.

Cæsar, quem notari putar, laxa toga, & imperito tonsore vtebatur.

Vt amator non offenditur amicæ suæ vitijs, sic in amicitia leuiora sunt ferenda.

Abortiu. M. Antonij filius miræ breuitatis

Sisyphus, hunc varum distortis cruribus, illum
Balbutit scaurum prauis fultum malè talis.
Parcius hic viuit, frugi dicatur, ineptus,
Et iactantior hic paulò est, concinnus amicis
Postulat vt videatur. at est truculentior, atque
Plus æquo liber, simplex, fortisque habeatur. Quod amicitiæ vinculum.
Caldior est, acreis inter numeretur, opinor,
Hæc res & iungit, iunctos & seruat amicos.
At nos virtutes ipsas inuertimus, atque Nos malignè interdum & in peius interpretamur etiã virtutes ipsas.
Syncerum cupimus vas incrustare, probus quis
Nobiscum viuit, multum demissus homo, illi
Tardo cognomen pingui damus, hic fugit omneis
Insidias, nullique malo latus obdit apertum,
Cum genus hoc inter vitæ versetur, vbi acris
Inuidia, atq; vigent vbi crimina pro bene sano
Ac non incauto, fictum, astutumque vocamus. Simplicem barbarum & stupidum vocamus.
Simplicior si quis, qualem me sæpe libenter
Obtulerim tibi, Mecœnas, vt fortè legentem
Aut tacitum impellat, quouis sermone molestus
Communi sensu planè caret, inquimus. eheu
Quàm temerè in nosmet legem sancimus iniquã.
Nam vitijs nemo sine nascitur, optimus ille est,
Qui minimis vrgetur. amicus dulcis, vt æquũ est,
Cum mea compenset vitijs bona, pluribus hisce,
(Si modò plura mihi bona sunt) inclinet, amari
Si volet, hac lege in trutina ponetur eadem. Quisquis ignosci vult, aliorum vitijs ignoscat oportet.
Qui ne tuberibus proprijs offendat amicum,
Postulat, ignoscat verrucis illius, æquum est
Peccatis veniam poscentem, reddere rursus

Vitia amici si penitus non possunt tolli: certè sunt excusanda.

Denique, quatenus excidi penitum vitium iræ,
Cætera item nequeunt stultis hærentia, cur non
Ponderibus, modulisque suis ratio vtitur? ac res
Vt quæque est, ita supplicijs delicta coercet?
Si quis eum seruum, patinam qui tollere iussus
Semesos pisceis, tepidúmque ligurierit ius,
In cruce suffigat, Labeone insanior, inter
Sanos dicatur? quanto hoc furiosius, atque
Maius peccatum est? paulum deliquit amicus:
Quod nisi concedas, habeare insuauis, acerbus:
Odisti, & fugis, vt Drusonem debitor æris.
Qui, nisi cum tristes misero venere Calandæ,
Mercedē, aut nummos vnde, vnde extricat, amaras
Porrecto iugulo, historias, captiuus vt, audit.
Comminxit lectum potus, mensaue catillum
Euandri manibus tritum deiecit, ob hanc rem
Aut positum ante mea quia pullum in parte catini
Sustulit esuriens, minus hoc iucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit? aut si
Prodiderit commissa fide, sponsumue negarit?
Queis paria esse ferè placuit peccata, laborant
Cum ventū ad verū est; sensus, moresq; repugnant,
Atque ipsa vtilitas iusti prope, & æqui.
Cum prorepserunt primis animalia terris,
Mutū, & turpe pecus, glandē, atq; cubilia propter
Vnguibus & pugnis, dein fustibus, atq; ita porrò
Pugnabant armis, quæ post fabricauerat vsus.
Donec verba, quibus voces, sensusque notarent,
Nominaque inuenere. dehinc absistere bello,

Labeone Antisto qui liberè in Augustum inuectus est.

Druso fœnerator insignis.

Stoicos taxat qui vitia esse paria volunt, cum sibi non possint constare.

Probat iustitiam ab vtilitate exortam non natura.

Oppida

Oppida cœperunt munire, & ponere leges:
Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam [redacted] *deterrima belli* Multa bella gesta propter fœminas, etiã si nobis ignota
Causa, sed ignotis perierunt mortibus illi:
Quos Venerem incertam rapientes more ferarum
Viribus æditior cædebat: vt in grege taurus.
Iura inuenta metu iniusti fateare necesse est,
Tempora si, fastosq; velis euoluere mundi.
Nec natura potest iusto secernere iniquum,
Diuidit vt bona diuersis, fugienda petendis:
Ned vincet ratio hoc, tantundũ vt peccet, ideq; Si peccata essent paria, & pœnæ pares infligi deberẽt, quod absurdũ est.
Qui teneros cauleis alieni fregerit horti:
Et qui nocturnus diuum sacra legerit. adsit
Regula, peccatis, quæ pœnas irroget æquas:
Ne scutica dignum, horribili sectere flagello.
Nam, vt ferula cædas meritum maiora subire.
Verbera, non vereor, cum dicas esse pareis res
Furta latrociniis, & magnis parua mineris
Falce recisurum simili te, si tibi regnum
Permittant homines. Si diues, qui sapiens est, Si sapiens, vt ais, etiamsi sutor sit, solus sit rex cui regna optas?
Et sutor bonus, & solus formosus, & est rex.
Cur optas, quod habes? nõ nosti quid pater, inquit,
Chrysippus dicat, sapiens crepidas sibi nunquàm,
Nec soleas fecit: sutor tamen est sapiens, quo?
Vt quàmuis tacet Hermogenes, cantor tamen, atq;
Optimus est modulator: vt Alfenus Vafer, omni
Abiecto instrumento artis, clausaq; taberna,
Sutor erat: sapiens operis sic optimus omnis
Est opifex: sic rex solus. vellunt tibi barbam

Lasciui

Alfenus Vafer relicta Sutrina Romam profectus. Sulpitio præceptore vsus ad consulatum euectus est.

Lasciui pueri, quos tu nisi fuste coërces,
Vrgeris turba circum te stante, miserque
Rumperis, & latras magnorum maxime regum.
Ne longum faciam, dum tu quadrante lauatum
Rex ibis, neque te quisquàm stipator, ineptum
Præter Crispinum, sectabitur, & mihi dulces
Ignoscent, si quid peccauero, stultus, amici:
Inque vicem illorum patiar delicta libenter,
Priuatísque magis viuam te rege beatus.

SATYRA IIII.

Respondit ijs qui se nimis mordacem dixerāt, atq; primum satyræ originem ostendit.

EVpolis, atq; Cratinus, Aristophanésque poëtæ,
Atq; alij, quorum comœdia prisca virorum est:
Si quis erat dignus describi, quòd malus, aut fur,
Quòd mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
Famosus: multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet. Lucilius hosce secutus,
Mutatis tantùm pedibus: numerisque facetus,
Emunctæ naris, durus componere versus.

Quintilianus Horatio hoc loco non assentitur, nam eruditionē in Lucilio & salem miratur

Nam fuit hoc vitiosus, in hora sæpe ducentos,
Vt magnum, versus dictabat stans pede in vno:
Cum flueret lutulentus, erat, quod tollere velles.
Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem.
Scribendi rectè: nam vt multum, nil moror. ecce
Crispinus minimo me prouocat: accipe si vis,
Accipe iam tabulas, detur nobis locus, hora,

Horat. deiecti animi & taciturnus.

Custodes, videamus, vter plus scribere possit.
Dij benefecerunt, inopis me quodque pusilli,
Finxerunt animi, raro & perpauca loquentem.
At tu conclusas hircinis follibus auras

Vsque

Vsque laborantes, dum ferrum molliat ignis.
Vt nauis imitare. beatus Fannius vltro
Delatis capsis, & imagine, cum mea nemo
Scripta legat, vulgo recitare timentis, ob hanc rem
Quod sunt, quos genus hoc minimè iuuat, vt pote
Culpari dignos: quemuis media erue turba, (plures
Aut ob auaritiam, aut misera ambitione laborat.
Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum:
Hunc capit argenti splendor, stupet Albius ære,
Hic mutat merceis surgente à sole ad eum, quo
Vespertina tepet regio, quin per mala præceps
Fertur, vti puluis collectus turbine: ne quid
Summa deperdat metuens, aut ampliet vt rem.
Omnes hi metuunt versus, odêre poëtas.
Fœnum habet in cornu, longe fuge. dũ modo risum
Excutiat sibi, non hic cuiquàm parcet amico,
Et quodcunque semel chartis illeuerit, omneis
Gestiet à furno redeunteis scire, lacuque,
Et pueros, & anus. agedum pauca accipe contrà.
Primũ ego me illorũ, dederim quibus esse poëtas,
Excerpam numero, neq; enim concludere versum
Dixeris esse satis: neque si quis scribat, vti nos,
Sermoni propiora, putes hunc esse poëtam.
Ingenium cui sit, cui mens diuinior, atque os
Magna sonaturum, des nominis huius honorem.
Idcirco quidam, Comœdia, nec ne poema
Esset, quæsiuere, quòd acer spiritus, ac vis,
Nec verbis, nec rebus inest, nisi quod pede certo
Differt sermoni, sermo merus, aut pater ardens
Sæuit,

Satyras suas non placere vulgo ait, ob libertatem, cũ bona pars vitio laboret quopiam.

Verba eorum qui perstringi metuunt.

Cur se Horatius poetam neget.

Controuersia de comœdia.

Quamuis comœdia videatur aliquando

Sæuit, quod meretrice nepos insanit amica
Filius, vxorem grandi cum dote recuset:
Ebrius & (magnum quod dedecus) ambulet ante
Noctem cum facibus. nunquid Pomponius istis
Audiret leuiora, pater si viueret? ergo
Non satis est puris versum perscribere verbis:
Quem si dissoluas, quiuis stomachatur eodem,
Quo personatus, pacto pater. his, ego quæ nunc,
Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
Tēpora certa, modósq; & qd prius ordīe verbū est,
Posterius facias, præponens vltima primis:
Non, vt si soluas, postquàm discordia tetra
Belli ferratos posteis, portasq; refregit,
Inuenias etiam disiecti membra poetæ.
Hactenus hæc, aliâs iustum sit nec ne poema.
Nunc illud tantum quæram, meritò ne tibi sit
Suspectum genus hoc scribendi, Sulcius acer
Ambulat, & Caprius, rauci malè, cumq; libellis,
Magnus vterq; timor latronibus, at benè si quis
Et viuat puris manibus, contemnat vtrunque.
Vt sis tu similis Celi, Byrrhiq; latronum,
Non ego sim Capri neq; Sulci, cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos.
Queis manus insudet vulgi, Hermogenisq; Tigelli.
Non recito cuiquam, nisi amicis, idq; coactus,
Non vbiuis, coramue quibuslibet, in medio qui
Scripta foro recitent, sunt multi, quique lauantes,
Suaue locus voci resonat conclusus: inaneis
Hoc iuuat, haud illud quærentes, num sine sensu
Tempore

assurgere tamen idem faceret quiuis iratus pater in comœdia.

Si dissoluas versus Lucilij & meus planè erit sermo vulgaris.

Cur metuas me, etiam si malus sis cum non sim delator. Vt Caprius aut Sulcius.

Tempore num faciant alieno, lædere gaudes,
Inquis, & hoc studio prauus facis: vnde petitum
Hoc in me iacis? est author quis denique eorum,
Vixi cum quibus? Absentem qui rodit amicum,
Qui non defendit alio culpante, solutos
Qui captat risus hominum, famámque dicacis,
Fingere qui non visa potest, commissa tacere
Qui nequit, hic niger est, hunc tu, Romane, caueto.
Sæpe tribus lectis videas cœnare quaternos
E quibus vnus auet quauis aspergere cunctos,
Præter eũ, qui præbet aquã, post, hunc quoq; potus,
Condita cum verax aperit præcordia Liber.
Hic tibi comis, & vrbanus, liberq; videtur
Infesto nigris. ego si risi, quod ineptus
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum:
Liuidus, & mordax videor tibi? mentio si qua
De Capitolini furtis iniecta Petilli
Te coram fuerit: defendas, vt tuus est mos.
Me Capitolinus conuictore vsus, amicoque
A puero est, causaq; mea permulta rogatus
Fecit, & incolumis lætor quòd viuit in vrbe.
Sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
Fugerit. hic nigræ succus loliginis, hæc est
Erugo mera: quod vitium procul abfore chartis,
Atque animo prius, vt, si quid promittere de me
Possum aliud, verè promitto: liberius si
Dixero quid, si fortè iocosius: hoc mihi iuris
Cum venia dabis. insueuit pater optimus hoc me,
Vt fugerem, exemplis vitiorum quæque notando.

Quis conuictorum testatur me maledicum & virulentum?

Niger est qui quemuis sugillat, non ego qui vitia tantum rideo.

Petillus cum capitolij ageret curam, sublatæ coronę causam dixit, atq; à Cęsar absolutus est. Si paulo liberior sum inquit, non malignè sed syncerè id ago, qui nimirum sic à patre institutus flagitia nõ æquo animo possim ferre.

Cum

Cum me hortaretur parcè, frugaliter, atque
Viuerem vti contentus eo, quod mi ipse parasset,
Nonne vides Albi vt malé viuat filius? vtque
Barus inops? magnũ documentum, ne patriam rem
Perdere quis velit: à turpi meretricis amore
Cum deterreret, Sectani dissimilis sis.
Ne sequerer mœchas, concessa cum Venere vti
Possem, deprensi non bella est fama Treboni
Aiebat. sapiens vitatu, quidq; petitu
Sit melius, causas reddet tibi, mi satis est, si
Traditum ab antiquis morem seruare, tuamq;
Dum custodis eges, vitam, famamque tueri
Incolumem possis, simul ac durauerit ætas.
Membra, animumq; tuum, nabis sine cortice: sic me
Formabat puerum dictis: & siue iubebat
Vt facerem quid, habes authorem, quo facias hoc:
Vnum ex iudicibus selectis obiciebat.
Siue vetabat, an hoc inhonestum & vtile factu
Necne sit addubites? flagret rumore malo cum
Hic, atque ille: auidos vicinum funus vt ægros
Exanimat, mortisq; metu sibi parcere cogit:
Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
Absterrent vitijs, ex hoc ego sanus ab illis,
Perniciem quæcunq; ferunt, mediocribus, & queis
Ignoscas, vitijs teneor, fortassis & istinc
Largiter abstulerit longa ætas, liber amicus,
Consilium proprium, neq; enim cũ lectulus, aut me
Porticus excepit, desum mihi, rectius hoc est.
Hoc faciens viuam melius, sic dulcis amicis,

Cum ad iustã ætatem perueneris per te sapies citra monitoris operã.

Vt mors vicini absterret ægrũ à noxijs cibis, sic infamia aliena teneram ætatem.

Occurram,

Occurram,hoc quidam non bellè ; nunquid ego illi
Imprudens olim faciam simile? hæc ego mecum
Compreßis agito labris:vbi quid datur ocî,
Illudo chartis.hoc est mediocribus illis
Ex vitijs vnum,cui si concedere nolis,
Multa poëtarum veniat manus,auxilio quæ
Sit mihi,nam multo plures sumus:ac veluti te
Iudæi cogemus in hanc concedere turbam.

Ex persona sua docet qua ratione quis se ipso melior euadat.

SATYRA V.

EGressum magna,me excepit Aricia,Roma
Hospitio modico,rhetor comes Heliodorus
Græcorum longè doctißimus,inde forum Appi
Differtum nautis,cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignaui diuisimus,altius,ac nos,
Præcinctis vnum, minus est grauis Appia tardis.
Hic ego propter aquam,quod erat deterrima, ventri
Indico bellum,cœnanteis haud animo æquo
Expectans comites.iam nox inducere terris
Vmbras,& cœlo diffundere signa parabat.
Tum pueri nautis,pueris conuicia nautæ
Ingerere,huc appelle,trecentos inseris,ohe
Iam satis est.dum æs exigitur, dum mula ligatur,
Tota abit hora.mali culices,ranæque palustres
Auertunt somnos,absentem cantat amicam
Multa prolutus vappa nauta,atque viator
Certatim. tandem fessus dormire viator
Incipit,ac missæ pastum retinacula mulæ
Nauta piger saxo religat,stertitque supinus.
Iamque dies aderat,cum nil procedere lintrem

Imitatur Lucilium qui à Roma ad fretum Siculum ipse verò iter suum Brundusium vsque describit & comites suos.

Huc appel. verba seruorum & mox nautæ dolentis, quod ingrediantur plures nauem quam satis sit.

Feronia eadem quæ Iolo, Ioui Anxuris vxor cuius meminit Vergilius Æneidos. 7.

Sentimus, donec crebrosus prosilit vnus,
Ac mulæ, nautæq; caput, lumbosque saligno
Fuste dolat, quarta vix demum exponimur hora.
Ora, manusque tua lauimus Feronia lympha.
Millia tum pransi tria repsimus, atq; subimus
Impositum saxis latè candentibus Anxur.
Huc venturus erat Mecœnas optimus, atque
Cocceius, missi magnis de rebus vterque
Legati, auersos soliti componere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere, interea Necœnas aduenit, atque

Aufidius Fundis e scriba magistratum gerebat. Al. batillum. In ma. Formijs, vnde ea familia oriunda erat.

Cocceius Capitóque simul Fonteius, ad vnguem
Factus homo, Antoni, non vt magis alter amicus.
Fundos Aufidio Lusco prætore libenter
Linquimus, insani ridentes præmia scribæ,
Prætextam, et latum clauum, prunæque catillum.
In Mamurrarum lassi deinde vrbe manemus,
Murena præbente domum, Capitone culinam.
Postera lux oritur multo gratissima, nanque
Plocius & Varius Sinuessæ, Virgiliusq;
Occurrunt, animæ quales neque candidiores
Terra tulit, neque queis me sit deuinctior alter.
O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt?
Nil ego contulerim iucundo sanus amico:
Proxima Campano ponti quæ villula, tectum

Parochi à παρέχειν magistratus qui legatis sa-

Præbuit, & Parochi quæ debent, ligna, salémque.
Hic muli Capuæ clitellas tempore ponunt,
Lusum it Mecœnas, dormitum ego, Virgiliusque:
Nam pila lippis inimicum, & ludere crudis.

Hinc

lem & ligna suppeditabant.

Hinc nos Cocceij recipit plenißima villa,
Quæ superest Claudi caupones, nunc mihi paucis
Sarmenti scurræ pugnam, Meßiq; Cicerri
Musa velim memores, & quo patre natus vterq;
Contulerit liteis. Meßi Clarum genus Osci,
Sarmenti domina extat, ab his maioribus orti
Ad pugnam venere. prior Sarmentus, equi

Sarmenti serui meminit Iuue & Plutarchus in vita Antonij.

Esse feri similem dico, ridemus, & ipse
Meßius, accipio: caput & mouet, ô tua cornu
Ni foret execto frons, inquit, quid faceres? cum
Sic mutilus minitaris? at illi fœda cicatrix
Setosam leui frontem turpauerit oris.
Campanum in morbum, in faciẽ permulta iocatus
Pastorem saltaret vti Cyclopa, rogabat:
Nil illi larua, aut Tragicis opus esse cothurnis.

vt ageret Polyphemum nihil esse opus persona cum illi esset per omnia similis.

Multa Cicerrus ad hæc, donasset iam ne catenam
Ex voto laribus quærebat, scriba quòd esset,
Deterius nihilo dominæ ius esse, rogabat
Denique cur vnquàm fugisset, cui satis vna
Farris libra foret, gracili sic, tamque pusillo.
Prorsus iucundè cœnam produximus illam.
Tendimus hinc rectà Beneuentũ, vbi sedulus hospes
Penè arsit, macros dum turdos versat in igne,

Beneuentum vrbs Samnij.

Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
Vulcano, summum properabat lambere tectum.
Conuiuas auidos cœnam, seruosq; timenteis
Tum rapere, atq; omnes restinguere velle videres.
Incipit ex illo monteis Appulia notos
Ostentare mihi, quos torret Atabulus, & quos

Nunquàm erepsemus, nisi nos vicina Triuici
Villa recepisset lachrymoso non sine fumo,
Vdos cum folijs ramos vrente camino.
Hic ego mendacen stultißimus vsque puellam
Ad mediam noctem expecto, somnus tamen aufert
Intentum Veneri: tum immundo somnia visu,
Nocturnam vestem maculant, ventremq; supinũ.
Quatuor hinc rapimur, viginti & millia, rhedis,
Mansuri opidulo, quod versu dicere non est.
Signis perfacilè est, venit vilißima rerum
Hic aqua: sed panis longè pulcherrimus, vltro
Callidus vt soleat humeris portare viator,
Nam Canusi lapidosus, aquæ non ditior vrna.
Qui locus à forti Diomede est conditus olim
Flentibus hinc Varius discedit mæstus amicis.
Inde Rubos feßi peruenimus, vtpote longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbri.
Postera tempestas melior, via peior, adusque
Bari mœnia piscosi, dehinc Gnatia Lymphis
Iratis extructa dedit risusque, iocosque,
Dum flamma sine thura liquescere limine sacro
Persuadere cupit: credat Iudæus apella,
Non ego, nanq; deos didici securum agere æuum.
Nec, si quid miri faciat natura, deos id
Tristeis ex alto cœli demittere tecto.
Brundusium longæ finis chartæq; viæq;.

ἀπὸ τοῦ ἰῆν ἄτην βάλλειν ab eo quod damnum inferat.

Quod versu Oppidum Equotutium vocatur, quod hexametro versu non potest cõplecti.

Rubi oppidũ vnde Virgilius rubeam virgã deflexit.

Gadiorum superstitionẽ risimus quibus persuasum est in ara ligna sua sponte incendi.

SATYRA. VI.

Non

NOn q̃a, Mecœnas Lidorum q̃cquid Hetruscos
Incoluit fineis, nemo generosior est te,
Nec, quòd auus tibi mrternus fuit, atq; paternus
Olim qui magnis legionibus imperitarint,
Vt plerique solent, naso suspendis adunco
Ignotos, vt me libertino patre natum.
Cum referre negas, quali sit quisque parente
Natus, dum ingenuus: persuades hoc tibi verè.
Ante potestatem Tulli, atque ignobile regnum
Multos sæpe viros nullis maioribus ortos
Et vixisse probos, amplis & honoribus auctos.
Contrà Læuinum Valerî genus, vnde superbus
Tarquinius regno pulsus fuit, vnius aßis
Non vnquàm pretio pluris licuisse, notante
Iudice, quem nosti, populo, qui stultus honores
Sæpe dat indignis, & famæ seruit ineptus:
Qui stupet in titulis, & imaginibus. quid oportet
Nos facere à vulgo longè, lateq; remotos?
Namq; esto, populus Læuino mallet honorem
Quàm Decio mandare nouo: censorq; moueret
Appius, ingenuo si non essem patre natus:
Vel merito, quoniam in propria nõ pelle quiessem.
Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
Non minus ignotos generosis, quo tibi Tulli
Sumere depositum clauum, fieriq; tribunum?
Inuidia accreuit, priuato quæ minor esset.
Nam vt quisq; insanus nigris mediũ impedijt crus
Pellibus, & latum demisit pectore clauum:
Audit cõtinuò, quis homo hic est? quo patre natus

Veram nobilitatem non generis stemmatum antiquitate aut quauis alia re, sed sola virtute cõstare.

Si populus alioqui stolidus notauerit Leuinum virum nobilißimum ob perditos mores, quid facient ij, qui nihil populare sapiunt.
Pelle quiesc. tacitè alludit ad asinum Cumanum.

Quemadmodum qui formosus videri vult, omnium in se conuertit oculos: ita, qui magistratum ambit, cogit vt sciscitentur omnes de vita & genere suorum.

Vt si qui ægrotet, quo morbo Barrus, haberi
Et cupiat formosulus, eat quacunque puellis
Iniiciat curam quærendi singula, quali
Sit facie, sura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, ciueis, vrbem sibi curæ,
Imperium fore, & Italiam, & delubra deorum,
Quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus
Omneis mortales curare, & quærere cogit.
Tune Syri, Damæ, aut Dionysi filius audes
Deiicere è saxa ciueis? aut tradere Cadmo?
At Nouius collega gradu post me sedet vno.
Namq; est ille, pater quod erat meus, hoc tibi Paulus,
Et Messala videris. at hic si plaustra ducenta,
Concurrantq; foro tria funera, magna sonabit
Cornua quod, vincatq; tubas, saltem tenet hoc nos.

Non eadem ratione possit mihi aliquis inuidere tribunatum & amicitiã Mecœnatis, quæ non fortunæ fuit, sed virtutis cõmendatione Saturei cab.

Nunc ad me redeo libertino patre natum,
Quem rodunt omnes libertino patre natum,
Nunc quia Mecœnas tibi sim conuictor, at olim
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Dissimile hoc illi est, quia nõ vt forsan honorem
Iure mihi inuideat quiuis, ita te quoque amicum.
Præsertim cautum dignos assumere, praua
Ambitione procul, fœlicem dicere non hoc
Me possum casu. quod te sortitus amicum
Nulla etenim mihi te fors obtulit. optimus olim
Vergilius, post hunc Varius dixere, quid essem.
Vt veni coràm, singultim pauca locutus,
Infans namq; pudor prohibebat plura profari,
Non ego me claro natum patre, non ego circum

Me

Me Satureiano vectari rura caballo,
Sed, quod eram, narro, respondes (vt tuus est mos)
Pauca, abeo, & reuocas nono pòst mense, iubesque
Esse in amicorum numero, magnum hoc ego duco,
Quòd placui tibi, qui turpi secernis honestum,
Non patre præclaro, sed vita, & pectore puro.
Atqui si vitijs mediocribus, ac mea paucis
Mendosa est natura, alioqui recta, velut si
Egregio inspersos reprendas corpore næuos,
Si neque auaritiam, neq; sordeis, ac mala lustra
Obijciet verè quisquam mihi: pu: us, & insons,
(Vt me collaudem) si & viuo charus amicis,
Caussa fuit pater his, qui macro pauper agello
Noluit in Fauni ludum me mittere: magni,
Quò pueri magnis è centurionibus orti
Læuo suspensi loculos, tabulumque lacerto
Ibant octonis referentes Idibus æra.
Sed puerum est ausus Romam portare docendum
Arteis, quas doceat quiuis eques, atque senator
Semet prognatos. vestem, seruosque sequenteis
In magno vt populo si quis vidisset: auita
Ex re, præberi sumptus mihi crederet illos.
Ipse mihi custos incorruptissimus omneis
Circum doctores aderat. quid multa? pudicum,
(Qui primus virtutis honos) seruauit ab omni
Non solùm facto, verùm opprobrio quoq; turpi,
Nec timuit, sibi ne vitio quis verteret, olim
Si præco paruas, aut, vt fuit ipse, coactor
Mercedes sequerer, neq; ego esse quæstus. ob hoc, nūc

pro optimo equo posuit nā Satureiani sunt in Apulia fertilissimi agri.

Si qua est in me virtus, si quæ integritas id totum patri debetur, qui me sic à puero instituit.

Patris laus qui cum ob tenuitatem non posset alere mihi pædagogum ipse pædagogi munere fungebatur.

Laus illi debetur, & à me gratia maior.
Nil me pœniteat ſanum patris huius, eoq́ue
Non, vt magna dolo factum negat eſſe ſuo pars,
Quòd non ingenuos habeat, claroſq́ue parentes,
Sic me defendam. Longè mea diſcrepat iſtis
Et vox, & ratio. nam ſi natura iuberet
A certis annis æuum remeare peractum,
Atq; alios legere ad faſtum quoſcunq; parenteis,
Optaret ſibi quiſque: meis contentus, onuſtos
Faſcibus, & ſellis, nolim mihi ſumere, demens
Iudicio vulgi, ſanus fortaſſe tuo: quòd
Nollē onus haud vnquam ſolitus portare moleſtū.
Nam mihi continuo maior quærenda foret res:
Atque ſalutandi plures, ducendus & vnus,
Et comes alter, vti ne ſolus, ruſue, peregréue
Exirem: plures calones, atque caballi
Paſcendi, ducenda petorita: nunc mihi curto
Ire licet mulo, vel ſi libet, vſque Tarentum:
Mātica cui lūbos onere vlceret, atq; eques armos.
Obijciet nemo ſordeis mihi, quas tibi, Tulli,
Cum Tyburte via prætorem quinque ſequuntur
Te pueri laſanum portantes, œnophorumque.
Hoc ego commodius, quàm tu præclare Senator,
Milibus atque alijs viuo, quacunque libido eſt
Incedo ſolus, percontor quanti olus, ac far,
Fallacem circum, veſpertinumq́ue pererro
Sæpe forum, aſsiſto diuinis, inde domum me
Ad porri, & ciceris refero, laganiq́ue catinum.
Cœna miniſtratur pueris tribus, & lapis albus
Pocula

Quemadmodū qui ſordent Nolo me defendere, vt quidam, quibus obſcuritas, ꝙ vitio ſuo aut culpa factum ſit vt à talibus naſcerentur.

Cauſa cur priuatus eſſe voluit.

Potior mea conditio quā Tulli, qui ſenatoriam dignitatem affectarat, qua poſtea amotus eſt per Cæſarē

Pocula cum cyatho duo sustinet, astat echinus
Vilis, cum patera guttus campana supellex.
Deinde eo dormitum, nõ sollicitus mihi quod cras
Surgendum sit mane, obeundus Marsia, qui se
Vultum ferre negat Nouiorum posse minoris.
Ad quartam iacio. post hanc vagor, aut ego lecto,
Aut scripto, quod me tacitum iuuet vngor oliuo,
Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
At vbi me fessum sol acrior ire lauatum
Admonuit, fugio rabiosi tempora signi.
Pransus non auidè, quantum interpellet inani
Ventre diem durare, domesticus otior. hæc est
Vita solitorum misera ambitione grauiq́ue.
His me consolor victurum suauius, ac si
Quæstor auus, pater atq; meus, patruusq́; fuissent.

Iocatur in iuniorem Nouium qui ita impudenter fœnerabatur, vtrum statua Marsiæ, quæ manu erat erecta non posse ferre videretur.

SATYRA VII.

PRoscripti regis Rupili pus, atque venenum
Hybrida quo pacto sit Persius vltus, opinor
Omnibus & lippis notum, & tonsoribus esse.
Persius hic permagna negotia diues habebat
Clazomenis, Etiam liteis cum rege molestas:
Durus homo, atq; odio qui posset vincere regem,
Confidens, tumidusq́ue: adeo sermonis amari,
Sisennas, Barros, vt equis præcurreret albis.
Ad regem redeo. postquam nihil inter vtrunque
Conuenit, hoc etenim sunt omnes iure molesti,
Quo fortes, quibus aduersum bellum incidit inter
Hectora Priamiden, animosum atq; inter Achillē
Ira fuit capitalis, vt vltima diuideret mors,

Describit rixã Rupilij prænestini, cum græculo quodam Persio. Nam cum rex ille proscriptus esset ab Augusto venit ad Brutum, vbi Horatium contempsit propter ignobilitatem, quam ob rem ab eo hac satyra perstringitur.

Non aliam ob causam, nisi quod virtus in vtroq;
Summa fuit. duo si discordia nexat inerteis,
Aut si disparibus bellum incidat, vt Diomedi
Cum Lycio Glauco, discedat pigrior, vltro
Muneribus missis. Bruto prætore tenente
Ditem Asiam, Rupili, & Persi par pugnat, vti nõ
Compositus melius cum Bitho Bacchius, in ius
Acres procurrunt, magnum spectaculum vterque.
Persius exponit Causam, ridetur ab omni
Conuentu. Laudat Brutum, laudatq; cohortem,
Solem Asiæ Brutum appellat, stellasq; salubreis
Appellat comites, excepto rege: Canem illum
Inuisum agricolis sydus venisse, ruebat,
Flumen vt Hybernum, fertur quò rara securis.
Tum prænestinus salso, multumq; fluenti
Expressa arbusto regerit conuitia, durus
Vindemiator, & inuictus, cui sæpe viator
Cessisset, magna compellans voce cucullum.
At Græcus, postquam est Italo perfusus aceto
Persius, exclamat. per magnos, Brute, deos te
Oro, qui reges consueris tollere, cur non
Hũc regẽ iugulas? operũ hoc (mihi crede) tuorũ est.

Inter summos contenditur non ignauos aut impares vt Iliados texto Glaucus & Diomedes discedunt amici ob alterius ignauiam.

SATYRA VIII.

OLim truncus eram ficulnus, inutile lignum,
Cũ faber incertus scamnũ, faceretne Priapũ,
Maluit esse deum. deus inde ego furum, auiumq;
Maxima formido. nam fures dextra coercet,
Obscœnoque rubor porrectus ab inguine palus.
At importunas volucres in vertice arundo

In Gratidiam veneficam Neapolitanã quam Canidiã vocat non vno loco, inuehitur hac satyra, in

Terret fixa, vetatq́; nouis considere in hortis.
Hunc prius angustis eiecta cadauera cellis
Conseruus vili portanda locabat in arca.
Hoc miseræ plebi stabat commune sepulchrum,
Pantalabo scurræ, Nomentanoq́; nepoti,
Mille pedes in fronte. trecentos cippus in agrum
Hic dabat, hæredes monumentum ne sequerentur.
Nunc licet Æsquilijs habitare salubribus, atque
Aggere in aprico spatiari. quomodo tristes
Albis informem spectabant oßibus agrum.
Cum mihi non tantum furesq́; feræq́; suëtæ
Hunc vexare locum, curæ sunt, atque labori:
Quantum carminibus, quæ versant, atq; venenis
Humanos animos has nullo perdere possum,
Nec prohibere modo, simulac vaga luna decorum
Protulit os, quin ossa legant, herbasq́; nocenteis.
Vidi egomet nigra succinctam vadere palla
Canidiam pedibus nudis, passoque capillo
Cum Sagana moiore vlulantem, pallor vtrasque
Fecerat horrendas aspectu, scalpere terram
Vnguibus, & pullam diuellere mordicus agnam
Cœperunt, cruor in fossam confusus, vt inde
Maneis elicerent animas, responsa daturas.
Lanea & effigies erat, altera cerea, maior
Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem.
Cærea suppliciter stabat, seruilibus vtque
Iam peritura modis. Hecaten vocat altera, sæuam
Altera Tisiphonem. serpentes, atque videres
Infernas errare canes, lunamq́; rubentem

qua Priapum inducit ab illa vexatum & aliarum veneficijs.

Æsquilijs vbi erant horti Mecœnatis, antè fuerat sepulchrum publicum.

Necromantiæ descriptio.

Ne

Ne foret his testis, post magna latêre sepulchra.
Mentior at si quid, merdis caput inquiner albis
Coruorum, atque in me veniat mictum, atq; cacatũ
Pedatius eques Romanus notæ impudentię
Iulius, & fragilis Pædatia, furq́ue Voranus.
Singula quid memorē? quo pacto alterna loquētes
Vmbræ cum Sagana resonarent triste & acutum?
Vtq́ue lupi barbam variæ cum dente colubræ
Abdiderant furtim terris. & imagine cerea
Largior arserit ignis? & vt non testis inultus
Horruerim voces furiarum, & facta duarum?
Magarum vanitas quæ ventris crepitum terreantur.
Nam displosa sonat quantum vesica, pepedi
Diffisa nate ficus, at illæ currere in vrbem.
Canidiæ denteis, altum Saganæ caliendrum
Excîdere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno risuq́ue, iocoq́ue videres.

SATYRA IX.

Importunum garrulitate & ineptijs carpit suppresso nomine.

IBam fortè via sacra (sicut meus est mos)
Nescio quid meditans nugarum, totus in illis:
Occurrit quidam notus mihi nomine tantum,
Arreptaq́ue manu, quid agis dulcissime rerum?
Suauiter, vt nunc est, inquā, et cupio oīa, quæ vis:
Cum assectaretur: nunquid vis? occupo. at ille
Noris nos, inquit, docti sumus: hic ego pluris
Hoc inquam mihi eris, misere discedere quærens,
Ire modo ocyus, interdum consistere, in aurem
Dicere nescio quid puero: cum sudor ad imos
Manaret talos. ô te Bollane cerebri
Bollanum fœlicem dicit qui liberè in faciē
Fœlicem, aiebam tacitus, cum quidlibet ille
Garriret, vicos, vrbem laudaret, vt illi

Nil

Nil respondebam, misere cupis, inquit, abire
Iam dudum video, sed nihil agis, vsque tenebo,
Persequar. hinc, quò nūc iter est tibi? nil opus est te
Circumagi, quendam volo visere, non tibi notum:
Trās Tyberim lōgè cubat is propè Cæsaris hortos.
Nil habeo quod agam, et nō sum piger, vsq; sequar te.
Demitto auriculas, vt iniquæ mentis asellus,
Cum grauius dorso subijt onus, incipit ille.
Si benè me noui, non Viscum pluris amicum,
Non Varum facies, nam quis me scribere plureis,
Aut citius poßit versus? quis membra mouere
Mollius? inuideat quod & Hermogenes, ego cāto.
Interpellandi locus hic erat. est tibi mater?
Cognati, queis te saluo est opus? haud mihi quisq;:
Omnes composui fœlices, nunc ego resto.
Confice, namque instat fatum mihi triste, Sabella
Quod puero cecinit, diuina mota anus vrna.
Hunc neq; dira venena, nec hosticus auferet ensis,
Nec laterum dolor, aut tußis, nec tarda podagra.
Garrulus hunc quando consumet cunq;: loquaceis
Si sapiat vitet, simul ac adoleuerit ætas.
Ventum erat ad Vestæ, quarta iam parte diei
Præterita, & casu tunc respondere vadato
Debebat, quod ni fecisset, perdere litem.
Si me amas, inquit, paulum huc ades: interéam, si
Aut valeo stare, aut noui ciuilia iura.
Et propero quò scis. dubius sum quid faciā, inquit:
Te ne relinquam, an rem. me sodes, non faciam, ille
Et præcedere cœpit, ego, vt contendere durum est,
Cum

quemuis obiurgaret, qui illi esset molestus.

Viscus, vel vt alij legunt Tuscus, & Varus Horatij amici.

Planè, inquit fatum meum est, vt à te conficiar, nam nutrix mea id erat de me vaticinata, cum hoc carmen caneret: Hunc neque &c.

Me sodos verba Horatij, qui dramatico charactere sermonem variauit.

Cum victore sequor. Mecœnas quomodo tecum?
Hinc repetit, paucorū hominū, et mētis bene sanæ:
Nemo dexterius fortuna est vsus. haberes
Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas:
Hunc hominem si velles tradere, dispeream ni
Summosses omneis: non isto viuimus illic,
Quo tu rere, modo. domus hac nec purior vlla est.
Nec magis his aliena malis. nil mî officit vnquā,
Ditior hic, aut est quia doctior: est locus vni-
Cuiq; suus. magnum narras, vix credibile. at qui
Sic habet. accendis, quare cupiam magis illi
Proximus esse. velis tātummodo, quæ tua virtus,
Expugnabis. & est qui vinci possit, eoq;
Difficileis aditus primos habet. haud mihi deero,
Muneribus seruos corrumpam: non, hodie si
Exclusus fuero, desistam, tempora quæram,
Occurram in triuijs, deducam. Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus. hæc dum agit, ecce
Fuscus Aristius occurrit mihi charus, & illum
Qui pulchrè nosset. consistimus, vnde venis? &
Quò tendis? rogat, & respondet. vellere cœpi,
Et prensare manu lentissima brachia, nutans,
Distorquens oculos, vt me eriperet: malè salsus
Ridens dissimulare, meum iecur vrere bilis.
Certe nescio quid secreto velle loqui te
Aiebas mecum. memini bene, sed meliori
Tempore dicam, hodie tricesima sabbata. vin' tu
Curtis Iudæis oppedere? nulla mihi, inquam,
Relligio est. at mi, sum paulo infirmior, vnus
Multorum,

Fuscus Aristius gramaticus nobilis Horatij amicus.

Tricesi, sabb. neomeniæ quę tricesimo quoque die recurrunt à Iudæis religiosissimè obseruatæ.

Multorum, ignosces, aliâs loquar. hunccine solem
Tam nigrum surrexe mihi? fugit improbus: ac me
Sub cultro linquit. casu venit obuius illi
Aduersarius: & quo tu turpissime? magna
Exclamat voce, & licet antestari? ego verò
Oppono auriculam. rapit in ius. clamor vtrinque
Vndique concursus, sic me seruauit Apollo.

SATYRA X.

NEmpe incōposito dixi pede currere versus
Lucili. quis tam Lucili fautor ineptè est,
Vt non hoc fateatur? at idem, quòd sale multo
Vrbem defricuit, charta laudatur eadem.
Nec tamē hoc tribuens, dederim quoq; cætera. nā sic
Et Laberî mimos, vt pulchra poëmata, mirer.
Ergo non satis est risu diducere rictum
Auditoris, et est quædam tamen hic quoq; virtus,
Et breuitate opus, vt currat sententia, neu se
Impediat verbis lassas onerantibus aureis.
Et sermone opus est modò tristi, sæpe iocoso,
Defendente vicem modò rhetoris, atque poëtæ,
Interdum vrbani parcentis viribus, atque
Extenuantis eas consultò. ridiculum acri
Fortius, & melius magnas plerunque secat res.
Illi, scripta quibus Comœdia prisca viris est,
Hoc stabant, hoc sunt imitandi, quos neq; pulcher,
Hermogenes vnquam legit, neque Simius iste
Nil præter Caluum & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quòd verbis Græca Latinis
Miscuit, ô seri studiorum, quid ne putetis
Difficile,

In satyra. 4. cuius initium est Eupolis atque Cratinus scripserat Lucilium fluere lutulentum ob quam rem male audiebat, quare hic se purgat, id vitij nō Lucilio, sed seculo attribuens.

Simius Demetrius quidam Lucilij admirator, ob cor-

Difficile, & mirum, Rhodio quod Pitholionti
Contigit: at sermo lingua concinnus vtraque
Suauior, vt Chio nota si commista Falerni est.
Cum versus facias, teipsum percontor, an & cum
Dura tibi peragenda rei sit causa Petilli,
Scilicet oblitus patriæq; patrisq; Latinè,
Cum Pedius causas exaudet Publicola, atque
Coruinus, patrijs intermiscere petita
Verba foris malis, Cannsini more bilinguis?
At ego, cum Græcos facerem natus mare citra
Versiculos, vetuit me tali voce Quirinus
Post mediam noctem visus, cum somnia vera,
In syluam non ligna feras: insanius at, si
Magnas Græcorum malis implere cateruas.
Turgidus Alpinus, iugulat dum Memnona, dumq;
Defingit Rheni luteum caput, hæc ego ludo,
Quæ nec in æde sonent certantia, iudice Tarpa,
Nec redeant iterum atq; iterum spectãda theatris.
Arguta meretrice potes, Dauoq; Chremeta
Eludente senem, comis garrire libellos
Vnus viuorum Fundani. Pollio regum
Facta canit, pede ter percusso forte. epos acer
Vt nemo, Varius ducit. molle atque facetum
Virgilio annuerant gaudentes rure Camœnæ.
Hoc erat experto frustra Varrone Atacino,
Atq; quibusdã alijs, melius quod scribere possem.
Inuentore minor. Neque ego illi detrahere ausim
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere hunc lutulentum, sæpe ferentem

Plura

poris deformitatem sic dict' Pedius Publicola, & Messala Coruinus oratores μισέλληνες adeò vt noua vocabula latina fingerent. Quirinus qui & Romulus latinæ linguæ & gentis author.

Cornelius Alpinus Memnonis fabulam putidè scribebat, vnde iugulare dicitur. Fundani comœdiam, Pollionis tragœdiam, & Varicus, & Virgilius Bucolico. probat.

Plura quidem tollenda relinquendis. age. quæso,
Tu nihil in magno doctus reprehendis Homero?
Nil comis Tragici mutat Lucilius Acci?
Non ridet versus Enni, grauitate minores,
Cum de se loquitur, non vt maiore reprehensis?
Quid vetat, & nosmet Lucili scripta legenteis,
Quærere, num illius, num rerum dura negarit
Versiculos natura magis factos, & eunteis,
Mollius? at si quis pedibus quid claudere senis
Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
Ante cibum versus, totidem cœnatus: Hetrusci
Quale fuit Caßi rapido feruentius amni
Ingenium: capsis quem fama est esse librisque
Ambustum proprijs, fuerit Lucilius, inquam,
Comis & vrbanus, fuerit limatior idem
Quàm rudis, & Græcis intacti carminis author,
Quámque Poetarum seniorum turba. sed ille
Si foret hoc nostrum fato dilatus in æuum,
Detereret sibi multa: recideret omne, quod vltra
Perfectum traherer etur, & in versu faciendo
Sæpe caput scaberet, viuos & roderet vngueis.
Sæpe stilum vertas, iterum, quæ digna legi sint,
Scripturus: neque te vt miretur turba, labores,
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Nō ego, nā satis est equitem mihi plaudere, vt audax
Contemptis alijs, explosa Arbuscula dixit.
Men' moueat cimex Pantilius? aut crucier, quòd
Vellicet absentem Demetrius? aut quòd ineptus

Si Lucilio licuit emendare versus Accij, & Ennij, cur mihi idem non licebit in illius versibus q̄ minimè grauer.

Caßius Parmensis tragœdię scriptor ingeniosus sed ineptus.

Diligenter castigāda quæ scripseris.

Arbuscula mima formosissima, quæ vulgi contemnebat iudicium.

Fannius Hermogenis lædat conuiua Tigelli?
Plotius, & Varius, Mecœnas, Virgiliúsque,
Valgius, & probet hæc Octauius optimus, atque
Fuscus, & hæc vtinam Viscorum laudet vterq;
Ambitione relegata te dicere possum
Pollio, te Messala tuo cum fratre, simulque
Vos Bibuli, & Serui, simul his te candide Furni:
Complures alios, doctos ego quos & amicos
Prudens prætereo, quibus hæc, sint qualiacunque,
Arridere velim: doliturus si placeant spe
Deterius nostra. Demetri, téque Tigelli
Discipulorum inter iubeo plorare cathedras.
I puer, atque meo citus hæc subscribe libello.

Visc. lau. fratres fuerunt. Virbij visci qui citra equestrē ordinem manere contentus filios senatores fecerat.

Q. HORATII

Flacci Sermonum liber secundus.

SATIRA PRIMA.

Trebatio iuriscōsulto & poëtæ scribens refutat eos qui se nimium mordacem calumniabantur.

SVnt, qbus in satyra videar nimis acer, & vltra
Legē tendere opus: sine neruis altera, quicquid
Composui, pars esse putat: similésque meorum
Mille die versus deduci posse, Trebati.
Quid faciam, præscribe. quiescas. ne faciā, inquis,
Omnino versus? aio, peream malè, si non
Optimum erat: verum nequeo dormire, ter vncti
Transnanto Tyberim, somno quibus est opus alto,
Irriguúmque mero sub noctem corpus habento.
Aut si tantus amor scribendi te rapit, aude
Cæsaris inuicti res dicere, multa laborum
Præmia laturus. cupidum, pater optime, vires
Deficiunt,

Poteras scribere Cæsaris pri-

Deficiunt. neque enim quiuis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereunteis cuspide Gallos,
Aut labentis equo describet vulnera Parthi.
Attamen & iustum poteras, & scribere fortem
Scipiadam, vt sapiens Lucilius. haud mihi deero,
Cum res ipsa feret: nisi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem.
Cui, malè si palpere, recalcitrat vndique tutus.
Quante rectius hoc, quàm tristi lædere versu
Pantolabum scurram, Nomentanúmque nepotem:
Cum sibi quisq; timet, quanquã est intactus, et odit,
Quid faciam? saltat Milonius, at semel icto
Accessit feruor capiti, numerúsque lucernis.
Castor gaudet equis, ouo prognatus eodem
Pugnis, quot capitum viuunt, totidem studiorum
Millia. me pedibus delectat claudere verba
Lucili ritu, nostrum melioris vtroque.
Ille velut fidis arcana sodalibus olim
Credebat libris: néque, si malè gesserat vnquàm
Decurrens aliò, neque si bené. quo fit, vt omnis
Votiua pateat veluti descripta tabella (ceps
Vita senis. sequor hunc Lucinus an Appulus, an-
Nam Venusinus arat finem, sed vtrunq; colonus,
Missus ad hoc. pulsis (vetus est vt fama) Sabellis.
Quò ne per vacuum Romano incurreret hostis,
Siue quòd Appula gens, seu quòd Lucania bellum
Incuteret violenta. sed hic stilus haud petit vltro
Quenquàm animantẽ, & me veluti custodiet ensis
Vagina tectus, quem cur distringere coner

uatas res, sicut Lucili⁹ qui Scipionis priuatam descripsit.

Terentiana sententia, quot homines tot sententiæ.

Alias cesserat vnquàm.

Cuius fuerit Horatius.

Satyrā mea vt gladius vagina tectus neminē lædet, nisi qui lacesset prior.

Thurius iudex corrupte præturam gesśit, cum à Cicerone accusaretur Verres.

Scæua alioqui imbecillis veneficijs se vlciscebatur, quibus & matrem suā extinxit.

O puer, verba Trebatij ad Horatium,

Lucilij libertas mira.

Tutus ab infestis latronibus? ô pater & rex
Iuppiter, vt pereat positus rubigine telum
Nec quisquàm noceat cupido mihi pacis, at ille
Qui me commorit (melius non tangere clamo)
Flebit, & insignis tota cantabitur vrbe.
Ceruius iratus leges minitatur, & vrnam
Canidia Albutî, quibus est inimica, venenum.
Grande malum Thurius, si quis se iudice certet,
Vt, quo quisque valet suspectos terreat, vtque
Imperet hoc natura potens, sic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit, vnde, nisi intus
Monstratum? Scæuæ viuacem crede nepoti
Matrem, nil faciet sceleris pia dextera. mirum:
Vt neq; calce lupus quenquàm, neq; dēte petit bos.
Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
Ne longum faciam, seu me tranquilla senectus
Expectat, seu mors atris circummolat alis:
Diues, inops Romæ, seu fors ita iusserit, exul,
Quisquis erit vitæ, scribam, color. ô puer, vt sis
Vitalis metuo, & maiorum ne quis amicus
Frigore te feriat. quid? cum est Lucilius ausus
Primus, in hūc operis componere carmina morem.
Detrahere & pellem, nitidus qua quisque per ora
Cederet, introrsum turpis? num Lælius, aut qui
Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen
Ingenio offensi? aut læso doluere Metello?
Famosisq; Lupo cooperto versibus? at qui
Primores populi arripuit, populúmque tributim,
Scilicet vni æquus virtuti, atque eius amicis.

Quin, vbi se à vulgo, et scena, in secreta remorāt
Virtus Scipiadæ, & mitis sapientia Læli,
Nugari cum illo, & discincti ludere, donec
Decoqueretur holus, soliti. quicquid sū ego, quā-
Infra Lucili censum, ingeniumq;, tamen me (uis
Cum magnis vixisse inuita fatebitur vsque
Inuidia: & fragili quærens illidere dentem,
Offendet solido. nisi quid tu docte Trebati
Dissentis: equidem nihil huic diffindere possum.
Sed tamen vt monitus caueas, ne forte negotî
Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum.
Si mala condiderit in quem quis carmina, ius est,
Iudiciúmque, esto, si quis mala: sed bona si quis
Iudice condiderit, laudatur Cæsare, si quis
Opprobrijs dignum latrauerit, integer ipse:
Soluentur risu tabulæ, tu missus abibis.

Lucij censum, qui diues, & magno loco natus fuit vtpote Pōponij auus Legis formula. Si quid famosa carmina in quempiā scripserit, in cū ius iudiciumque esto.

SATYRA II.

QVæ virtus, & quanta boni sit, viuere paruo,
Nec meus hic sermo est, sed quē pcepit Ofellus
Rusticus, abnormis, sapiens, crassáque Minerua,
Discite non inter lanceis, mensásque nitenteis,
Cum stupet insanis acies fulgoribus, & cum
Accliuis falsis animus, meliora recusat:
Verùm hic impransi mecum disquirite. cur hoc?
Dicam si potero. malè verum examinat omnis
Corruptus iudex. leporem sectatus, equóue
Lassus ab indomito, vel si Romana fatigat
Militia assuetum græcari, seu pila velox,
Molliter austerum studio fallente laborem,

Frugalitatem commendat ex Stoicorum sen tentia. Nam Ofellus poeta primus Stoicā disciplinā latinitati donauit. Si labore & exercitio quępiā exhaustus es, facile quemuis cibum boni consules.

Seu te discus agit, pete cedentem aëra disco.
Cum labor extuderit fastidia, siccus, inanis,
Sperne cibũ vilem, nisi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta. foris est promus, & atrum
Defendens pisces hyemat mare. cum sale panis
Latrantem stomachũ bene leniet. vnde putas? aut
Qui partum? non in caro nidore voluptas
Summa, sed in te ipso est. tu pulmentaria quære
Sudando. pinguem vitijs, albumque. nec Ostrea,
Nec Scarus, aut poterit peregrina iuuare logois.
Vix tamen eripiam, posito pauone, velis quin
Hoc potius quàm gallina tergére palatum,
Corruptus vanis rerum, quia væneat auro
Rara auis, & picta pandat spectacula cauda:
Tanquã ad rem attineat quicquã. nũ vesceris ista
Quam laudas, pluma? coctóue nũ adest honor idẽ?
Carne tamen quamuis distat nihil: hac magis illa
Imparibus formis deceptum te patet, esto.
Vnde datum sentis, lupus hic Tyberius, an alto
Captus hiet, ponteis inter iactatus, an amnis
Hostia sub Tusci? laudas insane trilibrem
Mullũ, in singula quẽ minuas pulmẽta necesse est.
Ducit te species video, quò pertinet ergo
Proceros odisse lupos? quia scilicet illis
Maiorem natura modum dedit, his breue pondus.
Ieiunus stomachus raro vulgaria temnit.
Porrectum magno magnum spectare catino
Vellem, ait Harpyis gula digna rapacibus: at vos
Presentes Austri coquite horum obsonia, quamuis
Putet

Stomachi fastidiũ nullo condimẽto efficacius irritabit quam fame.

Lupus, si Lucilio credimus, quem catilionem vocat optimus habebatur, qui inter duos ponteis caperetur.

Austri coq. hoc est, putrefacite eorum cibos.

Putet aper, rhombusq́; recens, mala copia quando
Ægrum sollicitat stomachū, cum crapula plenus,
Atq; acidas mauult inulas. nec dum omnis abacta
Pauperies epulis regum, nam vilibus ouis,
Negrisque est oleis hodie locus. Haud ita pridem
Galloni præconis erat acipensere mensa
Infamis, quid, tum rhombos minus æquora alebāt?
Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido,
Donec vos author docuit prætorius, ergo
Si quis nunc mergos suaueis edixerit assos,
Parebit praui docilis Romana iuuentus.
Sordidus à tenui victu distabit, Ofello
Iudice. nam frustra vitium vitaueris illud,
Si te aliò prauum detorseris. Auidienus,
Cui Canis ex vero ductum cognomen adhæret
Quinquenneis oleas est, & syluestria corna:
Ac nisi mutatum parcit diffundere vinum, &
Cuius odorem olei nequeas perferre, licebit
Ille repotia, nataleis, aliosue dierum
Festos albatus celebret, cornu ipse bilibri
Caulibus instillat, veteris non parcus aceti,
Quali igitur victu sapiens vtetur? & horum
Vtrū imitabitur? hic vrget lupus, hàc canis angit.
Mundus erit, qui non offendat sordibus, atque
In neutram partem cultus miser, hic neque seruis
Albuti senis exemplo, dum munia* didit
Sæuus erit, nec sic vt simplex Næuius, vnctam
Conuiuis præbebit aquā, vitiū hoc quoq; magnū.
Accipe nunc victus tenuis quæ quantaq́; secum

Gallo primus incipientem conuiuijs apposuit, & Asellinus præter ciconias,

Auidienus qui Canis ob sordes dictus est contrario cum superioribus vitio laborabat in alteram partem nimius.

Moderato victu sapienti vtendum.

*didit pro diuidit.

Quæ cōmoda ex sobrietate, & contrà quę incōmoda ex crapula capiūtur.

Afferat, in primis valeas benè, nam variæ res
Vt noceant homini, credas, memor illius escæ
Quæ simplex olim tibi sederit, at simul aſsis
Miscueris elixa, simul conchylia turdis,
Dulcia se in bilem vertent, stomachoq́; tumultum
Lenta feret pituita: vides, vt pallidus omnis
Cœna desurgat dubia? quin corpus onustum
Hesternis vitijs animum quoque prægrauat vnà,
Atque affigit humo diuinæ particulam auræ.
Alter, vbi dicto citius, curata sapori
Mēbra dedit, vegetus præscripta ad munia surgit.
Hic tamen ad melius poteris trāscurrere quondā:
Siue diem festum rediens adduxerit annus
Seu recreare volet tenuatum corpus: vbique
Accedent animi, & tractari mollius ætas
Imbecilla volet. Tibi quidnam accedet ad istam
Quam puer & validus præsumis, mollitiem? seu
Dura valetudo incesserit, seu tarda senectus?

Ex temperanti vita valetudo & senectus vegeta.

Rancidū aprum antiqui laudabant, nō, quia nasus
Illis nullus erat, sed credo, hac mente, quòd hospes
Tardius adueniens, vitiatum commodius, quàm
Integrum edax dn̄s consumeret. hos vtinam inter
Heroas natum tellus me prima tulisset.
Das aliquid famæ, quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam? grandes rhombi, patinæque
Grande ferunt vna cum damno dedecus. adde
Iratum patruum, vicinos, te tibi iniquum:
Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti.
Æs, laquei pretium, iure inquit, Thrasius istis

Prodigorum exitus infœlix.

Iurgatur

Iurgatur verbis, ego victigalia magna
Diuitiásque habeo tribus amplas regibus. ergo
Quod superat, non est melius quo insumere possis?
Cur egit indignus quisquam te diuite? quare
Templa ruunt antiqua deum? cur improbe charæ
Non aliquid patriæ tanto emetiri acervo?
Vni nimirum tibi rectè semper erunt res?
O magnus posthac inimicis risus: vter nam
Ad casus dubios fidet sibi certius? hic, qui
Pluribus assuerit mentem, corpúsque superbum?
An, qui contentus paruo, metuénsque futuri,
In pace vt sapiens, aptarit idonea bello?
Quò magis his credas, puer hũc ego paruus Ofellũ
Integris opibus noui non latius vsum,
Quàm nunc accisis. videas metato in agello
Cum pecore, & gnatis fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temerè edi in luce profesta
Quidquàm, præter holus fumosæ cum pede pernæ?
Ac mihi cum longum post tempus venerat hospes,
Siue operum vacuo gratus conuiua per imbrem
Vicinus: benè erat, non piscibus vrbe petitis,
Sed pullo, atque hædo: nam pensilis vua secundas,
Et nux ornabat mensas cum duplice ficu.
Post hoc ludus erat, cupa potare magistra,
Ac venerata ceres, vt culmo surgeret alto,
Explicuit vino contractæ seria frontis.
Sæuiat, atque nouos moueat fortuna tumultus,
Quantũ hinc imminuet? quãto aut ego parcius, aut
O pueri nituistis? vt huc nouus incola venit? (vos

Diuitijs, si superfiunt, comparandi amici, contra fortunę aduersitates.

Ofellus cum Bruti parteis esset secutus ab Augusto substantia sua priuatus est, ille egrè non tulit qui antè parcè & moderate viuere solitus erat.

Infract⁹ Ofelli animus contra fortunę aduersæ impetus.

Nam propriæ telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quemquam statuit. nos expulit ille,
Illum aut nequities, aut vafri inscitia iuris,
Postremùm expellet certé viuacior hæres.
Nunc ager Vmbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erat nulli proprius, sed cedet in vsum
Nunc mihi, nunc alij. Quocirca viuite fortes,
Fortiaq́ue aduersis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

Dimasippum Stoicũ inducit secum expostulãtem quod otiosus nihil scriberet, neq; cõmentaretu.

SIc raró scribis, vt toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorum quæq; retexens
Iratus tibi, quòd vini somniq́ue benignus,
Nil dignum sermone canas, quid fiet? an ipsis
Saturnalibus huc fugisti, sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis, incipe, nil est.
Culpantur frustra calami. immeritusq́ue laborat
Iratis natus paries dijs, atque poëtis.
Atqui vultus erat multa & præclara minantis:
Si vacuum tepido cœpisset villula tecto.
Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum comites educere tantos?
Inuidiam placare paras virtute relicta?

Inui. Ideo non scribis vt inuidiæ cedas?

Contemnere miser. vitanda est improba Siren
Desidia, aut quicquid vita meliore parasti,
Ponendum æquo animo. dij te Damasippe, deæq́ue

Tons. locatur in barbam Damasippi quæ sola illum philosophum faciebat.

Verum ob consilium donent tonsore. sed vnde
Tam bene me nosti? postquam omnis res mea Ianũ
Ad medium fracta est, aliena negotia curo
Excussus proprijs. olim nam quærere amabam

Quo

Quo vafer ille pedes lauisset Sisyphus ære,
Quid sculptum infabrè, quid fusum durius esset.
Callidus huic signo ponebam millia centum
Hortos, egregiásque domos, mercarier vnus
Cum lucro noram. vnde frequentia Mercuriale
Imposuere mihi cognomen compita. Noui,
Et morbi miror purgatum te illius. atqui
Emouit veterem mirè nouus, vt solet, in cor
Traiecto lateris miseri, capitísque dolore,
Vt lethargicus hic cum fit pugil, et medicũ vrget.
Dũ ne quid simile huic, esto vt libet. ô bone ne te
Frustrere, insanis & tu, stultíque propè omnes,
Si quid Stertinius veri crepat, vnde ego mira
Descripsi docilis præcepta hæc, tempore, quo me
Solatus iußit sapientem pascere barbam,
Atque à Fabricio non tristem ponte reuerti.

Stertinius Stoicus qui illum, cum ob rem infœliciter gestam se vel leto ponti Fabricio præcipitaret, à proposito auerteret.

Nam malè re gesta, cum vellem mittere operto
Me capite in flumen, dexter stetit, & caue faxis
Te quicquã indignũ. pudor, ĩquit, te malus vrget,
Insanos qui inter vereare insanus haberi.
Primũ nã inquiram, quid sit furere. hoc si erit in te
Solo, nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
Quem mala stultitia, & quemcunque inscitia veri
Cæcum agit, insanum Chrysippi porticus, & grex
Autumat. hæc populos, hæc magnos formula reges
Excepto sapiente, tenet. Nunc accipe quare
Desipiant omnes, æquè ac tu, qui tibi nomen
Insano posuêre, velut syluis, vbi paßim
Palenteis erro, certo de tramite pellet,

Omnes stultos insanire.

Stoicorum paradoxũ, solum sapientem sapere.

Ille

Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit. vnus vtriq;
Error, sed varijs illudit partibus. hoc te
Crede modo insanum, nihilo vt sapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. est genus vnum
Stultitiæ nihilum metuenda timentis: vt igneis,
Vt rupeis, fluuiósque in campo obstare queratur.
Alterũ et huic varium, et nihilo sapientius, igneis
Per medios, fluuiósque ruentis. clamet amica,
Mater, honesta soror, cum cognitis, pater, vxor,
Hic fossa est ingens, hic rupes maxima, serua:
Non magis audierit, quàm Fusius ebrius olim,
Cum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis,
Mater te appello, clamantibus. huic ego vulgum
Errori similem cunctum insanire docebo.
Insanit veteres statuas Damasippus emendo.
Integer est mentis Damasippi creditor? esto.
Accipe quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam:
Túne insanus eris, si acceperis? an magis excors
Reiecta præda, quam præsens Mercurius fert?
Scribe decem a Nerio, non est satis? adde Cicutæ,
Nodosi tabulas centum, mille adde catenas,
Effugit tamen hæc sceleratus vincula Proteus.
Cum rapies in iura malis ridentem alienis,
Fiet aper, modo auis, modo saxũ, et cũ volet, arbor
Si malè rem genere insani est, contrà, benè, sani:
Putidius multò cerebrum est (mihi crede) Perilli
Dictantis, quod tu nunquam rescribere possis.
Audire, atq; togam iubeo componere, quisquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore,

Quisquis

Caudã trahat, hoc est, bellua, aut morbi cuius fiat.

Fusius tragædiographus cum in scæna dordormientem Ilionam ageret fortè ebrius verè obdormiuit.

Proteum versipellem debitorem vocat.

Oẽs teneri aliquo insaniæ genere, sed ma-

Quisquis luxuria, tristiue superstitione,
Aut alio mentis morbo calet, huc propius me,
Dum doceo insanire omneis, vos ordine adite.
Danda est hellebori multo pars maxima auaris.
Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
Hæredes Staberî summam incidère sepulchro
Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atq; epulum, arbitrio Arrî
Frumenti quantum metit Africa. siue ego prauè,
Seu rectè hoc volui, ne sis patruus mihi. credo
Hoc Staberi prudētem animum vidisse, quid ergo
Sensit, cum summam patrimonî insculpere saxo
Heredes voluit? quoad vixit, credidit ingens
Pauperiem vitium, & cauit nihil acrius. vt si
Fortè minus locuples vno quadrante periret,
Ipse videretur sibi nequior. omnis enim res
Virtus, fama, decus, diuina, humanáque pulchris
Diuitijs parent, quas qui construxißit, ille
Clarus erit, fortis, iustus, sapiens, etiam & rex,
Et quiquid volet. hoc veluti virtute paratum
Sperauit magnæ laudi fore. quid simile isti
Græcus Aristippus? qui seruos proijcere aurum
In media iußit Libya, quia tardius irent
Propter onus segnes, vter est insanior horum.
Nil agit exemplum, litem quod lite resoluit.
Si quis emat cytharas, emptas cōportet in vnū,
Nec studio cytharæ, nec Musæ deditus vlli:
Si scalpra & formas non sutor: nautica vela
Auersus mercaturis, delirus, & amens

ximè auari, ideo illis largiore pharmaco est opus.

Qui magno emit quæ sibi non sunt vsui nō est apud se, ita qui miserè vndecunq; accumulat quibus nō fruatur

Vndiq;

Vndique dicatur meritò. quid discrepat istis,
Qui nummos, aurúmque recondit, nescius vti
Compositis, metuensque velut contingere sacrum?
Si quis ad ingentem frumenti semper aceruum,
Porrectus vigilet cum longo fuste, neque illinc
Audeat esuriens dominus contingere granum,
Ac potius folijs parcus vescatur amaris.
Si positis intus Chij, veterisque Falerni
Mille cadis, nihil est, tercentum millibus, acre
Potet acetum: age, si & stramentis incubet vnde-
Octoginta annos natus, cui stragula vestis,
Blattarum, ac tinearum epulæ putrescat in arca:
Nimirum insanus paucis videatur, eò quòd
Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.

Cui parcis. nisi decoctori hæredi? & cur etiã malis artibus rem auges cũ satis habeas?

Filius, aut etiam hæc libertus vt ebibat hæres,
Dijs inimice senex senex custodis, ne tibi desit?
Quantulum enim summæ curtabit quisq; dierum?
Vngere si cauleis oleo meliore, caputque
Cœperis impexa fœdum porrigine? quare,
Si quiduis satis est, periuras, surripis, aufers
Vndique? tun' sanus? populum si cædere saxis
Incipias, seruos ve tuos, quos ære pararis:
Insanum te omnes pueri, clamentque puellæ.
Cum laqueo vxorem interimis, matremq; veneno,
Incolumi capite es? qđ enĩ? neq; tu hoc facis Argis,
Nec ferro, vt demens genitricem occidit Orestes.
An tu reris eum occisa insanisse parente?
Ac non antè malis dementem actum furijs, quàm
In matris iugulo ferrum tepefecit acutum?

Insanior es Oreste, qui veneno necas matrem ob pecuniæ cupiditatẽ, illc apertè vt

Quin

Quin ex quo est habitus malè tutæ mētis Orestes,
Nil sanè fecit, quod tu reprendere poßis:
Non Pyladen ferro violare, ausus ve sororem
Electram, tantùm maledicit vtrique, vocando
Hāc furiā, hunc aliud, iußit quod splendida bilis.

patrem suum vlcisceretur.

Pauper Opimius argenti positi intus, & auri,
Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla, vappámque profestis,
Quondam lethargo grandi est oppressus, vt hæres
Iam circum loculos, & claueis lætus, ouánsque
Curreret. hunc medicus multum celer, atq; fidelis
Excitat hoc pacto. mensam poni iubet, atque
Effundi saccos nummorum, accedere plureis
Ad numerandū, hominem sic erigit. addit et illud,
Ni tua custodis, auidus iam hoc auferet hæres.
Men' viuo? vt viuas igitur vigila. hoc age, quid
Deficient inopem venæ te, ni cibus, atque (vis?
Ingens accedat stomacho fultura ruenti.
Tu cessas? agedum sume hoc Ptisanarium Orizæ.
Quāti emptæ? paruo. quāti ergo? octo aßibus, eheu
Quid refert, morbo, an furtis, pereamne rapinis?
Quis nā igitur sanus? quis non stultus, q̄d auarus?
Stultus & insanus. quid si quis non sit auarus?
Continuo sanus? minime. cur stoice? dicam.
Non est cardiacus, Craterum dixisse putato,
Hic æger, rectè est igitur? surgétque, negabit:
Quòd latus aut renes morbo tententur acuto.
Non est periurus, neque sordidus, immolet æquis
Hic porcum laribus, verùm ambitiosus, et audax.

Pauper Opimius dixit quemadmodū suprà, Magnus inter opes inops, qui cū illis non vteretur perinde ac si non haberet.

Craterum medicum non ignobilem sub Augusto, cuius meminit & Persius.

Duorū fratrū

Nauiget

bat prodigos & auaros eodē censeri crimine

Nauiget Anticyrā. quid enim differt, Barathro ne
Dones quicquid habes, an nūquàm vtare paratis?
Seruius Oppidius Canusi duo prædia diues
Antiquo censu, natis diuisse duobus al. didisse
Fertur, & hæc moriens pueris dixisse vocatis
Ad lectum. Postquàm te talos, Aule, nucésque
Ferre sinu luxo donare, & ludere vidi:
Te, Tyberi, numerare, cauis abscondere tristem:
Extimui, ne nos ageret vesania discors:
Tu Nomentanum, tu ne sequerere cicutam.
Quare per diuos oratus vterque penateis,
Tu caue ne minuas, tu ne maius facias id,
Quod satis esse putat pater, & natura coërcet.
Præterea ne vos titillet gloria, iure-
Iurando obstringam ambos, vter ædilis fuerit, vel
Vestrum prætor, is intestabilis, & sacer esto.

In cicer. Ædiles olim legumina populo dono dabant, vt illum sibi conciliarent.

In cicere atque faba, bona tu perdásque lupinis,
Lætus vt in circo spatiere, aut æneus vt stes?
Nudus agris, nudus nummis insane paternis?
Scilicet vt plausus, quos fert Agrippa, feras tu
Astuta ingenuum vulpes imitata Leonem?
Ne quis humasse velit Aiacē Atrida vetas cur?

Dialogismus plebæi cum Agamemnone

Rex sum. nil vltra quæro plebeius, & æquam
Rem imperito, ac si cui videor non iustus, inulto
Dicere quæ sentit permitto: Maxime regum
Dÿ tibi dent capta classem deducere Troia.
Ergo consulere, & mox respondere licebit?
Consule. Cur Aiax heros ab Achille secundus
Putrescit, toties seruatis clarus Achiuis?

Gaudeat

Gaudeat vt popul9 Priami, Priamusq; inhumato,
Per quem tot iuuenes patrio caruere sepulchro?
Mille ouiū insanus morti dedit, inclytum Vlyssem
Et Menelaum vna mecum se occidere clamans.
* Tu cum pro vitula statuis dulcem Aulide natā
Ante aras, spargisq; mola caput improbe salsa,
Rectū animi seruus? quorsū? insanus q̄d enim Aiax
Fecit, cum strauit ferro pecus? abstinuit vim
Vxore, & gnato, mala multa precatus Atridis,
Nō ille aut Teucrum, aut ipsum violauit Vlisse,
Verùm ego, vt hærenteis aduerso littore naueis
Eriperem, prudens placaui sanguine diuos
Nempe tuo furiose? meo. sed non furiosus.
Qui species alias veri, scelerisq; tumultu
Permistas capiet, commotus habebitur, atque
Stultitiáne erret, nihilum distabit, an ira.
Aiax immeritos dum occidit, desipit, agnos?
Cum prudens scelus ob titulos admittis inaneis,
Stas aīo? et purū est vitio tibi. cū tumidū est cor?
Si quis lectica nitidam gestare amet agnam,
Huic vestem vt gnatæ, paret ancillas, paret aurū:
Rufam, aut Rufillam appellet, fortique marito
Destinet vxorem, interdicto huic omne adimat ius
Prætor, & ad sanos abeat tutela propinquos.
Quòd si quis gnatam pro muta deuouet agna
Integer est animi? ne dixeris. Ergo vbi praua
Stultitia, hic est summa insania. qui sceleratus,
Et furiosus erit, quem cœpit vitrea fama,
Hunc circuntonuit gaudens Bellona cruentis.

* Tu cū. Insauior es Aiace, qui Iphigeniā filiam mactare sustinebas, cum ille pecudes tantum iugularet arbitrato esse Græcos. Non minus insanus es qui ambitione ductus audes immolare filiam, quam Aiax ira agitatus fertur in Vlissem.

Nepotes itidem ab ambitiosis insania nihil differre.

Nunc age luxuriā, et Nomentanū arripe mecum
Vincit enim stultos ratio insanire nepotes.
Hic simul accepit patrimonî mille talenta,
Edicit, piscator vti, pomarius, auceps,
Vnguentarius, ac tusci turba impia vici,
Cum scurris fartor, cum velabro omne macellum,
Mane domum veniant. quid tū? venêre frequētes.
Verba facit leno: quicquid mihi, quicquid et horū
Cuiq; domi est, id crede tuū, et vel nūc pete, vel cras,
Accipe quid contra iuuenis responderit æquus.
In niue Lucana dormis ocreatus, vt aprum
Cœnem ego, tu pisceis Hyberno ex æquore verris,
Segnis ego, indignus qui tantum poßideam, aufer
Sume tibi decies, tibi tantundem, tibi triplex,
Vnde vxor media currat de nocte vocata.

Filius Æsopi tragœdi vnionem à Cecilia Metella acceptum & aceto maceratum absorbuit.

Filius Æsopi detractam ex aure Metellæ,
Scilicet vt decies solidum exorberet, aceto
Diluit insignem baccam: quî sanior, ac si
Illud idem in rapidum flumen, iaceretue cloacam?
Quinti progenies Arrì, par nobile fratrum,
Nequitia & nugis, prauorum & amore gemellū
Luscinias soliti impenso prandere coëmptas.
Quorsum abeant sani? creta an carbone notandi?
Ædificare casas, plostello adiungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Si quem delectet barbatum, amentia verset,
Sic puerilius his ratio esse euincet amare:
Nec quicquàm differre, vtrū me in puluere trimus
Quale prius ludas opus, an meretricis amore

Sollicitus

Sollicitus plores, quæro facias ne, quod olim
Mutatus Polemon? ponas insignia morbi,
Fascicolas, cubitale, focalia: potus vt ille
Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas,
Postquàm est impransi correptus voce magistri.
Porrigis irato puero cum poma, recusat.
Sume Catelle, negat: si non des, optat: amator
Exclusus qui distat: ait vbi secum eat, an non,
Quò rediturus erat non arcessitus, & hæret
Inuisus foribus, nec nunc cum me vocet vltro
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Exclusit, reuocat, redeam? non si obsecret, ecce
Seruus non paulò sapientior. ó here, quæ res
Nec modum habet, neq; consilium, ratione, modoq;
Tractari non vult. in amore hæc sunt mala: bellum
Pax rursum: hæc si quis tempestatis propè ritu
Mobilia, & cæca fluitantia sorte, laboret
Reddere certa, sibi nihilo plus explicet, ac si
Insanire paret certa ratione, modoq;.
Quid? cum Pycenis excerpens semina pomis
Gaudes, si cameram percusti fortè, penes te es?
Quid cum balba feris annoso verba palato
Ædificante casas qui sanior? adde cruorem
Stultitiæ, atq; ignem gladio scrutare. modo inquam
Hellade percussa Marius cum præcipitat se,
Cerritus fuit? an commotæ crimine mentis
Absolues hominem. & sceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata vocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita saccus?

Polemon iuuenis extremi luxus, cum ingressus esset ebrius Xenocratis scholam de continentia disserentis, ita mutatus est, vt mox vnus fieret auditorum.

Locus ex Eunucho Terentiana.

Marius cum Heliadem puellam præ zelotypia necasset, seipsum præcipitabit.

Lautis malè senex manibus currebat. & vnum
Quoddã magnum addẽs, vnum me surripe morti.
Dijs etenim facilè est, orabat sanus vtrisq;
Auribus, atque oculis: mentem nisi, litigiosus
Exciperet dominus, cũ venderet. hoc quoq; vulgus
Chrysippus ponit fœcunda in gente Meneni.
Iuppiter, ingenteis qui das adimisque dolores,
Mater ait pueri menseis iam quinque cubantis,
Frigida si puerum quartana reliquerit, illo
Mane die, quo tu indicis ieiunia, nudus
In Tyberi stabit. casus, medicusue leuarit
Ægrum ex præcipiti: mater delira necabit
In gelida fixum ripa, febrimque reducet:
Quóne malo mentem concussa? timore deorum.
Hæc mihi Stertinius sapientum octauus, amico
Arma dedit, posthac ne compellerer inultus.
Dixerit insanum qui me, totidem audiet, atque,
Respicere ignoto discet pendentia tergo.

Fœcund. Chrysippus superstitiosos in stultorum numero ponit.

Stoice, post damnum sic vendas omnia pluris,
Qua me stultitia (quoniam non est genus vnum)
Insanire putas? ego nam videor mihi sanus.
Quid? caput abscissum demens cum portat Agaue
Gnati infœlicis. sibi tum furiosa videtur?
Stultum me fateor (liceat concedere veris)
Atq; etiam insanum. tantum hoc edissere, quo me
Ægrotare putes animi vitio. accipe, primum
Ædificas, hoc est, longos imitaris, ab imo
Ad summum totus moduli bipedalis, & idem
Corpore maiorem rides Turbonis in armis

Stoicum Stertinium alloquitur.

Turbo gladiator pusilli corporis, sed magni animi.

Spiri-

Spiritum, & incessum: qui ridiculus minus illo?
An quodcunque facit Mecœnas, te quoque verum est,
Tanto dissimilem, & tanto certare minorem?
Absentis ranæ pullis vituli pede pressis
Vnus vbi effugit, matri denarrat, vt ingens
Bellua cognatos eliserit, illa rogare,
Quanta ne? num tandē, se inflās, sic magna fuisset?
Maior dimidio: num tanto? cum magis, atque
Se magis inflaret: non, si te ruperis, inquit,
Par eris: hæc à te non multum abludit imago.
Adde poëmata nunc, hoc est, oleum adde camino:
Quæ si quis sanus fecit, sanus facis & tu.
Non dico horrendam rabiem, iam desine cultum
Maiorem censu. teneas Damasippe tuis te,
Mille puellarum, puerorum mille furores.
O maior tandem parcas insane minori.

Fabula Æsopica in eo qui se volūt æquare ijs quibus sunt longè inferiores.

SATYRA IIII.

VNde, & quò Catius? nō est mihi tēpus auenti
Ponere signa nouis præceptis, qualia vincunt
Pythagoram, Anytique reum, doctumque Platona.
Peccatum fateor, cum te sic tempore læuo
Interpellarim, sed des veniam bonus, oro.
Quòd si interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox,
Siue est naturæ hoc, siue artis, mirus vtroque.
Quin id erat curæ, quo pacto cuncta tenerem,
Vtpote res tenues, tenui sermone peractas.
Æde hominis nomē, simul, an Romanus, an hospes,
Ipsa memor præcepta canam, cœlabitur author.
Longa quibus facies ouis erit, illa memento

Inducit Catiū Epicuræum qui 4. libros de natura scripsit, arroganter de secta sua differentem, quam hac satyra ridet poëta, vtpote quæ in voluptate poneret summum bonum.

Vt succi melioris, & vt magis alba rotundis
Ponere: Namq; marem cohibent callosa vitellum:
Caule suburbano, qui siccis creuit in agris
Dulcior, irriguo nihil est elutius horto.
Si vespertinus subitò te oppresserit hospes,
Ne gallina malum responset dura palato,
Doctus eris viuam misto mersare falerno.
Hoc teneram faciet. Prantensibus optima fungis
Natura est, alijs malè creditur: ille salubreis
Æstates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante grauem quæ legerit arbore solem.
Aufidius forti miscebat mella falerno
Mendosè, quoniam vacuis committere venis
Nil nisi lene decet, leni præcordia mulso
Prolueris melius, si dura morabitur aluus:
Mugilus, & viles pellet obstantia conchæ
Et lapathi breuis herba, sed albo non sine Coo.
Lubrica nascentes implent conchylia lunæ,
Sed non omne mare est generosæ fertile testæ:
Murice Baiano melior Lucrina Peloris,
Ostrea Circæis, Miseno oriuntur Echini.
Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.
Nec sibi cœnarum, quiuis temere arroget artem,
Ni prius exacta tenui ratione saporum.
Nec satis est chara pisceis auertere mensa,
Ignarum quibus est ius aptius, & quibus assis,
Languidus in cubitum iam se conuiua reponet.
Vmber & iligna nutritus glande, rotundas
Curuat aper lanceis carnem vitantis inertem.

Ieiuno stomacho mulsum vino austero salubrius

Quo loco pisces optimi nascantur.

Nam

Nam Laurens malus est, vluis et arũdine pinguis.
Vinea summittit capreas non semper eduleis.
Fæcundi leporis sapiens sectabitur armos.
Piscibus, atq; auibus, quæ natura, & foret ætas
Ante meum nulli patuit quæsita palatum.
Sunt quorũ ingenium noua tantũ crustula promit.
Nequaquam satis in re vna consumere curam.
Vt si quis solum hoc, mala ne sint vina, laboret,
Quali perfundat pisceis securus oliuo.
Maßica si cælo supponas vina sereno:
Nocturna, si quid craßi est, tenuabitur aura,
Et dedecet odor neruis inimicus, at illa
Integrum perdunt lino vitiata saporem.
Surrentina vafer, qui miscet fæce falerna
Vina. columbino linum benè colligit ouo:
Quatenus ima petit, voluens aliena vitellus.
Tostis marcentem squillis recreabis, & afra
Potorem cochlea. nam lactuca innatat acri
Post vinum stomacho: perna magis, ac magis hillis,
Flagitat in morsus refici, quin omnia malit
Quæcunque immundis feruent allata popinis.
Est operæprecium duplicis pernoscere iuris
Naturam, simplex è dulci constat oliuo,
Quod pingui miscere mero, muriaq; decebit,
Non alia, quàm quæ Bizantia putruit orca.
Hoc vbi confusum sectis inferbuit herbis,
Corycioq; croco sparsum stetit, insuper addes
Pressa Venafranæ quod Bacca remisit oliuæ.
Picenis cedunt pomis Tyburtia succo,

Auri in Vmbria laudatißimi.

Capreæ, clauiculi quibus palmites se sustinent.

Vina quo modo rarè fiant & purgentur.

Quid stomachum irritet.

Iurium duo genera.

Vuæ passæ.

Nam facie præstant, Venucula conuenit ollis.
Rectius Albanam fumo duraueris vuam.
Hanc ego cum malis, ego fæcem primus, & halec,
Primus & inueni piper album, cum sale nigro
Incretum, puris circumposuisse catillis.
Immane est vitium, dare millia terna macello,
Augustoq́ue vagos pisces vrgere catino.
Magna mouet stomacho fastidia, seu puer vnctis
Tractauit calicem manibus. dum furta ligurit
Siue grauis veteri cræteræ limus adhæsit
Vilibus in scopis, in mappis, in scope quantus
Consistit sumptus? neglectis flagitium ingens.
Ten' lapides varios lutulenta radere palma:
Et tyrias dare circum illota toralia vesteis?
Oblitum, quanto curam, sumptumq́ue minorem
Hæc habeant, tanto reprendi iustius illis,
Quæ nisi diuitibus nequeunt contingere mensis?
Docte Cati, per amicitiam, diuosq́ue rogatus
Ducere me auditum, perges quocunque, memento.
Nam quàmuis referas memori mihi pectore cuncta,
Non tamen interpretes tantundem iuueris. adde
Vultum, habitumq́ue hominis, quem tu vidisse beatus
Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
Non mediocris inest, fonteis vt adire remotos,
Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.

Qua munditia & splendore ciborum habenda cura.

Per Ironiam fingit se magno desiderio teneri videndi eius disciplinæ authorem.

SATYRA. V.

Hoc quoq́ue Tyresia præter narrata petenti
Responde, quibus amissas reparare queam res
Artibus, atque modis. quid rides? iam ne dolosè

Ingeniosè auaros carpit sub vlisis per-

Non

Non satis est Ithacam reuehi, patriosq; penateis
Aspicere: ô nulli quicquàm mentite, vides, vt
Nudus, inopsque domum redeam te vate, nec illic
Aut apotheca procis intacta est, aut pecus, atqui
Et genus & virtus, nisi cum re, vilior alga est.
Qando pauperiem missis ambagibus horres,
Accipe, qua ratione queas ditescere, turdus
Siue aliud primum dabitur tibi, deuolet illuc
Res vbi magna nitet domino sene: dulcia poma,
Et quoscunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante larem gustet venerabilior lare diues.
Qui quàmuis periurus erit, sine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitiuus, ne tamen illi
Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.
Vis ne tegã spurco Damæ latus? haud ita Troiæ
Me gessi, certans semper melioribus, ergo
Pauper eris, fortem hoc animum tolerare iubebo,
Et quondam maiora tuli. tu protinus, vnde
Diuitias, ærisq; ruam, dic augur aceruos.
Dixi equidem, & dico, captes astutus vbique
Testamenta senum: neu si vafer vnus & alter
Insidiatorem præroso fugerit hamo,
Aut spem deponas, aut artem illusus omittas.
Magna, minórue foro si res certabitur olim,
Viuet vter locuples siue gnatis: improbus vltro
Qui meliorem audax vocet in ius, illius esto
Defensor: fama ciuem, causaque priorem
Sperne, domi si gnatus erit, fœcundáue coniux.
Quincte puta, aut Publi (gaudet prænomine molles

sona, quem apud inferos inducit sciscitantem qua arte possit ditescere.

Compendium ad diuitias captatio senum & testamentorum.

Præ hamo, hoc est accepta à te præda plauderis sperata hæreditate.

Verba captatoris.

Auriculæ) tibi me virtus tua fecit amicum.
Ius anceps noui: causas defendere possum.
Eripiet quiuis oculos citius mihi, quàm te
Contemptũ cassa nuce pauperet. hæc mea cura est,
Ne quid tu perdas, neu sis iocus: ire domum, atque
Pelliculam curare iube. sis cognitor ipse.
Persta atque obdura: seu rubra canicula findet
Furi: Versus est Furij Bibaculi, facetè detortus paucis mutatis
Infanteis statuas, seu pingui tentus omaso
Furius hybernas cana niue conspuet Alpeis.
Nõne vides? aliquis cubito stantẽ propè tangens
Inquiet: vt patiens, vt amicis aptus, vt acer.
Plures annabunt thunni, & cetaria crescent.
Non solum cœlibes captandi, sed hi etiam quibus est filius valetudinarius ne sit suspecta officiositas.
Si cui præterea validus malè filius, in re
Preclara sublatus aletur: ne manifestum
Cœlibis obsequium nudet te, leniter in spem
Arripe vt officiosus, vt & scribare secundus
Hæres: & si quis casus puerum egerit Orco,
In vacuum venias: perraro hæc alea fallit.
Qui testamentum tradet tibi cunque legendum,
Abnuere, & tabulas à te remouere memento,
Sic tamen, vt limis rapias. quid prima secundo
Cor. hiant. à vulpe elusum vt est in apologo.
Cera velit versu, solus, multis ne cohæres,
Veloci percurre oculo. plerunque recoctus
Scriba ex Quinqueuiro coruum deludet hiantem,
Captatorq́; dabit risus Nasica Corano.
Nũ furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
O Laertiade quicquid dicam, aut erit, aut non,
Diuinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.
Tempore

Tempore quo iuuenis Parthis horrendus ab alto
Demissum genus Ænea, tellure, mariq́;
Magnus erit, forti nubet procera Corono
Filia Nasicæ metuentis reddere soldum.
Tum gener hoc faciet, tabulas socero dabit, atque
Vt legat, orabit: multum Nasica negatas
Accipiet tandem, & tacitus leget, inuenietq́;
Nil sibi legatum, præter plorare, suisq́;.
Illud ad hæc iubeo, mulier si forte dolosa,
Libertúsue senem delirum temperet, illis
Accedas socius: laudes, lauderis vt absens.
Adiuuat hoc quoq́;, sed vincit longe prius ipsum
Expugnare caput. scribet mala carmina vecors,
Laudato. scortator erit, caue te roget, vltro
Penelopen facilis potiori trade. putásne,
Perduci poterit, tam frugi, tamq́; pudica,
Quam nequiere proci recto depellere cursu?
Venit enim magnum donandi parca iuuentus,
Nec tantum Veneris quantum studiosa culinæ.
Sic tibi Penelope frugi est, quæ si semel vno
De sene gustarit tecum partita lucellum,
Vt canis à corio nunquam absterrebitur vncto.
Me sene, ꝙ dicã, factũ est. anas improba Thebis.
Ex testamento sic est elata: cadauer
Vnctum oleo largo nudis humeris tulit hæres,
Scilicet elabi si posset mortua, credo,
Quòd nimium institerat viuenti, cautus adito,
Ne desis operæ, néue immoderatus abundes.
Difficilem, & morosum offendet garrulus. vltro

Tẽpore quo. quando in perabit Augustus, Coranus, Nasicam socerum eludet, cuius hæreditatem captauerat.

Amicitia senis familiarum concilianda sed in primis senex ipse.

Quid obseruandum in summa captatori.

Non

Non etiam sileas: Dauus sis comicus, atque
Stes capite obstipo, multum similis metuenti.
Obsequio grassare: mone, si increbuit aura,
Cautus vti velet charum caput: extrahe turba
Oppositis humeris: aurem substringe loquaci.
Importunus amat laudari, donec ohe, iam
Ad cœlum manibus sublatis dixerit, vrge, &
Crescentem tumidis infla sermonibus vtrem.
Cum te seruitio longo, curaq́ leuarit,
Et certum vigilans, quartæ sit partis Vlysses,
Audieris, heres. ergo nunc Dama sodalis
Nusquam est? vnde mihi tam fortem, tamq́ fidele?
Sparge subinde, & si paulū potes, illachrymare. est
Gaudia prodentem vultum celare. sepulchrum
Commissum arbitrio sine sordibus extrue. funus
Egregiè factum laudet vicinia. si quis
Fortè cohæredum senior malè tussiet, huic tu
Dic, ex parte tua, seu fundi, siue domus sit
Emptor, gaudentem nummo te addicere. Sed me
Imperiosa trahit Proserpina: viue, valeque.

Gaudia, iuxta illum. Hæredis fletus sub persona risus est.

SATYRA VI.

HOc erat in votis: modus agri non ita magnus,
Hortus vbi, & tecto vicinus iugis aquæ fons,
Et paulum syluæ super his foret. auctius, atque
Dij melius fecere. bene est. nihil amplius oro,
Maia nate, nisi vt propria hæc mihi munera faxis:
Si neque maiorem feci ratione mala rem,
Nec sum facturus vitio, culpáue minorem,
Si veneror stultus nihil horum, ô si angulus ille

Vitæ rusticæ laus, qua se præcipuè delectari ait, paucis interim contentum.

Proximus

Proximus accedat, qui nunc denormat agellum,
O si vrnam argenti fors qua mihi monstret, vt illi O si, verba autorum cum deos præcātur.
Thesauro inuento, qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus arauit, diues amico
Hercule. Si, quod adest, gratū iuuat, hac prece te oro, Horatij precatio.
Pingue pecus domino facias, & cætera, præter
Ingenium: vtq; soles, custos mihi maximus adsis.
Ergo vbi me ī mōteis, & in arcē ex vrbe remoui, Secessus commoditates.
Quid prius illustrem Satyris, Musaq; pedestri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plūbeus Auster,
Autumnusq; grauis, Libitinæ quæstus acerbæ.
Matutine pater, seu Iane libentius audis,
Vnde homines operum primos, vitæq; labores Vrbis incommoda.
Instituunt (sic dijs placitum) tu carminis esto
Principium. Romæ sponsorem me rapis, eia
Ne prior officio quisquam respondeat, vrge:
Siue Aquilo radit terras, seu bruma niualem
Interiore diem gyro trahit, ire necesse est,
Post modo, quod mi obsit clarè, certumque locuto,
Luctandum in turba, facienda iniuria tardis. Quid, verba populi qui inter se præ turba tumultuatur.
Quid vis insane, & quas res agis? improbus vrget
Iratis precibus. tu pulses omne, quod obstat,
Ad Mecœnatem memori si mente recurras.
Hoc iuuat, et melli est: non mentiar. at simul atras
Ventum est Æsquilias, aliena negotia centum
Per caput. & circa saliunt latus. ante secundam
Roscius orabat sibi adesses ad puteal cras.
De re communi scribæ magna, atque noua te Negotia quibus sollicitentur.
Orabant hodie meminisses, Quinte reuerti,

Imprimat

Imprimat his cura, Mecœnas signa tabellis.
Dixeris, experiar. si vis, potes, addit, & instat.
Septimus octauo propior iam fugerit annus,
Ex quo Mecœnas me cœpit habere suorum
In numero: duntaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet iter faciens, & cui cōcredere nugas, (par?
Hoc genus. hora quota est? Thrax est Gallina Syro
Matutina parum cautos iam frigora mordent:
Et quæ rimosa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus subiectior in diem, & horā
Inuidiæ: noster ludos spectauerat vnà,
Luserat in campo, Fortunæ filius, omnes:
Frigidus à rostris manat per compita rumor.
Quicunque obuius est, me consulit. ô bone (nam te
Scire, deos quoniam propius contigis, oportet)
Nunquid de Dacis audisti? nil equidem, vt tu
Semper eris derisor? at omneis dij exagitent me,
Si quicquā. quid? militibus promissa, Triquetra,
Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus?
Iurantem me scire nihil mirantur, vt vnum
Scilicet egregij mortalem, altiq; silentî.
Perditur hæc inter misero lux, non sine votis.
O rus, quando ego te aspiciam? quandoq; licebit,
Nūc veterū libris, nunc somno, & inertibus horis
Ducere sollicitæ iucunda obliuia vitæ?
O quando faba Pythagoræ cognata, simulq;
Vncta satis pingui ponentur oluscula lardo?
O noctes, cœnæq; deûm: quibus ipse, meiq;
Ante larem proprium vescor, vernasq; procaceis
Pasco

Excusat se non tantum posse apud Mecœnatē vt cuiuis præstet quid petat.

Fort. filium Fortunæ vocat Mecœnatem hominem fœlicissimum.

An Cęsar militibus agros dabit in Sicilia an Italia.

Pasco libatis dapibus. prout cuique libido est,
Siccat inæqualeis calices conuiua, solutus
Legibus insanis: seu quis capit acria fortis
Pocula, seu modicis humescit lætius. ergo
Sermo oritur, non de villis, domibúsue alienis:
Nec, male necne Lepos saltet, sed q̃d magis ad nos
Pertinet, & nescire malum est, agitamus, vtrúmne
Diuitijs homines, an sint virtute beati:
Quidue ad amicitias, vsus, rectum ne trahat nos,
Et quæ sit natura boni, summumq́ue quid eius.
Ceruius hæc inter vicinus garrit anileis
Ex re fabellas, nam si quis laudat Arelli
Sollicitas ignarus opes, sic incipit: Olim
Rusticus vrbanum murem mus paupere fertur
Accipisse cauo, veterem vetus hospes amicum,
Asper, & attentus quæsitis. vt tamen arctum
Solueret hospitijs animum: quid multa? neq; ille.
Sepositis ciceris, nec longæ inuidit auenæ,
Aridum & ore ferens acinum, semesaq́ue lardi
Frusta dedit, cupiens varia fastidia cœna
Vincere, tangentis male singula dente superbo:
Cum pater ipse domus palea porrectus in horna
Esset ador, loliumq́ue, dapis meliora relinquens.
Tandē vrbanus ad hūc, quid iuuat te ĩquit, amice
Prærepti memoris patientem viuere dorso?
Vin tu homines, vrbemq́ue feris præponere syluis?
Carpe viam (mihi crede) comes, terrestria quando
Mortaleis animas viuunt sortita, neq; vlla est,
Aut magno, aut paruo lethi fuga quo bone circa
Dum

Solutus leg. vt tantum bibat quantum possit.

Lepos scurra & morio Augusti.

Apologo muris vrbani & rustici innuit liberam & otiosam paupertatem sollicitis & affectatis diuitijs potiorem.

Epicuræa sententia: Viuendum in voluptate dum licet, quia post mortem nihil superest.

Dum licet, in rebus iucundis viue beatus:
Viue memor quam sis æui breuis. hæc vbi dicta
Agrestem pepulere, domo leuis exilit. inde
Ambo propositum peragunt iter, vrbis auentes
Mœnia nocturni subrepere. iamq; tenebat
Nox medium cœli spatium: cum ponit vterque
In locuplete domo vestigia, rubro vbi cocco
Tincta super lectos canderet vestis eburnos:
Multaq; de magna superessent fercula cœna,
Quæ procul extructis inerant hesterna canistris.
Ergo vbi purpurea porrectum in veste locauit
Agrestem, veluti succinctus cursitat hospes:
Continuatq; dapes, nec non vernaliter ipsis
Fungitur officijs, prælambens omne, quod affert.
Ille cubans gaudet mutata sorte, bonisq;
Rebus agit lætum conuiuam. cum subito ingens
Valuarum strepitus lectis excussit vtrunque.
Currere per totum pauidi conclaui, magisq;
Exanimes trepidare, simul domus alta Molossis
Personuit canibus. tum rusticus, haud mihi vita
Est opus hac, ait, & valeat, me sylua, cauusq;
Tutus ab insidijs tenui solabitur eruo.

Fercula in quibus cibi feruntur, à feretro deflexa vox.
Vernaliter dextrè, officiosè, vel delicatè & voraciter, vt vernæ solent.

SATYRA VII.

IAmdudum ausculto, & cupiẽs tibi dicere seruus
Pauca, reformido. Dauúsne? ita, Dauus, amicũ
Mancipiũ domino, & frugi, quod sit satis: hoc est,
Vt vitale putes. age, libertate Decembri,
(Quando ita maiores voluerunt) vtere, narra,
Pars hominum vitijs gaudet constanter, & vrget
Propositum,

Inducitur seruus qui data per Saturnalia libertate stomachatur in herum, quod ex re nata aliud dicat aliud faciat.

Propositũ, pars multa natat, modo recta capessens,
Interdum prauis obnoxia. sæpe notatus
Cum tribus annellis, modò læua Priscus inani
Vixit inæqualis, clauum vt mutaret in horas,
Ædibus ex magnis subitô se conderet, vnde
Mundior exiret vix libertinus honestè.
Iam mœchus Romæ, iam mallet doctus Athenis
Viuere, Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, postquam illi iusta chiragra
Contudit articulos, qui pro se tolleret, atque
Mitteret in pyrgum talos, mercede diurna
Conductum pauit. quanto constantior idem
In vitijs, tanto leuius miser, ac prior ille,
Qui iam contento, iam laxo fune laborat.
Nō dices hodie quorsum hæc tam putida tendãt,
Furcifer? ad te inquam. quo pacto pessime? laudas
Fortunam, & mores antiquæ plebis, & idem
Si quis ad illa deus subitò te agat, vsque recuses:
Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse:
Aut quia non firmus rectum defendis, & hæres
Nequidquam cœno cupiens euellere plantam.
Romæ rus optas, absentem rusticus vrbem
Tollis ad astra leuis. Si nusquam es fortè vocatus
Ad cœnam, laudas securum holus, ac velut vsquã
Vinctus eas. ita te fœlicem dicis, amasq;
Quòd nusquam tibi sit potandum. iusserit ad se
Mecœnas serum, sub lumina prima venire
Conuiuam, nemon' oleum feret ocyus? hæc quis
Audit? cum magno blateras clamore, fugisq;

Vitæ inæqualitas.

In vitijs pertinacia.

Oratio domini.

Hæred. Sic Terentius: In luto hæsitas.

Miluius parasiti nomen.

Miluius parasiti nomen.

Miluius, & scurræ tibi non referenda precati
Discedunt. etenim fateor, me, dixerit ille
Duci ventre leuem, nasum nidore supinor
Imbecillus, iners, sim quiduis, adde popino.
Tu cum sis, quod ego, & fortassis nequior, vltro
Insectere velut melior? verbisq́; decoris
Obuoluas vitium? quid si me stultior ipse
Quingentis empto drachmis deprenderis? aufer
Me vultu terrere, manum, stomachumq́; teneto:
Dum, quæ Crispini docuit me ianitor, ædo.

Si dominus es nequior me vili mancipio, qua fronte audes me territare supercilio & minis?

Te coniux aliena capit, meretricula Dauum.
Peccat vter nostrûm cruce dignius? acris vbi me
Natura incendit, sub clara nuda Lucerna.
Quæcuuq́ue excepit turgentis vbera caudæ,
Clunibus, aut agitauit equum lasciua supinum,
Dimittit neq; famosum, neq; sollicitum, ne
Ditior, aut formæ melioris meiat eôdem.
Tu cum proiectis insignibus anulo equestri,
Romanoq́; habitu, prodis ex iudice Dama
Turpis, odoratum caput obscurante lacerna,
Non es, quod simulas, metuens induceris, atque
Altercante libidinibus tremis ossa pauore.
Quid refert vri virgis? ferroq́; necari?
Auctoratus eas? an turpi clausus in arca
Quò te demisit peccati conscia herilis
Contractum, genibus tangas caput? est ne marito
Matronæ peccantis in ambos iusta potestas?
In corruptorem vel iustior illa, tamen se
Non habitu, mutatue loco, peccátue supernè,

Dama, abiectus homuncio. Vt Persius Dama est tressis agaso.

Cum

Cum te formidet mulier, neque credat amanti.
Ibis sub furcam prudens, dominoq; furenti
Cōmittes rem oēm, et vitam, et cum corpore famā.
Euasti, credo metues, doctusq; cauebis.
Quæres quando iterum paueas, iterumq; perire
Poßis, ô toties seruus, quæ bellua ruptis
Cum semel effugit, reddit se praua catenis?
Nō sum mœchus, ais. neq; ego hercle fur: vbi vasa
Prætereo sapiens argentea, tolle periclum,
Iam vaga prosiliet frœnis natura remotis.
Túne mihi dominus, rerum imperijs hominumq;
Tot tantisq; minor? quem ter vindicta, quaterq;
Imposita haud vnquàm misera formidine priuet?
Adde supradictis, quod non leuius valeat. nam
Siue vicarius est, qui seruo paret, vti mos
Vester ait, seu conseruus, tibi quid sim ego? nempe
Tu mihi qui imperitas, alijs seruis miser: atque
Duceris, vt neruis alienis mobile lignum,
Quis nā igitur liber? sapiens, sibi qui imperiosus:
Quē neq; pauperies, neq; mors neq; vincula terrent,
Responsare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in seipso totus teres, atque rotundus
Externi ne quid valeat per læue morari:
In quem manca ruit semper fortuna. Potésne
Ex his, vt proprium quid noscere? quinq; talenta
Poscit te mulier, vexat, foribusq; repulsum
Perfundit gelida: rursus vocat. eripe turpi
Colla iugo liber. liber sum, dic age. non quis.
Vrget enim dominus mentem non lenis, & acreis

Non statim probus est qui periculi metu abstinet à flagitio.

Solus sapiens liber ex Stoicorum disciplina.

Pausias pictor insignis cuius meminit Plinius qui tabellam στεφανοπλόκον Glyceræ amicæ illius mire commendabat lib. 21. cap. 2. itē lib. 35. cap. 11.

Subiectat lasso stimulos, versatq́; negantem.
Vel cum Pausiaca torpes insane tabella,
Quî peccas minus, atq́; ego? cum fului, Rutubæq́;
Aut Placideiani contento poplite, miror
Prælia, rubrica picta, aut carbone: velut si
Re verà pugnent, feriant, vitentq́; mouentes
Arma viri: nequam, & cessator Dauus, at ipse
Subtilis veterum iudex, & callidus audis.
Nil ego, si ducor libo fumante, tibi ingens
Virtus, atque animus, cœnis responsat opimis.
Obsequium ventris mihi perniciosius est. cur?
Tergo plector enim. quî tu impunitior? illa,
Quæ paruo sumi nequeunt, cum obsonia captas?
Nempe inamarescunt epulæ sine fine petitæ:
Illusiq́; pedes vitiosum ferre recusant
Corpus. an hic peccat, sub noctem qui puer vuam
Furtiua mutat strigili? qui prædia vendit,
Nil seruile gulæ parens habet? adde, quòd idem
Non horam tecum esse potes: non ocia rectè
Ponere: teq́; ipsum vitas fugitiuus, & erro,
Iam vino quærens, iam somno fallere curam
Frustrà, nā comes atra premit, sequiturq́; fugacē.
Vnde mihi lapidē? quorsū est opus? vnde sagittas?
An insanit homo, aut versus facit. ocyus hinc te
Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

Inquietudo ex nimijs delicijs.

SATYRA OCTAVA
ad Fundanium.

VT Nasidieni iuuit te cœna beati
Nam mihi quærenti conuiuā, dictus here illic

De

De medio potare die. sic, vt mihi nunquàm
In vita fuerit melius: da, si graue non est
Quæ prima iratum ventrem placauerit esca.
In primis Lucanus aper, leni fuit Austro
Captus, vt aiebat cœnæ pater. acria circum
Rapula, lactucæ, radices, qualia lassum
Peruellunt stomachum, siser, alec, facula Coa.
His vbi sublatis, puer altè cinctus, acernam
Gausape purpureo mensam pertersit: & alter
Sublegit quodcunque iaceret inutile, quodq;
Posset cœnanteis offendere, vt Attica virgo
Cum sacris Cereris: procedit fuscus Hydaspes
Cæcuba vina ferens, Alcon Chium, maris expers.
Hic herus, Albanum, Mecœnas, siue Falernum
Te magis appositis delectat, habemus vtrumque
Diuitias miseras, si queis cœnantibus vnà
Fundani pulchrè fuerit tibi, nosse laboro.
Summus ego, et propè me Viscus Turinus, et infrà
Si memini, Varius, cum Seruilio Balatrone
Vibidius, quos Mecœnas adduxerat vmbras,
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infrà
Ridiculus totas simul absorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui si quid fortè lateret
Indice monstraret digito, nam cætera turba
Nos inquam, cœnamus aueis, conchylia, pisceis,
Longè dissimilem noto cœlantia succum,
Vt vel continuo patuit. cum passeris, atque
Ingustata mihi porrexerit Ilia rhombi.
Post hoc me docuit Melimella rubere minorem

Fundanium amicum alloquitur, qui Nasidieni Epicuræi conuiua fuerat, sectam ridens & importunum luxum, nam honestos ac sordipos eodem conuiuio acceperat.

Diuit. misi. exclamatio poetę in luxum, qui ad miseriam multos induxit.

Cæteri sunt fatuo palato nos noui mus lautitias.

Ad lunam delecta. quid hoc intersit, ab ipso
Audieris melius, tum Vibidius Balatroni,
Nos nisi damnosè bibimus, moriemur inulti.
Et calices poscunt maiores, vertere pallor
Tum Parochi faciem, nil sic metuentis, vt acreis
Potores, vel, quòd maledicunt liberius, vel
Feruida, quòd subtile exsurdant vina palatum.
Inuertunt Aliphanis vinaria tota
Vibidius, Balatroq́; secutis omnibus imis:
Conuiuæ lecti nihilum nocuere lagenis,
Affertur squillas inter Muræna natanteis
In patina porrecta. sub hoc herus, hæc grauida, iq̄t,
Capta est, deterior post partum carne futura.
His mistum ius est oleo, quod prima Venafri
Preßit cella, garo de succis piscis Iberi,
Vino quinquenni, verùm citra mare nato,
Dum coquitur: cocto Chium sic conuenit, vt non
Hoc magis vllum aliud: pipere albo, nò sine aceto,
Quod Methymnæam vitio mutauerat vuam.
Erucas virideis, inulas ego primus amaras
Monstraui incoquere, illutos Cortillus Echinos,
Vt melius, muria, quàm testa marina remitat.
Interea suspensa graueis aulæa ruinas
In patinam fecere, trahentia pulueris atri,
Quantum non Aquilo campanis excitat agris.
Nos maius veriti, postquàm nihil esse pericli
Sensimus, erigimur. Rufus posito capite, vt si
Filius immaturus obisset, flere. quis esset
Finis? ni sapiens sic Nomentanus amicum
Tolle-

Parochi qui sumptum prębet, & conuiuas pascit hoc loco.

Inulas, quæ ob amaritudine stomacho inimica est, sed temperata, saluberrima, vt etiam ait Plinius.

Tolleret, heu Fortuna, quis est crudelior in nos
Te deus? vt semper gaudes illudere rebus
Humanis. Varius Mappa compescere risum
Vix poterat. Balatro suspendens omnia naso,
Hæc est conditio viuendi, aiebat, eoq;
Responsura tuo nunquàm est par fama labori.
Te ne vt ego accipiar lautè, torquerier omni
Sollicitudine districtum? ne panis adustus,
Ne malè conditum ius apponatur? vt omnes
Præcincti rectè pueri, comptiq; ministrent?
Adde hos præterea casus: aulæa ruant si,
Vt modo: si patinam pede lapsus frangat agaso.
Sed conuiuatoris, vti ducis, ingenium res
Aduersæ nudare solent, celare secundæ.
Nasidienus ad hæc: Tibi dij, quæcunq; preceris.
Commoda dent, ita vir bonus es, conuiuaq; comis.
Et soleas poscit, tum in lecto quoque videres
Stridere secreta diuisos aure susurros.
Nullos his mallem ludos spectasse, sed illa
Redde age, quæ deinceps risisti. Vibidius dum
Querit de pueris, num sit quoque fracta lagœna,
Quòd tibi poscenti non dentur pocula, dumq;
Ridetur fictis rerum Balatrone secundo:
Nasidiene, redis mutatæ frontis, vt arte
Emendaturus fortunam. deinde sequuti
Mazonomo pueri magno descerpta ferentes
Membra gruis sparsi sale multo, non sine farre,
Pinguibus & ficis pastum iecur anseris albi
Et leporum auulsos, vt multò suauius, armos,

Susp. naso qui vafrè ac scurriliter omnes irrideret.

Agasonem per contemptum vocat ciborum ministrum.

μασονομοι seu mazonomia, lances erant cauæ & prægrandes, ligneæ vt plurimum, author Iulius Pollux.

Quàm si cum lumbis quis edat, tum pectore adusto.
Vidimus & merulas poni, & sine clune palumbes,
Suaueis res, si non causas narraret earum, &
Naturas dominus, quem nos sic fugimus vlti,
Vt nihil omnino gustaremus, velut illis
Canidia afflasset peior serpentibus Afris.

FINIS.

Q. HORATII FLACCI DE ARTE POETICA

Libellus. Ad Pisones.

Exordium ab exemplo rei ineptæ: ac primũ præceptũ de ἀκολουθία & conuenientia vniuersi operis.
Critici iudicabant de aliorũ scriptis, ex quibus fuisse videtur Horatius.

HVmano capiti ceruicem pictor equinam
Iungere si velit, & varias inducere plumas,
Vndique collatis membris, vt turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne,
Spectatum admißi risum teneatis amici?
Credite, Pisones, isti tabulæ fore librum
Persimilem, cuius velut ægri somnia, vanæ
Fingentur species, vt nec pes, nec caput vni
Reddatur formæ. Pictoribus, atque Poëtis
Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas.
Scimus, et hãc veniã petimusq; damusq; vicißim.
Sèd non, vt placidis coëant immitia, non vt
Serpentes auibus geminentur, tigribus agni.

2. Præceptum vt œconomia sibi per omnia constet & nihil fiat nisi suo tempore.

Inceptis grauibus plærunq; & magna profeßis
Purpureus, latè qui splendeat, vnus & alter
Assuitur pannus. cum lucus, & ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos ambitus agros,

John Butler

Aut flumen Rhenũ, aut pluuius describitur arcus.
Sed nunc non erat hic locus: & fortasse cupressum
Scis simulare. quid hoc? si fractis enatat expes
Nauibus, ære dato, qui pingitur? amphora cœpit
Institui, currente rota cur vrceus exit?
Deniq; sit, quod vis, simplex duntaxat, & vnum. 3. Ne quid virtutis & vitij affinitate peccetur.
Maxima pars vatũ, pater, et iuuenes patre digni,
Decipimur specie recti. breuis esse laboro,
Obscurus fio: sectantm læuia, nerui
Deficiunt, animiq́; professus grandia turget,
Serpit humi, tutus nimium, timidusq́; procellæ.
Qui variare cupit rem prodigialiter vnam 4. Vitanda affectata eloquẽtia, ne in ineptias incidat, & portentum quoddam videatur.
Delphinum syluis appingit, fluctibus aprum,
In vitium ducit culpæ fuga, si caret arte.
Æmilium circa ludum faber imus, & vngueis
Exprimet, & molleis imitabitur ære capillos,
Infœlix operis summa, quia ponere totum
Nesciet: hunc ego me, si quid componere curem,
Non magis esse velim, quàm prauo viuere naso:
Spectandum nigris oculis, nigroq́; capillo.
Sumite materiam vestris, qui scribitis, æquam 5. Argumentum suo cuiq; ingenio idoneum deligendum.
Viribus, & versate diu, quid ferre recusent,
Quid valeant humeri, cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis hæc virtus erit, & Venus, aut ego fallor,
Vt iam nunc dicat, iam nunc debentia dici,
Plæraq́; differat, & præsens in tempus amittat,
Hoc amet hoc spereat promißi carminis author. Decorum ordinis in carmine.
In verbis etiam tenuis, cautusq́; serendis

6. Parcè & appositè nouis vtendum & antiquis.

Dixeris egregiè, notum si callida verbum
Reddiderit iunctura nouum, si fortè necesse est
Indicijs monstrare recentibus abdita rerum.
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Contiget, dabiturq; licentia sumpta pudenter.

Noua vnde ducenda, si opus sit.

Et noua fictaq; nuper habebunt verba fidem, si
Græco fonte cadat parcè detorta, quid autem
Cæcilio, Plautóque dabit, Romanus, ademptum
Virgilio, Varioq; ? ego, cur acquirere pauca

Nouè dixit inuideor, cum de nouis verbis fingendis loquitur.

Si possum, inuideor? cum lingua Catonis, & Enni
Sermonem patrium ditauerit, & noua rerum
Nomina protulerit? licuit, semperq; licebit,
Signatum præsente nota producere nomen.

Exemplo probat omnium rerum esse vicissitudinem quandam.

Vt syluæ folijs pronos mutantur in annos,
Prima cadunt, ita verborum vetus interit ætas:
Et iuuenum ritu florent modo nata, vigentq;.
Debemur morti nos, nostraq;: siue receptus
Terra Neptunus, classeis Aquilonibus arcet,
Regis opus: sterilisue diu palus, aptaq; remis
Vicinas vrbeis alit, & graue sentit aratrum:
Seu cursum mutauit iniquum frugibus amnis
Doctus iter melius, mortalia facta peribunt,
Nedum sermonum stet honos, & gratia viuax
Multa renascentur, quæ iam cecidêre, cadéntque,
Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet vsus,
Quē penes arbitriū est, & ius, & norma loquendi.
Res gestæ, regumq;, ducumque, & tristia bella

De versu hexametro.

Quò scribi possent numero, monstrauit Homerus.
Versibus impariter iunctis querimonia primum,

Post

Pòst etiam inclusa est voti sententia compos.
Quis tamen exiguos Elegos emiserit author,
Grammatici certant, & adhuc sub iudice lis est.

De versu elegiaco seu pentametro.

Archilochum proprio rabies armauit Iambo.
Hunc socci cœpere pedem, grandésque cothurni,
Alternis aptum sermonibus, & populareis
Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.

Iambici carminis inuẽtor.

Musa dedit fidibus diuos, puerósque deorum,
Et pugilem victorem, & equum certamine primũ,
Et iuuenum curas, & libera vina referre.

Lyrici carminis officium.

Descriptas seruare vices, operumq; colores,
Cur ego, si nequeo, ignoróque, poëta salutor?
Cur nescire pudens praue, quàm discere malo?
Versibus exponi Tragicis res comica non vult.
Indignatur item priuatis, ac propè socco
Dignis carminibus narrari cœna Thyestæ.
Singula quæq; locum teneant sortita decenter.
Interdum tamen & vocem Comœdia tollit,
Iratusq; Chremes tumido delitigat ore.
Et tragicus plerunque dolet sermone pedestri.
Telephus & Peleus, cum pauper & exul vterq;
Proijcit ampullas, & sesquipedalia verba:
Si curat cor spectantis tetigisse querela.

Ne præpostero ordine & stylo abutamur.

Non satis est pulchra esse poëmata: dulcia sunto
Et quocunque volent, animum auditoris agunto.
Vt ridentibus arrident, ita flentibus adsunt
Humani vultus. si vis me flere, dolendum est
Primum ipsi tibi. tunc tua me infortunia lædent.
Telephe, vel Peleu, male si mandata loquêris

Eos affectus induendos quibus velis spectatorem affici.

Aut

Affectum motus ex oratiõe.

Aut dormitabo, aut ridebo. tristia mœstum
Vultum verba decent: iratum, plena minarum.
Ludentem, lasciua: seuerum, seria dictu.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: iuuat, aut impellit ad iram,
Aut ad humum mœrore graui deducit, & angit:
Post effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis absona dicta
Romani tollent equites, peditesq́ cachinnum.

A. Herus ne Decorum personæ in carmine.

Intererit multũ Dauus ne loquatur, an Heros:
Maturúsne senex. an adhuc florente iuuenta
Feruidus, an matrona potens, an sedula nutrix:
Mercatórne vagus, cultórne virentis agelli:
Colchus, an Assyrius, Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam sequere. aut sibi conuenientia finge
Scriptor. honoratum si fortè reponis Achillem
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget sibi nata, nihil non arroget armis.
Sit Medæa ferox, inuictaq́ flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes.

Persona eodẽ vbique ingenio inducenda

Si quid inexpertum scænæ committis, & audes
Personam formare nouam: seruetur ad imum
Qualis ab incœpto processerit, & sibi constet.
Difficile est propriè communia dicere, tuq́
Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
Quàm si proferres ignota, indictaq́ primus.
Publica materies, priuata iuris erit, si
Nec circa vilem, patulúmque moraberis orbem:
Nec verbum verbo curabis reddere fidus

Interpres,

Interpres, nec desilies imitator in arctum, Interpretis
Vnde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex. officium.
Nec sic incipies, vt scriptor Cyclicus olim, Ne arrogas, sit
Fortunam Priami cantabo & nobile bellum. exordium cu-
Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu? iusmodi est
Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus. Cyclici poetæ.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte? Exordium.
Dic mihi musa virum, captæ post tempora Troiæ, Odysseæ Ho-
Qui mores hominum multorum vidit, & vrbeis. mericæ.
Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
Cogitat, vt speciosa dehinc miracula promat,
Antiphaten, Syllámq;, et cum Cyclope Charybdim,
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo.
Semper ad euentum festinat, & in medias res Homerici poë-
Nec secus, ac notas auditorem rapit: & quæ matis artificiū.
Desperat tractata nitescere posse, relinquit.
Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet,
Primo ne medium, medio ne discrepet imum.
Tu quid ego, et populus mecum desideret, audi. Decorum ætatis obseruandū
Si plausoris eges aulæa manentis, & vsque diligenter.
Sessuri, donec cantor, vos plaudite, dicat.
Ætatis cuiusque notandi sunt tibi mores,
Mobilibusq; decor naturis dandus, & annis.
Reddere qui voces iam scit puer, & pede certo Pueritia.
Signat humum, gestit paribus colludere, & iram
Colligit, ac ponit temerè, & mutatur in horas.
Imberbis iuuenis, tandem custode remoto, Adolescentia.
Gaudet equis, canibusq;, & aprici gramine campi,

Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
Vtilium tardus prouisor, prodigus æris,
Sublimis, cupidusq; & amata relinquere pernix.

Virilis ætas.

Conuersis studijs ætas, animusq; virilis
Quærit opes, & amicitias, inseruit honori:
Commisisse cauet, quod mox mutare laboret.

Senectus.

Multa senē circumueniūt incommoda, vel quòd
Quærit, & inuentis miser abstinet, ac timet vti,
Vel quòd res omnes timidè, gelidéque ministrat,
Dilator, spe longus, iners, auidusq; futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero, censor, castigatorq; minorum.
Multa ferunt anni venientes commoda secum,
Multa recedentes adimunt. ne fortè seniles
Mandentur iuueni partes, pueroque viriles,
Semper in adiunctis, æuoque morabimur aptis.

Vehementius moueri animos spectaculo quam auditu.

Aut agitur res in scenis, aut acta refertur.
Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus, & quæ
Ipse sibi tradit spectator. non tamen intus
Digna geri, promes in scenam: multaque tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia præsens.
Nec pueros coram populo Medæa trucidet,
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus,
Aut in auem Progne vertatur, Cadmus in anguē.
Quodcunq; ostendis mihi sic, incredulus odi.

Fabulæ affectus & personæ.

Neue minor, quinto neu sit productior actu
Fabula, quæ posci vult, & spectata reponi.
Nec Deus intersit, nisi dignus vindice nodus
Inciderit,

Inciderit, nec quarta loqui persona laboret:
Actoris parteis chorus, officiumq́; virile
Defendat, neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat, & hæreat aptè.
*Ille bonis faueatq́;, & concilietur * amicis,*
Et regat iratos, & amet peccare timenteis.
Ille dapes laudet mensæ breuis: Ille salubrem
Iustitiam, legesq́ue, & apertis otia portis.
Ille tegat commissa, deosq́ue precetur, & oret,
Vt redeat miseris, abeat fortuna superbis.
Tibia non vt nunc orichalco vincta, tubæq́ue
Æmula, sed tenuis, simplexq́ue foramine pauco
Aspirare, & adesse choris erat vtilis, atq́;
Nondum spissa nimis complere sedilia flatu.
Quo sane populus numerabilis, vtpote paruus,
Et frugi, castúsque, verecundúsque coibat.
Postquàm cœpit agros extẽdere victor, & vrbẽ
Latior amplecti murus, vinoq́ue diurno
Placari Genius festis impunè diebus:
Accesśit numerisq́ue, modisq́ue licentia maior.
Indoctus quid enim saperet, liberq́ue laborum,
Rusticus vrbano confusus, turpis honesto?
Sic priscæ motumq́;, & luxuriam addit arti
Tibicen, traxitq́ue vagus per pulpita uestem.
Sic etiam fidibus voces creuere seueris,
Et tulit eloquium insolitum facundia præceps:
Vtiliumq́ue sagax rerum, & diuina futuri
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
Carmine qui Tragico vilem certauit ob hircũ,
Mox

Chori officiũ in fabula.

* al. amice.

Priscorum fabulæ minus ambitiosæ, & mores frugaliores.

Tragœdiæ.

olim seueriori adhibita est ad voluptatem satyra.

Mox etiam agresteis Satyros nudauit, & asper
Incolumi grauitate iocum tentauit, eò quòd
Illecebris erat, & grata nouitate morandus
Spectator, functusq; sacris, & potus, & exlex.

Ne personæ dignitas violetur humilitate sermonis, aut contrà.

Verùm ita risores, ita commendare dicaces
Conueniet Sytyros, ita vertere seria ludo:
Ne, quicunq; deus, quicunque adhibebitur Heros,
Regali conspectus in auro nuper, & ostro,
Migret in obscuras humili sermone tabernas,
Aut, dum vitat humum, nubeis, & inania captet.
Effutire leueis indigna tragœdia versus:
Vt festis matrona moueri iussa diebus,
Intererit Satyris paulum pudibunda proteruis.

Locus ex tragœdia Lucilij poëtæ.

Nō ego inornata, & dominantia nomina solùm,
Verbaq; Pisones, Satyrorum scriptor amabo:
Nec sic enitar Tragico differre colori,
Vt nihil intersit, Dauus ne loquatur, an audax
Pithias emuncto lucrata Simone talentum:
An custos famulusq; dei Sylenus alumni.
Ex noto fictum carmen sequar, vt sibi quiuis
Speret idem, sudet multum, frustraq; laboret
Ausus idem. tantum series, iuncturaq; pollet,
Tantum de media sumptis accedit honoris.

Ne nimium effœminatis aut obscœnis verbis vtantur poëtę satiyrici.

Syluis deducti caueant (me iudice) Fauni
Ne, velut innati triuijs, ac penè forenses,
Aut nimiū teneris iuuenentur versibus vnquàm:
Aut immunda crepent, ignominiosaq; dicta.
Offendūtur enim, quibus est equus, et pater, & res:
Nec, si quid fricti ciceris probat, & nucis emptor,

Æquis

Æquis accipiunt animis, donántue corona.
Sylla longa breui subiecta, vocatur Iambus,
Pes citus: vnde etiam trimetris accrescere iußit
Nomen Iambeis, cum senos redderet ictus.
Primus ad extremum similis sibi: non ita pridem
Tardior vt paulo, grauiorque veniret ad aureis,
Spondeos flebileis in iura paterna recepit
Commodus, & patiens: non vt de sede secunda
Cæderet, aut quarta socialiter. Hic & in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.
In scenam missos magno cum pondere versus,
Aut operæ celeris nimium, curaq; carentis,
Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
Non quiuis videt immodulata poëmata iudex:
Et data Romanis venia est indigna Poëtis.
Idcirco ne vager, scribamque licenter? an omneis
Visuros peccata putem mea? tutus, & intra
Spem veniæ cautus: vitaui denique culpam,
Non laudem merui. Vos exemplaria Græca
Nocturna versate manu, versate diurna,
At nostri proaui Plautinos & numeros, &
Laudauere saleis, nimium patienter vtrumque,
Nec dicam stultè mirati. si modo ego, & vos
Scimus in vrbanum lepido seponere dicto,
Legitimúmque sonum digitis callemus & aure.
Ignotum Tragicæ genus inuenisse Camœnæ
Dicitur, & plaustris vexisse poëmata Thespis,
Quæ canerent, agerentque peruncti fæcibus ora.
Post hunc, personæ, pallæq; repertor honestæ

Iambici trimetri qui vocantur, cum ei constent pedibus, senarij dicti sunt, admisso spōdeo.

Latinorum licentia.

Græcorum in carmine laus.

Tragœdiæ initium & incrementum.

Æſchylus, & modicis inſtrauit pulpita tignis,
Et docuit magnumq́ loqui, nitiq́ cothurno.
Succeſsit vetus his Comœdia, non ſine multa

Vetus comœdia.

Laude, ſed in vitium libertas excidit, & vim
Dignam lege regi, lex eſt accepta, chorusq́
Turpiter obticuit ſublato iure nocendi.
Nil intentatum noſtri liquere poëtæ,
Nec minimum meruere decus, veſtigia Græca
Auſi deſerere, & celebrare domeſtica facta,

Latinorum tœdium in caſtigandis ſuis.

Vel qui prætextas, vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret, clariſue potentius armis,
Quàm lingua Latium, ſi non offenderet vnum
Quenque poëtarum limæ labor, & mora. Vos ô
Pompilius ſanguis carmen reprehendite, quod non
Multa dies, & multa litura coërcuit, atque
Perfectum decies non caſtigauit ad vnguem.

Ingenium an ars plus poſsit.

Ingenium miſera quia fortunatius arte
Credit, & excludit ſanos Helicone poëtas
Democritus: bona pars non vngueis ponere curat,
Non barbam, ſecreta petit loca, balnea vitat.
Nanciſcetur enim pretium, nomenq́ poëtæ,
Si tribus Anticyris caput inſanabile nunquam
Tonſori Lycino commiſerit, ô ego læuus,

*al. oram.

Qui purgor bilem ſub verni temporis * horam,
Non alius faceret meliora poëmata. verum
Nil tanti eſt. ergo fungar vice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum valet, excors ipſa ſecandi.
Munus, & officium nil ſcribens ipſe docebo,
Vnde parentur opes, quid alat, formetq́ poëtam,

Quid

Quid deceat, quid opes, quò virt⁹, quò ferat error.
Scribendi rectè, sapere est & principiũ, & fons.
Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere chartæ,
Verbaque prouisam rem non inuita sequentur.
Qui didicit patriæ quid debeat, & quid amicis,
Quo sit amore parens, quo frater amãdus, et hospes,
Quod sit conscripti, quod iudicis officium, quæ
Partes in bellum missi ducis, ille profectò
Reddere personæ scit conuenientia cuique.
Respicere exemplar vitæ, morúmque iubebo
Doctum imitatorem, & veras hinc ducere voces.
Interdum speciosa iocis, morataque rectè,
Fabula nullius veneris, sine pondere, & arte,
Valdius oblectat populum. meliusque moratur,
Quàm versus inopes rerum, nugæque canoræ.
Graijs ingenium, Graijs dedit ore rotundo
Musa loqui, præter laudem nullius auaris.
Romani pueri longis rationibus assem
Discunt in parteis centum diducere. dicat
Filius Albini, si de quincunce remota est
Vncia, quid superat? poteras dixisse triens, heu
Rem poteris seruare tuam. redit vncia, quid fit?
Semis. ad hæc animos ærugo, & cura peculi,
Cum semel imbuerit, speramus carmina fingi
Posse linenda cedro, & leui seruanda cupresso?
Aut prodesse volunt, aut delectare poëtæ,
Aut simul & iucunda, & idonea dicere vitæ.
Quidquid præcipies, esto breuis, vt cito dicta
Percipiant animi dociles, teneántque fideles.

Vnde argumentum scribendi petatur.

Græcorum excellentia in dicendo. Romanorum auaritia.

Aliàs, en.

Præceptorum breuitas.

Omne superuacuum pleno de pectore manat.
Ficta voluptatis causa, sint proxima veris.

Fabularum modus.

Nec quodcunque volet, poscat sibi fabula credi.
Neu pransæ Lamiæ viuū puerum extrahat aluo.
Centuriæ seniorum agitant expertia frugis,
Celsi prætereunt austera poëmata Rhamnes.

Quod poema præstantis.

Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci,
Lectorem delectando, pariterq́; monendo,
Hic meret æra liber Sosius, hic & mare transit,
Et longum noto scriptori prorogat æuum.

Leuioribus vitijs ignoscendum.

Sunt delicta tamen, quibus ignouisse velimus,
Nāneq; chorda sonū redit, quē vult manus et mēs,
Poscentiq́ue grauem persæpe remittit acutum,
Nec semper feriet, quodcunque minabitur arcus.
Verū vbi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cauit natura: quid ergo?
Vt scriptor si peccat, idem librarius vsque,
Quamuis est monitus, venia caret, & citharædus
Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem.

Supinitas non ferenda.

Sic mihi qui multum cessat, fit Cherilus ille,
Quem bis, terq́ue bonum cum risu miror, & idem
Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus,
Verum opere in longo fas est obrepere somnum.

Picturæ cum poesi affinitas.

Vt pictura poësis erit, quæ, si propius stes,
Te capiet magis, & quædam si longius abstes,
Hæc amat obscurum, volet hæc sub luce videre,
Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit semel, hæc decies repetita placebit.

O maior

O maior iuuenum, quamuis & voce paterna
Fingeris ad rectum, & per te sapis, hoc tibi dictum
Tolle memor, certis medium, & tolerabile rebus
Recte concedi. consultus iuris, & actor
Causarum mediocris abest virtute diserti
Messalæ, nec scit quantum Casellius Aulus,
Sed tamen in pretio est. mediocribus esse poëtis
Non homines, non dij, noc concessêre columnæ.
Vt gratas inter mensas symphonia discors,
Et crassum vnguentum, et sardo cũ melle papauer
Offendunt, poterat duci quia cœna sine istis.
Sic animus natum, inuentúmque poema iuuandis,
Si paulum summo discessit, vergit ad imum.
Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis,
Indoctúsque pilæ, discíue, trochiue quiescit,
Ne spissæ risum tollant impune coronæ.
Qui nescit, tamen audet fingere. quid ni?
Liber & ingenuus, præsertim census equestrem
Summam nummorum, vitióque remotus ab omni,
Tu nihil inuita dices, faciésue Minerua.
Id tibi iudicium est, ea mens: si quid tamen olim
Scripseris, in Metij descendat iudicis aureis,
Et patris, et nostras, nonumque prematur in annũ.
Membranis intus positis delere licebit
Quod non ædideris: nescit vox missa reuerti.
Syluestreis homines sacer interpresque deorum
Cædibus, & victu fædo deterruit Orpheus,
Dictus ob hoc lenire tygreis, rapidosque leones:
Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis

Poeta nemo qui non sit summus.

Antipophora vt cum stomacho pronuncies.

Orphæi fabulę interpretatio.

Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda
Ducere quò vellet, fuit hæc sapientia quondam,
Publica priuatis, secernere sacra profanis,
Concubitu prohibere vago, dare iura maritis.
Oppida moliri, leges incidere ligno.
Sic honor, & nomen diuinis vatibus, atque
Carminibus venit: post hos insignis Homerus,
Tyrtæusq; mares animos in Martia bella
Versibus exacuit, dictæ per carmina sortes,
Et vitæ monstrata via est, & gratia regum
Pierijs tentata modis, ludusque repertus.
Et longorum operum finis, ne fortè pudori
Sit tibi Musa lyræ solers, & cantor Apollo.

Poeticæ honos & vtilitas.

Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quæsitum est: ego nec studium sine diuite vena,
Nec rude quid prosit video ingeniũ: alterius sic
Altera poscit opem res, & coniurat amicè.

Poetæ ingenio & arte opus esse.

Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit, fecitq; puer, sudauit, & alsit,
Abstinuit Venere & vino, qui Pythia cantat
Tibicen, didicit prius, extimuitque magistrum.
Nunc satis est dixisse, ego mira poemata pango,
Occupet extremum scabies, mihi turpe relinqui est,
Et quod non didici, sanè nescire fateri.

Labore parati immortalitatem non ostentatione.

Vt præco ad merceis turbam qui cogit emendas,
Assentato res iubet ad lucrum ire poëta
Diues agris, diues positis in fœnore nummis.
Si verò est, vnctum qui rectè ponere possit,
Et respondere leui pro paupere, & eripere atris

Cautè adhibendi censores diuiti, ne quid in gratiam loquantur.

Litibus implicitum, mirabor si sciet inter-
Noscere mendacem, verúmque beatus amicum.
Tu seu donaris, seu quid donare voles cui,
Nolito aduersus tibi factos ducere plenum
Lætitiæ, clamabit enim pulchrè, benè, rectè,
Pallescet super his, etiam stillabit amicis
Ex oculis rorem, saliet, tundet pede terram.
Vt qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciunt propè plura dolentibus ex animo, sic
Derisor vero plus laudatore mouetur.
Reges dicuntur multis vrgere culullis,
Et torquere mero. quem perspexisse laborent,
An sit amicitia dignus, si carmina condes,
Nunquàm te fallant animi sub vulpe latentes.
Quintilio si quid recitares, corrige sodes
Hoc, aiebat, & hoc, melius te posse negares
Bis terq́ expertum frustra, delere iubebat,
Et malè tornatos incudi reddere versus,
Si defendere delictum, quàm vertere malles,
Nullum vltra verbum, aut operā sumebat inanē,
Quin sine riuali téque & tua solus amares.
Vir bonus & prudēs versus reprehēdet inerteis,
Culpabit duros, incomptis allinet atrum
Transuerso calamo signum, ambitiosa recidet
Ornamenta, parum claris lucem dare coget,
Arguet ambiguè dictum, mutanda notabit,
Fiet Aristarchus: nec dicet, cur ego amicum
Offendam in nugis? hæ nugæ seria ducent
In mala derisum semel, exceptumq́, sinistrè.

Amici diligenter explorandi.

Quintili Vari censura.

A quo petendum consiliū.

Quorum periculorum persuasio.

Vt mala quem ſcabies, aut morbus regius urget,
Aut phanaticus error, & iracunda Diana:
Veſanum tetigiſſe timent, fugiuntq; poëtam
Qui ſapiunt, agitant pueri, incautique ſequuntur.
Hic dum ſublimeis verſus ructatur & errat:
Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foueámue, licet ſuccurite longùm
Clamet Io ciues, non ſit, qui tollere curet.
Si quis curet opem ferre, & demittere funem:
Qui ſcis, an prudens huic ſe deiecerit? atque
Seruari nolit? dicam, Siculiq; poëtæ
Narrabo interitum. Deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Ætnã
Inſiluit, ſit ius, liceatq; perire Poëtis.
Inuitum qui ſeruat, idem facit occidenti,
Nec ſemel hoc fecit, nec ſi retractus erit, iam
Fiet homo, & ponet famoſæ mortis amorem.
Nec ſatis apparet, cur verſus factitet, vtrum
Minxerit in patrios cineres, an triſte bidental
Mouerit inceſtus: certè furit, ac velut vrſus
Obiectos caueæ valuit ſi frangere clathros
Indoctum, doctumq; fugat recitator acerbus.
Quem verò arripuit, tenet, occiditq; legendo,
Non miſſura cutem niſi plena cruoris hirudo.

Peſtilens immodica gloriæ ſitis ex Empedoclis hiſtoria.

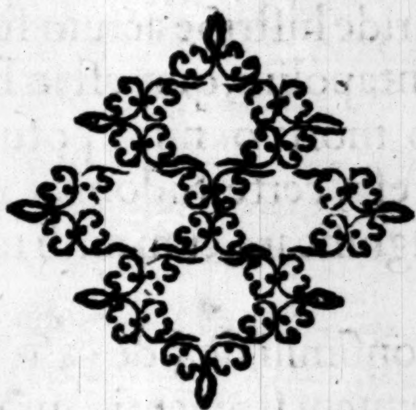
FINIS.

IVNII IVVENALIS AQVINATIS SATYRÆ

Decem & Sex.

Cum annotatiunculis in margine, breuis commentarij vice adiectis.

1574.

I. IVVENALIS VITA.

IVnius Iuuenalis, vt Suidas testatur, vixit tempore Domitiani imperatoris, oriundus ex Aquino Volscorum oppido, quemadmodũ ipse videtur innuere Satyra tertia circa finem, cum ait:

Ergo vale nostri memor, & quoties te
Roma tuo refici properãtẽ reddet Aquino.

Quanquam non desunt qui Suidæ fidem eleuare conentur, hac certe in parte, ea coniectura ducti, quod liberius scripserit in ipsum quoq; Imperatorem, quàm vt ferri potuerit, si vixisset. Sub Traiano igitur Satyras scripsisse volunt: neque verisimile esse, quod ille ait à Paride histriõe actum fuisse in exilium, in Pentapolim, quæ est in Lybia, cum Domitiano mortuo nihil potuerit Paris. Vtcunque est, certe Sidonius Apollinaris id videtur significare, cum ait: si tamen illum intelligit.

Nec quid consimili deinde casu
Ad vulgi teuuem strepentis auram,
Irati fuit histrionis exul.

De eius morte parum constat, nisi quòd in exilio vitam finisse arbitrantur.

I. IVVENALIS
AQVINATIS
SATYRA I.

Emper ergo auditor tantũ? Nunquámne reponam
Vexatus toties rauci Theseide Codri?
Impune ergo mihi recitauerit ille togatas,
Hic elegos? impune diem consumserit ingens
Telephus? aut summi plena iam margine libri
Scriptus, & in tergo, nec dum finitus, Orestes?
Nota magis nulli domus est sua, quã mihi lucus
Martis, & Æolijs vicinum rupibus antrum
Vulcani, Quid agãt venti, quas torqueat vmbras
Æacus, vnde alius furtiuæ deuehat aurum.
Pelliculæ, quantas iaculetur Monychus Ornos,
Frontonis platani, conuulsaque marmora clamant
Semper, & aßiduo ruptæ lectore columnæ.
Expectes eadem à summo, minimóque poëta.
Et nos ergo manum ferulæ subduximus, & nos
Consilium dedimus Syllæ, priuatus vt altum
Dormiret. stulta est clementia, cum tot vbique
Vatibus occurras, perituræ parcere chartæ.
Cur tamen hoc libeat potius decurrere campo,
Per quē magnus equos Auruncæ flexit alumnus,

Queritur otiũ suum sibi perire, dum ignauus ad fastidiũ poetas recitantes cogitur audire, cum tamen ipse aliquid posit scribere. Quotidie nihil aliud quam recitant mihi historias suas, & fabulas quas scripserunt.

Quod potissimum satyram

Si

scribat, tempo ris sui mores esse in causa.

Si vacat, & placidi rationem admittitis, ædam.
Cum tener vxorem ducat spado, Meuia Thuscum
Figat agrum, & nuda teneat venabula mamma,
Patricios omnes opibus cum prouocet vnus,
Quo tondente grauis iuueni mihi barba sonabat,
Cum pars Niliacæ plebis, cum verna Canopi
Crispinus, tyrias humero reuocante lacernas,
Ventilet æstiuum digitis sudantibus aurum,
Nec sufferre queat maioris pondera gemmæ,
Difficile est satyram nõ scribere. nam quis iniquæ
Tam patiens vrbis, tam ferreus, vt teneat se?
Causidici noua cum veniat lectica Mathonis
Plena ipso, & post hunc magni delator amici,
Et cito rapturus de nobilate comesa.
Quod supest, quæ Massa timet, quẽ munere palpat
Carus, & à trepido Thymele summissa Latino,
Cum te summoueat, qui testamenta merentur
Noctibus, in cœlum quos euehit optima summi
Nunc via processus, vetulæ vesica beatæ.
Vnciolam Proculeus habet, sed Gillo deuncem,
Partes quisq; suas ad mensuram inguinis hæres
Accipiat sane mercedem sanguinis, & sic
Palleat vt nudis pressit qui calcibus anguem,
Aut Lugdunensem rhetor dicturus ad aram.
Quid referam, quanta siccum iecur ardeat ira?
Cũ populũ gregibus comitum premat hic spoliator
Pusilli prostantis: at hic damnatus inani
Iudicio (quid enim saluis infamia nummis?)
Exul ab octaua Marius bibit, & fruitur dijs
Iratis.

Cinamus ex tonsore & Crispinus è seruo facti erant equites.

Magn. delat. M. Regulus imperatoris amicus delatoribus etiam alijs erat formidabilis.

Iratis. at tu victrix prouincia ploras.
Hæc ego non credam Venusina digna lucerna?
Hæc ego non agitem? sed quid magis Heracleas
Aut Diomedeas, aut mugitum Labyrinthi?
Et mare percussum puero, fabrumq́ue volantem
Cum leno accipiat mœchi bona, si capiendi
Ius nullum vxori, doctus spectare lacunar,
Doctus & ad calicem vigilanti stertere naso,
Cum fas esse putet curam sperare cohortis.
Qui bona donauit præsepibus, & caret omni
Maiorum censu, dum peruolat axe citato
Flaminiam, puer Authemedon nam lora tenebat,
Ipse lacernatæ cum se iactaret amicæ.
Nonne libet medio ceras implere capaces
Quadriuio? cum iam sexta ceruice feratur
Hinc atque inde patens, ac nuda penè cathedra,
Et multum referens de Mecœnate supino
Signator falso qui se lautum, atque beatum
Exiguis tabulis, & gemma fecerat vda.
Occurrit matrona potens, quæ molle Calenum
Porrectura viro miscet sitiente Rubetam,
Instituitq́ue rudes melior Locusta propinquas
Per famam, & populum nigros efferre maritos.
Aude aliquid breuibus Gyaris, & carcere dignũ,
Si vis esse aliquis. probitas laudatur, & alget,
Criminibus debent hortos, prætoria, mensas,
Argentum vetus, & stantem extra pocula caprũ,
Quem patitur dormire nurus corruptor auaræ?
Quem sponsæ turpes? & prætextatus adulter?

Ab octaua nõ solum securus est, sed ante tempus cibo destinatum genio indulget, quod erat hora nona.

Leno maritus qui vxorem prostituit, quæ cum non possit adulteri sui ius hæreditatis capere, accipiat ipse.

Sexta serui. hexaphoro feratur Regulus ille omnium bipedum, vt Plinius ait, nequissimus.

Locusta venefica, cuius opera vsus Nero Britanicum sustulit, autor Suetonius.

Caper, in celatura poculorũ.

Si

Si natura negat, facit indignatio versum,
Qualemcunque potest, quales ego, vel Cluuienus.
Ex quo Deucalion, nymbis tollentibus æquor,
Nauigio montem ascendit, sortesq́ poposcit,
Paulatimq́ anima caluerunt mollia saxa,
Et maribus nudas ostendit Pyrrha puellas:
Quicquid agunt hoẽs, votũ, timor, ira, voluptas,
Gaudia, discursus, nostri farrago libelli est.
Et quando vberior vitiorum copia? quando
Maior auaritiæ patuit sinus? alea quando
Hos animos? neq́ enim loculis comitantibus itur
Ad casum tabulæ, posita sed luditur arca.
Prælia quanta illic dispensatore videbis
Armigero: simplex ne furor sestertia centum
Perdere? & horrenti tunicam non reddere seruo?
Quis totidem erexit villas? quis fercula septem
Secreto cœnauit auus? nunc sportula primo
Limine parua sedet, turbæ rapienda togatæ.
Ille tamen faciem prius inspicit, & trepidat, ne
Suppositus venias, ac falso nomine poscas.
Agnitus accipies, iubet à præcone vocari
Ipsos Troiugenas. nam vexant limen & ipsi
Nobiscum. da prætori, da deinde tribuno.
Sed libertinus prior est, prior inquit ego sum.
Cur timeam, dubitémue locum defendere? quãuis
Natus ad Euphraten, molles quod in aure fenestræ
Arguerint, licet ipse negem: sed quinque tabernæ
Quadringenta parant. quid confert purpura maius
Optandum, si Laurenti custodit in agro

Argumentum satyræ nostræ. sunt vitiorum genera, quæ ab orbe condito cœperunt ad hæc tempora magis ac magis inualescere.

Sportula quæ olim in vsum pauperũ clientum reperta erat, iam dispensatur in ditissimos quosque.

Conductas

Conductas Coruinus oues? ego poßideo plus
Pallante, & Licinis: expectent ergo tribuni,
Vincant diuitiæ, sacro nec cedat honori,
Nuper in hanc vrbem pedibus qui venerat albis.
Quandoquidem inter nos sanctißima diuitiarum
Maiestas, & si funesta pecunia templo
Nondum habitas, nullas nummorũ ereximus aras,
Vt colitur pax, atque fides, victoria, virtus,
Quæq; salutato crepitat concordia nido.
Sed cum summus honor finito computet anno,
Sportula quid referat, quantum rationibus addat:
Quid faciet comites, quibus hĩc toga, calceus hinc (est
Et panis, fumusq; domi? densißima centum
Quadrantes lectica petit, sequiturq; maritum
Languida, vel prægnans, & circumducitur vxor.
Hic petit absenti nota iam callidus arte
Ostendens vacuam, et clausam pro coniuge sellam,
Galla mea est inquit, citius dimitte, moraris.
Profer galla caput, noli vexare, quiescit.
Ipse dies pulchro distinguitur ordine rerum.
Sportula, deinde forum, iurisq; peritus Apollo,
Atque triumphales, inter quas ausus habere
Nescio quis titulos Ægyptius, atque Arabarches,
Cuius ad effigiem non tantum meiere fas est.
Vestibulis abeunt veteres, laßique clientes,
Votaq; deponunt, quanquam longißima cœnæ
Spes homini, caules miseris, atque ignis emendus.
Optima syluarum interea, pelagiq; vorabit
Rex horum, vacuisq; toro tantum ipse iacebit.

Pallas Gaudij libertus ditissimus, prætorijs ornamentis donatus per Claudium.

Si diuites sportulam captent, quid non facient clientes, quibus hinc suppeditatur res domestica?

Triumphales statuæ erant in foro Augusti quas ipse dedicauerit, inter quas tandem Crispinus non veritus sit collocari homo libertinus.

Nam

Nam de tot pulchris, & latis orbibus, & tam
Antiquis, vna comedunt patrimonia mensa.
Nullus iam parasitus erit, sed quis feret istas
Luxuriæ sordes? quanta est gula, quæ sibi totos
Ponit apros, animal propter conuiuia natum?
Pœna tamen præsens, cum tu deponis amictus
Turgidus, & crudum pauonem in balnea portas.
Hinc subitæ mortes, atque intestata senectus.
It noua, nec tristis per cunctas fabula cœnas,
Ducitur iratis plaudendum funus amicis.
Nil erit vlterius, quod nostris moribus addat
Posteritas, eadem cupient, facientq; minores.
Omne in præcipiti vitium stetit. vtere velis,
Totos pande sinus dicas hic forsitan, vnde
Ingenium par materiæ? vnde illa priorum
Scribendi quodcunq; animo flagrante liberet
Simplicitas, cuius non audeo dicere nomen?
Quid refert dictis ignoscat Mutius, an non?
Pone Tigillinum, teda lucebis in illa,
Qua stantes ardent, qui fixo gutture fumant,
Et latum media sulcum deducit arena.
Qui dedit ergo tribus patruis aconita, vehatur
Pensilibus plumis, atque illinc despiciat nos?
Cum veniet contra, digito compesce labellum,
Accusator erit, qui verbum dixerit, hic est.
Securus licet Æneam, Rutiliumq; ferocem
Committas, nulli grauis est percussus Achilles,
Aut multum quæsitus Hylas, vrnamq; secutus.
Ense velut stricto quoties Lucilius ardens
Infremuit,

In voracitatem & gulam Roman. qui exclusis omnibus, ventri suo, tantum indulgebant, & hoc immodicè.

Hortatur seipsum poeta ad scribendum, cum abunde supputat materia, tametsi non sit securũ libere, loqui, ne supplicio afficiatur insigni.

Alias verum.

Verba monitoris indicantis periculum ne Coryceus aliquis deferat,

Infremuit, rubet auditor, cui frigida mens est
Criminibus, tacita sudant præcordia culpa,
Inde iræ, & lachrymæ. tecum prius ergo voluta
Hæc animo ante tubas. galeatum serò duelli
Pœnitet. experiar quid concedatur in illos,
Quorum Flaminia tegitur cinis, atque Latina.

tutius esse historias aut fabulas scribere quemadmodū Virgilius & Homerus.

SATYRA II.

In eos qui impudenter aliorum vitam censebāt, cum ipsi vitijs intercutibus maderent.

VLtra Sauromatas fugere hinc libet, et glaciale
Oceanum, quoties aliquid de moribus audent,
Qui curios simulant, & & bacchanalia viuunt,
Indocti primum, quanquam plena omnia gypso
Chrysippi inuenias, nam perfectißimus horum
Si quis Aristotelem similem vel Pitacon emit,
Et iubet archetypos pluteum seruare Cleanthas.
Fronti nulla fides, quis enim non vicus abundat
Tristibus obscœnis? castigas turpia, cum sis
Inter Socraticos notißima fossa cinædos.
Hispida membra quidem, & dura per brachia setæ
Promittunt atrocem animum, sed podice leui
Cæduntur tumidæ medico ridente mariscæ,
Raro sermo illis, & magna libido tacendi,
Atque supercilio breuior coma. verius ergo
Et magis ingenue Peribonius. hunc ego fatis
Imputo, qui vultu morbum, incessuq; fatetur.
Horum simplicitas miserabilis his furor ipse
Dat veniam. sed peiores, qui talia verbis
Herculis inuadunt, & de virtute loquuti
Clunem agitant. ego te cernentem Sexte verebor
Infamis Varillus ait, quo deterior te?

Marisca fici genus, & huius quod medici fungum vocāt.

Tolerabilior aperte malus quam hypocrita & seuerus

Culpa careat necesse est, alieni vitij castigator.

Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus.
Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?
Quis cœlum terris non misceat, & mare cœlo,
Si fur displiceat Verri? homicida Miloni?
Clodius accuset mœchos? Catilina Cethegum?
In tabulam Syllæ si dicant discipuli tres?

Qualis. Domitianus Iuliam fratris filiam, quæ marito nupserat, corrupit reuocata lege Iulia.

Qualis erat nuper tragico pollutus adulter
Concubitu? qui tunc leges reuocarat amaras
Omnibus, atq; ipsis Veneri Martiq; timendas,
Cum tot abortiuis fœcundam Iulia vuluam
Solueret, & patruo similes effunderet offas.
Nonne igitur iure, ac merito vitia vltima fictos,
Contemnunt Scauros, & castigata remordent?
Non tulit ex illis toruum Laronia quendam
Clamantem toties, vbi nunc lex Iulia? dormis?

Ironia.

Ad quem subridens, fœlicia tempora, quæ te
Moribus opponunt. habeat iam Roma pudorem.
Tertius è cœlo cecidit Cato, sed tamen vnde
Hæc emis? hirsuto spirant opobalsama collo
Quæ tibi? ne pudeat dominum monstrare tabernæ.

Lex scatinia contra eos qui muliebria patiebantur, quos peculiariter insectatur poeta hac satyra.

Quòd si vexantur leges, ac iura, citari
Ante omnes debet Scatinia: respice primum
Et scrutare viros. faciunt hi plura; sed illos
Defendit numerus, iunctæq; vmbone phalanges.
Magna inter molles concordia. non erit vllum
Exemplum in nostro tam detestabile sexu.
Tædia non lambit Cluuiam, nec Flora Catullam,
Hispo subit iuuenes, & morbo pallet vtroque
Nunquid nos agimus caussas, ciuilia iura
Nouimus?

Nouimus? aut vllo strepitu fora vestra mouemus?
Luctantur paucæ, comedunt colliphia paucæ.
Vos lanam trahitis, calathisq; peracta refertis
Vellera, vos tenui prægnantem stamine fusum
Penelope melius, melius torquetis Arachne,
Horrida quale facit residens in codice pellex.
Notum est, cur solo tabulas impleuerit Hister
Liberto, dederit viuus cur multa puellæ.
Diues erit, magno quæ dormit tertia lecto.
Tu nube, atque tace. donant arcana cylindros,
De nobis post hæc tristis sententia fertur.
Dat veniam coruis, vexat censura columbas.
Fugerunt trepidi vera ac manifesta canentem
Stoicidæ, quid enim falsi Laronia: sed quid
Non facient alij, cum cu multitia sumas
Critice? & hanc vestem populo mirante perores
In proculas, & Pollineas? est mœcha Labulla.
Damnetur si vis, etiam Carphinia, talem
Non sumet damnata togam. sed Iulius ardet,
Æstuo, nudus agas, minus est insania turpis.
En habitum, quo te leges, ac iura ferentem
Vulneribus crudis populus modo victor, & illud
Montanum positis audiret vulgus aratris.
Quid? non proclames, in corpore iudicis ista
Si videas? quæro an deceant multitia testem.
Acer, & indomitus, libertatisq; magister
Critice pelluces. dedit hanc contagio labem,
Et dabit in plures, sicut grex totus in agris
Vnius scabie cadit, & porrigine porci,

Virorum mollities.

Hister Pacuuius, cuius alibi meminit qui libertum hæredem reliquit, ob turpitudinem ab illo sibi præstitam.

Maior est honestatis ratio in adulteria si in publicum procederet, quã in te, qui eius rei censuram tibi assumis, cum sis ipse perditissimus.

Vuaq; conspecta liuorem ducit ab vua.
Fœdus hoc aliquid quondoque audebis amictu.
Nemo repente fuit turpißimus. accipient te
Paulatim qui longa domi redimicula sumunt
Frontibus, & toto posuere monilia collo,
Atq; Bonam teneræ placant abdomine porcæ,
& magno cratere deam. sed more sinistro
Exagitata procul non intrat fœmina limen.
Solis ara deæ maribus patet, ite profanæ
Clamatur, nullo gemit hic tibicina cornu.
Talia secreta coluerunt orgia teda
Cecropiam soliti Baptæ lassare Cotytto.
Ille supercilium madida fuligine tactum
Obliqua producit acu, pingitq; trementes
Attollens oculos, vitreo bibit ille priapo,
Reticulumq; comis auratum ingentibus implet,
Cærulea indutus scultulata, aut galbana rasa,
Et per Iunonem, domini iurante ministro.
Ille tenet speculum pathici gestamen Othonis,
Actoris Arunci spolium, quo se ille videbat
Armatum, cum iam tolli vexilla iuberet
Res memoranda nouis annalibus, atque recenti
Historia, speculum ciuilis sarcina belli.
Nimirum summi ducis est occidere Galbam,
Et curare cutem summi constantia ciuis.
Bebriaci in campo spolium affectare palati,
Et pressum in faciem digitis extendere panem,
Quod nec in Assyrio pharetrata Semiramis orbe,
Mœsta nec Acciaca fecit Cleopatra carina.

In sacerdotes Mineruę, quos in Albano Domitianus instituerat.

Baptæ Eupolidis comœdia, in sacra quæ Cotyitia dicebantur in quibus peruigilabant, non sine flagitijs.

Actor Hemistichium Virgilianum. ironice speculum hominis fortisimi spoliũ vocans.

Hic

Hic nullus verbis pudor, aut reuerentia mensæ.
Hic turpis Cybeles, & fracta voce loquendi
Libertas, & crine senex phanaticus albo
Sacrorum antistes, rarum, ac memorabile magni
Gutturis exemplum, conducendusque magister.
Quid tamē expectant, phrygio quos tēpus erat iam
More superuacuam cultris abscindere carnem?
Quadringenta dedit Gracchus sestertia dotem
Cornicini, siue hic recto cantauerat ære,
Signatæ tabulæ. dictum fœliciter ingens.
Cœna sedet, gremio iacuit noua nupta mariti.
O proceres censore opus est, an aruspice nobis?
Scilicet horreres, maioraque monstra putares,
Si mulier vitulum, vel si bos æderet agnum?
Segmenta, & longos habitus, & flammea sumit
Arcano qui sacra ferens nutantia loro
Sudauit clypeis ancilibus. ô pater vrbis
Vnde nefas tantum latijs pastoribus, vnde
Hæc tetigit Gradiue tuos vrtica nepotes?
Traditur ecce viro clarus genere atq; opibus vir,
Nec galeam quassas, nec terram cuspide pulsas,
Nec quereris patri. vade ergo, & cede seueri
Iugeribus campi, quem negligis. Officium cras
Primo sole mihi peragendum in valle Quirini.
Quæ caussa officij? quid quæris? nubet amicus,
Nec multos adhibet, liceat modo viuere, fiet,
Fient ista palam, cupient & in acta referri.
Interea tormentum ingens nubentibus hæret,
Quod nequeunt parere, & partu retinere maritos,

Recto ære, tubicen erat inquit, aut certe cornicen.

Salij Martis sacerdotes soli Ancyle è cœlo delapsum ferebant & pertractabant.

Pœna matrimonij, fœdē contracti, vt nunquam pariat nupta.

Sed melius, quod nil animus in corpore iuris
Natura indulget, steriles moriuntur, & illis
Turgida non prodest condita pixide Lyde,
Nec prodest agili palmas præbere luperco.

Fuscina, ludus gladiatorius, in quo Retiarius fuscina & reti vtebatur.

Vicit & hoc mōstrū tunicati fuscina Gracchi,
Lustrauitq; fuga mediam gladiator arenam,
Et Capitolinis generosior, & Marcellis,
Et Catulis, Paulisq; minoribus, & Fabijs, &
Omnibus ad podium spectantibus, his licet ipsum
Admoueas, cuius tunc munere retia misit.
Esse aliquos manes, & subterranea regna,

Si inquit, crederet esse inferos in cuius iussu tot trucidantur, non exhiberet gladiatores cum tanta carnificina, sed certe crederet, si saperet.

Et contum, & stygio ranas in gurgite nigras,
Atque vna transire vadum tot millia cymba,
Nec pueri credunt, nisi qui nondum ære lauantur,
Sed tu vera puta. Curius quid sentit, & ambo
Scipiadæ? quid Fabricius? manesq; Camilli?
Quid Cremere legio? et Cannis cōsumpta iuuētus,
Tot bellorum animæ? quoties hinc talis ad illos
Vmbra venit, cuperent lustrari, si qua darentur
Sulfura cum tedis, & si foret humida laurus,
Illuc heu miseri traducimur, arma quid vltra
Littora Iuuernæ promouimus? & modo captas
Orcadas? ac minima contentos nocte Britannos?
Sed quæ nunc populi fiunt victoris in vrbe,
Non faciunt illi, quos vicimus, & tamen vnus

Zelates obses Armenius contagione morū corruptus turpe obsequium

Armenius Zelates cunctis narratur ephebis,
Mollior ardenti sese indulsisse tribuno.
Aspice quid faciunt commercia. venerat obses.
Hic fiunt homines. nam si mora longior vrbem

Indulsit

Indulsit pueris, nou vnquam deerit amator, — tribuno præstitit.
Mittentur braccæ, cultelli, fræna, flagellum,
Sic prætexatos referunt Artaxata mores.

SATYRA III.

QVamuis digressu veteris confusus amici,
Laudo tamē vacuis quòd sedē figere Cumis
Destinet, atque vnum ciuem donare Sibyllæ.
Ianua Baiarum est, & gratum littus, amœni
Secessus, ego vel Proclytam præpono Suburræ.
Nam quid tam miserum, & tā solū vidimus, vt nō
Deterius credas horrere incendia, lapsus
Tectorum assiduos, ac mille pericula sæuæ
Vrbis, & Augusto recitantes mense poetas?
Sed cum tota domus rheda componitur vna,
Substitit ad veteres arcus, madidamq; Capenam,
Hic vbi nocturnæ Numa constituebat amicæ.
Nunc sacri fontis nemus, & delubra locantur
Iudæis, quorum cophinus, fœnumq; suppellex.
Omnis enim populo mercedem pendere iussa est
Arbor, & eiectis mendicat sylua camœnis.
In vallem Aegeriæ descendimus, & speluncas
Dissimileis veris. quanto præstantius esset
Numen aquæ, viridi si margine clauderet vndas
Herba, nec ingenium violaret marmora tophum?
Hic tū Vmbritius quādo artibus, inquit, honestis
Nullus in vrbe locus, nulla emolumenta laborum,
Res hodie minor est, heri quàm fuit, atq; eadē cras
Deteret exiguis aliquid, proponimus illuc
Ire, fatigatas vbi Dædalus exuit alas,

Ostendit in vrbe bonis viris locum nō esse, atque ob id se gratulari Vmbritio atulpici quod Cumas migret quamuis doleat amicum discedere.

Lucus Ægeriç nymphæ Romanorum auaritia qui etiā à mendicis Iudæis tributum exigebant, & quidem cum in syluis agerent.

Vbi Dæda.

Cumis, cum ex Creta euolasset.

Dum noua canicies, dum prima, & recta senectus,
Dū superest Lachesi quod torqueat, et pedibus me
Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo.
Cedamus patria. viuant Arturius istuc
Et Catulus, maneāt qui nigrum in cādida vertūt,
Queis facile est ædem conducere, flumina, portus,
Siccandum eluuiem, portandum ad busta cadauer,
Et præbere caput domina vænale sub hasta.
Quondam hi cornicines, & municipalis arenæ
Perpetui comites, notæq; per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, & verso pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter: inde reuersi
Conducunt foricas. & cur non omnia? cum sint
Quales ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit, quoties voluit fortuna iocari.
Quid Romæ faciam? mentiri nescio, librum
Si malus est, nequeo laudare, & poscere. motus
Astrorum ignoro, funus promittere patris
Nec volo, nec possum: ranarum viscera nunquam
Inspexi, ferre ad nuptam quæ mittit adulter,
Quæ mandat, norint alij: me nemo ministro
Fur erit, atq; ideo nulli comes exeo tanquam
Mancus, & extinctæ corpus non vtile dextræ.
Quis nunc diligitur, nisi conscius? & cui feruens
Æstuat occultis animus, semperq; tacendis?
Nil tibi se debere putat, nil conferet vnquam,
Participem qui te secreti fecit honesti.
Charus erit Verri, qui Verrem tempore, quo vult,
Accusare potest, tanti tibi non sit opaci

Alias hic.

Citharœdi & tubicines, eo prouehuntur, vt non solum ludos gladiatorios possint exhibere, sed quemuis etiā impune trucident. Quid Romæ agendum sit, qui in pretio velit haberi.

Periculosa res magnorum secreta miscere

Omnis

Omnis arena Tagi, quodq́ in mare voluitur aurũ,
Vt somno careas, ponendaq́ praemia sumas
Tristis, & à magno semper timearis amico.
Quae nunc diuitibus gens acceptissima nostris,
Et quos praecipue fugiam properabo fateri,
Nec pudor obstabit. Non possum ferre Quirites
Graecã vrbẽ, quamuis quota portio faecis Achaeae.
Iampridem Syrus in Tyberim defluxit Orontes,
Et linguam & mores, & cum tibicine chordas
Obliquas, nec non gentilia tympana secum
Vexit, & ad circum iussas prostrare puellas.
Ite quibus grata est picta lupa barbara mira
Rusticus ille tuus sumit rechedipna Quirine,
Et ceromatico fert niceteria collo.
Hic alta Sicyone, ast hic Amydone relicta,
Hic Andro, ille Samo, hic Trallib⁹, aut Alabãdis
Aesquilias, dictumq́ petunt à vimine collem
Viscera magnarum domuum, dominiq́ futuri.
Ingenium velox, audacia perdita, sermo
Promptus. & Isaeo torrentior. aede quid illum
Esse putes? quemuis hominem secum attulit ad nos
Grammaticus, rhetor, geometer, pictor, aliptes,
Augur, schoenobates, medicus, magus, omnia nouit
Graeculus esuriens, in caelum iusseris, ibit.
Ad summã nõ Maur⁹ erat, nec Sarmata, nec Thrax
Qui sumpsit pennas, medijs sed natus Athenis.
Horum ego non fugiam conchylia? me prior ille
Signabit? fultusq́ toro meliore recumbet
Aduectus Romam, quo pruna, & coctona vento?

Soli assentatores & nebulones sunt in pretio, cuiusmodi sunt: Graeculi & Barbari quidam.

Alabanda. vrbs Cariae foelicissima, atque ob id voluptatibus dedirissima.

Quiduis pollicentur illi, etiã se in caelum volaturos si opus sit, quemadmodũ Daedalus.

Vsq; adeo nihil est, quod nostra infantia cœlum
Hausit Auentini bacca nutrita Sabina?
Quid quod adulandi gens prudentißima, laudat
Grecorum fœda adulatio. *Sermonem indocti, faciem deformis amici,*
Et longum inualidi collum, ceruicibus æquat
Herculis, Antæum procul à tellure tenentis.
Miratur vocem angustam, qua deterius nec
Eorundẽ actio *Ille sonat, quo mordetur gallina marito.*
Hæc eadem licet & nobis laudare, sed illis
Creditur: an melior cum Thaida sustinet, aut cum
Vxorem comœdus agit, vel Dorida nullo
Cultam palliolo? mulier nempe ipsa videtur,
Non persona loqui: vacua & plœna omnia dicas
Infra ventriculum, & tenui distantia rima.
Antioch. Stratocles & Demetrius actores comœdiarum petitißimi quorũ meminit Quintilianus libro. 11. circa finem. *Nec tamen Antiochus, nec erit mirabilis illic*
Aut Stratocles, aut cum molli Demetrius Hæmo.
Natio comœda est. rides? maiore chachinno
Concutitur: flet, si lachrymas aspexit amici,
Nec dolet igniculum brumæ si tempore poscas,
Accipit endromydem, si dixeris æstuo, sudat.
Non sumus ergo pares: melior qui semper, & omni
Nocte dieq; potest alienum sumere vultum,
A facie iactare manus, laudare paratus,
Si bene ructauit, si rectum minxit amicus.
Si trulla euersum crepitum dedit aurea fundo.
Eorundem libido. *Præterea sanctum nihil est, & ab inguine tutum,*
Non matrona laris, non filia virgo, neque ipse
Sponsus leuis adhuc, non filius ante pudicus.
Horum si nihil est. aulam resupinat amici.

Scire

Scire volunt secreta domus, atque inde timeri.
Et quoniam cœpit Græcorum mentio, transi
Gymnasia, atque audi facinus maioris abollæ,
Stoicus occidit Baream delator amicum,
Discipulumque senex, ripa nutritus in illa,
Ad quam Gorgonei delapsa est penna caballi.
Non est Romano cuiquam locus hic, vbi regnant
Protogenes aliquis, vel Diphilus, aut Erimathus,
Qui gentis vitio nunquam partitur amicum.
Solus habet. nam cum facilem stillauit in aurem
Exiguum de naturæ, patriæque veneno,
Limine summoueor, perierunt tempora longi
Seruitij, nusquam minor est iactura clientis.
Quod porrò officium (ne nobis blandiar) aut quod
Pauperis hic meritum? si curet nocte togatus
Currere, cum prætor lictorem impellat, & ire
Præcipitem iubeat dudum vigilantibus orbis:
Ne prior Albinam, aut Modiam collega salutet:
Diuitis hic serui claudit latus ingenuorum
Filius: alter enim quantum in legione tribuni
Accipiunt, donat Caluinæ, vel Catienæ,
Vt semel, atque iterum super illam palpitet: at tu
Cum tibi vestiti facies scorti placet, hæres,
Et dubitas alta Chionen deducere sella.
Da testem Romæ tam sanctum, quàm fuit hospes
Numinis Idæi, procedat vel Numa, vel qui
Seruauit Trepidam flagranti ex æde Mineruam,
Protinus ad censum, de moribus vltima fiet
Quæstio, quot pascit seruos, quot possidet agri
Iugera

P. Ægnatius pecunia corruptus Soranum Baream falso testimonio oppressit author Tacitus in Nerone.

Pauperis obsequium inutile in diuites, cum ipse magistratus officijs preueniat, & salutationibus, maximè autem vetulas orbas & senes.

Hosp. Nasica qui Rheamè Phrygia declaratam excepit hospitio.

Iugera, quàm multa, magnaq́ paropside cœnat.
Quantum quisque sua nummorum seruat in arca,
Tantum habet & fidei: iures licet et Samothracū,
Et nostrorum aras, contemnere fulmina pauper
Creditur, atq; deos, dijs ignoscentibus ipsis.
Quid, quòd materiam præbet causasq́ iocorum
Omnibus hic idem, si fœda, & scissa lacerna,
Si toga sordidula est, & rupta, calceus alter
Pelle patet, vel si consuto vulnere crassum
Atq; recens linum ostendit non vna cicatrix.
Nil habet infœlix paupertas durius in se,
Quàm quod ridiculos homines facit. exeat, inquit,
Si pudor est, & de puluino surgat equestri,
Cuius res legi non sufficit, & sedeant hic
Lenonum pueri quocunq; in fornice nati.
Hic plaudat nitidi præconis filius inter
Pinnirapi cultos iuuenes, iuuenesq́ lanistæ.
Sic libitum vano, qui nos distinxit, Othoni.
Quis gener hic placuit censu minor, atque puella
Sarcinulis impar? quis pauper scribitur hæres?
Quando in consilio est ædilibus? agmine facto
Debuerant olim tenues migrasse Quirites.
Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat
Res angusta domi. sed Romæ durior illis
Conatus, magno hospitium miserabile, magno
Seruorum ventres, & frugi cœnala magno.
Fictilibus cœnare pudet, quod turpe negauit
Trāslatus subito ad Marsos, mensamq́ Sabellam,
Contentusq́ illic veneto, Duroq́ cucullo.

Et qui seruauit L. Metellus Pontifex, vbi vi flammę visum amisit.

Pauper si per omnia sacra deieret, peierare creditur.

Notat Domitianum qui reuocarat legē Othonis Trib. plebis iam abolitam ne in 14. gradibus spectaret, cui non esset census equestris.

Transl. curium Dinta intelli-

Part

Pars magna Italiæ est (si verũ admittimus) in qua
Nemo togam sumit nisi mortuus, ipsa dierum
Festorum herboso colitur si quando theatro
Maiestas: tandemq́; redit ad pulpita notum
Exordium, cum personæ pallentis hiatum
In gremio matris formidat rusticus infans.
Æquales habitus illic, similemq́; videbis
Orchestram, & populum, clari velamen honoris
Sufficiunt tunicæ summis ædilibus albæ.
Hic vltra vires habitus nitor, hic aliquid plus
Quam satis est, interdum aliena sumitur arca:
Commune id vitium est. hic viuimus ambitiosa
Paupertate omnes. quid te moror? omnia Romæ
Cũ pretio. quid das, vt Cossum aliquando salutes?
Ut te respiciat clauso Veiento labello?
Ille metit barbam, crinem hic deponit amati,
Plena domus libis vænalibus. accipe, & illud
Fermentum tibi habe, præstant tributa clientes.
Cogimur & cultis augere peculia seruis.
Quis timet, aut timuit gelida Præneste ruinam?
Aut positis nemoroso inter iuga Volsinijs, aut
Simplicibus Gabijs, aut proni Tyburis arce?
Nos vrbem colimus tenui tibicine fultam
Magna parte sui, nam si labentibus obstat
Villicus, & veteris rimæ contexit hiatum,
Securos pendente iubet dormire ruina.
Viuendum est illic, vbi nulla incendia, nulli
Nocte metus. iã poscit aquã, iam friuola transfert
Vcalegon, tabulata tibi iam tertia fumant.

git qui deuictis Samniti-bus & Sabinis continentissimè vixit.

Simplicitas in spectaculis municipalium

Tutius extra vrbem viuere.
Tibicen pro fulcimento.

Tu

Vcalegon vicinus alludes ad illud Virgilij, Iam proximus ardet Vcalegō.

Tu nescis. nam si gradibus trepidatur ab imis
Vltimus ardebit, quem tegula sola tuetur
A pluuia, molles vbi reddunt oua columbæ.
Lectus erat Codro Procula minor, vrceoli sex
Ornamentum abaci, nec non & paruulus infra
Cantharus, et recubans sub eodē marmore Chiron.
Iamq́; vetus Græcos seruabat cista libellos,
Et diuina opici rodebant carmina mures.

Codrus poëta qui supra Theseida recitabat, homo extremæ paupertatis.

Nil habuit Codrus, quis enim negat? & tamē illud
Perdidit infœlix totum nil. vltimus autem
Ærumnæ cumulus, quòd nudū, & frustra rogantē
Nemo cibo, nemo hospitio, tectoq́; iuuabit.

Astirij, alij Arturij legunt cuius suprà meminit, vt nigrum in cādida vertat.

Si magna Astyrij cecidit domus, horrida mater,
Pullati proceres, differt vadimonia prætor.
Tunc gemimus casus vrbis, tunc odimus ignem.
Ardet adhuc, & iam occurrit qui marmora donet,
Conferat impensas, hic nuda, & candida signa,
Hic aliquid præclarū Euphranoris, & Polycleti,
Phecasianorum vetera ornamenta deorum.
Hic libros dabit, & forulos, mediamq́; Mineruā:
Hic modium argenti: meliora, ac plura reponit
Persicus orborum lautissimus, & merito iam
Suspectus, tanquam ipse suas incenderit ædes.

Fabrateria & Frusinon oppida Campaniæ, in via latina Sarabo libro. 5.

Si potes auelli Circensibus, optima Soræ,
Aut Fabrateriæ domus, aut Frusinone paratur,
Quanti nunc tenebras vnum conducis in annum.
Hortulus hic, puteusq́; breuis, nec reste mouendus,
In tenues plantas facili diffunditur haustu.
Viue bidentis amans, & culti villicus horti,

Vnde epulum poßis centum dare Pythagoreis.
Est aliquid quocunq; loco, quocunq; recessu,
Vnius sese dominum fecisse lacertæ.
Plurimus hic æger moritur vigilando: sed illum
Languorem peperit cibus imperfectus, & hærens
Ardenti stomacho. nam quæ meritoria somnum
Admittunt? magnis opibus dormitur in vrbe.
Inde caput morbi. rhedarum transitus arcto
Vicorum inflexu, & stantis conuitia mandræ
Eripiunt somnum Druso, vitulisq; marinis.
Si vocat officium turba cedente vehetur
Diues, & ingenti curret super ora Liburno,
Atq; obiter leget, aut scribet, vel dormiet intus,
Namq; facit somnum clausa lectica fenestra.
Ante tamen veniet, nobis properantibus obstat
Vnda prior, magno populus premit agmine lumbos
Qui sequitur, ferit hic cubito, ferit assere duro
Alter, at hic tignum capiti incutit, ille metretam,
Pinguia crura luto, planta mox vndiq; magna
Calcor, & in digito clauus mihi militis hæret.
Nonne vides quanto celebretur sportula fumo?
Centum conuiuæ, sequitur sua quenq; culina.
Corbulo vix ferret tot vasa ingentia, tot res
Impositas capiti, quas recto vertice portat
Seruulus infœlix, & cursu ventilat ignem.
Scinduntur tunicæ sartæ modo, longa coruscat
Sarraco veniente abies, atq; altera pinum
Plaustra vehunt. nutant altè, populoq; minantur,
Nam si procubuit, qui saxa ligustica portat

Incommoda pauperum ex insomnijs.

Aliàs Vrso.

Liburno lecticario, ex Liburnia Dalmatiæ vicina regione.

Corbulo vir validißimus tempore Neronis claruit, cuius meminit Tacitus

Axis,

Imitatur Horatium qui rectè ijsdem verbis scripsit vrbis tumultus.

πορθμέα portitorem, vt Maro appellat Charontem, qui animas transferat.

Improbitas iuuentutis, quę nō posit dormire, nisi quępiam pulsauerit.

Axis, & euersum fudit super agmina montem,
Quid supest de corporibus? quis membra, quis ossa
Inuenit? obtritum vulgi perit omne cadauer
More animæ: domus interea secura patellas
Iam lauat, & bucca foculũ excitat, et sonat vnctis
Strigilibus, pleno componit lintea gutto.
Hæc inter pueros variè properantur, at ille
Iam sedet in ripa, tetrumq́; nouitius horret
Porthmea, nec sperat cœnosi gurgitis aluum
Infœlix, nec habet quem porrigat ore trientem.
Respice nunc alia, ac diuersa pericula noctis,
Quod spacium tectis sublimibus, vnde cerebrum
Testa ferit, quoties rimosa, & curta fenestris
Vasa cadunt, quanto percussum pondere signent,
Et lædant silicem: poßis ignauus haberi,
Et subiti casus improuidus, ad cœnam si
Intestatus eas, adeò tot fata, quot illa
Nocte patent vigiles prætereunte fenestræ.
Ergo optes, votumq́; feras miserabile tecum,
Vt sint contentæ patulas effundere pelues.
Ebrius, ac petulans, qui nullum fortè cecîdit
Dat pœnas, noctem patitur lugentis amicum
Pelidæ, cubat in faciem, mox deinde supinus.
Ergo non aliter poterit dormire, quibusdam
Somnum rixa facit, sit quàmuis improbus annis,
Atq; mero feruens: cauet hunc, quem coccina læna
Vetari iubet, & comitum longißimus ordo,
Multum præterea flammarum, atq; ænea lampas.
Me, quem luna solet deducere, vel breue lumen

Candelæ

Candelæ, cuius dispenso, & tempero filum,
Contemnit, miseræ cognoscere præmia rixæ,
Si rixa est, vbi tu pulsas, ego vapulo tantum.
Stat contrà, stariq; iubet, parere necesse est.
Nam quid agas, cum te furiosus cogat, & idem
Fortior? vnde venis exclamat, cuius aceto,
Cuius concha tumes? quis tecum sectile porrum
Sutor, & elixi veruecis labra comedit?
Nil mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem.
Edē vbi consistas, in qua te quæro proseucha.
Dicere si tentes aliquid, tacitúsue recedas,
Tantundem est. feriunt pariter, vadimonia deinde
Irati faciunt, libertas pauperis hæc est,
Pulsatus rogat, & pugnis concisus adorat,
Vt liceat paucis cum dentibus inde reuerti.
Nec tamen hoc tantum metuas: nam qui spoliet te
Non deerit, clausis domibus postquàm omnis vbiq;
Fixa catenatæ siluit compago tabernæ.
Interdum & ferro subitus grassator agit rem,
Armato quoties tutæ custode tenentur,
Et pontina palus, & gallinaria pinus.
Sic inde huc omnes tanquàm ad viuaria currunt.
Qua fornace graues, qua non incude catenæ?
Maximus in vinclis ferri modus, vt timeas, ne
Vomer deficiat, ne marræ, & sarcula desint.
Fœlices proauorum atauos, fœlicia dicas
Secula, quæ quondam sub regibus, atq; tribunis
Viderunt vno contentam carcere Romam.
His alias poteram, & plures subnectere causas,

Contentionis initium.

προσευχὴ oratio, hic locus vbi medici stipem efflagitant.

Furta & latrocinia committi in media vrbe quibus tota ferè scatet.

Iuuenalis patria Aquinum oppidum in via Latina quę est Campania author Strabo libro. 5.

Sed iumenta vocant, & sol inclinat: eundum est.
Nam mihi commota iamdudum mulio virga
Innuit, ergo vale nostri memor, & quoties te
Roma tuo refici properantem reddet Aquino,
Me quoq; ad Eluinam Cererem, vestramq; Dianā
Conuelle à Cumis, satyrarum ego (ni pudet illas)
Adiutor gelidos veniam caligatus in agros.

SATYRA. IIII.

In Crispinum Ægyptium flagitijs coopertum, & ventris mancipium inuehitur, atq; per occasionē in Domitiani crudelitatem & luxum.

ECce iterū Crispinus, & est mihi sæpe vocandus
Ad partes, monstrum nulla virtute redemptum
A vitijs, æger, solaq; libidine fortis,
Delitias viduæ tantum aspernatur adulter.
Quid refert igitur quantis iumenta fatiget
Porticibus, quanta nemorum vectetur in vmbra,
Iugera quot vicina foro, quas emerit ædes?
Nemo malus fælix, minime corruptor, & idem
Incestus, cum quo nuper vitiata iacebat
Sanguine adhuc viuo terram subitura sacerdos.
Sed tunc de factis leuioribus: & tamen alter
Si fecisset idem, caderet sub iudice morum.
Nam quod turpe bonis Titio, Serioq; dicebat
Crispinum. quid agas, cum dira & fædior omni
Crimine persona est? mulum sex millibus emit
Equatum sane paribus sestertia libris,
Vt perhibent, qui de magnis maiora loquuntur.
Consilium laudo artificis, si munere tanto
Præcipuam in tabulis ceram senis abstulit orbi.
Est ratio vlterior, magnæ si misit amicæ,
Quæ vehitur clauso latis specularibus antro,

Nil

Nil tale expectes, emit sibi, multa videmus,
Quæ miser & frugi non fecit Apicius, hoc tu
Succinctus patria quondam Crispine papyro,
Hoc precium squamæ? potuit fortasse minoris
Piscator, quàm piscis emi: prouincia tanti
Vendit agros, sed maiores Apulia vendit.
Quales tunc epulas ipsum glutisse putemus
Induperatorem? cum tot sestertia partem
Exiguam, & modicæ sumptam de margine cœnæ.
Pulpureus magni ructaret scurra palati,
Iam princeps equitum, magna qui voce solebat,
Vendere municipes fracta de merce siluros?
Incipe Calliope, licet hic considere, non est
Cantandum, res vera agitur, narrate puellæ
Pierides, prosit mihi vos dixisse puellas.
Cum iam semianimum laceraret Flauius orbem
Vltimus, & caluo seruiret Roma Neroni,
Incidit Adriaci spacium admirabile Rhombi
Ante domũ Veneris, quam Dorica sustinet Ancõ,
Impleuitq́ sinus, neque enim minor hæserat illis,
Quos operit glacies Meotica, ruptaq́ tandem
Solibus effundit torpentis ad ostia ponti
Desidia tardos, & longo frigore pingues.
Destinat hoc monstrum cymbæ, liniq́ magister
Pontifici summo, quis enim proponere talem,
Aut exire auderet, cum plena & littora multo
Delatore forent dispersi, protinus algæ
Inquisitores agerent cum remige nudo,
Non dubitaturi fugitiuum discere piscem:

Aptius omnis nepotum, vt ait Plinius altissimus gurges.

Crispinus ex ἰχθυοπώλα eques factus.

Cum imperaret Domitianus alter Nero, captus est piscis Ancone miræ magnitudinis, quam mox Cæsari fuit exhibitus.

Depastumq́; diu viuaria Cæsaris, inde
Elapsum veterem ad dominum debere reuerti,
Si quid Palfurio, si credimus Armillato,
Quidquid conspicuũ, pulchrumq́; ex æquore toto est
Res fisci est, vbicunq; natat, donabitur ergo,
Ne pereat, iam letifero cedente priuinis
Autumno, iam quartanam sperantibus ægris.
Stridebat deformis hyems, prædamq́; recentem
Seruabat, tamẽ hic properat, velut vrgeat Auster,
Vtq; lacus superant, vbi quanquàm diruta seruat
Ignem Troianum, & Vestã colit Alba minorem:
Obstitit intranti miratrix turba parumper,
Et cessit, facili patuerunt cardine valuæ.
Exclusi expectant admissa obsonia patres.
Itur ad Atriden, tunc Piceus accipe, dixit,
Priuatis maiora focis, genialis agatur
Iste dies, propera stomachum laxare saginis,
Et tua seruatum consume in secula rhombum.
Ipse capi voluit, quid apertius, & tamen illi
Surgebant cristæ, nihil est, quod credere de se
Non possit, cum laudatur dijs æqua potestas.
Sed deerat pisci patinæ mensura, vocantur
Ergo in concilium proceres, quos oderat ille,
In quorum facie miseræ, magnæq́; sedebat
Pallor amicitiæ primus clamante Liburno,
Currite, iam sedit, rapta properabat abolla
Pegasus, attonitæ positis modo villicus vrbi
An ne aliud tunc præfecti? quorum optimus, atq;
Interpres legum sanctissimus, omnia quanquàm
Temporibus

Palfurius Sura delator acerrimus cum Armilio, quorum meminit Suetonius.

Atridem, à crudelitate, vt Orestes aut Nero qui matrem suam occiderunt.

Pegasus iuris consultus celeberrimus tem-

Temporibus diris tractanda putabat inermi
Iustitia, venit & Crispi iucunda senectus,
Cuius erant mores, qualis facundia, mite
Ingenium. maria, ac terras, populosq; regenti
Quis comes vtilior, si clade, & peste sub illa
Sæuitiam damnare, & honestum afferre liceret
Concilium? sed quid violentius aure tyranni?
Cum quo de pluuijs, aut æstibus, aut nymboso
Vere locuturi fatum pendebat amici?
Ille igitur nunquàm direxit brachia contra
Torrentem, nec ciuis erat, qui libera posset
Verba animi proferre, & vitam impendere vero.
Sic multas hyemes, atque octogesima vidit
Solstitia, his armis, illa quoq; tutus in aula.
Proximus eiusdem properabat Acilius æui
Cum iuuene indigno, quem mors tã sæua maneret;
Et domini gladijs iam destinata. sed olim
Prodigio par est in nobilitate senectus,
Vnde fit, vt malim fraterculus esse gigantum.
Profuit ergo nihil misero, quòd comminus vrsos
Figebat Numidas, Albana nudus arena
Venator: quis enim iam non intelligat artes
Patritias? quis priscum illud miretur acumen
Brute tuum? facile est barbato imponere regi.
Nec melior vultu quamuis ignobilis ibat
Rubrius, offensæ veteris reus, atque tacendæ.
Et tamen improbior Satyram scribente cinædo.
Montani quoq; venter adest abdomine tardus.
Et matutino sudans Crispinus amomo,

pore Vespasiani Cæsaris. Vibius Crispus vir facetissimus & integerrimus.

Tyranni crudelitas.

Facilius imposuit Brutus Tarquinio stolido regi, quam hodie nostris si viueret.

 Quantum

Nerone, qui maledicentissimum carmē scripsit in Quintilianū. Cornelius Fuscus qui in Dacia perijt. Catullus Messalinus cæcus, sed pestilentissimus sycophanta.

Quantum vix redolent quo funera, sæuior illo
Pompeius tenui iugulos aperire susurro,
Et qui vulturibus seruabat viscera Dacis,
Fuscus marmorea meditatus prælia villa.
Et cum mortifero prudens Veiento Catullo,
Qui nunquam visæ flagrabat amore puellæ,
Grande, & cōspicuū nostro quoq; tēpore mōstrum,
Cæcus, adulator, dirusq;, à ponte satelles,
Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes,
Blandaq; deuexæ iactaret basia rhedæ.
Nemo magis rhombum stupuit, nam plurima dixit
In læuum conuersus. at illi dextra iacebat
Bellua, sic pugnas Cilicis laudabat, & ictus,
Et pægma, & pueros inde ad velaria raptos.
Non cedit Veiento, sed vt fanaticus æstro
Percussus Bellona tuo diuinat, & ingens
Omen habes inquit, magni, clariq; triumphi.
Regem aliquem capies, aut de temone Britanno
Excidet Aruiragus, peregrina est bellua, cernis
Erectas in terga sudes? hoc defuit vnum
Fabricio, patriam vt rhombi memoraret, et annos.
Quidnam igitur censes? conciditur? absit ab illo
Dedecus hoc Montanus ait: testa alta paretur,
Quæ tenui muro spatiosum colligat orbem.
Debetur magnus patinæ, subitusq; Prometheus.
Argillam atq; rotam citius properate, sed ex hoc
Tempore iam Cæsar figuli tua castra sequantur.
Vicit digna viro sententia, nouerat ille
Luxuriam imperij veterem, noctésque Neronis

Curtius Montanus ventricosus, & ab domini seruiens propterea ait, eum se dignā sententiam dixisse.

Iam medias, aliámque famem, cum pulmo falerno
Arderet, nulli maior vsus fuit edendi
Tempestate mea. Circeis nata forent, an
Lucrinum ad saxum, Rutupioue ædita fundo, Rutupiũ oppidum Britanniæ maritimũ cuius meminit Ptolemæus & Lucanus.
Ostrea callebat primo deprendere morsu.
Et semel aspecti littus dicebat echini.
Surgitur, & misso proceres exire iubentur
Concilio, quos Albanam dux magnus in arcem
Traxerat attonitos, & festinare coactos,
Tanquàm de Geticis aliquid, toruisq; Sicambris Domitianus postquam cœpit sæuire in plebem, statim perijt.
Dicturus, tanquam diuersis partibus orbis
Anxia præcipiti venisset epistola penna.
Atq; vtinam his potius nugis tota illa dedisset
Tempora sæuititæ, claras quibus abstulit vrbi,
Illustresq; animas impunè, & vindice nullo.
Sed perijt postquàm cerdonibus esse timendus
Cœperat, hoc nocuit Lamiarum cæde madenti.

SATYRA V.

Ad Trebium amicum, quẽ monet vt à vita parasitica se subducat, cum ob multa alia, tum maximè ob contumeliã & auaritiam diuitum.

SI te propositi nondum pudet, atq; eadem est mens
Vt bona summa putes, aliena viuere quadra:
Si potes illa pati, quæ nec Sarmentus iniquus
Cæsaris ad mensas, nec vilis Galba tulisset,
Quamuis iurato metuam tibi credere testi.
Ventre nihil noui frugalius, hoc tamen ipsum
Defecisse puta, quod inani sufficit aluo,
Nulla crepido vacat? nusquã pons et tegetis pars
Dimidia beuior? tantine iniuria cœnæ?
Tam ieiuna fames? cum possis honestius illic
Et tremere, & sordes farris mordere canini?

Conuiuator putat se tecum bellè agere, si semel te donauit vna cœna.

Primo fige loco, quod tu discumbere iussus
Mercedem solidam veterum capis officiorum,
Fructus amicitiæ magnæ cibus, imputat hũc grex,
Et quàmuis rarum, tamen imputat: ergo duos post
Si libuit menses neglectum adhibere clientem,
Tertia ne vacuo cessaret culcitra lecto,
Vnà simus, ait, votorum summa, quid vltrà
Quæris? habet Trebius propter qd rũpere somnum
Debeat, & ligulas dimittere sollicitus, ne
Tota salutatrix iam turba peregerit orbem
Syderibus dubijs, aut illo tempore, quo se
Frigida circumagunt pigri sarraca Bootæ.
Qualis cœna tamen? vinum quod succida nolit
Lana pati, de conuiua Corybanta videbis,
Iurgia proludunt, sex mox & pocula torques
Saucius, & rubra deterges vulnera mappa,
Inter vos quoties, libertinorúmque cohortem
Pugna Saguntina feruent commissa lagena,
Ipse capillato diffusum consule potat,
Calcatámque tenet bellis socialibus vnam,
Cardiaco nunquàm cyathum missurus amico,
Cras bibet Albanis aliquid de montibus, aut de
Setinis, cuius patriam, titulúmque senectus
Deleuit multa veteris fuligine testæ,
Quale coronati Thrasea, Heluidiúsque bibebant
Brutorum, & Caßij natalibus, ipse capaces
Heliadum crustas, & inæquales beryllos.
Virro tenet phialas, tibi non committitur aurum,
Vel si quando datur, custos affixus ibidem,

Sarraca genus vehiculi cuius alibi meminit.

Cap. consul. Opimianum vinum intelligit, quod seruatum est in multa testula. Thrasea & Heluidius duo libertatis amatores Bruti & Caßij natales celebrabant.

Qui

Qui numeret gemmas, vnguesq́; obseruet acutos.
Da veniam, præclara illi claudatur iaspis,
Nā Virro (vt multi) gemmas ad pocula transfert
A digitis, quas in vaginæ fronte solebat
Ponere zelotipo iuuenis prælatus Hyarbæ.
Tu beneuentam sutoris nomen habentem
Siccabis calicem nasorum quatuor, ac iam
Quassatum, & rupto poscentem sulfura vitro,
Si stomachus domini seruet vinoq́; ciboque,
Frigidior Geticis petitur decocta pruinis.
Non eadem vobis poni modo vina querebar,
Vos aliam potatis aquam, tibi pocula cursor
Getulus dabit, aut nigri manus ossea Mauri,
Et cui per mediam nolis occurrere noctem.
Cliuosæ veheris dum per monumenta Latinæ,
Flos Asiæ ante ipsum pretio maiore paratus,
Quàm fuit & Tulli census pugnacis, & Ansi.
Et ne te teneam, Romanorum omnia regum
Friuola, quod cum ita sit, tu Getulū Ganimedem
Respice, cùm sities. nescit tot millibus emptus
Pauperibus miscere puer, sed forma, sed ætas
Digna supercilio. quando ad te peruenit ille?
Quando vocatus adest caldæ, gelidæq́; minister?
Quippe indignatur veteri parere clienti,
Quodq́; aliquid poscas, et quod se stante recumbas.
Maxima quæq́; domus seruis est plena superbis.
Ecce alius quanto porrexit murmure panem
Vix fractum, solidæ iam mucida frustra farinæ.
Quæ genuinū agitent, non addmittentia morsum:

Iuue. Prælat. Æneas qui in gladij capulo gemmas ferebat, nō poculis

Decocta, aqua niue refrigerata, Neronis inuentum.

Flos Asiæ pincerna formosissimus ex Asia, & idem pretiosiss.

Seruorum arrogantia.

Genuinus dens dictus, quam à genis pendeat author Festus.

Sed tener & niueus, molliq́; siligine factus
Seruatur domino, dextram cohibere memento.
Salua sit artocopi reuerentia, finge tamen te
Improbulum, superest illic qui ponere cogat.
Vix tu consuetis audax conuiua canistris
Impleri panisq́; tui nouisse colorem.

Scilicet ironicè ferè vsurpatur vt hic, & Terẽtius. Hoc populus curat scilicet. Diuiti squilla lautissimus piscis apponitur, clienti verò gammarus vilissimus.

Scilicet hoc fuerat, propter quod sæpe relicta
Coniuge, per montẽ aduersum, gelidasq́ cucurri
Æesquilias, fremeret sæua cũ lõgo grãdine vernus
Iuppiter, & multo stillaret penula nymbo.
Aspice quàm longo distendat pectore lancem
Quæ fertur domino squilla, et quibus vndiq; septa
Asparagis, qua despiciat conuiuia cauda,
Cum venit excelsi manibus sublata ministri.
Sed tibi dimidio constrictus gammarus ouo
Ponitur exigua feralis cœna patella.
Ipse venafrano piscem perfundit. at hic, qui
Pallidus offertur misero tibi caulis, olebit
Laternam, illud enim vestris datur alueòlis, quod
Canna Micipsarum prora subuexit acuta,

Boccar rex fuit Mauritaniæ, vbi oleũ adeò tetri est odoris, vt serpentes etiam non ferant.

Propter quod Romæ cum Boccare nemò lauatur,
Quod tutos etiam facit à serpentibus atris.
Mulus erit domino, quem misit Corsica, vel quem
Taurominitanæ rupes, quando omne peractum est.
Et iam defecit nostrum mare dum gula sæuit
Retibus assiduis penitus scrutante macello
Proxima, nec patitur Tyrrhenum crescere piscem.

Lenas, quiuis auarum captator, & Aurelia,

Instruit ergo focum prouincia: sumitur illinc
Quod captator emat Lenas, Aurelia vendat.

Virroni Murena datur, quæ maxima venit
Gurgite de Siculo, nam dum se continet Auster,
Dum sedet, & siccat madidas in carcere pennas,
Contemnunt mediam temeraria lina charybdim.
Vos anguilla manet longæ cognata colubræ
Aut glacie aspersus maculis Tyberinus, & ipse
Vernula riparum pinguis torrente cloaca,
Et solitus mediæ criptam penetrare Suburræ.
Ipsi pauca velim, facilem si præbeat aurem.
Nemo petit, modicis quæ mittebantur amicis
A Seneca, quæ Piso bonus, quæ Cotta solebat
Largiri, nanque & titulus, & fascibus olim
Maior habebatur donandi gloria, solum
Poscimus, vt cœnes ciuiliter, hoc face, & esto
Esto (vt nunc multi) diues tibi, pauper amicis,
Anseris ante ipsum magni iecur, anseribus par
Altilis, & flaui dignus ferro Meleagri
Fumat aper, post hunc raduntur tubera, si ver
Tunc erit, & facient optata tonitrua cœnas
Maiores, tibi habe frumentum Aledius inquit.
O Libie, disiunge boues, dum tubera mittas.
Structorem interea, ne qua indignatio desit,
Saltantem spectas, & chironomonta volanti
Cultello, donec peragat dictata magistri
Omnia, nec minimo sanè discrimine refert
Quo gestu lepores, & quo gallina secetur.
Ducêris planta, velut ictus ab Hercule Cacus,
Et ponêre foris, si quid tentaueris vnquàm
Hiscere, tanq̃ habeas tria nomina, quãdo propinat
Virro

orba & opulẽta anus.

Lupus in Tyberi natus, stercore pastus, & insulsus pauperi obtruditur. Petimus bone vir, non vt sis alter Seneca, aut Piso, viri liberalissimi, sed tantũ vt æqualiter cũ conuiuis bibas & edas.

χειρονόμοντα græcè vsurpauit aliò, χειρονόμον qui manibus & corpore gesticulatur.

Virro tibi, sumitque tuis contacta labellis
Pocula, quis vestrûm temerarius vsque adeò, quis
Perditur, vt dicat regi bibe? plurima sunt, quæ
Non audent homines pertusa dicere læua.
Quadringenta tibi si quis Deus, aut similis dijs
Et melior fatis donaret homuncio, quantus
Ex nihilo fieres, quantus Virronis amicus.
Da Trebio, pone ad Trebium, vis frater ab illis
Ilibus? ô nummi vobis hunc præstat honorem,
Vos estis fratres, dominus tamen, & domini rex
Si vis tu fieri, nullus tibi paruulus aula
Luserit Æneas, nec filia dulcior illo.
Iucundum, & charum sterilis facit vxor amicum.
Sed tua nunc Mycale pariat licet, & pueros tres
In gremium patris fundat, simul ipse loquaci
Gaudebit nido, viridem thoraca iubebit
Afferri, minimasque nuces, assemque rogatum
Ad mensam, quoties parasitus venerit infans.
Vilibus ancipites fungi ponentur amicis,
Boletus domino, sed qualem Claudius edit.
Ante illum vxoris, post quem nil amplius edit
Virro sibi, & reliquis Virronibus illa iubebit
Poma dari, quorum solo pascaris odore,
Qualia perpetuus Phæacum autumnus habebat,
Credere quæ possis surrepta sororibus Aphris.
Tu scabie fruere mali, quod in aggere rodit,
Qui tegitur parma, & galea, metuensque flagelli,
Discit ab hirsuta iaculum torquere capella.
Forsitan impensæ Virronem parcere credas,

Tria nomi. hoc est, sis nobilis, quanquã alij aliter interpretentur.

Si ditatus es, facilè inuenies cultores & obseruatores, maximè autem si sine liberis.

Claudius Boleto ab Agrippina vxore medicato extinctus est.

Sor. Aphr. hortis Hesperidũ

Contumeliæ diuitum in pauperes, ex

Hoc agit, vt doleas. Nam quæ comœdia? mimus
Quis melior plorante gula? ergo omnia fiunt
Si nescis, vt per lachrymas effundere bilem
Cogaris, pressoque diu stridere molari.
Tu tibi liber homo, & regis conuiua videris,
Captum te nidore suæ putat ille culinæ,
Nec malè coniectat, quis enim tam nudus, vt illū
Bis ferat Hetruscum puero si contigit aurum,
Vel nodus tantum, & signum de paupere loro?
Spes benè cœnandi vos decipit, ecce dabit iam
Semesum leporem atque aliquid de clunibus apri.
Ad nos iam veniet minor altilis, inde, parato,
Intactoque omnes, & stricto pane tacetis,
Ille sapit, qui te sic vtitur, omnia ferre
Si potes, & dapes, pulsandum vertice raso
Præbebis quandoque caput, nec dura timebis
Flagra pati, his epulis, & tali dignus amico.

quorum dolore capiunt voluptatē. Quis ferat talem insolentiam nisi planè seruus, certè dum ob ventrem seruis potenti, liber non es.

SATYRA. VI.

CRedo pudicitiam Saturno rege moratam
In terris, visamque diu, cum frigida paruas
Præberet spelunca domos, ignémque, larémque,
Et pecus, & dominos communi clauderet vmbra.
Siluestrem montana thorum cum sterneret vxor
Frondibus, & culmo, vicinarúmque ferarum
Pellibus, haud similis tibi Cynthia, nec tibi, cuius
Turbauit nitidos extinctus passer ocellos,
Sed potanda ferens infantibus vbera magnis,
Et sæpe horridior glandem ructante marito.
Quippe aliter tunc orbe nouo, cœloque recenti

Vrsidium monet, ne facilè patiatur se matrimonio alligari, eius incōmoda ob oculos ponens, & miro stomacho mulierum mores & vitia insectatur.

Viuebant

Viuebant homines, qui rupto robore nati,
Compositiq; luto nullos habuere parentes.
Multa pudicitiæ veteres vestigia forsan,
Aut aliqua extiterat, & sub Ioue, sed Ioue nondū
Barbato, nondum Græcis iurare paratis
Per caput alterius, quum furem nemo timeret
Caulibus, aut pomis, & aperto viueret horto.
Paulatim deinde ad superos Astræa recessit
Hac comite, atque duæ pariter fugêre sorores.
Antiquum & vetus est alienum Posthume lectum
Concutere, atq; sacri genium contemnere fulcri.
Omne aliud crimen mox ferrea protulit ætas.
Viderunt primos argentea secula mœchos.
Conuentū tamen, & pactum, & sponsalia nostra
Tempestate paras, iamq; à tonsore magistro
Pecteris, & digito pignus fortasse dedisti.
Certè sanus eras, vxorem Posthume ducis?
Dic qua Tisiphone? quibus exagitare colubris?
Ferre potes dominam saluis tot restibus vllam?
Quum pateant altæ, caligantesq; fenestræ?
Quum tibi vicinum se præbeat Æmilius pons?
Aut si de multis nullus placet exitus, illud
Nonne putas melius, quod tecum pusio dormit?
Pusio qui noctu non litigat? exigit à te
Nulla iacens illic munuscula, nec queritur, quòd
Et lateri parcas, nec quantum iussit, anheles.
Sed placet Vrsidio lex Iulia, tollere dulcem
Cogitat hæredem cariturus turture magno,
Mulorúmque iubis, & captatore Macello.

Græcis, hoc est cum syncere inter se viuerēt nec esset opus iureiurando vt postea Astræa quæ teste Hesiodo, cum pudicitia in cœlū euolauit offensa hominum moribus.

Quiduis ageres potius quam duceres vxorē, qua commodius posses carere.

Lex Iulia, quæ cauet vt adulteri deprehensi dent pœnas.

Quid

Quid fieri non posse putes, si iungitur vlla
Vrsidio? si mœchorum notißimus olim
Stulta maritali iam porrigit ora capistro?
Quem toties texit perituri cista Latini.
Quid? quòd & antiquis vxor de moribus vlli
Quæritur. ô medici mediam pertundite venam.
Delicias hominis Tarpeium limen adora,
Pronus & auratam Iunoni cæde iuuencam,
Si tibi contigerit capitis matrona pudici.
Paucæ adeò Cereris vittas contingere dignæ,
Quarum non timeat pater oscula. necte coronam
Postibus, & densos per limina tende corymbos.
Vnus Iberinæ vir sufficit, ocyus illud
Extorquebis, vt oculo contenta sit vno.
Magna tamen fama est cuiusdam rure paterno
Viuentis. viuat Gabijs, vt dixit in agro,
Viuat Fidenis, & agello cedo paterno
Quis tamen affirmat, nil actũ in montibus? aut in
Speluncis? adeò senuerunt Iuppiter & Mars.
Porticibus ne tibi monstratur fœmina voto
Digna tuo? cuneis an habent spectacula totis?
Quod securus ames, quodq́ inde excerpere poßis?
Chironomon Ledam molli saltante Batillo.
Tuccia vesicæ non imperat, Appula gannit
Sicut in amplexu, subitum & miserabile, longum
Attendit Thymele, Thymele tunc rustica discit.
Ast aliæ quoties aulæa recondita cessant,
Et vacuo clausoq́ sonant fora sola theatro,
Atque à plebeis longè Megalesia, tristes
Personam

Petit, qui cum timeret delatores, illis vxorem submittebat.

Thesmophoria agebatur per νηφαλίας sobrias & castas fœminas

Iuppiter & Mars adulteri insignes vt scribunt poetę.

Megalesia ludi Circenses in honorem magnę matris deũ dedicati.

Personam thyrsumque tenent, & subligar Acci
Vrbicus ex odio risum mouet Attellanæ
Gestibus Autonoës, hunc diligit Ælia pauper.
Soluitur his magno comœdi fibula, sunt quæ
Chrysogonum cantare vetent, Hispulla tragœdo
Gaudet: an expectas, vt Quintilianus ametur?
Accipis vxorem, de qua citharœdus Echion,
Aut Glaphyrus fiat pater, Ambrosiusq́; choraules.
Longa per angustos figamus pulpita vicos,
Ornentur postes, & grandi ianua lauro.
Vt testudineo tibi Lentule conopæo.
Nobilis Eurialum mirmillonem exprimat infans.
Nupta Senatori comitata est Hippia ludum
Ad Pharon, & Nilum, famosaque mœnia Lagi,
Prodigia, & mores vrbis, damnante Canopo.
Immemor illa domus, & coniugis, atque sororis,
Nil patriæ indulsit, plorantésque improba natos,
Vtque magis stupeas, ludos, Paridémque reliquit.
Sed quãquam in magnis opibus plumaq́; paterna,
Et segmentatis dormisset paruula cunis,
Contempsit pelagus, famam contempserat olim,
Cuius apud molles minima est iactura cathedras.
Tyrrhenos igitur fluctus, latéque sonantem
Pertulit Ionium constanti pectore, quàmuis
Mutatum toties esset mare. iusta pericli
Si ratio est, & honesta, timent, pauidoq́; gelantur
Pectore, nec tremulis possunt insistere plantis.
Fortem animũ præstant rebus, quas turpiter audet
Si iubeat coniux, durum est conscendere nauim:

Quintilianus quiuis doctus & probus vir vt alibi pro diserto.

Senat. Veientonis vxor relicto marito sequuta est Gladiatorem in Ægyptum

Mulierum incœpto facinore constantia.

Tunc

Tunc sentina grauis, tunc summus vertitur aër,
Quæ mœchũ sequitur, stomacho valet, illa maritũ
Conuomit. hæc inter nautas & prandet & errat
Per puppim, & duros gaudet tractare rudentes.
Qua tamen exarsit forma? qua capta iuuenta est
Hippia? quid vidit, propter quod Ludia dici
Sustinuit? nam Sergiolus iam radere guttur
Cœperat, & secto requiem sperare lacerto.
Præterea multa in faciem deformia, sicut
Attritus galea, medijsq; in naribus ingens
Gibbus, & acre malum semper stillantis ocelli.
Sed gladiator erat, facit hoc illos Hyacinthos,
Hoc pueris patriæq;, hoc prætulit illa sorori,
Atq; viro. ferrum est, quod amant. hic Sergius idẽ
Accepta rude cœpisset Veiento videre.
Quid priuata domus, quid fecerit Hippia curas?
Respice riualeis diuorum, Claudius audi,
Quæ tulerit, dormire virum quum senserat vxor,
Ausa palatino tegetem præferre cubili,
Sumere nocturnos meretrix augusta cucullos,
Linquebat, comite ancilla non amplius vna,
Et nigrum flauo crinem abscondente galero
Intrauit calidum veteri centone lupanar,
Et cellam vacuam, atq; suam: tunc nuda papillis
Constitit auratis, titulum mentita Lyciscæ
Ostenditque tuum generose Britannice ventrem.
Excepit blanda intrantes. atque æra poposcit,
Mox lenone suas iam dimittente puellas
Tristis abit, sed quod potuit, tamen vltima cellam

Ludia, vt sub. a ludiũ dixerat scenicum aut gladiatorem Sergium nimirum quem erat sequuta.

Hyacinth. suaues & delicatos. vt Hyacinthus Apollinis amasius. Messalinæ Claudij vxoris impudicitia.

Britannicus qui etiam Germanicus est dictus, à Nerone veneno sub sublatus.

Clausit adhuc ardens rigidæ tentigine vuluæ,
Et lassata viris nondum satiata recessit:
Obscurisq; genis turpis, fumoq; lucernæ
Fœda lupanaris tulit ad puluinar odorem
Hippomanes, carmenq; loquax, coctumq; venenum
Priuignoq; datum: faciunt grauiora coactæ
Imperio sexus, minimumq; libidine peccant.
Optima sed quare Cesennia teste marito?
Bis quingenta dedit, tanti vocat ille pudicam,
Nec Veneris pharetris macer est, aut lampade fer-
Inde faces ardent, veniunt à dote sagittæ. (uet.
Libertas emitur. coràm licet innuat, atque
Rescribat, vidua est locuples, quæ nupsit auaro.
Quur desyderio Bibulæ Sertorius ardet?
Si verum excutias, facies, non vxor amatur.
Tres rugæ subeant, & se cutis arida laxet,
Fiant obscuri dentes, oculiq; minores.
Collige sarcinulas dicet libertus, & exi
Iam grauis es nobis, & sæpe emungeris, exi
Ocyus, & propera, sicco venit altera naso.
Interea calet, & regnat, poscitq; maritum
Pastores, & ouem Canusinam, vlmosq; falernas.
Quantulum in hoc pueros omneis, ergastula tota,
Quodq; domi non est, & habet vicinus, ematur.
Mense quidem brumæ, quum iam Mercator Iason
Clausus, & armatis obstat casa candida nautis,
Grandia tolluntur crystallina, maxima rursus
Myrrhina, deinde, adamas notissim⁹, & Berenices
In digito factus preciosior, hunc dedit olim

Mariti laudant vxores non ob probitatem, sed propter dotem. Nonnullas magis ob venustatem quã pudicitiam amari.

Vxorum importunitas & ingluuies.

Barbarus

Barbarus incestæ, dedit hunc Agrippa sorori,
Obseruant vbi festa mero pede sabbata reges,
Et vetus indulget senibus clementia porcis.
Nullán e de tantis gregibus tibi digna videtur?
Sit formosa, decens, diues, fœcunda, vetustos
Porticibus disponat auos, intactior omni
Crinibus effusis bellum dirimente Sabina,
Rara auis in terris, nigroq; simillima cygno.
Quis feret vxorem, cui constant omnia? malo,
Malo Venusinam, quàm te Cornelia mater
Gracchorum, si cum magnis virtutibus adfers
Grande supercilium, & numeras in dote triumphos:
Tolle tuum precor Annibalem, victumq; Syphacem
In castris, & cum tota Carthagine migra.
Parce precor Pæan, & tu depone sagittas,
Nil pueri faciunt, ipsam configite matrem
Amphion clamat, sed Pæàn contrahit arcum.
Extulit ergo gregem natorum, ipsumq; parentem
Dum sibi nobilior Latonæ gente videtur,
Atque eadem scrofa Niobe fœcundior alba.
Quæ tanti grauitas? quæ forma, vt se tibi semper
Imputet? huius enim rari, summiq; voluptas
Nulla boni, quoties animo corrupta superbo
Plus oloës, quàm mellis habet. quis deditus autem
Vsq; adeo est, vt non illam, quam laudibus effert
Horreat? inq; dies septenis oderit horis?
Quædam parua quidem, sed nō toleranda maritis.
Nam quid rancidius, quàm quòd se non putat vlla
Formosam, nisi quæ de Tusca Græcula facta est?

Agrippa Iudæorum rex post mortem Herodis cui nupserat Berenice soror suspectus fuit de incestu cū illa admisso

Fœlicium superbia.

Niobe Amphionis Thebani vxor ob εὐτεκνίαν elata se Latonę prætulit quare posteà pœnas dedit cæsis liberis & marito.

De Sulmonensi mera Cecropis, omnia, Græce,
Cum sit turpe magis nostris nescire Latinè
Hoc sermone pauent, hoc iram, gaudia, curas,
Hoc cuncta effundunt animi secreta, quid vltra?
Concumbunt Græcè, dones tamen ista puellis,
Tune etiam, quam sextus & octogesimus annus
Pulsat, adhuc Græcè? non est hic sermo pudicus
In vetula, quoties lasciuum interuenit illud
Ζωὴ καὶ ψυχὴ *modo sub lodice relictis*
Vteris in turba, quod enim non excitat inguen
Vox blanda, & nequā? digitos habet, vt tamē oēs
Subsidant pennæ, dicas hæc mollius Æmo
Quanq̃ & Carpophoro: facies tua computat annos
Si tibi legitimis pactam, iunctamq; tabellis
Non es amaturus. ducendi nulla videtur
Causa, nec est quare cœnam, & mustacia perdas
Labente officio, crudis donanda, nec illud
Quod prima pro nocte datur, cum lance beata
Dacicus: & scripto radiat Germanicus auro.
Si tibi simplicitas vxoria, deditus vni
Est animus, submitte caput ceruice parata
Ferre iugum: Nullā inuenies quæ parcat amanti,
Ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amantis,
Et spolijs. igitur longè minus vtilis illi
Vxor, quisquis erit bonus, optandúsque maritus.
Nil vnquàm inuita donabis coniuge, vendes
Hac obstante nihil, nihil, hæc si nolit, emetur.
Hæc dabit adfectus, ille excludetur amicus
Iam senior, cuius barbam tua ianua vidit.

In affectatam mulierum græcitatem qua blanditias suas exprimebant.

Nequam, lasciua & nullius frugi quod nihil queat.

Mustacia genus panis in nnptijs conuiuis dabatur sub finem officij.

Quo probior quisque est, hoc magis vxor eius ingenio volet abuti, & vbiq; præesse ac imperare marito.

Testandi

Testandi quum sit lenonibus, atque lanistis
Libertas, & iuris idem contingat arenæ,
Non vnus tibi riualis dictabitur hæres.
Pone crucem seruo, meruit quo crimine seruus
Supplicium? quis testis adest? quis detulit? audi,
Nulla vnquam de morte hominis cunctatio longa est.
O demens, ita seruus homo est? nil fecerit, esto,
Hoc volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas.
Imperat ergo viro, sed mox hæc regna relinquit, Subinde alijs nubit & mox ad pristinum reuertitur.
Permutatque domos, & flammea conterit, inde
Aduolat, & spreti repetit vestigia lecti.
Ornatas paulò ante fores pendentia linquit
Vela domus, & adhuc virideis in limine ramos.
Sic crescit numerus, sic fiunt octo mariti,
Quinque per autumnos, titulo res digna sepulchri.
Desperanda tibi salua concordia socru,
Illa docet spolijs nudi gaudere mariti,
Illa docet mißis a corruptore tabellis,
Nil rude, nil simplex rescribere. decipit illa Socrus & vxoris artes in miserum maritũ.
Custodes, aut ære domat, tunc corpore sano
Aduocat Archigenem, onerosaque pallia iactat.
Abditus interea latet, & secretus adulter
Impatiensque moræ pauet, & præputia ducit.
Scilicet expectas, vt tradat mater honestos,
Aut alios mores, quàm quos habet? Vtile porrò
Filiolam turpi vetulæ producere turpem,
Nulla ferè causa est, in qua non fœmina litem Manlia scortũ quæ Hostiliũ Mancipium lapide percus-
Mouerit: accusat Manilia, si rea non est.
Componunt ipsæ per se, formantque libellos,

fit, & per tribunos plebis absoluta est.
Cels. Cornelius Celsus orator & medicus cuius extat liber de medicina.
Turpe est mulierem tractare arma omissis domesticis officijs.

Principium, atque locos Celso dictare parata
Endromydas tyrias, & fœmineum ceroma.
Quis nescit? aut quis non vidit vulnera pali?
Quem cauat aßiduis sudibus, scutoque laceßit,
Atq; omneis implet numeros dignißima prorsus
Florali matrona tuba, nisi si quid in illo
Pectore plus agitat. veræq; paratur arenæ,
Quem præstare potest mulier galeata pudorem,
Quæ fugit à sexu? vires amat, hæc tamen ipsa
Vir nollet fieri. Nam quantula nostra voluptas?
Quale decus rerum, si coniugis auctio fiat,
Baltheus, & manicæ, & cristæ, crurisq; sinistri
Dimidium tegmen, vel si diuersa mouebit
Prælia, tu fœlix ocreas vendente puella.
Hæc sunt quæ tenui sudant in cyclade, quarum
Delicias, & panniculus bombicinus vrit.
Aspice quo fremitu monstratos perferat ictus,
Et quanto galeæ curuetur pondere, quanta
Poplitibus sedeat, quàm denso fascia libro,
Et ridet, scaphium positis quum sumitur armis.
Dicite vos neptes Lepidi, cæciue Metelli
Gurgitis, aut Fabij, qua Ludia sumpserit vnquàm
Hos habitus? quando ad palū gemat vxor Asyli?
Semper habet lites, alternaq; iurgia lectus,
In quo nupta iacet, mimium dormitur in illo.
Tunc grauis illa viro, tunc orba tigride peior,
Quum simulat gemitus occulti conscia facti.
Aut odit pueros, aut ficta pellice plorat
Vberibus semper lachrymis, semperq; paratis

ΣΚΑΦΙΟΝ matella in quā mingunt fœminæ author Iulius pollux.

Mulierum malitia

In

In statione sua, atque expectantibus illam,
Quò iubeat manare modo. tu credis amorem,
Tu tibi tunc eruca places, fletumq; labellis
Exorbes, quæ scripta, & quas lecture tabellas,
Si tibi zelotypæ retegantur scrinia mœchæ?
Sed iacet in serui complexibus, aut equitis. Dic,
Dic aliquem sodes, dic Quintiliane colorem.
Hæremus. dic ipsa: Olim conuenerat (inquit)
Vt faceres tu quod velles, nec non ego possem
Indulgere mihi. clames licet, & mare cœlo
Confundas, homo sum. Nihil est audacius illis
Deprensis: iram atque animos à crimine sumunt.
Vnde hæc mõstra tamẽ, vel quo de fonte requiris?
Præstabat castas humilis fortuna Latinas
Quondam, nec vitijs contingi parua sinebat
Tecta labor, somniq; breues, & vellere Tusco
Vexatæ, duræq; manus, ac proximus vrbi
Annibal, & stantes Collina in turre mariti.
Nunc patimur longæ pacis mala, sæuior armis
Luxuria incubuit, victumq; vlciscitur orbem.
Nullum crimen abest, facinusq; libidinis, ex quo
Paupertas Romana perit, hinc fluxit ad Histros,
Et Sybaris colles, hinc & Rhodos, & Miletos,
Atq; coronatum & petulans, madidumq; Tarentũ.
Prima peregrinos obscœna pecunia mores
Intulit, & turpi fregerunt secula luxu
Diuitiæ molles. Quid enim Venus ebria curat?
Inguinis & capitis quæ sint discrimina, nescit.
Grandia quæ medijs iam noctibus ostrea mordet,

Curruca legit alij, vt sit is, qui alienos liberos pro suis educat

Vnde morum corruptela, inquit, nisi ex diuturno ocio & secunda fortuna.

Histr. & Sybaritæ populi voluptatibus addictissimi, vnde ab his histriones, ab illis Sybariticæ apppellatæ.

Tectũ ebrius ambulare videtur, & lucernas præ vertigine duplices apparere.

σίφωνες fistulæ per quas aqua fluit à sono, quem videtur expromere.

μαινάδες bacchæ à furore sic dictæ. ostendit autem sacra Bonæ deę æquè sacrilega & flagitiosa ac Bacchanalia ipsa.

Hernia morbus qui Græcis κήλη & ἐντεροκήλη dicitur, authore Cornelio Celso.

Quum perfusa mero spumant vnguenta falerno,
Quum bibitur concha, quum iam vertigine tectum
Ambulat. & geminis exurgit mensa lucernis.
I nunc, & dubita, qua sorbeat aëra sanna
Tullia, quid dicat notæ Collacœa Mauræ,
Maura pudicitiæ veterem quum præterit aram,
Noctibus hic ponunt lecticas, micturiunt hic,
Effigiem Deæ longis siphonibus implent,
Inque vices equitant. ac Luna teste mouentur,
Inde domos abeunt, tu calcas luce reuersa
Coniugis vrinam, magnos visurus amicos.
Nota Bonæ secreta deæ, quum tibia lumbos
Incitat, & cornu pariter, vinoque feruntur,
Attonitæ, crinémque rotant vlulante Priapo
Mænades. O quantus tunc illis mentibus ardor
Concubitus, quæ vox saltante libidine, quantus
Ille meri veteris per crura madentia torrens.
Lenonum ancillas posita Laufella corona
Prouocat, & tollit pendentis præmia coxæ,
Ipsa Medullinæ frictum crissantis adorat.
Palmam inter dominas virtus natalibus æquat.
Nil tibi per ludum simulabitur, omnia fient
Ad verum. quibus incendi iam frigidus æuo
Laomedontiades, & Nestoris hernia possit.
Tunc prurigo moræ impatiens, tũ fœmina simplex
Et pariter toto repetitur clamor ab antro.
Iam fas est. admitte viros, dormitat adulter.
Illa iubet sumpto iuuenem properare cucullo.
Si nihil est, seruis incurritur: abstuleris spem

Seruorum

Seruorum, veniet conductus aquarius, hic si
Quæritur, et desũt homines, mora nulla per ipsam.
Quo minus imposito clunem summittat asello.
Atque vtinam ritus veteres, & publica saltem
His intacta malis agerentur sacra, sed omnes
Nouerunt Mauri, atq; ludi, quæ psaltria penem
Maiorem, quàm fiat duo Cæsaris Anticatones,
Illuc, testiculi sibi conscius vnde fugit vnus,
Intulerit, vbi velari pictura iubetur,
Quæcunque alterius sexus imitata figuram est.
Et quis tunc hominũ contẽptor numinis? aut quis
Simpuuium ridere Numæ, nigrumq; catinum?
Et Vaticano fragileis de monte patellas
Ausus erat? Sed nunc ad quas non Clodius aras?
Audio quid veteres olim moneatis amici.
Pone seram, cohibe: Sed quis custodiet ipsos
Custodes? cauta est, & ab illis incipit vxor.
Iamq; eadem summis pariter, minimisq; libido,
Nec melior, pedibus silicem quæ conterit atrum
Quàm quæ longorum vehitur ceruice Syrorum.
Vt spectet ludos conducit Ogulnia vestem
Conducit comites, sellam, ceruical, amicas,
Nutricem, & flauam, cui det mandata, puellam.
Hæc tamen argenti superest quodcunque paterni
Leuibus athletis, ac vasa nouissima donat.
Multis res angusta domi est, sed nulla pudorem
Paupertatis habet. nec se metitur ad illum
Quẽ dedit hæc posuitq; modũ, tamen vtile quid sit
Prospiciunt aliquando viri, frigusq;, famemq;,

Anticatones libri duo Cæsaris in Cotonem Vticensem in cuius laudes scripserat Cicero libellum. Clodius sumpta muliebri veste Pompeiam Cæsaris vxorẽ in sacris Bonæ deæ violauit. Quædam ita ambitiosę sunt vt cũ sint pauperes tamen splendidæ videri velint, neq; habent rationem tenuitatis suæ, sed ita sumptum faciũt, perinde ac si nasceretur illis pecunia.

Formica tandem quidam expauere magistra,
Prodiga non sentit pereuntem fœmina censum,
Ac velut exhausta rediuiuus pullulet arca
Nummus, & è pleno semper tollatur aceruo,
Non vnquàm reputat quanti sibi gaudia constet.
Sunt quas Eunuchi imbelles, ac mollia semper
Oscula delectent, & desperatio barbæ,
Et quòd abortiuo non est opus, illa voluptas
Sũma tamen: quòd iam calida, & matura iuuenta
Inguina traduntur medicis, iam pectine nigro.
Ergo expectatos, ac iussos crescere primum
Testiculos, postquàm cœperunt esse bilibres,
Tonsoris damno tantum rapit Heliodorus
Conspicuus longè, cunctisq; notabilis intrat
Balnea, nec dubiæ custodem vitis & horti
Pouocat à domina factus spado: dormiat ille
Cum domina. Sed tu iam durum Posthume, iamq;
Tondendum eunucho Bromium commitere noli.
Si gaudet cantu, nullius fibula durat
Vocem vendentis prætoribus. organa semper
In manibus, densi radiant testudine tota
Sardonyces, crispo numerantur pectine chordæ,
Quo tener Hedymeles operã dedit, hũc tenet, hosce
Solatur, gratóque indulget basia plectro.
Quædam de numero Lauiarum, ac nominis alti
Cum farre & viuo Ianum, Vestámque rogabat,
An Capitolinam deberet Pollio quercum
Sperare, & fidibus promittere. Quid faceret plus
Ægrotante viro? medicis quid tristibus erga
Filiolum?

εὐνοῦχοι, quã & spadones dicti ab eo quod cubiculis præsint.

Tonsoris, dãdo fiebant spadones quia barbã non producũt.

Immodica earum voluptas ex musica.

Quædam ex nobili familia Ianum rogabat an Pollio citharœdus futurus esset vi-

Filiolum? stetit ante aram nec turpe putauit
Pro cythara velare caput, dictaque verba
Protulit (vt mos est) & aperta palluit agna.
Dic mihi nunc quæso, dic antiquissime diuûm,
Respondes his Iane pater? magna ocia cœli.
Non est (vt video) non est, quid agatur apud vos.
Hæc de comœdis te consulit, illa tragœdum
Commendare volet, varicosus fiet aruspex,
Sed cantet potius, quàm totam peruolet vrbes
Audax, & cœtus possit quàm ferre virorum.
Cumq; paludatis ducibus, præsente marito,
Ipsa loqui recta facie, strictisque mamillis.
Hæc eadem nouit, quid toto fiat in orbe,
Quid Seres, quid Thraces agant secreta nouercæ,
Et pueri, quis amet, quis decipiatur adulter.
Dicet quis viduam prægnantem fecerit, & quo
Mense, quibus verbis cõcumbat quæq;, modis quot
Instantem regi Armenio, Parthoq; cometem
Prima videt, famam, rumoresque illa recenteis
Excipit ad portas, quosdam facit isse Niphatem
In populos, magnóque illic cuncta arua teneri
Diluuio, nutare vrbeis, subsidere terras,
Quocunq; in triuio, cuicunq; est obuia narrat.
Nec tamen id vitium magis intolerabile, quàm quod
Vicinos humileis rapere, & concedere loris
Exorata solet, nam si latratibus alti
Rumpuntur somni, fustes huc ocyus inquit,
Adferte, atq; alijs dominum iubet antè feriri,
Deinde canem, grauis occursu, teterrima vultu
Balnea

ctor in certamine Capitolino.

Varicosus nimiũ diu stando venæ intumescunt, & in varices conuertuntur.

Mulierum curiositas & loquacitas.

Niphates Armeniæ fluuius & mons eiusdem nominis.

Etiam exorata sæuit in supplices ob rem leuiculam.

Balnea nocte subit: conchas, & castra moueri
Nocte iubet, magno gaudet sudare tumultu,
Quum lassata graui ceciderunt brachia massa,
Callidus, & cristæ digitos impreßit Aliptes,
Ad summum dominæ femur exclamare coëgit.
Conuiuæ miseri interea somnoque, fameque
Vrgentur, tandem illa venit rubicundula, totum
Oenophorum sitiens. plena quod tenditur vrna
Admotum pedibus, de quo sextarius alter
Ducitur ante cibum rabidam facturus orexim,
Dum redit, & terram luto ferit intestino.
Marmoribus riui properant, aut lata salerno
Peluis olet, nam sic tanquam alta in dolia longus
Deciderit serpens, bibit, & vomit. ergo maritus
Nauseat, atque oculis bilem substringit opertis.
Illa tamen grauior, quæ cum discumbere cœpit,
Laudat Vergilium, perituræ ignoscit Elisæ,
Committit vates, & comparat inde Maronem,
Atque alia parte in trutina suspendit Homerum.
Cedunt grammatici, vincuntur rhetores, omnis
Turba tacet. nec causidicus, nec præco loquatur,
Altera nec mulier, verborum tanta cadit vis,
Tot pariter pelues, & tintinnabula dicas
Pulsari. iam nemo tubas atque æra fatiget,
Vna laboranti poterit succurrere lunæ.
Imponit finem sapiens & rebus honestis.
Nam quæ docta nimis cupit & facunda videri,
Crure tenus medio tunicas succingere debet,
Cædere Syluano porcum, quadrante lauari.

Strepitus & apparatus dũ lauant in balneis.

Pedibus seruis, quibus apponebatur pessimum vinum quo vomitum prouocabant, vt esset maior edendi appetit⁹. Inter pocula de poetis disputat, vt Virgiliũ laudet, qui ita scitè causas necis Didonis descripserit, vt illi posit ignosci, si sibi mortem consciuit.

Non

Non habeat matrona, tibi quæ iuncta recumbit
Dicendi genus, aut curtum sermone rotato
Torqueat enthymema, nec historias sciat omnes.
Sed quædam ex libris & non intelligat. odi
Hanc ego, quæ repetit, voluitq; Palæmonis artem
Seruata semper lege, & ratione loquendi,
Ignotósque mihi tenet antiquaria versus,
Nec curanda viris opicæ castigat amicæ
Verba, solœcismum liceat fecisse marito.
Nil non permittit mulier sibi, turpe putat nil,
Cum virides gemmas collo circundedit, & cum
Auribus extensis magnos commisit elenchos.
Intolerabilius nil est, quàm fœmina diues.
Interea fœda aspectu, ridendaque multo
Pane tumet facies, aut pinguia poppæana
Spirat, & huic miseri viscantur labra mariti.
Ad mœchum veniet lota cute. quando videri
Vult formosa domi, mœchis foliata parantur.
Emitur his quicquid graciles huc mittitis Indi.
Tandem aperit vultum, et tectoria prima reponit,
Incipit ignosci, atque illo lacte fouetur,
Propter quod secum comites educit asellas,
Exul hyperboreum si dimittatur ad axem.
Sed quæ mutatis inducitur, atq; fouetur
Tot medicaminibus, coctæq; siliginis offas
Accipit, & madidæ, facies dicetur, an vlcus?
Est operæprecium penitus cognoscere toto
Quid faciant, agiténtque die, si nocte maritus
Auersus iacuit, perijt libraria, ponunt

Vxor non nimium sit erudita.

Palæmon grãmaticus arrogantissimus, qui se Poëtarum arbitrum ex Virgilij versu dicebat. Audiat hæc tantũ, vel qui venit ecce Palæmon. Elẽchos, vniones fastigiata longitudine vt ait Plinius.

Foliata, vnguenta ex spicis nardi ac folijs prætiosissima.

Offas frusta panis macerati cum lacte asinino ad tollendas rugas.

Cosmetæ tunicas, tarde venisse Liburnus
Dicitur, & pœnas alieni pendere somni
Cogitur, hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,
Hic scutica: sunt quæ tortoribus annua præstent.
Verberat, atque obiter faciem linit, audit amicus,
Aut latum pictæ vestis considerat aurum,
Et cædens longi relegit transacta diurni,
Et cædit, donec lassis cædentibus, exi
Intonat horrendum iam cognitione peracta
Profectura domo Sicula non mitior aula.
Nam si constituit, solitoque decentius optat
Ornari, & properat, iamq; expectatur in hortis,
Aut apud Isiacæ potius sacraria ienæ.
Componit crinem laceratis ipsa capillis
Nuda humeros Psecas infœlix, nudisq; mamillis,
Altior hic quare cincinnus? Taurea punit
Continuo flexi crimen, facinúsque capilli.
Quid Pseas admisit? quæ nā est hic culpa puellæ,
Si tibi displicuit nasus tuus? altera lænum
Extendit, pectitque comas, & voluit in orbem.
Est in consilio matrona, admotáque lanis
Emerita quæ cessat acu, sententia prima
Huius erit, post hanc ætate, atque arte minores
Censebunt, tanquam famæ discrimen agatur,
Aut animæ, tanti est quærendi cura decoris.
Tot premit ordinibus, tot adhuc compagibus altū
Ædificat caput: Andromachen à fronte videbis,
Post minor est. aliam credas, cedo: si breue parui
Sortita est lateris spatium, breuiórque videtur
Virgine

Annua, stipendium, aut victum vnius anni, qua voce Suetonius in Tiberio vsus est.

Sicula aula quę tyrannos semper aluit.

ψεκὰς stilla & ancillæ nomen apud Ouidium è Dianæ ministris vna.

Andromachen, quæ procera à poëtis fingitur

Virgine Pygmæa nullis adiuta cothurnis,
Et leuis erecta consurgit ad oscula planta.
Nulla viri cura interea, nec mentio fiet
Damnorum. viuit tanquam vicina marito,
Hoc solo propior, quòd amicos coniugis odit,
Et seruos, grauis est rationibus. ecce furentis
Bellonæ, matrísque deum chorus intrat, & ingens
Semiuir obscœno facies reuerenda minori,
Mollia qui rupta secuit genitalia testa,
Iampridem cui rauca cohors, cui tympana cedunt
Plebeia, & Phrygia vestitur bucca Tiara.
Grande sonat, metuiq; iubet Septembris, & Austri
Aduentum; nisi se centum lustrauerit ouis,
Et xerampelinas veteres donauerit ipsi,
Vt quicquid subiti, & magni discriminis instat,
In tunicas eat, & totum semel expiet annum.
Hybernum facta glacie descendet in amnem.
Ter matutino Tyberi mergetur, & ipsis
Vorticibus timidum caput abluet, inde superbi
Totum regis agrum nuda, ac tremebunda cruentis
Erepet genibus: si candida iusserit Iò,
Ibit ad Ægypti finem, calidasq; petitas
A Meroë portabit aquas, vt spargat in æde
Isidis, antiquo quæ proxima surgit ouili.
Credit enim ipsius dominæ se voce moneri.
En animam, et mentem, cũ qua dij nocte loquũtur.
Ergo hic præcipuũ, summúmq; meretur honorem,
Qui grege linigero circundatus, & grege caluo
Plangentis populi currit derisor Anubis.

Maritíne meminit quidem, nisi vt eius amicos odio prosequatur.

Ingens semi. antistes quem alij reuerentur sacerdotes. notat autem mulierum superstitionem.

ξηϱαμπελίναι vestes atricolor. atque ξυλαμπελίνας legunt lini enim genus xylon.

Templum Isidis in campo Martio.

Ille

Anubis sacerdos Isidis, fuit autem Osiridis filius, ab Ægyptijs pro deo cultus.

πόπανον ait Suidas, placenta tenuis & rotunda.

Iudæorum impostura.

Habetur quidē inquit fides Armenijs vatibus sed maior Chaldæis.

Al's. fonte.

Maior item sceleratissimo cuiq;, cuiusmodi fuit Seloucus astrologus cuius consilio Galba imperator ab Othone iugulatus est.

Ille petit veniam, quoties non abstinet vxor
Concubitu sacris, obseruandisq; diebus,
Magnaque debetur violata pœna caduceo.
Et mouisse caput visa est argentea serpens
Illius lachrymis, meditatáque murmura præstat,
Vt veniam culpæ non abnuat, ansere magno
Scilicet, & tenui popano corruptus Osiris.
Cum dedit ille locum, cophino, fœnóque relicto,
Arcanam Iudæa tremens mendicat in aurem
Interpres legum Solymarum, & magna sacerdos
Arboris, ac summi fida internuntia cæli.
Implet & illa manum, sed parcius ære minuto.
Qualiacunque voles Iudæi somnia vendunt.
Spondet amatorem tenerum, vel diuitis orbi
Testamentum ingens, calidæ pulmone columbę
Tractato, Armenius, vel Comahenus aruspex,
Pectora pullorum rimatur, & exta catelli,
Interdum & pueri, faciet quod deferat ipse.
Chaldæis sed maior erit fiducia: quicquid
Dixerit astrologus. credent à fronte relatum
Hammonis, quoniam Delphis oracula cessant,
Et genus humanum damnat caligo futuri.
Præcipuus tamen est horum, qui sæpius exul,
Cuius amicitia, conducendáque tabella
Magnus ciuis obit, & formidatus Othoni.
Inde fides arti sonuit si dextera ferro,
Læuaq; si longo castrorum in carcere mansit.
Nemo Mathematicus genium indēnatus habebit,
Sed qui penè perit, cui vix in Cyclada mitti

Contigit,

Contigit, & parua tandem caruisse Seripho,
Consulit ictericæ lento de funere matris:
Ante tamen de te Tanaquil tua, quando sororem
Efferat, & patruos, an sit victurus adulter
Post ipsam: quid enim maius dare numina possunt?
Hæc tamen ignorat quid sydus triste minetur
Saturni, quo læta Venus se proferat astro,
Qui mensis damno, quæ dentur tempora lucro.
Illius occursus etiam vitare memento,
In cuius manibus ceu pinguia succina tritas
Cernis ephemeridas, quæ nullum consulit, & iam
Consulitur, quæ castra viro, patriamq́; petente
Non ibit pariter numeris reuocata Thrasylli.
Ad primum lapidem vectari cum placet, hora
Sumitur ex libro, si prurit frictus ocelli
Angulus, inspecta genesi collyria poscit.
Ægra licet iaceat, capiendo nulla videtur
Aptior hora cibo, nisi quam dederit Petosiris.
Si mediocris erit, spatium lustrabit vtrunque
Metarum, & sortes ducet, frontemq́; manumq́;
Præbebit vati crebrum popysma roganti.
Diuitibus responsa dabit Phryx augur, & inde
Conductus dabit astrorum, mundiq́; peritus.
Atque aliquis senior, qui publica fulgura condit
Plebeium in circo positum est, & in aggere fatum
Quæ nudis longum ostendit ceruicibus aurum.
Consulit ante Phalas, delphinorumq́; columnas,
An saga vendenti nubat caupone relicto:
Hæ tamen & partus subeunt discrimen, & omnes

Nonnullæ in parētum mortem inquirunt nō solum maritorum, cum morbo laborāt ancipiti.

ἐφεμερίδας quas latini diaria vocant. Sensit autem eas quæ omnia ex astrorum præscripto faciunt. Petosiris, insignis astrolog⁹ Plinio teste !,7

Phalę, turres ęditæ & ligneæ ad spectādum erectæ.

Bb Nutricis

Nutricis tolerant fortuna vrgente labores.
Sed iacet aurato vix vlla puerpera lecto,
Tantum artes huius, tantum medicamina possunt,
Quæ sterilis facit, atq; homines in ventre necandos
Conducit, gaude infœlix, atque ipse bibendum
Porrige quicquid erit, nam si distendere vellet,
Et vexare vterum pueris salientibus, esses
Æthiopis fortasse pater: mox decolor hæres
Impleret tabulas, nunquàm tibi mane videndus.
Transeo suppositos, & gaudia, notâque sæpe
Ad spurcos decepta lacus, atque inde petitos
Pontifices Salios, Scaurorum nomina falso
Corpore laturos. stat fortuna improba noctu
Arridens nudis infantibus, hos fouet omnes,
Inuoluitq; sinu, domibus tunc porrigit altis,
Secretúmque sibi mimum parat: hos amat, his se
Ingerit, atque suos ridens producit alumnos,
Hic magicos affert cantus, hic Thessala vendit
Philtra, quibus valeant mentem vexare mariti,
Et solea pulsare nates. quòd desipis, inde est,
Inde animi caligo, & magna obliuio rerum,
Quas modo gessisti: tamen hoc tolerabile, si non
Et furere incipias, vt auunculus ille Neronis,
Cui totam tremuli frontem Cæsonia pulli
Infudit, quæ non faciet, quod principis vxor?
Ardebant cuncta, & fracta compage ruebant,
Non aliter, quàm si fecisset Iuno maritum
Insanum: minus ergo nocens erit Agrippinæ
Boletus: siquidem vnius præcordia pressit

Diuites matronę fœtus pharmacis necant plerunque aut sterilitatem inducunt.

Suppositos nothos & suppositicios, quos à pro suis educant patres.

φίλτρα veneficia quibus amor conciliatur.

Auũculus Neronis Caligula imperator, qui ab vxore dato hippomane in furorem versus est, quo correptus multos varijs supplicijs affecit.

Ille

Ille senis, tremulúmque caput descendere iußit
In cœlum, & longam manantia labra saliuam.
Hæc poscit ferrum atque ignes, hæc potio torquet
Hæc lacerat mistos equitum cum sanguine patres.
Tanti partus equæ, quanti vna venefica constat.
Oderunt natos de pellice, nemo repugnet,
Nemo vetet, iamiam priuignum occidere fas est.
Vos ego pupilli moneo, quibus amplior est res,
Custodite animas, & nulli credite mensæ.
Liuida materno feruent adipata veneno.
Mordeat antè aliquis quicquid porrexerit illa,
Quæ peperit, timidus prægustat pocula papas.
Fingimus hæc, altum Satyra sumente cothurnum
Scilicet, & finem egreßi, legémque priorum.
Grande Sophocleo carmen bacchamur hiatu,
Montibus ignotum Rutulis, cœlóque Latino:
Nos vtinam vani: sed clamat Pontia feci,
Confiteor, puerísque meis aconita paraui,
Quæ deprensa patent, facinus tàmen ipsa peregi.
Tu ne duos vna sæuißima vipera cœna?
Tu ne duos? septem, si septem fortè fuissent.
Credamus Tragicis quicquid de Colchide torua
Dicitur, & Progne, nil contra conor, & illæ
Grandia monstra suis audebant temporibus, sed
Non propter nummos minor admiratio summi:
Debetur monstris, quoties facit ira nocentem
Hunc sexum, & rabie iecur incendente feruntur
Præcipites, vt saxa iugis abrupta, quibus mons
Subtrahitur, cliuóque latus pendente recedet.

Matrum crudelitas in proprios filios.

Pontia, quæ vt adultero nuberet, duos filios veneno sustulit cuius meminit Martialis. O mater qua nec Pôtia deterior. Minus flagitiosum, si iratæ quid designauerint, quã destinato animo.

Illam ego non tulerim, quæ computat, & scelus in-
Sana facit, spectant subeuntem fata mariti (gens
Alcestim, & similis si permutatio detur
Morte viri, cupiant animam seruare catellæ.
Occurrent multæ tibi Belides, atque Eriphyle,
Mane Clytemnestram nullus non vicus habebit.
Hoc tantum refert quòd Tyndaris illa bipennem
Insulsam, & famam læua, dextraq; tenebat.
At nunc res agitur tenui pulmone rubetæ,
Sed tamen, & ferro, si prægustaret Atrides
Pontica ter victi cautus medicamina regis.

Hodie, inquit, passim maritos necant, sed ferè veneno, nisi antidotis mu- niantur.

SATYRA VII.

Et spes, & ratio studiorum in Cæsare tantum:
Solus enim tristes hac tempestate camœnas
Respexit, cum iam celebreis, notiq; poëtæ
Balneolum Gabijs, Romæ conducere furnos
Tentarem, nec fœdum alij, nec turpe putarent
Præcones fieri, cum desertis Aganippes
Vallibus, esuriens migraret in atria Clio.
Nam si Pieria quadrans tibi nullus in arca
Ostendatur, ames nomen, victumq; Machæræ,
Et vendas potius, commissa quod auctio vendit
Stantibus œnophorum, tripodes, armaria, cistas
Halcyonen, Bacchi Thebas, & Terea Fausti.
Hoc satius, quàm si dicas, sub iudice vidi
Quod non vidisti, faciant equites Asiani,
Quãquã et Cappadoces faciãt, equitesq; Bithyni,
Altera quos nudo traducit Gallia talo,
Nemo tamen studijs indignum ferre laborem

Ad Telesinum poëtam quod nulla spes emolumẽti sit studiosis, nisi fortè ab vno Troiano Cæsare.

Halcy. tragœdiã de Halciõe Ceycis vxore.

Asianorũ fidẽ eleuat & Cicero in oratione pro L. Flaco.

Cogetur

Cogetur posthac, nectit quicunque canoris
Eloquium vocale modis, Laurumq́; momordit.
Hoc agite ô iuuenes, circunspicit, et stimulat vos,
Materiamq́; sibi ducis indulgentia quærit.
Si qua aliunde putas rerum expectanda tuarum
Præsidia, atque ideo croceæ membrana tabellæ
Impletur, lignorum aliquid posce ocyus, & quæ
Componis, dona Veneris Telesine marito,
Aut claude, & positos tinea pertunde libellos.
Frange miser calamos, vigilataq́; prælia dele.
Qui facis in parua sublimia carmina cella,
Vt dignus venias hederis, & imagine macra.
Spes nulla vlterior, didicit iam diues auarus
Tantum admirari, tantum laudare disertos,
Vt pueri Iunonis auem: sed defluit ætas
Et pelagi patiens, & caßidis, atque ligonis.
Tædia nunc subeunt animos, tunc seq́; suamq́;
Terpsichoren odit facunda, & nuda senectus.
Accipe nunc artes, ne quid tibi conferat iste,
Quem tolis, & musarum, & Apollinis æde relicta.
Ipse facit versus, atque vni cedit Homero
Propter mille annos. at si dulcedine famæ
Succensus recites, Maculonus commodat ædes,
Ac longè ferrata domus seruire iubetur,
In qua sollicitas imitatur ianua portas.
Scit dare libertos extrema in parte sedentes
Ordinis, & magnas comitum disponere voces,
Nemo dabit regum, quanti subsellia constent:
Et quæ conducto pendent anabathra tigillo,

Ducis. Traianū intelligit cuius benignitate ingenia alebātur.
Veneris marito Vulcano combure potius quæ scripseris, quam ea sine emolumento ædi patiaris.

Iun: auem περίφρασις pauõis qui Iunoni sacer est.

Diues fortasse commoditates suas recitaturo. sed preterea nihil.

Poëtæ tametsi suo magno malo non possunt auelli à scribēdo, morbo quodam inueterato īfecti.

Quæq; reportandis posita est orchestra cathedris.
Nos tamen hoc agimus, tenuiq; in puluere sulcos
Ducimus, & littus tinui versamus aratro.
Nam si discedas, laqueo tenet ambitiosi
Consuetudo mali, tenet insanabile multos
Scribendi cacoëthes, & ægro in corde senescit:
Sed vatem egregium, cui non sit publica vena,
Qui nihil expositum soleat deducere, nec qui
Communi feriat carmen triuiale moneta,

Cōsummatus poëta esse non potest qui paupertate vexatur. Non possunt quicquam eximij meditari poëtæ, nisi Apollinis & Bacchi furore agitentur, & curis vacent.

Hunc, qualem nequeo monstrare, & sentio, tātum,
Anxietate carens animus facit omnis acerbi
Impatiens, cupidus syluarum, aptúsque bibendis
Pontibus Aonidum, neq; enim cantare sub antro
Pierio, thyrsumue potest contingere sana
Paupertas, atque æris inops, quo nocte, diéque
Corpus eget, satur est, cum dicit Horatius ohe.
Quis locus ingenio? nisi cum se carmine solo
Vexant, & dominis Cyrrhæ, Nysæq; feruntur
Pectora nostra duas non admittentia curas?
Magnæ mentis opus, nec de lodice paranda
Attonitæ currus, & equos, faciésque deorum

Erinnys Alecto quæ Turnum ad bellum suscipiendum cōpellit. Æneid. liber. 7.

Aspicere, & qualis Rutulum confundat Erinnys.
Nam si Virgilio puer, & tolerabile desit
Hospitium, caderent omnes à crinibus hydri,
Surda nihil gemeret graue buccina, poscim⁹, vt sit
Non minor antiquo Rubrenus lappa cothurno.
Cuius & alueolos, & lenam pignorat Atreus.
Non habet infœlix Numitor, quod mitat amico,
Quintillæ quod donet, habet, nec defuit illi

Vnde emeret multa pascendum carne leonem
Iam domitum, constat leuiori bellua sumptu
Nimirum, & capiunt plus intestina poëtæ.
Contentus fama iaceat Lucanus in hortis
Marmoreis, & Sarrano, tenuique Saleio.
Gloria quantalibet; quid erit, si gloria tantum est?
Curritur ad vocem iucundam, & carmen amicæ
Thebaidos, lætam fecit cum Statius vrbem,
Promisitq; diem, tanta dulcedine captos
Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi
Auditur: sed cum fregit subsellia versu,
Esurit intactam Paridi nisi vendat Agauen.
Ille & militiæ multis largitur honorem,
Semestri vatum digitos circumligat auro.
Quod nõ dat proceres, dabit Histrio. tu Camerinos
Et Bareas, tu nobilium magna atria curas
Præfectos Pelopea facit, Philomela tribunos.
Haud tamẽ inuidias vati, quem pulpita pascunt.
Quis tibi Mecœnas? quis nunc erit aut Proculeus,
Aut Fabius? quis Cotta iterũ? quis Lentulus alter?
Tunc par ingenio pretium, nunc vtile multis
Pallere, & vinum toto nescire Decembri.
Vester porro labor fœcundior historiarum
Scriptores, petit hic plus temporis, atq; olei plus,
Nanque oblita modi millesima pagina surgit
Omnibus, & crescit, multa damnosa papyro.
Sic ingens rerum numerus iubet, atq; operum lex.
Quæ tamen inde seges? terræ quis fructus apertæ?
Quis dabit historico, quantum daret acta legenti?

Diuites habent vnde alant leones: vnde poëtas alant non habent.

Salei poëtæ egregij, sed pauperis meminit Tacitus.

Statius alioqui poëta optimus nullum habet qui det quicquam præter vnum Paridem histrionem.

Proculeius eques liberalissimus in fratres suos spoliatos bello ciuili.

Sed genus ignauum, quod tecto gaudet & vmbra.
Dic igitur quid causidicis ciuilia præstent
Officia? & magno comites in fasce libelli?
Ipsi magna sonant, sed tunc cum creditor audit
Præcipue, vel si tetigit latus acrior illo,
Qui venit ad dubium grandi cum codice nomen:
Tunc immensa caui spirant mendacia folles,
Conspuiturq́ sinus, veram deprendere messem
Si libet. hinc centum patrimonia causidicorum,
Parte alia solum Russati pone Lacertæ.
Consedêre duces: surgis tu pallidus Aiax
Dicturus dubia pro libertate bubulco
Iudice: rumpe miser tensum iecur. vt tibi lasso
Figantur virides scalarum gloria palmæ.
Quod vocis pretium? siccus petasunculus, & vas
Pelamydũ, aut veteres Aphrorũ epimenida bulbi.
Aut vinum Tyberi deuectum quinque lagenæ,
Si quater egisti, si contigit aureus vnus,
Inde cadunt partes in fœdere Pragmaticorum.
Æmilio dabitur, quantum petet, & melius nos
Egimus, huius enim stat currus aheneus, alti
Quadrijuges in vestibulis, atque ipse feroci
Bellatore secens curuatum hastile minatur
Eminus, & statua meditatur prælia lusca.
Sic Pedo conturbat, Matho defecit, exitus hic est
Tongilli, magno cum rhinocerote lauari
Qui solet, & vexat, luculenta balnea turba:
Perq́ forum iuuenes longo premit assere Medos
Empturos pueros, argentum, myrrhina villas.

Spondet

Nomen pro debito vsurpauit vt Horat. Nomina sectatur. &c.

Consed. Hemistichium Ouidij, ex Metamorphosis 13

Scal. quæ gemoniæ dicebantur, in q̃s rei vnca trahebantur.

Spondet enim tyrio ſtiataria purpura filo,
Et tamen hoc ipſis eſt vtile. purpura vendit
Cauſidicum, vendunt amethyſthina. conuenit illis
Et ſtrepitu, & facie maioris viuere cenſus.
Sed finem impenſæ non ſeruat prodiga Roma.
Vt redeant veteres, Ciceroni nemo ducentos
Nunc dederit nummos, niſi fulſerit annulus ingẽs,
Reſpicit hoc. primum, qui litigat. an tibi ſerui
Octo, decem comites, poſt te an ſit ſella, togati
Ante pedes, ideo conducta Paulus agebat,
Sardonyche, atq; ideo pluris, quàm Coſſus agebat,
Quàm Baſilus: rara in tenui facundia panno.
Quando licet flentem Baſilo pruducere matrem?
Quis bene dicentem Ballum ferat? accipiat te
Gallia, vel potius nutricula cauſidicorum
Aphrica, ſi placuit mercedem imponere linguæ.
Declamare doces, ô ferrea pectora Vecti,
Cum perimit ſæuos claſſis numeroſa tyrannos.
Nã quæcunq; ſedens modo legerat, hæc eadẽ ſtans
Proferet, atque eadem cantabit verſibus iiſdem.
Occidit miſeros crambe repetita magiſtros.
Quis color, et quod ſit cauſæ genus, atq́ vbi ſumma
Quæſtio, quæ veniant diuerſa parte ſagittæ.
Scire volunt omnes, mercedem ſoluere nemo,
Mercedem appellas, quid enim ſcio, culpa docentis
Scilicet arguitur, quòd læua in parte mamillæ
Nil ſalit Arcadico iuueni, cuius mihi ſexta
Quaq; die miſerum dirus caput Hannibal implet.
Quicquid id eſt, de quo deliberat, an petat vrbem

Rhinoc. vaſe ex rhinoceroris cornu. Magno ſtrepitu agit oĩa ſed hoc expedit vt plures fiat. Nam tanta eſt ſæculi noſtri ſtoliditas, vt non virtutẽ ſed ſplendorẽ ſpectem⁹. Rhetorũ miſera conditio, qui magno labore ſed nullo fructu docent iuuenes declamare.

Arca. ſi iuuenis ſit hebeti & aſinino ingenio imputatus præceptori quod nihil didicerit,

A Cannis, an post nimbos, & fulmina cantus
Circumagat madidas à tempestate cohortes.
Quantũuis stipulare, & protinus accipe, quod do.
Vt toties illum pater audiat. ast alij sex
Et plures vno conclamant ore sophistæ,
Et veras agitant lites raptore relicto.
Fusa venena silent, malus, ingratúsque maritus,
Et quæ iam veteres sanant mortaria cæcos.
Ergo sibi dabit ipse rudem, si nostra mouebunt
Consilia, & vitæ diuersum iter ingredietur,
Ad pugnam qui rhetorica descendit ab vmbra,
Summula ne pereat, qua vilis tessera venit
Frumenti, quippe hæc merces lautissima: tenta
Chrysogonus quanti doceat, vel Pollio quanti
Lautorum pueros artem scindens Theodori,
Balnea sexcentis, & pluris porticus, in qua
Gestetur dominus, quoties pluit, an ne serenum
Expectet, spargatque luto iumenta recenti?
Hic potius: namq; hic mundæ nitet vngula mulæ,
Parte alia longis Numidarum fulta columnis
Surgat, & algentem rapit cœnatio solem.
Quanticunque domus veniet, qui fercula docte
Componit, veniet qui pulmentaria condit.
Hos inter sumptus sestertia Quintiliano
Vt multum duo sufficient: res nulla minoris
Constabit patri, quàm filius. vnde igitur tot
Quintilianus habet saltus? exempla nouorum
Fatorum transi, fœlix, & pulcher, & acer,
Fœlix, & sapiens, & nobilis, & generosus

Bona pars inquit omissis frigidis declamatiunculis, se transferent ad veras causas agendas, si quidē mihi credēt, Vberior quæstus redit citharœdis quam oratoribus, qui planè negligũtur, etiã ab ijs qui non dubitant ingentem sumptum facere ĩ rebus nihil ad rem facientibus.

Quintiliani rara fœlicitas.

Appositam

Appositam nigræ lunam subtexit alutæ,
Felix, orator quoque maximus, & iaculator.
Et si perfrixit, cantat bene: distat enim, quæ
Sydera te excipiant modo primos incipientem
Ædere vagitus, & adhuc à matre rubentem.
Si fortuna volet, fies de rhetore consul,
Si volet hæc eadem, fies de consule rhetor.
Ventidius quid enim? quid Tullius, an ne aliud q̃
Sydus, & occulti miranda potentia fati?
Seruis regna dabunt, captiuis fata triumphos,
Fœlix ille tamen, coruo quoque rarior albo.
Pœnituit multos vanæ, sterilisque cathedræ,
Sicut Thrasymachi probat exitus, atque Secundi
Carinatis, & hunc inopem vidistis Athenæ,
Nil præter gelidas ausæ conferre cicutas.
Dij maiorũ vmbris tenuem & sine pondere terrã
Spirantésque crocos, & in vrna perpetuum ver,
Qui præceptorem sancti voluêre parentis
Esse loco: metuens virgæ iam grandis Achilles
Cantabat patrijs in montibus: & cui non tunc
Eliceret risum citharœdi caudamagistri?
Sed Ruffum, atque alios cædit: sua quæq; iuuabũt
Ruffum, qui toties Ciceronem Allobroga dixit.
Quis gremio Enceladi, doctique Palæmonis affert
Quantum grãmaticus meruit labor? & tñ ex hoc
Quodcunq; est (minus est aũt quam rhetoris æra)
Discipuli custos præmordet Acœnitus ipse,
Et qui dispensat, frangit sibi. cæde Palæmon,
Et patere inde aliquid decrescere, non aliter quàm

Rhetor. cons. Hoc contigisse Quintiliano testatur Ausonius. Vẽtidius ex mulotriba cõsul fact⁹ est. Thrasymach⁹ & Secundus rhetores ob pretij exiguitatẽ à professione destiterunt.

Ruffus orator. qui Ciceronẽ Gallicæ cuiusdam eloquentiæ esse dixit.

Institor

Instítor hybernæ tegetis, niueíque cadurci,
Dum modo non pereat, mediæ quod noctis ab hora
Redisti, qua nemo faber, qua nemo sedebat,
Qui docet obliquo lanam deducere ferro.
Dummodo non pereat totidem olfecisse lucernas,
Quod stabant pueri, cum totus decolor esset
Flaccus, & hæreret nigro fuligo Marcni.
Rara tamen merces, quæ cognitione tribuni
Non egeat, sed vos sæuas imponite leges,
Vt præceptori verborum regula constet,
Vt legat historias, authores nouerit omnes
Tanquàm vngues, digitosq; suos, vt fortè rogatus
Dum petit, aut thermas, aut Phœbi balnea, dicat
Nutricem Anchisæ, nomen, patriámque nouercæ
Archemori, dicat quot Acestes vixerit annos,
Quot Siculus Phrygibus vini donauerat vrnas.
Exigite, vt mores teneros ceu pollice ducat,
Vt si quis cera vultum facit: exigite, vt sit
Et pater ipsius cœtus, ne turpia ludant,
Ne faciant vicibus: non est leue tot puerorum
Obseruare manus, oculosq; in fine trementes.
Hæc, inquit, cures, & cum se verterit annus,
Accipe victori populus quod postulat aurum.

Ingratitudo in præceptores, quos mercede sua defraudant parentes discipulorum. Indigna à præceptore exigũtur. Anchemoli alij legunt, de quo Virgilius Anchemolũ thalamos ausum incestare nouercæ.

SATYRA VIII.

STemata quid faciunt? quid prodest Pōtice lōgo
Sanguine censeri, pictósque ostendere vultus
Maiorum? & stantes in curribus Æmilianos?
Et curios iam dimidios? nasumq; minorem
Coruini, & Galbam auriculis, nasóque carentem?

Ad Ponticum, de vera nobilitate, quæ non maiorũ imaginibus censẽda

Quis

Quis fructus generis tabula iactare capaci
Fumosos equitum cum dictatore magistros,
Si coram lepidis malè viuitur? effigies quò
Tot bellatorum, si luditur alea pernox?
Ante Numantinos si dormire incipit ortus
Luciferi, quò signa duces, & castra mouebant?
Cur Allobrogicis, & magna gaudeat ara
Natus in Herculeo Fabius lare? si cupidus, si
Vanus, & Euganea, quantumuis mollior, agna?
Si tenerum attritus catinensi punice lumbum
Squalentes traducis auos? emptórque veneni
Frangenda miseram funestus imagine gentem?
Tota licet veteres exornent vndique ceræ
Atria, nobilitas sola est atque vnica virtus.
Paulus, vel Cossus, vel Drusus moribus esto.
Hos ante effigies maiorum pone tuorum,
Præcedant ipsas illi te consule virgas.
Prima mihi debes animi bona, sanctus haberi,
Iusticiæq; tenax factis, dictisq; mereris:
Agnosco procerem, salue Getulice, seu tu
Syllanus quocunque alio de sanguine rarus
Ciuis, & egregius patriæ contingis ouanti.
Exclamare libet populus quod clamat Osiri
Inuento: quis enim generosum dixerit hunc, qui
Indignus genere, & præclaro nomine tantum
Insignis? nanum cuiusdam Atlanta vocamus,
Æthiopem cygnum, paruam extortamq; puellam
Europen, canibus pigris, scabiéque vetusta
Leuibus, & siccæ lambentibus ora lucernæ,

Nomen

est, sed ab animi virtutibus.

Fab. Is tantum à Fabij Maximi patris moribus degenerauit vt ei à prętore paternis bonis interdictū sit, author Valerius lib. 3. li. 5. Vera nobilitas vnde proficiscatur.

Vide ne cum Creticus audis aut Camerinus id per iocum dicatur. vt Pumilonem vocamus Atlātē. Rubellius plācus, qui depul,

so Nerone ꝓpter generis claritatem, successor omniũ ore petebatur, author Tacitus in Nerone.

Nomen erit pardus, tigris, leo, si quid adhuc est,
Quod fremit in terris violentius. ergo cauebis,
Et metues, ne tu sis Creticus, aut Camerinus.
Hic ego quem monui, tecũ est mihi sermo Rubelli
Plance, tumes alto Drusorum sanguine, tanquam
Feceris ipse aliquid, propter quod nobilis esses.
Vt te conciperet, quæ sanguine fulget Iuli,
Non quæ ventoso conducta sub aëre texit:
Vos humiles, inquis, vulgi pars vltima nostri,
Quorum nemo queat patriam monstare parentis,
Ast ego Cecropides: viuas, & originis huius
Gaudia longa feras: tamen ima plebe Quiritem
Facundum inuenies: solet hic defendere causas
Nobilis indocti, veniet de plebe togata
Qui iuris nodos, & legum ænigmata soluat.
Hic petit Euphraten iuuenis, domitique Bataui
Custodes aquilas, armis industrius: at tu
Nil nisi Cecropides, truncoq; simillimus Hermæ:
Nullo quippe alio vincis discrimine, quàm quòd
Illi marmoreum caput est, tua viuit imago.
Dic mihi Teucrorum proles, animalia muta
Quis generosa putet nisi fortia? nempe volucrem
Sic laudamus equum, facili cui plurima palma
Feruet, & exultat rauco victoria circo.
Nobilis hic, quocunque venit de gramine, cuius
Clara fuga ante alios, et primus in ęquore puluis.
Sed venale pecus Corithæ, posteritas &
Hirpini, si rara iugo victoria sedit.
Nil ibi maiorum respectus, gratia nulla

Maior in plebeijs nonnunquam ĩdustria quam in Torquatis quibusdam stupidissimis.

Vt equus generosus appellatur qui cæteros excellit cursu vndecunque natus sit, ita qui animi bonis cęteros pręstat.

Vmbrarum

Vmbrarum, dominos pretijs mutare iubentur
Exiguis, tritóque trahunt epiredia collo
Segnipedes, dignique molam versare Nepotis.
Ergo vt miremur te, non tua, primum aliquid da,
Quod poßim titulis incidere, præter honores,
Quos illis damus, et dedimus, quibus omnia debes.
Hæc satis ad iuuenem, quem nobis fama superbũ
Tradit, & inflatum, plenumq; Nerone propinquo.
Rarus enim fermè sensus communis in illa
Fortuna, sed te censeri laude tuorum
Pontice noluerim, sic vt nihil ipse futuræ
Laudis agas. miserũ est aliorum incumbere famæ
Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.
Stratus humi palmes viduas desyderat vlmos.
Esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
Integer, ambiguæ si quando citabere testis,
Incertæque rei. Phalaris licet imperet, vt sis
Falsus, & admoto dictet periuria tauro,
Summum crede nefas animam præferre pudori,
Et propter vitam viuendi perdere causas.
Dignus morte perit, cœnet licet ostrea centum
Gaurana, & Cosmi toto mergatur aheno.
Expectata diu tandem prouincia cùm te
Rectorem accipiet, pone iræ frena, modúmque
Pone & auaritiæ, miserere inopum sociorum.
Ossa vides regum vacuis exhausta medullis.
Respice quid moneant leges, quid curia mandet,
Præmia quãta bonos maneãt, quàm fulmine iusto
Et Capito, & tutor ruerint damnante senatu

Piratæ

Nepos molitoris nomen cuius meminit Martialis.

Raro fit vt non indigniter desipiãt qui opibus innati sũt.

Non cõmitas vt in alicuius gratiam periurus sis. etiam si pereundũ esset.

Capito Cossurianus damnatus fuit repetundarum

quod Ciliciam prouinciam spoliasset. Olim prouinciç florentiores erant, quæ nũc à prætoribus sunt exhaustæ.

Piratæ Cilicum, sed quid damnatio confert,
Cum Pausa eripiat, quicquid tibi Natta reliquit?
Præconem Chærippe tuis circunspice pannis,
Iamq; tace, furor est post omnia perdere naulum.
Non idem gemitus olim, nec vulnus erat par
Damnorum socijs florentibus, & modo victis.
Plena domus tunc omnis, & ingens stabat aceruus
Nummorum. Spartana chlamys, conchilia Coa,
Et cum Parrhasij tabulis, signisq; Myronis
Phidiacum niuebat ebur, nec non Polycleti
Multus vbique labor, raræ sine mentore mensæ.
Inde Dolobella est, atque hinc Antonius, inde
Sacrilegus Verres, referebant nauibus altis
Occulta spolia, & plures de pace triumphos.

Nunc nõ solũ pretiosa sed vilissima quæq; furantur & miseros ꝓuinciales spoliant quanquam nõ ita tutum sit Hispanos compilare atque Græcos imbelles & voluptatibus deditos. Marius ita Africam exhausit vt nõ sit quod tollatur amplius.

Nũc socijs iuga pauca boũ, & grex paruus equarũ
Et pater armenti capto eripietur agello,
Ipsi deinde lares, si quod spectabile signum,
Si quis in ædicula deus vnicus: hæc etenim sunt
Pro summis, nam sunt hæc maxima: despicias tu
Forsitan imbelles Rhodios, vnctamq; Corinthum:
Despicias merito. quid enim resinata iuuentus,
Cruráque totius facient tibi leuia gentis?
Horrida vitanda est Hispania, Gallicus axis,
Illyricúmque latus, parce & messoribus illis,
Qui saturant vrbem, circo, scenæq; vacantem.
Quanta autem inde feres tam diræ præmia culpæ,
Cum tenues nuper Marius discinxerit Aphros?
Curandum in primis. ne magna iniuria fiat
Fortibus, & miseris. tollas licet omne ꝙ vsquã est

Auri

Auri atque argenti, ſcutum, gladiumq́; relinques,
Et iacula & galeam: ſpoliatis arma ſuperſunt.
Quod modo propoſui non eſt ſententia, verum
Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.
Si tibi ſancta cohors comitum, ſi nemo tribunal
Vendit acer ſe comes, ſi nullum in cõiuge crimen,
Nec per conuentus, nec cuncta per oppida curuis
Vnguibus ire parat nummos raptura Celæno:
Tunc licet à Pico numeres genus, altáque ſi te
Nomina delectant, omnem Titanida pugnam
Inter maiores, ipſumq́ue Promethea ponas,
De quocunque voles proauum tibi ſumito libro.
Quòd ſi præcipitem rapit ambitus, atque libido,
Si frangis virgas ſociorum in ſanguine, ſi te
Delectant hebetes laſſo lictore ſecures,
Incipit ipſorum contra te ſtare parentum
Nobilitas, claramq́; facem præferre pudendis.
Omne animi vitium tanto conſpectius in ſe
Crimen habet, quanto maior, qui peccat, habetur.
Quò mihi te ſolitum falſas ſignare tabellas
In templis quæ fecit auus? ſtatuamq́; parentis
Ante triumphalem? quò? ſi nocturnus adulter
Tempora Santonico velas adoperta cucullo?
Præter maiorum cineres, atque oſſa volucri
Carpento rapitur. pinguis Damaſippus, & ipſe,
Ipſe rotam ſtringit multo ſufflamine conſul,
Nocte quidem, ſed luna videt, ſed ſydera teſtes
Intendunt oculos, finitum tempus honoris
Cum fuerit, clara Damaſippus luce flagellum
Cc Sumet,

ἀκερσεκόμης intonſus quales erãt Romanis in delitijs pueri.

Pico rege Aboriginum.

Si violentus es & crudelis non modo nõ proderit tibi nobilitas, ſed oberit etiam.

Damaſip. Neronem latenter perſtringit qui fuit aurigandi ſtudioſiſs. vt ſcribit Suetonius.

Sumet, & occursum nunquam trepidabit amici
Iam senis, ac virga prior innuet, atque maniplos
Soluet, & infundet iumentis hordea laßis.
Interea dum lanatas, toruumque iuuencum
More Numæ cædit Iouis ante altaria, iurat
Hipponam, & facies olida ad præsepia pictas.
Sed cum peruigiles placet instaurare popinas,
Obuius aßiduo Syrophœnix vdus amomo
Currit, Idumeæ Syrophœnix incola portæ,
Hospitis affectu dominum, regemq; salutat,
Et cum venali Cyane succincta lagena.
Defensor culpæ dicet mihi, fecimus & nos
Hæc iuuenes: esto: desisti nempe, nec vltrà
Fouisti errorem, breue sit quod turpiter audes.
Quædam cum prima resecentur crimina barba,
Indulge veniam pueris. Damasippus ad illos
Thermarum calices, inscriptaq; lintea vadit
Maturus bello Armeniæ, Syriæq; tuendis
Amnibus, & Rheno, atq; Istro: præstare Neronem
Securum valet hæc ætas: mitte hostia Cesar
Mitte, sed in magna legatum quære popina,
Inuenies aliquo cum percussore iacentem
Permistum nautis, aut furibus, aut fugitiuis,
Inter carnifices, & fabros sandapilarum,
Et resupinati cessantia tympana Galli,
Æqua vbi libertas, communia pocula, lectus
Non alius cuiquam, nec mensa remotior vlli.
Quid facias talem sortitus Pontice seruum?
Nempe in Lucanos, aut Tusca ergastula mittas.

Hip. agasonũ deam, summæ aurigationi deditum vult ostendere.

Nõ pudet nobiles & iam grandes inebriosorum cõparationem ingredi.

Sandapila qua plebeiorum & damnatorum cadauera efferebantur.

At

At vos Troiugenæ vobis ignoscitis, & quæ
Turpia cerdoni, Volesos, Brutósque decebunt.
Quid, si nunquam adeo fœdis, adeóque pudendis
Vtimur exemplis, vt non peiora supersint?
Consumptis opibus vocem Damasippe locasti
Sipario, clamosum ageres vt phasma Catulli.
Laureolum velox etiam bene Lentulus egit,
Iudice me dignus vera cruce, nec tamen ipsi
Ignoscas populo, populi frons durior huius
Qui sedet, & spectat triscurria patritiorum.
Planipides audit Fabios, ridere potest qui
Mamercorum alapas, quanti sua funera vendant.
Quid refert? vendunt nullo cogente Nerone
Nec dubitant celsi prætoris vendere ludis.
Finge tamen gladios inde, atq; hinc pulpita pone,
Quid satius? mortem, sic quisquam horruit, vt sit
Zelotipus Thymeles, stupidi collega Corinthi?
Res haud mira tamen, citharœdo principe natus
Nobilis, hæc vltra, quid erit nisi ludus? & illic
Dedecus vrbis habes nec mirmillonis in armis,
Nec clypeo Gracchum pugnantẽ, aut falce supina,
Damnat enim tales habitus, & damnat, & odit,
Nec galea frontem abscondit: mouet ecce tridentẽ
Postquàm vibrata pendentia retia dextra
Nequicquàm effudit, nudum ad spectacula vultũ
Erigit, & tota fugit agnoscendus arena.
Credamus tunicæ, de faucibus aurea cum se
Porrigat, & longo iactetur pyra galero.
Ergo ignominiam grauiorem pertulit omni

χλευασμός

Laureolum, fabulam Næuij de Laureolo in crucem sublato.

Scurrę esse necesse in cœna saltare, maximè si magnus es, & à nemine cogeris.

Non mirum si mores ciuium sint corrupti, cũ princeps sit corruptissimus: vnde non pudet optimates palam in arenã sese demittere, quod infamiũ hominum est.

Vulnere, cum Gracco iussus pugnare, secutor.
Libera si dentur populo suffragia, quis tam
Perditus, vt dubitet Senecam præferre Neroni,
Cuius supplicio non debuit vna parari
Simia, nec serpens vnus, nec culeus vnus?
Par Agamemnonidæ crimen, sed causa facit rem
Dissimilem: quippe ille deis authoribus vltor
Patris erat cœsi media inter pocula, sed nec
Electræ iugulo se polluit, aut spartani
Sanguine coniugij, nullis aconita propinquis
Miscuit. in scena nunquam cantauit Orestes,
Troica non scripsit. quid enim Virginius armis
Debuit vlcisci magis, aut cum vindice Galba?
Quid Nero tam sæua crudaque tyrannide fecit?
Hæc opera, atque hæc sunt generosi principis artes
Gaudentis fœdo peregrina ad pulpita saltu
Prostitui, Graiæq; apium meruisse coronæ:
Maiorum effigies, habeant insignia vocis,
Ante pedes domiti longum tu pone Thyestæ
Syrma, vel Antigones, seu personam Menalippes,
Et de marmoreo citharam suspende Colosso.
Quis Catilina tuis natalibus, atque Cethegi
Inueniet quicquam sublimius? arma tamen vos
Nocturna, & flammas domibus, tēplisq; parastis,
Vt Braccatorum pueri, Senonumq; minores,
Ausi quod liceat tunica punire molesta.
Sed vigilat consul, vexillaq; vestra coërcet.
Hic nouus Arpinas ignobilis, & modo Romæ
Municipalis eques galeatum ponit vbiq;
Præsidium

Parricidium Neronis multo quā id quod patrauit Orestes crudelius.

Virginius Rufus Iu. Vindex, & Galba exercitus duces desciuerunt à Nerone,

Non esse nobiles qui ex generosis nati, impiè agant.

Cicero quāuis illis videretur obscurus, plus profuit reip. &

Præsidium attonitis, & in omni gente laborat.
Tantum igitur muros intra toga contulit illi
Nominis & tituli, quantum non Leucude, quantū
Thessaliæ campis Octauius abstulit vdo
Cædibus assiduis gladio. sed Roma parentem
Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.
Arpinas alius Volscorum in monte solebat
Poscere mercedes alieno lassus aratro,
Nodosam post hæc frangebat vertice vitem,
Si lentus pigra muniret castra dolabra:
Hic tamen & Cimbros, & summa pericula rerum
Excepit, & solus trepidantem protegit vrbem.
Atq; ideo postq̃ ad Cimbros, stragémque volabant,
Qui nunquam attigerant maiora cadauera corui,
Nobilis ornatur lauro collega secunda.
Plebeiæ Deciorum animæ, plebeia fuerunt
Nomina: pro totis legionibus, hi tamen, & pro
Omnibus auxilijs, atq; omni plebe Latina
Sufficiunt dijs infernis, terræque parenti.
Pluris enim Decij, quàm qui seruantur ab illis.
Ancilla natus trabeam, & diadema Quirini,
Et fasces meruit regum vltimus ille bonorum.
Prodita laxabant portarum claustra tyrannis
Exulibus iuuenes ipsius consulis, & quos
Magnum aliquid dubia pro libertate deceret.
Quod miraretur cum Coclite Mutius, & quæ
Imperij fines Tyberinum virgo natauit,
Occulta ad patres produxit crimina seruus
Matronis lugendus, at illos verbera iustis

reportauit tā-tum gloriæ quantum Cæsar Augustus.

Marius & ipse Arpinas humili loco natus fortissimē se gessit pro libertate patriæ, iam tū summo periculo constitutæ.

Deciorum virtus.

Reg. vlt. Seruiꝰ Tullus vir ignobilis, omnium consensu ob virtutem rex declaratus.

Cri. ser. vindex Cecinensis qui iuuenum coniurationem detexit, quam tractauerat in domo Aquiliorum de reducendis regibus.

Afficiunt pœnis, & legum prima securis.
Malo pater tibi sit Thersites, dummo tu sis
Æacidæ similis, vulcaniaque arma capessas,
Quàm te Thersitæ similem producat Achilles.
Et tamen vt longè reputas, longéque reuoluas
Nomen ab infami gentem deducis asylo.
Maiorum primus quisquis fuit ille tuorum,
Aut pastor fuit, aut illud quod dicere nolo.

SATYRA IX.

Ad Neuolum quendam qui Onædis operã præbebat, sed nullo ferè quęstu, vnde sub eius persona sui temporis fœditatem & auaritiam insectatur.

Scire velim quare toties mihi Næuole tristis
Occurras fronte obducta, ceu Marsia victus.
Quid tibi cum vultu, qualem deprensus habebat
Rauola, dum Rhodopes vda terit inguina barba?
Nos colaphum incutimus lambenti crustula seruo:
Non erat hac facie miserabilior Crepereius
Pollio, qui triplicem vsuram præstare paratus
Circuit, & fatuos non inuenit. vnde repente
Tot rugæ? certe modico contentus agebas
Vernam equitem, conuiua ioco mordente facetus,
Et salibus vehemens intra pomaria natis.
Omnia nunc contrà, vultus grauis, horrida siccæ
Sylua comæ, nullus tota nitor in cute: qualem
Præstabat calida circumlita fascia visci,
Sed fruticante pilo neglecta, & squalida crura.
Quid macies ægri veteris, quem tempore longo,
Terret quarta dies, olimq́; domestica febris?
Deprendas animi tormenta latentis in ægro
Corpore, deprendas & gaudia, sumit vtrunque
Inde habitum facies, igitur flexisse videris

Visco cum resina & cera facies nitidior reddatur.

Propositum,

Propositum, & vitæ contrarius ire priori.
Nuper enim (vt repeto) fanū Isidis, & Ganymedē
Pascis, & aduectæ secreta palatia matris,
Et cererem (nam quo non prostat fœmina templo?)
Notior Aufidio mœchus celebrare solebas,
(Quod taceo) atque ipsos etiam inclinare maritos.
Vtile & hoc multis vitæ genus, at mihi nullum
Inde operæpretium, pingues aliquando lacernas
Munimenta togæ duri, craßiq; coloris,
Et malè percussas textoris pectine Galli
Accepimus, tenuæ argentum, venæque secundæ.
Fata regunt homines, fatum est in partibus illis
Quas sinus abscondit, nam si tibi sydera cessant,
Nil faciet longi mensura incognita nerui.
Quàmuis te nudum spumanti Virro labello
Viderit, & blandè aßiduè, densæq; tabellæ
Sollicitet. ἥθεις γὰρ γληκέ@ ἄνδρα κιναιδον.
Quod tamen vlterius monstrum, q̄ mollis auarus?
Hæc tribui, deinde illa dedi, mox plura tulisti
Computat, & ceuet. ponatur calculus, adsint
Cum tabula pueri, numera sestertia quinque
Omnibus in rebus, numerentur deinde labores.
An facile & pronum est agere intra viscera penem
Legitimum, atq; illic hesternæ occurrere cœnæ?
Seruus erit minus ille miser. qui foderit agrum,
Quàm dominum, sed tu sane tener, & puerum te,
Et pulchrum, & dignum cyatho, cœloq; putabas.
Vos humeli asseclæ, vos indulgebitis vnquàm
Cultori, iam nec morbo donare parati?

Aduectæ ma. Cybeles templum quod extructum erat in Dalmatio.

Venæ. sec. minus purum, ac per hoc vilius vt secundariū panē dicimus.

Vlterius peius quasi vltra qd' nō sit deterius.

Asseclæ, ministri ab assequendo.

En cui viridem vmbellam, cui succina mittat
Grandia, natalis quoties redit, aut madidum ver
Incipit, & strata positus, longáque cathedra
Munera fœmineis tractas secreta calendis.
Dic passer cui tot montes, tot prædia seruas
Appula, tot miluos intra tua pascua lassos?
Te Trifolinus ager fœcundis vitibus implet,
Suspectumq; iugum Cumis, & Gaurus inanis.
Nam quis plura linit victuro dolia musto?
Quantum erat exhausti lumbos donare clientis
Iugeribus paucis? melius ne hic rusticus infans
Cum matre, & casulis, & cum lusore catello
Cymbala pulsantis legatus fiet amici?
Improbus es, cum poßis, ait, sed pensio clamat,
Posce, sed appellat puer vnicus, vt Polyphemi
Lata acies, per quam solers euasit Vlisses.
Alter emendus erit, namq; hic non sufficit, ambo
Pascendi, quid agam bruma spirante? quid oro?
Quid dicam scapulis seruorum mense Decembri
Et pedibus? durate, atque expectate cicadas?
Verum vt dißimules. vt mittas cætera, quanto
Metiris pretio, quòd ni tibi deditus essem,
Deuotusq; cliens, vxor tua virgo maneret?
Scis certè quibus ista modis, quàm sæpe rogaris.
Et quæ pollicitus, fugientem sæpe puellam
Amplexu rapui, tabulas quoq; ruperat, & iam
Signabat. tota vix hæc ego nocte redemi
Te plorante foris, testis mihi lectulus, & tu,
Ad quem peruenit lecti sonus, & dominæ vox.

Calen. Martijs, quibus mulieribus munera mittebantur.

Suspect. quod imminet ciuitati, Missenum videtur innuere promontorium.

Odysseæ libro nono.

Cicadas æstatē, nam æstate potissimum canunt.

Tabul. rup. quibus contractum erat matrimonium, & alias cum alio marito parabat.

Instabile

Instabile ac dirimi cœptum, & iam penè solutum
Coniugium in multis domibus seruauit adulter.
Quò te circũ agas? quæ prima, aut vltima ponas?
Nullum ergo meritum est ingrate, ac perfide, nullũ,
Quòd tibi filiolus, vel filia nascitur ex me?
Tollis enim, & libris actorum spargere gaudes
Argumenta viri, foribus suspende coronas,
Iam pater es, dedimus quod famæ opponere poßis.
Iura parentis habes, propter me scriberis hæres,
Legatum omne capis, nec non & dulce caducum.
Commoda præterea iunguntur multa caducis,
Si numerum, si tres impleuero, iusta doloris
Næuole causa tui, contrà tamen ille quid affert?
Negligit, atq; alium bipedem sibi quærit asellam.
Hæc soli commissa tibi celare memento,
Et tacitus nostras intra te fige querelas.
Nam res mortifera est inimicus pumice leuis,
Qui modo secretum commiserat. ardet, & odit,
Tanquam prodiderim quicquid scio, sumere ferrũ,
Fuste aperire caput, candelam apponere valuis
Non dubitat, nec contemnas, aut despicias, quòd
His opibus nunquam cara est annona veneni.
Ergo occulta teges, vt curia Martis Athenis.
O Corydon Corydon, secretum diuitis vllum
Esse putas? serui vt taceant, iumenta loquentur,
Et canis, & postes, & marmora, claude fenestras,
Vela tegant rimas, iunge ostia, tollito lumen
Et medio, clament omnes, propè nemo recumbat,
Quod tamen ad cantum galli facit ille secundi,

Acta libri in quibus liberorum nomina scribebant parentes qui publicè & priuatim asseruabãtur.

Si tres, Nam qui in vrbe tres liberos suscepissent, immunitate donabantur. Leuis dum mollis & effœminatus

Hemistichium carminis Vergiliani.

Proximus ante diem caupo sciet, audiet & quæ
Finxerunt pariter librarius, archimagiri
Carptores: quod enim dubitant componere carmen
In dominos? quoties rumoribus vlciscuntur
Balthea? nec deerit qui te per compita quærat
Nolentem, & miseram vinosos inebriet aurem.
Illos ergo roges, quicquid paulò antè petebas
A nobis, taceant illi, sed prodere malunt
Arcanum, quàm subrepti potare falerni,
Pro populo faciens quantum Laufella bibebat.
Viuendum rectè cum propter plurima, tum his
Præcipuè causis, vt linguas mancipiorum
Contemnas, nam lingua mali pars pessima serui.
Deterior tamen hic, qui liber non erit, illis
Quorum animas & farre suo custodit, & ære:
Iccirco vt possim linguam contemnere serui,
Vtile consilium modo, sed commune dedisti:
Nũc mihi quid suades post damnũ tẽporis, & spes
Deceptas? festinat enim decurrere, velox
Flosculus angustæ, miseræq; breuissima vitæ
Portio, dum bibimus, dum serta, vnguenta, puellas
Poscimus, obrepit non intellecta senectus.
Ne trepida: nunquàm pathicus tibi deerit amicus
Stantibus & saluis his collibus, vndique ad illos
Conueniunt & carpentis, & nauibus omnes,
Qui digito scalpunt vno caput: altera maior
Spes superest, tu tantum erucis imprime dentem.
Hæc exempla para fælicibus, at mea Clotho
Et Lachæsis gaudent, si pascitur inguine venter.

Balthea loca quibus sæpe cæsi sunt.

Facies sacrificans Bonę deę, sic Virgilius: faciam vitula

Vitæ breuitas.

Qui digito Hemistichum versus Calui poetę de Pompeio qui hos

O parui,

O parui, nostrique lares, quos thure minuto,
Aut farre, & tenui soleo exornare corona,
Quando ego figā aliquid, quo sit mihi tuta senectus
A tegete, & baculo? viginti millia fœnus
Pignoribus positis, argenti vascula puri,
Sed quæ Fabricius censor notet, & duo fortes
De grege Mœsorum, qui me ceruice locata,
Securum iubeant clamoso insistere circo.
Sit mihi præterea curuus cælator, & alter,
Qui multas facies pingat cito, sufficient hæc.
Quando ego pauper ero. votū miserabile, nec spes
His saltem, nam cum pro me fortuna rogatur,
Affigit ceras illa de naue petitas,
Qui Siculos cantus effugit remige surdo.

versu vt mollē & patheticum perstringit.

Mœsia regio Pannoniæ finitima, vnde mittebantur robustissimi serui.

SATYRA. X.

OMnibus in terris, quæ sunt à Gadibus vsque
Aurorā, & Gāgem, pauci dignoscere possunt
Vera bona, atque illis multum diuersa, remota
Erroris nebula: quid enim ratione timemus,
Aut cupimus? quid tā dextro pede concipis, vt te
Conatus non pœniteat, votiq; peracti?
Euertere domos totas optantibus ipsis
Dij faciles, nocitura toga, nocitura petuntur
Militia, & torrens dicendi copia, multis
Et sua mortifera est facundia. viribus ille
Confisus perijt, admirandisq; lacertis.
Sed plures nimia congesta pecunia cura
Strangulat, & cuncta exuperās patrimonia cēsus,
Quanto delphinis balæna Britannica maior.

Insectatur insulta hominū vota qui vitijs excæcati nesciant quod optent, à dijs autē nihil esse petendum colligit, quàm sana mens & sensuum integritas.

Tempori-

Cassius Longinus, Seneca & Plautus Lateranus propter diuitias à Nerone ad necem compulsi sunt.

Temporibus diris igitur, iussuq́; Neronis,
Longinum, & magnos Senecæ prædiuitis hortos
Clausit, & egregias Lateranorum obsidet ædes
Tota cohors, rarus venit in cœnacula miles.
Pauca licet portes argenti vascula puri,
Nocte iter ingressus gladium, contumq́; timebis,
Et motæ ad lunam trepidabis arundinis vmbram.
Cantabit vacuis coram latrone viator.
Prima fere vota, & cunctis notißima templis,
Diuitiæ vt crescant, vt opes, vt maxima toto
Nostra sit arca foro. sed nulla aconita bibuntur
Fictilibus: tunc illa time, cum pocula sumes
Gemmata, & lato Setinum ardebit in auro.
Iámne igitur laudas, quod de sapientibus alter
Ridebat, quoties à limine mouerat vnum,
Protuleratq́; pedem, flebat contrarius alter?
Sed facilis cuiuis rigidi censura cachinni,
Mirandum est vnde ille oculis suffecerit humor.
Perpetuo risu pulmonem agitare solebat
Democritus, quanquam non esset vrbibus illis
Prætexta, & trabeæ, fasces, lectica, tribunal.
Quid si vidisset prætorem in curribus altis
Extantem, & medio sublimem in puluere circi,
In tunica Iouis, & pictæ sarrana ferentem
Ex humeris aulæa togæ, magnæq́; coronæ,
Tantum orbem, quanto ceruix non sufficit vlla?
Quippe tenet sudans hanc publicus, & sibi consul
Ne placeat: curru seruus portatur eodem.
Da nunc & volucrem, sceptro quæ surgit eburno,

Sap. Democritus qui ob id γελασῖνος dictus est Heraclitus.

Tunica Iouis, triumphali veste, quam ex templo Iouis sumptam inducebant vt indicat Liuius lib. 5. ab vrbe condita.

Illinc

Illinc cornicines, hinc præcedentia longi
Agminis officia, & niueos ad fræna Quirites,
Defossa in loculis, quos sportula fecit amicos.
Tunc quoq; materiam risus inuenit ad omnes
Occursus hominum, cuius prudentia monstrat
Summos posse viros, & magna exempla daturos
Veruecum in patria, crassoq; sub aëre nasci.
Ridebat curas, nec non & gaudia vulgi,
Interdum & lachrymas, cum fortunæ ipse minaci
Mandaret laqueum, mediumq; ostēderet vnguem.
Ergo superuacua, aut perniciosa petuntur,
Propter quæ fas est genua incerare deorum.
Quosdam præcipitat subiecta potentia magnæ
Inuidiæ, mergit longa, atque insignis honorum
Pagina, descendunt statuæ, restémque sequuntur.
Ipsas deinde rotas bigarum impacta securis
Cædit, & immeritis franguntur crura caballis,
Iam strident ignes, iam follibus atque caminis
Ardet adoratum populo caput, & crepat ingens
Seianus, deinde ex facie toto orbe secunda
Fiunt vrceoli, pelues, sartago, patellæ.
Pone domi lauros, duc in capitolia magnum,
Cretatumq; bouem, Seianus ducitur vnco
Spectandus: gaudent omnes, quæ labra? quis illi
Vultus erat? nunquàm, si quid mihi credis, amaui
Hūc hominem, sed quo cecidit sub crimine? quisnā
Delator? quibus indicijs: quo teste probauit?
Nil horum, verbosa & grandis epistola venit
A Capreis, benè habet, nil plus interrogo: sed quid
Turba

Democritus exemplo est, bonos viros vbique posse nasci, qui in Thracia barbarissima regione natus sit.

Exemplo Seiani ostendit nimiam potentiam multis esse exitio. Nam ille sub Tyberio eò honorū euectus est, vt eius natalis publicè celebraretur & illi aureę statuę

Turba tremens? sequitur fortunā, vt semper, et odit,
Damnatos. idem populus, si Nortia Tusco
Fauisset, si oppressa foret secura senectus
Principis, hac ipsa Seianum diceret hora
Augustum, iampridem, ex quo suffragia nulli
Vendimus, effugit curas. nam qui dabat olim
Imperium, fasces, legiones, omnia, nunc se
Continet, atque duas tantum res anxius optat
Pana, & Circenses, periuros audio multos.
Nil dubium, magna est fornacula Pallidulus mi
Brutidius meus ad Martis fuit obuius aram,
Quàm timeo victus ne pœnas exigat Aiax,
Vt male defensus, curramus præcipites, &
Dum iacet in ripa, calcemus cæsaris hostem:
Sed videant serui, ne quis neget, et pauidum in ius
Ceruice astricta dominum trahat, hi sermones
Tunc de Seiano, secreta hæc murmura vulgi.
Vis ne salutari sicut Seianus? habere
Tantundem? atque illi sellas donare curules?
Illum exercitibus præponere? tutor haberi
Principis angusta caprearum in rupe sedentis
Cum rege Chaldæo? vis certe pila cohortis,
Egregios equites, & castra domestica: quid ni
Hæc cupias, & qui nolunt occidere quenquam,
Posse volunt, sed quæ præclara, & prospera tanti,
Vt rebus latis par sit mensura malorum?
Huius qui trahitur prætextam sumere mauis?
An Fidenarum, Gabiorumq; esse potestas?
Et de mensura ius dicere? & vasa minora
Frangere

poneretur imperatoris in cōsulatu collega fieret, à quo tandem vt fur per literas à senatu iuterfici & vnco trahi iussus est.

A'ls, Pannum.

Aiax, hoc est periculum est, ne multi sibi inferant manus dum citati ad causam dicendam despe rent de salute vtpote male conscij.

Chal. Thrasyllo mathematico chaldæo vtebatur imprimis Tyberius.

Frangere, pannosus vacuis ædilis Vlubris?
Ergo quid optandum foret, ignorasse fateris
Seianum: nam qui nimios optabat honores,
Et nimias poscebat opes, numerosa parabat
Excelsæ turris tabulata, vnde altior esset
Casus, & impulsæ præceps immane ruinæ.
Quid Crassos, quid Pompeios euertit? & illum
Ad sua qui domitos deduxit flagra Quirites?
Summus nempe locus nulla non arte petitus,
Magnaq; numinibus vota exaudita malignis.
Ad generum Cereris sine cæde & vulnere pauci
Descendunt reges & sicca morte tyranni.
Eloquium ac famam Demosthenis, aut Ciceronis
Incipit optare, & totis quinquatribus optat,
Quisquis adhuc vno partam colit asse Mineruam,
Quem sequitur custos angustæ vernula capsæ,
Eloquio sed vterq; perit orator. vtrunque
Largus & exundans leto dedit ingenij fons.
Ingenio manus est, & ceruix cæsa, nec vnquam
Sanguine causidici maduerunt rostra pusilli.
O fortunatam natam me consule Romam.
Antoni gladios potuit contemnere, si sic
Omnia dixisset. ridenda poëmata malo,
Quàm te conspicuæ diuina Philippica famæ
Volueris à prima quæ proxima, sæuus & illum
Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
Torrentem, & pleni moderantem frena theatri.
Dijs ille aduersis genitus, fatoq; sinistro,
Quem pater ardentis massæ fuligine lippus

A carbone,

Ædilis, qui magistratus minimi erant annonæ mensuris, & id genus præfecti.

Gener Cereris, Plutonem.

Pueri quinquatribus præcantur à Minerua eloquẽtia, cum plerũque sit perniciosa.

O fortunatã. Carmen quod Cicero cecinit coniuratione Catilinæ oppressa.

Demosthenes μαχαιρο-ποίου filius hausto veneno perit.

Laudem quærere ex re bellica laboris & calamitatis plenum.

A carbone, & forcipibus, gladiosq; parante
Incude, & luteo Vulcano ad rhetora misit.
Bellorum exuiæ, truncis affixa trophæis
Lorica, & fracta de caßide buccula pendens,
Et curtum temone iugum, victæq; triremis
Aplustræ, & summo tristis captiuus in arcu,
Humanis, maiora bonis creduntur: ad hæc se
Romanus Graiusq;, ac barbarus induperator
Erexit, causas discriminis, atque laboris
Inde habuit: tanto maior famæ sitis est, quàm
Virtutis: quis enim virtutem amplectitur ipsam,
Præmia si tollas? patriam tamen obruit olim
Gloria paucorum, & laudis, tituliq; cupido,
Hæsuri saxis cinerum custodibus, ad quæ
Discutienda valent sterilis mala robora ficus,
Quādoquidē data sunt ipsis quoq; fata sepulchris.
Expende Annibalem, quot libras in duce summo
Inuenies? hic est, quem non capit Aphrica Mauro
Perfusa Oceano, Niloque admota tepenti.
Rursus ad Æthiopum populos, aliosq; Elephantos,
Additur imperijs Hispania, Pyrenæum
Transilit: opposuit natura alpemq; niuemque,
Diduxit scopulos, & montem rupit aceto.
Iam tenet Italiam, tamen vltra pergere tendit,
Actum inquit, nihil est, ni pœno milite portas
Frangimus, & media vexillum pono Suburra.
O qualis facies, & quali digna tabella,
Cum Getula ducem portaret bellua luscum.
Exitus ergo quis? ô gloria, vincitur idem

Sterilis ficus caprificus, quæ ex muris erūpens saxa discutit.

Annibalis insatiabilis imperandi cupiditas, sed miserabilis imperandi cupiditas, & miserabilis exitus.

Luscum. nam fuit altero oculo captus

Nempe,

Nempe et in exiliũ præceps fugit, atq; ibi magnus, | in Apennini transitu.
Mirandusq; cliens sedet ad prætoria regis,
Donec Bithyno libeat vigilare tyranno
Finem animæ, quæ res humanas miscuit olim, | Bithyno, regi Prusiæ ad quẽ confugerat.
Non gladij, non saxa dabunt, non tela, sed ille
Cannarum vindex, ac tanti sanguinis vltor
Annulus. i demens, & sæuas curre per alpeis,
Vt pueris placeas, & declamatio fias. | Pellæ. iuueni Alexandro Macedoni, qui cum infinitos esse mundos audiret, me miserum inquit, qui ne vnum quidem adhuc consequutus sum.
Vnus Pellæo iuueni non sufficit orbis,
Æstuat infœlix angusto limite mundi,
Vt Gyaræ clausus scopulis, paruaq; Seripho.
Cum tamen à figulis munitam intrauerit vrbem,
Sarcophago contentus erit. Mors sola fatetur,
Quãtula sint hominum corpuscula, creditur olim
Velificatus Athos, & quicquid Græcia mendax
Audet in historia, cum stratum classibus ijsdem,
Suppositumq; rotis solidum mare: credimus altos
Defecisse amnes, epotaque flumina Medo | Medo. Xerxis historiam vt fabulosam notat, quæ à Grecis ꝓdita, multa portentosa continet.
Prandente, & madidis quæ fugit Sostratus alis.
Ille tamen qualis redijt Salamine relicta,
In Corum, atque Eurum solitus sæuire flagellis.
Barbarus Æolio nunquam hoc in carcere passus
Ipsum compedibus qui vinxerat Ennosigæum? | Ennosigæum, Neptunum.
Mitius id sane, quod non & stigmate dignum
Credidit, huic quisquam vellet seruire deorum?
Sed qualis redijt? nempe vna naue cruentis
Fluctibus, ac tarda per densa cadauera prora,
Has toties optata exegit gloria pœnas. | Stulta vota longæ vitæ.
Da spatium vitæ, multos da Iupiter annos,

cum ea nihil sit miserius, & contrà.

Hoc recto vultu, solum hoc & pallidus optas.
Sed quàm continuis & quantis longa senectus
Plena malis, deformem, et tetrum ante oĩa vultum
Dißimilemq́; sui, deformem pro cute pellem,
Pendentesq́; genas, & taleis aspice rugas,
Qualeis vmbriferos vbi pandit Tabraca saltus
In vetula scalpit iam mater simia bucca.
Plurima sunt iuuenum discrimina, pulchrior ille
Hoc, atque ille alio, multum hic robustior illo,
Vna senum facies, cum voce trementia labra.
Et iam leue caput madidiq́; infantia nasi.
Frangendus misero gingiua Panis inermi,
Vsque adeo grauis vxori, natisq́;, sibiq́;
Vt captatori moueat fastidia Cosso.
Non eadem vini, at cibi torpente palato
Gaudia, nam coitus iam longa obliuio, vel si
Coneris, iacet exiguus cum ramice neruus,
Et quamuis tota palpetur nocte, iacebit.
An ne aliquid sperare potest hæc inguinis ægri
Canicies? quid, quòd meritò suspecta libido est,
Quæ uenerem affectat sine viribus? aspice partis
Nũc damnũ alterius, nam quæ cantare voluptas,
Sit licet eximius citharœdus? sitve Seleucus,
Et quibus aurata mos est fulgere lacerna.
Quid refert magni sedeat qua parte theatri,
Qui vix cornicines exaudiat, atque tubarum
Concentus? clamore opus est, vt sentiat auris,
Quem dicat venisse puer, quot nunciet horas.
Præterea minimus gelido iam corpore sanguis

Tabraca oppidum Africæ, vbi magna est simiarum copia.

Ramex. qui Græcè κυρσοκήλη dicitur, ab eo quod venæ intumescant atque intorqueantur.

Aur. lacer. tibicines, qui vt ait Horatius. Trahunt per pulpita vestem.

Febre

Febre calet sola: circumsilit agmine facto
Morborum omne genus, quorũ si nomina quæras,
Prõptius expediã, quot amauerit Hippia mœchos,
Quot Themison ægros autumno occiderit vno,
Quot Basilus socios, quot circumscripserit Hirtus
Pupillos, quot longa viros exorbeat vno
Maura die, quot discipulos inclinet Amillus,
Percurram citius quot villas poßideat nunc,
Quo tondente grauis iuueni mihi barba sonabat.
Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis, ambos
Perdidit ille oculos, & luscis inuidet, huius
Pallida labra cibum capiunt digitis alienis.
Ipse ad conspectum cœnæ diducere rictum
Suetus, hiat tantum, ceu pullus hirundini, ad quem
Ore volat pleno mater ieiuna. sed omni
Membrorum damno maior dementia, quæ nec
Nomina seruorum, nec vultum agnoscit amici,
Cum quo præterita cœnauit nocte, nec illos,
Quos genuit, quos eduxit. Nam codice sæuo
Hæredes vetat esse suos, bona tota feruntur
Ad Phialen, tantum artificis; valet halitus oris,
Quod steterat multis in carcere fornicis annis.
Vt vigeat sensus animi, ducenda tamen sunt
Funera natorum, rogus aspiciendus amatæ
Coniugis, & fratris plenæq; sororibus vrnæ.
Hæc data pœna diu viuentibus, vt renouata
Semper clade domus multis in luctibus, inque
Perpetuo mœrore, & nigra veste senescant.
Rex Pylius (magno si quicquam credis Homero)

Themison quem hic mordet vt bonus medicus commendatur à Cornelio Celso.

Luscus, qui altero oculo caret, qui Græcis μονόφθαλμος dicitur.

Desipienti membrorum mutilatione grauior.

Multa ferenda, & si adsit bona valetudo.

A corni. Nestor enim tres hominum ætates vixisse creditur

Exemplum vitæ fuit à cornice secundæ.
Fœlix nimirum, qui tot per secula mortem
Distulit, atque suos iam dextra computat annos,
Quique nouum toties mustũ bibit, oro parumper
Attendas, quantum de legibus ipse queratur
Fatorum, & nimio de stamine, cum videt acris
Antilochi barbam ardentem: nam quærit ab omni
Quisquis adest socio, cur hæc in tempora duret,
Quod facinus dignum tam longo admiserit æuo.
Hæc eadem Peleus, raptum cum luget Achillem,
Atque alius, cui fas Ithacum lugere natantem.
Incolumi Troia Priamus venisset ad vmbras
Assaraci magnis solennibus, Hectore funus
Portante, ac reliquis fratrum ceruicibus, inter
Iliadum lachrymas, vt primos ædere planctus
Cassandra inciperet, scissaq; Pollyxena palla:
Si foret extinctus diuerso tempore, quo iam
Cœperat audaces Paris ædificare carinas.
Longa dies igitur quid contulit? omnia vidit
Euersa, & flammis Asiam, ferroque cadentem.
Tunc miles tremulus posita tulit arma tiara,
Et ruit ante aram summi Iouis, vt vetulus bos,
Qui domini cultris tenue, & miserabile collum
Præbet ab ingrato iam fastiditus aratro.
Exitus ille vtcunque hominis: sed torua canino
Latrauit rictu, quæ post hunc vixerat vxor.
Festino ad nostros, & regem transeo Ponti,
Et Crœsum, quem vox iusti facunda Solonis
Respicere ad longæ iussit spatia vltima vitæ.

Alius. Laertes Vlysis pater, qui errante Vlysse se in agro macerabat, ac Iouem rogabat, vt animam è corpore duceret author Homerus.

Cani. Hecuba Priami vxor in canem conuersa.

Exilium,

Exilium, & carcer Minturnarumq; paludes,
Et mendicatus victa Carthagine panis
Hinc causas habuere. quid illo ciue tulisset
Natura in terris, quid Roma beatius vnquam,
Si circunducto captiuorum agmine, & omni
Bellorum pompa, animam exhalasset opimam,
Cum de Theutonico vellet descendere curru?
Prouida Pompeio dederat Campania febres
Optandas, sed multæ vrbes, & publica vota
Vicerunt: igitur fortuna ipsius & vrbis
Seruatum victo caput abstulit. hoc cruciatu
Lentulus, hac pœna caruit, ceciditq; Cethegus
Integer, & iacuit Catilina cadauere toto.
Formam optat modico pueris, maiore puellis
Murmure, cum Veneris fanũ videt anxia mater,
Usque ad delitias votorum. cur tamen, inquit,
Corripias? pulchra gaudet Latona Diana.
Sed vetat optari faciem Lucretia, qualem
Ipsa habuit, cuperet Rutile Virginia gibbum
Accipere, atque suam Rutile dare. filius autem
Corporis egregij miseros, trepidosq; parentes
Semper habet. rara est adeo concordia formæ
Atque pudicitiæ, sanctos licet horrida mores
Tradiderit domus, ac veteres imitata Sabinas.
Præterea castum ingenium, vultumq; modestum
Sanguine feruentem tribuat natura benigna
Larga manu: quid enim puero cõferre potest plus
Custode, & cura natura potentior omni?
Non licet esse viros: nam prodiga corruptoris

Mintur. pal. vbi latuit C. Marius, vnde extractus est, & postea exul in Africa mendicauit.

Cum Põpeius Neapoli ægrotaret vota publice suscepta sunt in eius salutem vt bello ciuili & multis malis reseruatus videatur

Virginia virgo plebeia, quæ ob pulchritudinem perijt, cæsa a patre, cũ illam Appius decemuir stuprare vellet.

Si quis etiam benignitate naturæ sit castus & pudicus, tamen ob formam plerunq; periclitatur

Improbitas ipsos audet tentare parentes.
Tanta in muneribus fiducia. nullus ephebum
Deformem sæua castrauit in arce tyrannus,
Nec prætextatum rapuit Nero loripedem, vel
Strumosum, atq; vtero pariter, gibboq; tumentem.
Nunc ergo iuuenis specie lætare tui, quem
Maiora expectant discrimina, fiet adulter
Publicus, & pœnas metuet quascunque mariti
Exigere irati, nec erit felicior astro
Martis, vt in laqueos nũquam incidat. exigit autẽ
Interdum ille dolor plus, quàm lex vlla dolori
Concessit. necat hic ferro, secat ille cruentis
Verberibus, quosdam mœchos & mugilis intrat.
Sed tuus Endymion dilectæ fiet adulter
Matronæ, mox cum dederit Seruilia nummos,
Fiet & illius quẽ non amat, *eruet omnem *exuet
Corporis ornatum, quid enim vlla negauerit vdis
Inguinibus, siue est hæc Hippia, siue Catulla?
Deterior totos habet illic fœmina mores.
Sed casto quid forma nocet? quid profuit olim
Hyppolito graue propositũ? quid Bellerophonti?
Erubit nempe hæc ceu fastidita repulsa.
Nec Sthenobœa minus, quã Cressa excãduit, & se
Concussere ambæ. mulier sæuißima tunc est,
Cum stimulos odio pudor admouet. elige quid nam
Suadendum esse putes, cui nubere cæsaris vxor
Destinat. optimus hic, & formosißimus idem
Gentis patriciæ rapitur miser extinguendus
Messalinæ oculis. dudum sedet illa parato
Flammeolo,

Imitatio Horatiana ex secundo serm. Hic se præcipitem tecto dedit ille flagellis ad mortem cęsus.

Sthenobœa, vxor Prœti regis que bellerophontem perdidit.

Flammeolo, tyriusq; palam genialis in hortis
Sternitur, & ritu decies centena dabuntur
Antiquo, veniet cum signatoribus auspex.
Hæc tu secreta, & paucis commissa putabas,
Non nisi legitime vult nubere. quid placeat, dic,
Ni parere velis, pereundum est ante lucernas.
Si scelus admittas, dabitur mora paruula, dum res
Nota vrbi, & populo contingat principis aures,
Dedecus ille domus sciet vltimus, interea tu
Obsequere imperio, si tanti est vita dierum
Paucorum, quicquid leuius, meliusq; putaris,
Præbenda est gladio pulchra hæc, et cãdida ceruix.
Nil ergo optabunt homines? si consilium vis,
Permittes ipsis expendere numinibus, quid
Conueniat nobis, rebusq; sit vtile nostris.
Nam pro iucundis aptissima quæque dabunt dij.
Charior est illis homo, quàm sibi. nos animorum
Impulsu, & cæca, magnaq; cupidine ducti,
Coniugium petimus, partumq; vxoris: at illis
Notum qui pueri, qualisq; futura si vxor.
Vt tamen & poscas aliquid, voueasq; sacellis
Exta, & candiduli diuina tomacula porci,
Orandum est, vt sit mens sana in corpore sano.
Fortem posce animum, & mortis terrore carentẽ,
Qui spatium vitæ extremum inter munera ponat
Naturæ, qui ferre queat quoscunque labores,
Nesciat irasci, cupiat nihil, & potiores
Herculis ærumnas credat, sæuosq; labores,
Et Venere, & cœnis, & plumis Sardanapali.

C. Sylius formosissimus, vt scribit Tacitus cum in eum exarsisset Messalina Claudij vxor coactus est dimissa vxore sua, Claudio Hostiam profecto palam Messalinam ducere, vnde mox recognita Syllius interfectus est.

Homo dijs charior, quàm sibi ipsi.

Quid à dijs potissimum petendum.

Vnica via ad beatam vitam per virtutem:

Monstro, quod ipse tibi possis dare, semita certe
Tranquillæ per virtutem patet vnica vitæ.
Nullum numen abest, si sit prudentia. sed te
Nos facimus Fortuna deam, cœloq; locamus.

SATYRA XI.

Ad Persicum amicum suum quem frugali conuiuio inuitarat, cōtra eos, qui exquisitius latiusq; commessentur quā facultates ferāt.

ATticus eximiè si cœnat, lautus habetur:
Si Rutilus, demēs: quid enim maiore cachinno
Excipitur vulgi, quam pauper Apicius? omnis
Conuictus, thermæ, stationes, omne theatrum
De Rutilo. nam dum valida, ac iuuenilia membra
Sufficiunt galeæ, dumq; ardens sanguine fertur
Non cogente quidem, sed nec prohibente tribuno
Scripturus leges, & regia verba lanistæ.
Multos porro vides, quos sæpe elusus ad ipsum
Creditor introitum solet expectare macelli,
Et quibus in solo viuendi causa palato est.
Egregius cœnat, meliusq; miserrimus horum,
Et cito casurus iam perlucente ruina.
Interea gustus elementa per omnia quærunt,
Nunquam animo pretijs obstantibus, interius si
Attendas, magis illa iuuant quæ pluris emuntur.
Ergo haud difficile est periturā arcessere summā,
Lancibus oppositis, vel matris imagine fracta,
Et quadringentis nummis condire gulosum
Fictile, sic veniunt ad Miscellanea ludi.
Refert ergo quis hæc eadem paret: in Rutilo nam
Luxuria est, in Ventidio laudabile nomen
Sumit, & à censu famam trahit, illum ego iure
Despiciam, qui scit quanto sublimior Atlas

Miscell. lud. hoc est, absumptis opibus coguntur fieri ludij & histriones, quales solent conuenire in Miscellis ludis.

Omnibus

Omnibus in Libia sit montibus, hic tamen idem
Ignoret, quantum ferrata distet ab arca,
Sacculus, è cœlo descendit γνῶθι σεαυτόν.
Figendum, & memori tractandum pectore, siue
Coniugium quæras, vel sacri in parte senatus
Esse velis, nec enim loricam poscit Achillis
Thersites, in qua se traducebat Vlysses
Ancipitem, ceu tu magno discrimine causam
Protegere affectas. te consule, dic tibi quis sis
Orator vehemens, an Curtius, an Matho, buccæ
Noscenda est mensura tuæ, spectandaq; rebus
In summis, minimisque etiam cum piscis emetur,
Nec mullum cupias, cum sit tibi gobio tantum
In loculis: quis enim te deficiente crumena,
Et crescente gula manet exitus, ære paterno,
Ac rebus mersis in ventrem, fœnoris, atque
Argenti grauis, & pecorum, agrorúmq; capacem?
Talibus à dominis post cuncta nouißimus exit
Annulus, & digito mendicat Pollio nudo.
Non præmaturi cineres, nec funus acerbum
Luxuriæ, sed morte magis metuenda senectus.
Hi plerunque gradus, conducta pecunia Romæ,
Et coram dominis consumitur. inde vbi paulum
Nescio quid superest, & pallet fœnoris author.
Qui vertêre solum, Baias, & ad ostia currunt,
Cedere nanque foro iam non tibi deterius, quàm
Æsquilias à feruenti migrare Suburra.
Inde dolor solis patriam fugientibus, illa
Mœstitia est, caruisse anno Circensibus vno.

Apophthegma illud, inquit, nosce teipsum, non solum ad corporis staturam, aut formam pertinet, sed ad omnia vitæ officia vt nihil supra vires attentes, è cęlo autem demissum putabatur, quod esset in templo Apollinis Delphici aureis literis inscriptũ cõsecratumq;.

Impudentia nepotum, qui cũ decoxerint & ob æs alienũ coguntur fugere, nihil curant.

Sanguinis in facie non hæret gutta, morentur
Pauci ridiculum, & fugientem ex vrbe pudorem.
Experiere hodie nunquid pulcherrima dictu
Persice non præstem vita, nec moribus, & re,
Sed laudem siliquas occultus ganeo, pultes
aure. *Coram alijs dictem puero, sed in* ore placentas.*
Nam cum sis conuiua mihi promissus, habebis
Euandrum, venies Tyrinthius, aut minor illo
Hospes, & ipse tamen contingens sanguine cælum
Alter aquis, alter flammis ad sydera missus.
Fercula nunc audi nullis ornata macellis.
De Tyburtino veniet pinguissimus agro
Hædulus, & toto grege mollior, inscius herbæ,
Nec dum ausus virgas humilis mordere salicti,
Qui plus lactis habet, quàm sanguinis, & montani
Asparagi, posito quos legit villica fuso.
Grandia præterea, tortoq; calentia fœno
Oua adsunt ipsis cum matribus, & seruatæ
Parte anni, quales fuerant in vitibus vuæ,
Signinum, Syriumque pyrum de corbibus ijsdem
Æmula picenis, & odoris mala recentis,
Nec metuenda tibi, siccatum frigore postquam
Autumnum, & crudi posuere pericula succi.
Hæc olim nostri iam luxuriosa senatus
Cœna fuit: Curius paruo quæ legerat horto,
Ipse focis breuius ponebat oluscula, quæ nunc
Squallidus in magna fastidit compede fossor,
Qui meminit calidæ sapiat quid vulua popinæ
Sicci terga suis rara pendentia crate.

Accipiam te eo apparatu quo Euander Herculem, & Æneam, nimirũ frugaliter.

Asparagi, herba quam quidam corrudam vocant dicta à caulis asperitate teste Verrõe.

Hæc cæna nostra, olim fuisset lauta, nam Curius Dentatus ipse herbis & rapis nonnũquã vescebatur.

Moris

Moris erat quondam festis seruare diebus,
Et natalitium cognatis ponere lardum,
Accedente noua, si quam dabat hostia, carne:
Cognatorum aliquis titulo ter consulis, atque
Castrorum imperijs, & dictatoris honore
Functus, ad has epulas solito maturius ibat
Erectum domito referens à monte ligonem.
Cum tremerent autem Fabios, durumq; Catonem,
Et Scauros, & Fabricios, rigidiq; seueros
Censoris mores etiam collega timeret,
Nemo inter curas, & seria, duxit habendum,
Qualis in Oceani fluctu testudo nataret,
Clarum Troiugenis factura, ac nobile fulcrum,
Sed nudo latere, & paruis frons ærea lectis
Vile coronati caput ostendebat aselli,
Ad quod lasciui ludebant ruris alumni.
Tales ergo cibi, qualis domus, atque supellex:
Tunc rudis, & Graias mirari nescius artes,
Vrbibus euersis prædarum in parte reperta
Magnorum artificum frangebat pocula miles,
Vt phaleris gauderet equus, cælataq; cassis
Romuleæ simulachra feræ, mansuescere iussæ
Imperij fato, & geminos sub rupe Quirinos,
Ac nudam effigiem clypeo fulgentis & hasta,
Pendentisq; Dei perituro ostenderet hosti.
Argenti quod erat solis fulgebat in armis.
Ponebat igitur Tusco farrata catino
Omnia tunc, quibus inuideas, si liuidulus sis.
Templorum quoque maiestas præsentior, & vox

Frugalitas priscorum Romanorum.

Lecti olim nō erant vt nunc, pretiosi & fabrefacti.

Milites non studebant tantum supellectilis splendori quantum armorum suorū cælaturis & signis.

Tusc. cat. fictili. Nam vasa Aretina præcipue laudantur.

Nocte

Nocte fere media, mediamq; audita per vrbem
Littore ab Oceani Gallis venientibus, & dijs
Religio purior erat, & dij magis propitij, tãetsi minori apparatu colerentur.
Officium vatis peragentibus, his monuit nos.
Hanc rebus Latijs curam præstare solebat
Fictilis, & nullo violatus Iuppiter auro.
Illa domi natas, nostraq; ex arbore mensas,
Tempora viderunt, hos lignum stabat in vsus,
Annosam si forte nucem deiecerat Eurus.
At nunc diuitibus cœnandi nulla voluptas,
Nil rhombus, nil dama sapit, putêre videntur
Vnguenta, atque rosæ, latos nisi sustinet orbes
Grande ebur, & magno sublimis pardus hiatu,
Syene insula in Æthiopiæ finibus in qua magna vis Elephantorum nascitur.
Dentibus ex illis, quos mittit porta Syenes.
Et Mauri celeres, & Mauro obscurior Indus,
Et quos deposuit Nabathæo bellua saltu,
Iam nimios, capitiq; graues: hinc surgit orexis,
Hinc stomacho bilis: nam pes argenteus illis,
Annulus in digito quod ferreus ergo superbum
Conuiuam caueo, qui me sibi comparat, & res
Dispicit exiguas. adeo nulla vncia nobis
Tesellæ, tali, à tessera deflexũ.
Est eboris, nec tessellæ, nec calculus ex hac
Materia: quin ipsa manubria cultellorum
Ossea: non tamen his vlla vnquam obsonia fiunt
Rancidula. haud ideo peior gallina secatur.
Tripherus hic docebat artem structoriam in Suburra & secandi gestus cultro & lig-
Sed nec structor erit, cui cedere debeat omnis
Pergula, discipulus Tripheri doctoris, apud quem
Numine cum magno lepus, atq; aper, & pygargus
Et Scythicæ volucres, & phœnicopterus ingens,
Et Getulus oryx, hebeti lautißima ferro
Cæditur,

Cæditur, & tota sonat vlmea cœna Suburra.
Nec frustrum capreæ subducere, nec latus Aphræ
Nouit auis noster tyrunculus, ac rudis omni
Tempore, & exiguæ frustis imbutus ofellæ.
Plebeios calices, & paucis aßibus emptos
Porriget incultus puer, atque à frigore tutus,
Non Phryx, aut Lycius, non à mangone petitus,
Quisquã erit, & magno, cum poscis, posce Latine.
Idem habitus cunctis, tonsi, erectiq; capilli,
Atque hodie tantum propter conuiuia pexi:
Pastoris duri est hic filius, ille bubulci.
Suspirat longo non visam tempore matrem,
Et casulam, & notos tristis desyderat hœdos:
Ingenui vultus puer, ingenuiq; pudoris,
Quales esse decet, quos ardens purpura vestit.
Nec pugillares defert in balnea raucus
Testiculos, nec vellendas iam præbuit alas,
Crassa nec opposito pauidus tegit inguina gutto.
Hic tibi vina dabit diffusa in montibus illis
A quibus ipse venit, quorum sub vertice lusit.
Namq; vna, atq; eadem vini patria, atq; ministri.
Forsitam expectes, vt Gaditana canoro
Incipiat prurire choro, plausuq; probatæ
Ad terram tremulo descendant clune puellæ
Irritamentum Veneris languentis, & acres
Diuitis vrticæ: maior tamen ista voluptas
Alterius sexus, magis ille extenditur, & mox
Auribus, atque oculis concepta vrina mouetur.
Non capit has nugas humilis domus, audiat ille
Testarum

neis ferculis repræsentabant

Puerum simplicem, & modestum multis circunstantijs describit.

Gadita. Gaditanæ saltationes molles & lasciuæ in conuiuijs adhibebantur, ad exhilarandos conuiuarum animos.

Testarum crepitus cum verbis, nudum olido stans
Fornice mancipium quibus abstinet, ille fruatur
Vocibus obscœnis, omniq; libidinis arte,
Qui Lacedæmonium pedemate lubricat orbem:
Nanq; ibi fortunæ veniam damus, alea turpis,
Turpe & adulterium mediocribus, hæc eadem illi
Omnia cum faciant, hilares, nitidiq; vocantur.
Nostra dabunt alios hodie conuiuia ludos,
Conditor Iliados cantabitur, atque Maronis
Altisoni dubiam facientia carmina palmam.
Quid refert tales versus qua voce legantur?
Sed nunc dilatis auerte negotia curis,
Et gratam requiem dona tibi, quando licebit
Per totam cessare diem: non fœderis vlla
Mentio, nec prima si luce egressa, reuerti
Nocte solet, tacito bilem tibi contrahat vxor
Humida suspectis referens multitia rugis
Vextatasq; comas, & vultum, auremq; calentem.
Protinus ante meum, quicquid dolet, exue limen.
Pone domum, & seruos, et quicquid frangitur illis
Aut perit, ingratos ante omnia pone sodales.
Interea Magalesiacæ spectacula palmæ
Idæum solenne colunt, similiq; triumpho
Præda caballorum prætor sedet, ac mihi pace
Immensæ, nimiæq; licet si dicere plebis,
Totam hodie Romam circus capit, & fragor aurē
Percutit, euentum viridis quo colligo panni.
Nam si deficeret, mœstam, attonitamq; videres
Hāc vrbem, veluti Cannarúmq; in puluere victis
Consulibus

πύδιχμα genus saltationis laconicæ in qua pedes in orbē ad nates torquebantur de qua Lucianus in libello περὶ ὀρχήσεως.

Hortatur conuiuam suum ad hilaritatem, & animi tranquillitatem, omissis curis & suspicionibus.

Virid. panni factionis prasinæ cui fauebat bona pars ciuitatis.

Consulibus. spectet iuuenes, quos clamor, & audax
Sponsio, quos cultæ decet assedisse puellæ.
Nostra bibat vrenum contracta cuticula solem,
Effugiatq; togam, iam nunc in balnea salua
Fronte licet vadas, quãquàm solida hora supersit
Ad sextam, facere hoc non possis quinque diebus
Continuis, quia sunt talis quoque tædia vitæ
Magna. voluptates commendat rarior vsus.

SATYRA XII.

Ad Coruinum cui scribit se pro salute Catulli amici, qui naufragus enarauerat dijs vota soluturũ, ac obiter in captatores testamentorum nominatim Næuium & Histrum Pacuuium qui ex eo quæstu ditati erant.

NAtali Coruine die mihi dulcior hæc lux,
Qua festus promissa deis animalia cespes
Expectat, niueam reginæ cædimus agnam.
Par vellus dabitur pugnanti Gorgone maura,
Sed procul extensum petulans quatit hostia funem
Tarpeio seruata Ioui, frontemq; coruscat:
Quippe ferox vitulus templis maturus, & aræ,
Spargendusq; mero, quem iam pudet vbera matris
Ducere, qui vexat nascenti robora cornu.
Si res ampla domi, similisq; affectibus esset,
Pinguior Hispulla traheretur taurus, & ipsa
Mole piger, nec finitima nutritus in herba,
Læta sed ostendens Clitumni pascua sanguis
Iret, & à grandi ceruix ferienda ministro,
Ob reditum trepidantis adhuc, horrendaq; passi
Nuper & incolumem sese mirantis amici.
Nam præter pelagi casus, & fulguris ictum
Euasi, densæ cælum abscondere tenebræ
Nube vna, subitusq; attennas impulit ignis,
Cum se quisq; illo percussum crederet, & mox

Amici, Catulli, vt paulo post testatur.

Attonitus

Poëti: surgit. Tam sæua fuit illa tempestas, quàm ea quæ à poëtis describi solet cum per contentionem exaggerant rem.

Attonitus nullum conferri posse putaret
Naufragium velis ardentibus, omnia fiunt
Talia, tam grauiter, si quado poëtica surgit
Tempestas: genus ecce aliud discriminis, audi,
Et miserere iterum, quanquam sint cætera sortis
Eiusdem, pars dira quidem, sed cognita multis,
Et quam votiua testantur fana tabella.
Plurima (pictores quis nescit ab Iside pasci?)
Accidit & nostro similis fortuna Catullo,
Cum plenus fluctu medius foret alueus, & iam
Alternum puppis latus euertentibus vndis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Cœpit cum ventis, imitatus Castora, qui se
Eunuchum ipse facit. Cupiens euadere damno
Testiculorum, adeo medicatum intelligit inguen.
Fundite quæ mea sunt dicebat cuncta Catullus,
Præcipitare volens etiam pulcherrima, vestem
Purpuream, teneris quoque mecœnatibus aptam,
Atque alias, quarum generosi graminis ipsum
Infecit natura pecus, sed & egregius fons
Viribus occultis, & Boëticus adiuuat aër.
Ille nec argentum dubitabat mittere lances
Parthenio factas, vrnæ cratera capacem
Et dignum sitiente Pholo, vel coniuge Fusci.
Adde & bascaudas, & mille escaria, multum
Cælati, biberat quo callidus emptor Olynthi.
Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebusque salutem?

Alias, vestes Bæticas quæ ex natiua lana texebantur citra tinctoris operã

Emptor Oly: Philippus Amynthæ filius qui Olynthũ Thraciæ ciui-

Non

Filáque sectiui numerata includere prori,
Inuitatus ad hæc aliquis de ponte negabit.

De pôte, mendicus, nam in pontibus mẽdicant stipem.

Sed quò diuitias hæc per tormenta coactas?
Cum furor haud dubius, cũ sit manifesta phrenesis,
Vt locuples moriaris egenti viuere fato?
Interea pleno cum turget sacculus ore,
Crescit amor nummi, quãtum ipsa pecunia crescit,
Et minus hanc optat, qui non habet. ergo paratur

Ali. cui.

Altera villa tibi, cum rus non sufficit vnum.
Et proferre libet fines, maiorque videtur,
Et melior vicina seges, mercaris & hanc, &

Seges à serendo, est fructus & terra quæ seritur.

Arbusta, & densa montem qui canet oliua.
Quorum si pretio dominus non vincitur vllo,
Nocte boues macri, lassóque famelica collo,
Armenta ad virides huius mittuntur aristas,
Nec prius inde domum, quàm tota noualia sæuos
In ventres abeant, vt credas falcibus actum.
Dicere vix poßis, quàm multi talia plorent,
Et quot venales iniuria fecerit agros.
Sed qui sermones? quæ fœdæ buccina famæ?
Quid nocet hoc? inquit, tunicam mihi malo lupini,

Tuni. verba auari qui iuxta illud Horatij: populus me exibilat ait, at mihi plaudo ipse domi.

Quàm si me toto laudet vicinia pago
Exigui ruris paucißima farra secantem.
Scilicet & morbis, & debilitate carebis,
Et luctum, & curam effugies, & tempora vitæ
Longa tibi post hæc fato meliore dabuntur,
Si tantum culti solus poßederis agri,
Quantum sub Tatio populus Romanus arabat.
Mox etiam fractis ætate, ac punica paßis

Ex priscorum frugalitate o-

Prælia, vel Pyrrhum immanẽ, gladiosq́ Molossos.
Tandem pro multis vix iugera bina dabantur
Vulneribus, merces ea sanguinis, atque laboris
Nullis visa vnquam meritis minor, aut ingratæ
Curta fides patriæ, saturabat glebula talis
Patrem ipsum, turbamque casæ, qua fœta iacebat
Vxor & infantes ludebant quattuor, vnus
Vernula, tres domini, sed magnis fratribus horum
A scrobe, vel sulco redeuntibus altera cœna
Amplior, & grandes fumabant pultibus ollæ.
Nunc modus hic agri nostro non sufficit horto.
Inde ferè scelerum causæ, nec plura venena
Miscuit, aut ferro grassetur sæpius vllum
Humanæ mentis vitium, quàm sæua cupido
Indomiti census. nam diues qui fieri vult,
Et cito vult fieri, sed quæ reuerentia legum?
Quis metus, aut pudor est vnquã properatis auari?
Viuite contenti casulis, & collibus istis
O pueri Marsus dicebat, & Hernicus olim,
Vestiuusque senex, panem quæramus aratro,
Qui satis est mensis: laudant hoc numina ruris,
Quorum ope, & auxilio gratæ post munus aristæ,
Contingunt homines veteris fastidia quercus.
Nil vetitum fecisse volet, quem non pudet alto
Per glaciem perone tegi, ignotaque nobis
Pellibus inuersis, peregrina, ignotaque nobis
Ad scelus, atq; nefas, quodcunq; est, purpura ducit.
Hæc illi veteres præcepta minoribus. at nunc
Post finem autumni media de nocte supinum

Clamosus

Reddit temporis sui fastum & auaritiam nam cum ætatæ, & bello iam confecti essent, bene secum agi putabãt, si vno aut altero iugere agri donarentur.

Non facile potest quispiam iustè & cito ditescere,

Cuiusmodi præceptis veteres liberos suos exhortati sint.

Ambitio, causa omnium scelerum.

Clamoſus iuuenem pater excitat, accipe ceras,
Scribe puer, vigila, cauſas age, perlege rubras
Maiorum leges, aut vitem poſce libello.

Vitem. Centarionis munus qui vicē geſtat.

Sed caput intactum buxo, naresque piloſas
Annotet, & grandes miretur Lælius alas.
Dirue Maurorum Attegias. caſtella Brigantum,
Vt locupletem aquilam tibi ſexageſimus annus
Afferat. aut longos caſtrorum ferre labores
Si piget, & trepido ſoluunt tibi cornua ventrem

Sol. ſi non ſis animoſus in bello.

Cum lituis audita, pares quod vendere poßis
Pluris dimidio, nec te faſtidia mercis
Vllius ſubeant ablegandæ Tyberim vltra,
Nec credas ponendum aliquid diſcriminis inter
Vnguenta, & corium. lucri bonus eſt odor ex re
Qualibet, illa tuo ſententia ſemper in ore
Verſetur, Dijs, atque ipſo Ioue digna, poëta:

Sente. poëtæ Ennij, cuius eſt verſus ille. Vnde habeas & cætera.

Vnde habeas quærit nemo, ſed oportet habere.
Hoc monſtrant vetulæ pueris poſcentibus aſſem:
Hoc diſcunt omnes ante alpha, & beta puellæ.
Talibus inſtantem monitis quencunque parentem
Sic poſſum affari. dic ô vaniſſime, quis te
Feſtinare iubet? meliorem præſto magiſtro
Diſcipulum, ſecurus abi, vincêris vt Aiax
Præterijt Telamonem, vt Pelea vicit Achilles.

Quid opus eſt iuuentutem inſtiges, cũ per ſe ad vitia ſit prochuis, & te in ea re facile ſuperabit.

Parcendum eſt teneris, nõdum impleuere medullas
Natiuæ mala nequitiæ, cum pectere barbam
Cœperit, & longi mucronem admittere cultri,
Falſus erit teſtis, vendet periuria ſumma
Exigua, Cereris tangens aramque pedemque,

Elatam iam crede nurum, si limina vestra
Mortifera cum dote subit. quibus illa premetur
Per somnum digitis? nam quæ terráque maríque
Acquirenda putes, breuior via conferet illi.
Nullus enim magni sceleris labor. hęc ego nunquã
Mandaui dices olim, nec talia suasi,
Mentis causa malæ tamen est, & origo penes te.
Nam quisquis magni census præcepit amorem,
Et læuo monitu pueros producit auaros,
Et qui per fraudes patrimonia conduplicare
Dat libertatem, & totas effudit habenas
Curriculo, quem si reuoces, subsistere nescit,
Et te contempto rapitur, metisque relictis.
Nemo satis credit tantum delinquere, quantum
Permittas, adeo indulgent sibi latius ipsi.
Cum dicis iuueni stultum, qui donet amico,
Qui paupertatem leuet, attollatque propinqui,
Et spoliare doces, & circumscribere, & omni
Crimine diuitias acquirere, quarum amor ĩ te est.
Quantus erat patriæ Deciorũ in pectore, quantum
Dilexit Thebas, si Græcia vera, Menœceus:
In quarum sulcis legiones dentibus anguis
Cum clypeis nascuntur, & horrida bella capessunt
Continuo, tanquam & tubicen surrexerit vnà.
Ergo ignem, cuius scintillas ipse dedisti,
Flagrantem latè, & rapientem cuncta videbis.
Nec tibi parcetur misero, tripidumque magistum
In cauea magno fremitu leo tollet alumnus.
Nota mathematicis genesis tua, sed graue tardas
Expectare

Quib. digi: qua si dicat aconito infectis, fœminis vel tactu præsentissimo veneno autor Plinius.

Et qui. Quidã putant hunc versum esse nothum.

Cũ pater stultũ esse ait, beneficiũ amico pręstare in causa est, vt filius sordidus sit.

Menœceus Thebanus qui ex oraculi monitu pro salute patrię spõte se transfixit, & in medias hostiũ acies coniecit, vt scribit Papi-

Expectare colos, morieris stamine nondum
Abrupto, iam nunc obstas, & vota moraris,
Iam torquet iuuenem longa & ceruiua senectus.
Ocyus Archigenē quære, atq; eme, quod Mithridates
Composuit, si vis aliam decerpere ficum,
Atq; alias tractare rosas, medicamen habēdum est,
Sorbere ante cibū, quod debeat aut pater, aut rex.
Monstro voluptatem egregiam, cui nulla theatra,
Nulla æquare queas prætoris pulpita lauti,
Si spectas quanto capitis discrimine constant
Incrementa domus. ærata multus in arca
Fiscus, & ad vigilem ponendi Castora nummi,
Ex quo Mars vltor galeam quoq; perdidit, & res
Non potuit seruare suas: ergo omnia Flora,
Et Cerreis licet, & Cybeles aulæa relinquas,
Tanto maiores humana negotia ludi.
An magis oblectant animum iactata petauro
Corpora? quique solent rectum descendere funem?
Quàm tu. Corycia semper qui puppe moraris,
Atque habitas Coro semper tollendus, et Austro,
Perditus à Siculis sacci mercator olentis,
Qui gaudes pingui antiquæ de littore Cretæ
Passum, & municipes Iouis aduexisse lagœnas?
Hic tamen ancipiti figens vestigia planta
Victum illa mercede parat, brumamque famemq;
Illa reste cauet. tu propter mille talenta,
Et centum villas temerarius. aspice portus,
Et plenū magnis trabibus mare. plus hominū est iā
In pelago, veniet classis quocunque vocarit

nius libro decimo. TH.

Casto. apud mensarios qui ĩ foro erant vbi erat ædes Castoris & Pollucis.

Cory. piratica quales sunt Cilices.

Passum, Vini genus, quod ex Creta potissimum mittebatur. fit aūt ex vuis ad solem passis, & arefactis, vnde nomen habet.

 Spes

Spes lucri, nec darpathium, Getulaque tantum
Æquora transiliet, sed longe Calpe relicta,
Audiet Herculeo stridentem gurgite solem.
Grande operæpretium est, vt tenso folle reuerti
Inde domum poßis, tumidáque superbus aluta
Oceani monstra, & iuuenes vidisse marinos.
Non vnus mentes agitat furor, ille sororis
In manibus vultu Eumenidum terretur, & ignis
Hic boue percusso mugire Agamemnona credit,
Aut Ithacum, parcat tunicis licet, atque lacertis,
Curatoris eget, qui nauem mercibus implet
Ad summum latus, & tabula distinguitur vnda:
Cum sit causa mali tanti, & discriminis huius
Concisum argentum in titulos, faciésque minutas.
Occurrunt nubes, & fulgura: soluite funem
Frumenti dominus clamat, piperisque coemptor
Nil color hic cœli, nil fascia nigra minatur
Æstiuum tonat infœlix, ac forsitan ipsa
Nocte cadet fractis trabibus, fluctúque premetur
Obrutus, & zonam læua, morsúque tenebit.
Sed cuius votis modo non suffecerat aurum
Quod Tagus, & rutila voluit Pactolus arena,
Frigida sufficient velantes inguina panni,
Exiguísque cibus mersa rate, naufragus assem
Dum rogat, & picta se tempestate tuetur
Tantis parta malis, cura maiore, metúque
Seruantur, misera est magni custodia census.
Dispositis prædiues hamis vigilare cohortem
Seruorum noctu Licinus iubet, attonitus pro
Electro,

Cũ multa sint insaniæ genera sua quadam insania laborat auarus.

Concisum. περίφρασις pecuniæ quæ varijs ritulis & imaginibus signatur.

Zonam, crumenulam in qua aurum recondebãt, & ea præcingebant.

Electro, signisque suis, Phrygiáque columna,
Atque ebore, & lata testudine. dolia nudi
Non ardent Cynici, si fregeris, altera fiet
Cras domus, atq; eadem plũbo commissa manebit.
Sensit Alexander, testa cum vidit in illa
Magnum habitorem, quanto felicior hic, qui
Nil cuperet, quàm qui totum sibi posceret orbem,
Passurus gestis æquanda pericula rebus.
Nullum numen abest, si sit prudentia, sed te
Nos facimus, Fortuna deam, mensura tamen quæ
Sufficiat census, si quis me consulat, ædam:
In quantum sitis, atque fames, & frigora poscunt,
Quantum Epicure tibi paruis suffecit in hortis,
Quantum Socratici ceperunt ante penates,
Nunquam aliud natura, aliud sapientia dicit.
Acribus exemplis videor te claudere. misce
Ergo aliquid nostris de moribus, effice summam
Bis septem ordinibus, quam lex dignatur Othonis.
Hæc quoque si rugam trahit, extenditq; labellum,
Sume duos equites, fac tertia quadringenta.
Si nondum impleui gremium, si panditur vltra,
Nec Crœsi fortuna vnquam, nec Persica regna
Sufficient animo, nec diuitiæ Narcisci,
Indulsit Cæsar cui Claudius omnia, cuius
Paruit imperijs vxorem occidere iussus.

Alexãder vidit Diogenem se fœliciorem qui nihil cuperet, ipse vno mũdo non esset contentus.

Othon. qui tulerat legem ne quis sederet in 14. gradibus, nisi qui quadringenta sextertia haberet.

SATYRA XV.

QVis nescit Volusi Bithynice, qualia demens
Ægyptus portenta colat, Crocodilon adorat
Pars hæc, illa pauet saturam serpentibus Ibim

Ad volusium Bithynicum de immanitate &

superstitione Ægyptiorum, qui præpostera religione feras colunt, homines iugulent ferinis carnibus abstineant, humanis vescātur

Effigies sacri nitet aurea Cercopitheci,
Dimidio magicæ resonant vbi Memnone chordæ.
Atque vetus Thebe centum iacet obruta portis.
Illic cæruleos, hic piscem fluminis, illic
Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam:
Porrum & cæpe nefas violare ac frangere morsu.
O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis
Numina. lanatis animalibus abstinet omnis
Mensa, nefas illic fœtum iugulare capellæ,
Carnibus humanis vesci licet. attonito cum
Tale super cœnam facinus narraret Vlysses
Alcinoo, bilem, aut risum fortasse quibusdam
Moueat, vt mendax Aretalogus. in mare nemo
Hunc abicit, sæua dignum, veráque Chorybdi,
Fingentem immanes Læstrygonas, & Cyclopas?
Nam citius Scyllam, vel concurrentia saxa
Cyanes, plenos & tempestatibus vtres
Crediderim, aut tenui percussum verbere Circes,
Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis.
Tam vacui capitis populum Phæaca putauit,
Sic aliquis merito nōdum ebrius, et minimum qui
De Corcyræa temetum deduxerat vrna,
Solus enim hoc Ithacus nullo sub teste canebat.
Nos miranda quidem, sed nuper consule Vinco
Gesta supercalidæ referemus mœnia Copti.
Nos vulgi scelus, & cunctis grauiora cothurnis,
Nam scelus à Pyrrha quanq̃ oĩa syrmata voluas,
Nullus apud tragicos populus facit, accipe nostro
Dira quod exemplum feritas produxerit æuo.

Ea quæ Vlysses narrabat Alcinoo, & si fabulosa erant tamen minus erant atrocia, quàm quod narrabo.

Coptus cōmune Arabum & Ægyptiorum emporium.

Inter

Inter finitimos vetus, atque antiqua simultas,
Immortale odium, & nunquam sanabile vulnus.
Ardet adhuc Combos, et Tentyra. summus vtrinq;
Inde furor vulgo, quod numina vicinorum
Odit vterque locus, quum solos credat habendos
Esse deos, quos ipse colit: sed tempore festo
Alterius populi rapienda occasio cunctis
Visa inimicorum primoribus, ac ducibus, ne
Lætum, hilarémque diem, ne magnæ gaudia cœnæ
Sentirent positis ad templa, & compita mensis,
Peruigilique thoro: quem nocte ac luce iacentem
Septimus interea sol inuenit, horrida sane
Ægyptus, sed luxuria, quantum ipse notaui,
Barbara famoso non cedit turba Canopo.
Adde quòd & facilis victoria de madidis, &
Blæsis, atque mero titubantibus, inde virorum
Saltatus nigro tibicine, qualiacunque
Vnguenta, & flores, multáque in fronte coronæ.
Hinc ieiunum odium, sed iurgia prima sonare:
Incipiunt animis ardentibus, hæc tuba rixæ,
Dehinc clamore pari concurritur, & vice teli
Sæuit nuda manus, paucæ sine vulnere malæ
Vix cuiquam aut nulli toto certamine nasus
Integer, aspiceres iam cuncta per agmina vultus
Dimidios, alias facies, & hiantia ruptis
Ossa genis, plenos oculorum sanguine pugnos.
Ludere se credunt ipsi tamen, & pueriles
Exercere acies, quòd nulla cadauera calcent
Et sanè quòd tot rixantis millia turbæ.

Odium inter Ægyptios ob religionem. Nã qui Combi habitant. Crocodilum colunt, qui vero Tentyram, accipitrem.

Alias ripa Canop. vbi tẽplum erat Serapidis ad cuius sacra magna vis hominum confluebat non sine nequitia.

Cõtentionem illam iocum arbitrãtur nisi aliquot pereãt.

Sic viuunt omnes, ergo acrior impetus, & iam
Saxa inclinatis per humum quæsita lacertis
Incipiunt torquere, domestica seditione
Tela, nec hunc lapidem, quali se Turnus, et Aiax,
Et quo Tytides percussit pondere coxam
Æneæ, sed quem valeant emittere dextræ
Illis dissimiles, & nostro tempore natæ.
Nam genus hoc viuo iam decrescebat, Homero.
Terra malos homines nunc educat, atq; pusillos
Ergo deus quicunque aspexit, ridet, & odit.
A diuerticulo repetatur fabula, postquam,
Subsidijs aucti, pars altera promere ferrum
Audet, & infestis pugnam instaurare sagittis.
Terga fugæ celeri præstantibus omnibus instant,
Qui vicina colunt vmbrosæ Tentyra palmæ.
Labitur hic quidam, nimia formidine cursum
Præcipitans, capiturq;: ast illum in plurima sectum
Frusta, ac particulas, vt multis mortuus vnus
Sufficeret, totum corrosis ossibus edit
Victrix turba, nec ardenti decoxit aheno,
Aut verubus. longū vsqueadeo, tardumq; putauit
Expectare focos, contenta cadauere crudo.
Hinc gaudere libet, quòd non violauerit ignem,
Quem summa cœli raptum de parte Prometheus
Donauit terris: elemento gratulor, & te
Exultare reor, sed qui mordere cadauer
Sustinuit, nihil vnquam hac carne libentius edit.
Nam scelere in tanto ne quæras, & dubites, an
Prima voluptatem gula senserit. vltimus autem
Qui

Turnus. Æneid. 12, Aiax in Hectorem Iliad. 7. & Diomedes in. 5. saxum miræ magnitudinis in Æneā misit.

Palm. quæ & in Ægypto vbi tentyra plurima prouenit.

Exaggeratio sceleris.

Qui stetit absumpto iam toto corpore, ductis
Per terram digitis, aliquid de sanguine gustat.
Vascones, fama est, alimentis talibus vsi
Produxere animas, sed res diuersa, sed illic
Fortunæ inuidia est, bellorúmque vltima, casus
Extremi, longæ dira obsidionis egestas.
Huius enim, quod nunc agitur, miserabile debet
Exemplum esse cibi, sicut modo dicta mihi gens
Post omnes herbas, post cuncta animalia, quicquid
Cogebat vacui ventris furor, hostibus ipsis
Pallorem, ac maciem, et tenues miserantibus artus,
Membra aliena fame lacerabant, esse parati
Et sua. quisnā hoīm veniam dare, quis ve deorum
Viribus abnuerit dira, atque immamia passis,
Et quibus ipsorum poterant ignoscere manes,
Quorum corporibus vescebantur? melius nos
Zenonis præcepta monent, nec enim omnia, quædā
Pro vita facienda putat, sed Cantaber vnde
Stoicus, antiqui præsertim ætate Metelli?
Nūc totus Graias, nostrásq; habet orbis Athenas.
Gallia causidicos docuit facunda Britannos,
De conducendo loquitur iam Rhetore Thule.
Nobilis ille tamen populus, quem diximus, & par
Virtute, atque fide: sed maior clade Saguthus
Tale quid excusat, Mæotide sæuior ara
Ægyptus, quippe illa nefandi Taurica sacri
Inuentrix, homines (vt iam quæ carmina tradunt
Digna fide credas) tantum immolat, vlterius nil
Aut grauius cultro timet hostia: quis modo casus
Impulit

Vas. à Sertorio obsissi, ne fidē pop. Ro. violarent cadaueribus vescebātur, dum fame vrgerentur vt scribūt Plutarchus & Appianus.

Zeno qui pro vita tuenda ab honesto recedē dum nō putat.

Thule insula vltima ad septentrionem.

Meat. Taurica regio in Chersoneso ad ostia Mæotidis sita est vbi Dianæ immolabātur hospites.

Impulit hos? quæ tanta fames, infestáque vallo
Arma coegerunt tam detestabile monstrum
Audere? an ne aliam terra Memphitide sicca
Inuidiam facerent nolenti surgere Nilo?
Qua nec terribiles Cymbri, nec Britones vnquam,
Sauromatæque truces, aut immanes Agathyrsi,
Hac sæuit rabie imbelle & inutile vulgus
Paruula fictilibus solitum dare vela phaselis,
Et breuibus pictæ remis incumbere testæ.
Nec pœnam sceleri inuenies. nec digna parabis
Supplicia his populis, in quorum mente pares sunt,
Et similes ira, atque fames. mollissima corda
Humano generi dare se natura fatetur,
Quæ lachrymas dedit, hæc nostri pars optima sen-
Plorare ergo iubet causam lugentis amici, (sus.
Squaloremque rei. pupillum ad iura vocantem
Circumscriptorem. cuius manantia fletu
Ora puellares faciunt incerta capilli.
Naturæ imperio gemimus, cum funus adultæ
Virginis occurrit, vel terra clauditur infans
Et minor igne rogi. quis enī bonus aut face dignus
Arcana, qualem Cereris vult esse sacerdos,
Vlla aliena sibi credat mala? separat hæc nos
A grege mutorum, atque ideo venerabile soli
Sortiti ingenium, diuinorúmque capaces,
Atque exercendis capiendisque artibus apti,
Sensum à cœlesti demissum traximus arce,
Cuius egent prona, & terram spectantia mundi.
Principio indulsit communis conditor illis

Tantum

Sauro. Græcis sunt ij, qui Latine Sarmatæ vocantur.

Natura ad humanitatem nascimur.

Ali intima. vt lachrymis penitissimos affectus exprimi intelligas.

Minor igne iunior quàm qui cremari meruerit. Plinius lib. 7. priscis fuisse morem hominem prius quam ędito dente non cremari.

Tantũ animas, nobis animũ quoq; mutuus vt nos
Affectus petere auxilium, & præstare iuberet,
Dispersos trahere in populum, et migrare vetusto
De nemore, & proauis habitatas linquere syluas,
Ædificare domos, laribus coniungere nostris
Tectum aliud, tutos vicino limine somnos,
Vt collata daret fiducia, protegere armis
Lapsum, aut ingenti nutantem vulnere ciuem,
Communi dare signa tuba, defendier iisdem
Turribus, atque vna portarum claue teneri.
Sed iam serpentum maior concordia: parcit
Cognatis maculis similis fera. quando leoni
Fortior eripuit vitam leo? quo nemore vnquam
Expirauit aper maioris dentibus apri?
Indica Tigris agit rabidà cum Tigride pacem
Perpetuam: sæuis inter se conuenit vrsis.
Ast homini ferrum letale incude nefanda
Produxisse parum est, cum rastra, & sarcula tantũ
Assueti coquere, & marris ac vomere lassi
Nescierint primi gladios excudere fabri.
Aspicimus populos, quorum non sufficit iræ
Occidisse aliquem, sed pectora, brachia, vultum
Crediderint genus esse cibi. quid diceret ergo,
Vel quo non fugeret, si nunc hæc monstra videret
Pythagoras? cunctis animalibus abstinuit qui
Tanquã hoĩe, et ventri indulsit nõ omne legumẽ?

Peius cõuenit hominibus inter se, quam inter beluas ferocissimas.

Tãtum est hominum inter se attrocitas vt non contenti sint mutua cæde, nisi etiam se mutuo deuorent.

SATYRA XVI.

QVis numerare queat fœlicis præmia Galle
Militiæ? nam si subeantur prospera castra,

Ostendit quãta commoda,

& priuilegia leges & imperatores ijs qui militiam sequuntur, indulserint.

Me pauidum excipiet tyronem porta secundo
Sydere: plus etenim fati valet hora benigni,
Quàm si nos Veneris commendet epistola Marti,
Et Samia genitrix quæ delectatur arena.
Commoda tractamus primum communia, quorum
Haud minimum illud erit, ne te pulsare togatus
Audeat. imo & si pulsetur, dißimulet, nec
Audeat excussos prætori ostendere dentes,
Et nigram in facie tumidis liuoribus offam,
Atque oculos medico nil promittente relictos.

Bar. Centurio & miles datur militi iudex ex instituto Camilli, ne miles extra in ius vocaretur.

Bardiacus iudex datur hæc punire volenti
Calceus, & grandes magna ad subsellia suræ
Legibus antiquis castrorum & more Camilli
Seruato, miles nec vallum litiget extra,
Et procul à signis. iustißima Centurionum
Cognitio est igitur de milite, nec mihi deerit
Vltio, si iuste defertur causa querelæ.
Tota cohors tamen est inimica, omnesq́; manipli
Consensu magno officiunt: curabitis, vt sit

Vagel, causidici audacissimi, qui vel causas periculosas suscipiebat.

Vindicta grauior, quàm iniuria? dignum erit ergo
Declamatoris Mutinensis corde Vagelli,
Cum duo crura habeas offendere tot caligatos,
Millia clauorum, quis tam procul absit ab vrbe?
Præterea, quis tam Pylades molem aggeris vltra
Vt veniat? lachrymæ siccentur protinus, & se
Excusaturos non sollicitemus amicos.
Da testem, iudex quem dixerit, audeat ille
Nescio quis, pugnos vidit qui, dicere vidi,
Et credam dignum barba, dignúmque capillis
Maiorum,

Maiorum, citius falsum producere testem
Contra paganum poßis, quàm vera loquentem,
Contra fortunam armati, contraq́ pudorem.
Præmia nunc alia, atq́ alia emolumenta notemus
Sacramentorum, conuallem ruris auiti
Improbus, aut campum mihi si vicinus ademit,
Aut sacrum effodit medio de limite saxum,
Quod mea cum vetulo coluit plus annua libo.
Debitor aut sumptos pergit non reddere nummos,
Vana superuacui dicens chirographa ligni.
Expectandus erit, qui lites inchoet, annus
Totius populi: sed tunc quoque mille ferenda
Tædia, mille moræ, toties subsellia tantum
Sternuntur, iam facundo ponente lacernas
Cælitio, & Fusto iam micturiente, parati
Digredimur, lentaq́ fori pugnamus arena.
Ast illis, quos arma tegunt, & balteus ambit,
Quod placidum est, illis præstatur tempus agendi,
Nec res atteritur longo sufflamine litis.
Solis præterea testandi militibus ius
Viuo patre datur, nam quæ sunt parta labore
Militiæ, placuit non esse in corpore census,
Omne tenet cuius regimen pater. ergo Coranum
Signorum comitem, castrorumque æra merentem
Quãtis iã tremulus captat pater: hũc labor æquus
Prouehit, & pulchro reddit sua dona labori.
Ipsius certe ducis hoc referre videtur,
Vt qui fortis erit, sit fœlicißimus idem,
Ut læti phaleris omnes, & torquibus omnes.

FINIS.

Paganum qui miles non est. Non apud iuriscõsultos opponuutur paganus & miles

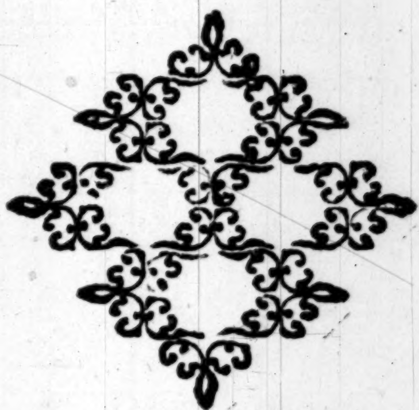
An. to. vix tandem nisi post longum interuallum conueniunt iudices, neque semper ius dicunt.

Ex filijs familias tãtum militi, viuo patre testari conceditur & quod parauit peculium in eius arbitrio esse: vt est apud iurisconsultos.

¶AVLI PERSII FLACCI SATYRAE SEX.

* * *

Cum annotatiunculis breuis commentarij vice in marginibus adiectis.

1574.

AALI PERSII VITA.

Vlus Persius Flaccus, vt author est Eusebius, Volaterris Hetruriæ ciuitate natus est, quod & ipse videtur innuere cum ait satyra sexta: Mihi nunc Ligus ora

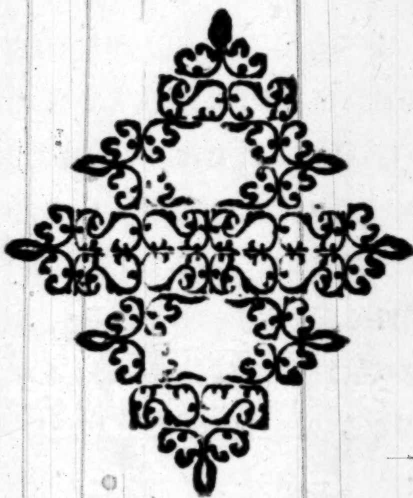
Intepet, hybernatque meum mare, quà latus ingens
Dant scopuli, & multa littus se valle receptat,
Lunai &c. Describit enim portum Lunæ, quod oppidum est in Hetruria, quò secesserat, & mare suum vocat, nimirum se Hetruscum significans. natus est, vt quidam volũt, sub Tyberio principe, eius imperij anno vigesimo primo mortuus, Neronis nono, cum ageret tricesimum ætatis suæ annum, Romam literarum causa profectus, sumpta virili toga, Cornuto philosopho dedit operam quem præcipue obseruabat. vt ipse testatur satyra quinta:

Cum primum pauido custos mihi purpura cessit,
Bullaq; succinctus laribus donata pependit,

Me tibi ſuppoſui, teneros tu ſuſcipis annos
Socratico Cornute ſinu.

Amicos in primis coluit Minutium Macrinum, Equeſtris ordinis principem, & Ceſium Baſſum poëtam Lyricum. Præter has ſatyras, nihil ſcripſiſſe teſtatur Quintilianus libo decimo, de ſatyra loquens in hanc ſententiam: Multum & veræ gloriæ quamuis vno libro, Perſius meruit. Et Martialis:

Sæpius in libro memoratur Perſius vno,
Quàm leuis in tota Marſus Amazonide.

AVLI FLACCI PERSII IN SATYRAS PROLOGVS.

Ec fronte labra prolui caballino,
Nec in bicipiti somniasse Parnasso
Memini, vt repente sic poeta prodirem.
Heliconidasq́; , pallidamq́; Pyrenen
Illis relinquo, quorum imagines lambunt
Hederæ sequaces. ipse semipaganus
Ad sacra vatum carmen affero nostrum.
Quis expediuit psittaco suum χαῖρε,
Picasq́; docuit nostra verba conari?
Magister artis, ingeniq́; largitor
Venter, negatas artifex sequi voces.
Quòd si dolosi spes refulserit nummi,
Coruos poëtas, & poetridas picas
Cantare credas Pagaseium melos.

Hæc præfatio quæ primæ satyræ argumenti vice est, notat quorundam stultitiam & sordes, qui sine labore poetam nasci putant, ipsi interim nihil cuiquam donantes.

SATYRA PRIMA.

O Curas hominum, ô quãtum est in rebus inane?
Quis leget hæc? min' tu istud ais? nemo hercule. nemo?

In scriptores qui tantum ad voluptatem

inepta quædã, & nihil ad bonos mores facientia, scriberent.

Vel duo, vel nemo, turpe et miserabile quare?
Næ mihi Pulydamas, & Troiadee Labeonem
Prætulerint. nugæ, non si quid turbida Roma
Eleuet, accedas, examénue improbum in illa
Castiges trutina, nec te quæsieris extra.
Nam Romæ quis non? ah si fas dicere, sed fas,
Tunc, cũ ad caniciem, & nostrũ istud viuere triste
Aspexi, & nucibus facimus quæcunque relictis,
Cum sapimus patruos, tunc tunc ignoscite, nolo.
Quid faciam? sed sum petulanti splene chachinno.
Scribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber
Grande aliquid, quod pulmo anima prælargus an-
Scilicet hæc populo pexusq́; togaq́; recẽti, (helet:
Et natalitia tandem cum sardonice albus,
Sede leget celsa, liquido cum plasmate guttur
Mobile colluerit, patranti fractus ocello:
Hic neq; more probo videas, neq; voce serena
Ingentes trepidare Titos, cum carmina lumbum
Intrant, & tremulo scalpuntur vbi intima versu.
Tun' vetule auriculis alienis colligis escas?
Auriculis, quibus & dicas cute perditus, ohe
Quid didicisse, nisi hoc fermẽtũ, et quæ semel intus
Innata est, rupto iecore, exierit caprificus?
En pallor, seniumq́; ô mores, vsq; adeóne
Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter?
At pulchrum est digito monstrari, et dicier hic est.
Ten' cirratorum centum dictata fuisse
Pro nihilo pendas? ecce inter pocula quærunt

Tantum hoc spectant hodie, qui scribunt, vt gloriam & famam captent, non vt prosint, cum effœminata voce recitent.

Ohe, quid prodest didicisse literas, nisi ostentes eruditionem tuam, quàm tanto studio parasti.

Romulidæ ſaturi, quid dia poëmata narrent.
Hic aliquis, cui circum humeros hyacinthina læna (eſt.
Rancidulum quiddam balba de nare locutus,
Phyllidas, Hyſiphylas, vatum & plorabile ſi quid
Eliquat, & tenero ſupplantat verba palato.
Aſſenſere viri. nunc non cinis ille poëtæ
Fœlix? nunc leuior cippus non imprimit oſſa?
Laudant conuiuæ. nunc non è manibus illis,
Nunc non è tumulo, fortunataq; fauilla,
Naſcentur violæ? rides ait, & nimis vncis
Naribus indulges. an erit, qui velle recuſet
Os populi meruiſſe, & cedro digna locutus
Liquere? nec ſcõbros metuẽtia carmina, nec thus?
Quiſquis es ô, modo quem ex aduerſo dicere feci
Non ego, cum ſcribo, ſi forte quid aptius exit,
Quando hæc rara auis eſt, ſi quid tamẽ aptius exit,
Laudari metuam, neq; enim mihi cornea fibra eſt,
Sed recti finemq́; extemumq; eſſe recuſo
Euge tuum, & belle. nam belle hoc excute totum,
Quid non intus habet? non hic eſt Ilias Acci
Ebria veratro, non ſiqua elegidia crudi
Dictarunt proceres, non quicquid deniq; lectis
Scribitur in citreis, calidum ſcis ponere ſumen,
Scis comitem horidum trita donare lacerna.
Et verum inquis amo, verum mihi dicito: dic: me.
Qui pote? vis dicam? nugaris, cum tibi calue
Pinguis aqualiculus propenſo ſexquipede extet.
O Iane, à tergo quem nulla ciconia pinſit,

Phyllis & Hypſiphyle Heroides ex Ouidij epiſtolis ſatis notæ.

In ſcribendo non hoc ſpectandum, vt laudemur tantum, ſed vltro quia honeſtum eſt, id agendũ.

Ilias. nihil moror Accium Labeonem. qui elleboro ſe purgat, & cœnis laudatores redimit.

Nec manus auriculas imitata est mobilis albas,
Nec linguæ quantum sitiat canis Appula, tantum
Vos ô patritius sanguis, quos viuere fas est
Occipiti cæco, posticæ occurrite sannæ.
Quis populi sermo est? quis enim, nisi carmina molli
Nunc demum numero fluere, vt per leue seueros
Effundat iunctura vngues? scit tendere versum
Non secus, ac si oculo rubricam dirigat vno.
Siue opus in mores, in luxum, & prandia regum,
Dicere res grandes nostro dat musa poetæ,
Ecce modo heroas sensus afferre videmus
Nugari solitos græce, nec ponere lucum
Artifices, nec rus saturum laudare, vbi corbes,
Et focus, & porci, & fumosa parilia fœno.
Vnde Remus, sulcoq; terens dentalia Quinti,
Cum trepida ante boues dictatorem induit vxor,
Et tua aratra domum lictor tulit. euge poëta,
Est nunc Brisei quem venosus liber Acci,
Sunt quos Pacuuiusq; & verrucosa moretur
Antiopa, ærumnis cor luctificabile fulta.
Hos pueris monitus patres infundere lippos
Cum videas, quæris ne vnde hæc sartago loquendi
Venerit in linguas? vnde istud dedecus, in quo
Trossulus exultat tibi per subsellia leuis?
Nil ne pudet capiti non posse pericula cano
Pellere? quin tepidum hoc optes audire decenter.
Fur es ait Perio, Pedius quid? crimina rasis
Librat in antithetis, doctas posuisse figuras
Laudatur.

Fœlix qui non est tam stupidus, quin sentiat adulatorũ subsannationes, cum alioqui laudant.

Siue commœdiam siue tragediam velit scribere magnus artifex.

In χαχοζήλους, & nimiũ antiquitatis admiratores, vitia ꝓ virtutibus æmulantes.

Quidam tam gloriæ sunt auidi, vt vel in capitis sui periculo ad eloquentiã quandam conuertantur.

Laudatur. bellum hoc. hoc bellũ? an Romule ceues?
Men' moueat quippe, & cantet si naufragus, assem
Protulerim? cantas, cum fracta te in trabe pictum
Ex humero portes? verum, nec nocte paratum
Plorabit, qui me volet incuruasse querela.
Sed numeris decor est, & iunctura abdita crudis.
Claudere sic versum didicit, Berecythius Atys,
Et qui cæruleum dirimebat Nerea delphin.
Sic costam longo subduximus Apennino.
Arma virûm. nõne hoc spumosũ, & cortice pingui
Vt ramale vetúsue grandi subere coctum?
Quidnam igitur tenerũ, & laxa ceruice legendum?
Torua Mimalloneis implerunt cornua bombis,
Et raptum vitulo caput ablatura superbo
Bassaris, & Lyncem Mænas flexura corymbis
Euion ingeminat, reparabilis adsonat echo.
Hæc fierent, si testiculi vena vlla paterni
Viueret in nobis? summa de lumbe salina
Hoc natat in labris, et in vdo est Mænas, & Atis.
Nec pluteum cædit, nec demorsos sapit vngues,
Sed quid opus teneras mordaci radere vero
Auriculas? vide sis, ne maiorum tibi forte
Limina frigescant. sonat hic de nare canina
Littera. per me equidem sint omnia protinus alba.
Nil moror. euge, etenim oẽs bene miræ eritis res.
Hoc iuuat, hic, inquis, veto quisquam faxit oletũ.
Pinge duos angues, pueri sacer est locus, extra
Meite, discendo, secuit Lucilius vrbem,

Berecy. Nonnulli arbitrantur Neronem vt durum in versu hic notari.

Torua. Hos versus vt nimis turgidos ridet.

Si vel tantillum esset nobis industriæ non versaremur sẽper in ijsdem argumentis iã vulgo protritis

Lucilij libertas.

Te lupe, te Muti, & genuinum fregit in illis.
Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
Tangit, & admissus circum præcordia, ludit,
Callidus excusso populum suspendere naso.
Men' mutire nefas, nec clã, nec cũ scrobe? nusquã.
Hic tamen infodiam, vidi, vidi ipse libelle,
Auriculas asini quid non habet? hoc ego opertum
Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi vendo
Iliade. audaci vaporant quicunq; afflate Cratino,
Iratum Eupolidem prægrandi cum sene palles.
Aspice & hæc, si forte aliquid decoctius audis.
Inde vaporata lector mihi ferueat aure,
Non hic, qui in crepidas Graiorum ludere gestit,
Sordidus, & luscus qui poscit dicere lusco,
Sese aliquem credens, Italo quòd honore supinus
Fregerit heminas Arreti ædilis iniquas:
Nec qui abaco numeros, & secto in puluere metas
Scit risisse vafer, multum gaudere paratus,
Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.
His mane edictum. post prandia Callirhoen do.

Horatij dexteritas.

Scrob. Alludit ad fabulam Midæ regis.

Prægr. sene. Aristophano comico.

Nolo lectoré mathematicæ, aut bonorum opinione turgidum, sed sani iudicij.

SATYRA II.

HVnc Macrinne diem numera meliore lapillo,
Qui tibi lubentes apponit candidus annos.
Funde merum genio, non tu prece poscis emaci,
Quæ nisi seductis nequeas committere diuis.
At bona pars procerum tacita libabit acerra.
Haud cuius proptũ est murmurq; humilesq; susur-
Tollere de templis, & aperto viuere voto. (ros

Hæc satyra sũpta est secundo Platonis Alcibiade in vota impia & scelerata, quibus deos solicitabant homines perditissimi.

Mens

Mẽs bona, fama, fides: hęc clare: et vt audiat hospes,
Illa sibi introrsum, & sub lingua immurmurat: ô si
Ebullat patrui præclarum funus, & ô si
Sub rastro crepet argenti mihi seria dextro
Hercule, pupillúmue vtinam, quẽ proximus hæres
Impello, expugnam: nam & est scabiosus, & acri
Bile tumet, Nerio iam tertia conditur vxor Al. ducitur.
Hæc sancte vt poscas, Tyberino in flumine mergis
Mane caput bis, terq; & noctem flumine purgas.
Heus age responde, minimũ est quod scire laboro.
De Ioue quid sentis? est ne vt præponere cures
Hunc cuiquã? cuinã? vis Staio? an scilicet hæres.
Quis potior iudex puerisue quis aptior orbis?
Hoc igitur, quo tu Iouis, aurem impellere tentas,
Dic agedum Staio, prô Iuppiter, ô bone clamet
Iuppiter, at sese clamet non Iuppiter ipse?
Ignouisse putas, quia cum tonat, ocyus ilex
Sulfure discutitur sacro, quàm tuq; domusq;?
An quia non fibris ouium, Ergennaq; iubente
Triste iaces lucis, euitandumq; bidental,
Idcirco stolidam præbet tibi vellere barbam
Iuppiter? aut quidnam est, qua tu mercede deorũ
Emeris auriculas, pulmone & lactibus vnctis?
Ecce auia aut metuens diuum matertera cunis
Exemit puerum, frontemq; atque vda labella
Infami digito, & lustralibus ante saliuis
Expiat, vrentes oculos inhibere perita.
Tũc manibus quatit, et spem macrã supplice voto

Putas deos eiusmodi votis nõ offendi, qui iusti sunt, cum & Staius ipse veneficus sceleratissimus non posset non offendi, si ea audiat.

Si non statim fulmine tactus es putas impune te quæuis perpetraturum

In superstitionem, & vanissimas preculas mulierum.

Nunc

Licin. optat summas diuitias & honores.

Nunc Licini in campos, nũc Craßi mittit in ædes.
Hunc optent generum rex, & regina, Puellæ
Hunc rapiant, quicquid calcauerit hic, rosa fiat.
Ast ego nutrici non mando vota, negato
Iuppiter hæc illi, quamuis te ablata rogarit.

Bonam valetudinem poscis cum luxu, & crapula difluas & alsiduis sacrificijs vis ditescere, cum te plane exhauriias.

Poscis opem neruis, corpusq; fidele senectæ,
Esto age: sed grandes patinæ, tucetaque crassa
Adnuere his superos vetuere, Iouemq; morantur.
Rem struere exoptas cæso boue, Mercuriumq;
Arceßis fibra, da fortunare penates,
Da pecus, & gregibus fœtum. quo peßime pacto,
Tot tibi cum flamma iunicum omenta liquescant?
Attamen hic extis, & opimo vincere farto
Intendit: iam crescit ager, iam crescit ouile,

Al. despectus
Al. Nequicquã

Iam dabitur, iam iam, donec deceptus, & expes
Nequaquam fundo suspiret nummus in imo.
Si tibi crateras argenti, incusaq; pingui
Auro dona feram, sudes, & pectore leuo
Excutiat guttas, lætari prætrepidum cor.

Frat. abe, statuas quinquaginta filiorum Ægipti, quæ Romę in quadam porticu somnia fœlicia immittere credebantur.

Hinc illud subit, auro sacras quòd ouato
Perducis facies. nam fratres inter ahenos,
Somnia pituita qui purgatißima mittunt,
Præcipui sunto, sitque illis aurea barba.
Aurum vasa Numæ, Saturniaq; impulit æra,
Vestalesq; vrnas, & Thuscum fictile mutat.
O curuæ in terris animæ, & cœlestium inanes,
Quid iuuat hos templis nostros immittere mores?
Et bona dijs ex hac scelerata ducere pulpa?

Hæc

Hæc sibi corrupto casiam dissoluit oliuo,
Hæc calabrum coxit vitiato murice vellus,
Hæc baccam conchæ rasisse, & stringere venas
Feruentis massæ crudo de puluere iussit.
Peccat & hæc, peccat, vitio tamen vtitur, at vos
Dicite pontifices in sacro quid facit aurum?
Nēpe hoc, quod Veneri donatæ à virgine puppæ.
Quin damus id superis, de magna quod dare lance
Non poßit magni Messalæ lippa propago:
Compositum ius fasq; animi, sanctosque recessus
Mentis, & incoctum generoso pectus honesto:
Hoc cedo vt admoueam templis, & farre litabo.

Dij nō ijsdem nobiscum affectibus ducuntur, proinde neque nostris ceremonijs delectantur, sed synceritate animi, & vitæ integritate.

SATYRA III.

NEmpe hoc aßidue, iā clarum mane fenestras
Intrat, & angustas extendit lumine rimas.
Stertimus, indomitum quod despumare falernum
Sufficiat, quinta dum linea tangitur vmbra.
En quid agis? siccas insana canicula messes
Iādudū coquit, et patula pecus omne sub vlmo est,
Vnus ait comitum. verúmne: itâne? ocyus adsit
Huc aliquis, nemon'? turgeßit vitrea bilis,
Findor, vt Arcadiæ pecuaria rudere dicas.
Iam liber, & bicolor positis membrana capillis,
Inque manus chartæ, nodosaque venit arundo.
Tūc querimur crassus calamo quòd pēdeat humor,
Nigra quòd infusa vanescat sæpia lympha:
Dilutas querimur geminet quòd fistula guttas.
O miser, inque dies vltra miser: huccine rerum

In parentum liberis educandis, & liberorū circa bonas disciplinas negligentiam, qui iuuenes animū nullis honestis rebus excolāt, cum ea ætas ad percipienda bona studia fit accommodissima.

Venimus

Venimus? at cur non potius teneroq́; columba,
Et similis regum pueris pappare minutum
Poscis? & iratus mammæ lallare recusas?
An tali studeam calamo? cui verba? quid istas
Succinis ambages? tibi luditur, effluis amens.
Contemnere. sonant vitium percussa, maligne
Respondent viridi non cocta fidelia limo.
Vdũ, & molle lutũ es? nũc nũc properãdus, & acri
Fingendus sine fine rota, sed rure paterno
Est tibi far modicum, purum & sine labe salinum,
Quid metuas? cultrixque foci secura patella.
Hoc satis? deceat pulmonem rumpere ventis,
Stemmate quòd Thusco ramum millesime ducis,
Censorémue tuum, vel quòd trabeate salutas?
Ad populum phaleras. ego te intus, et in cute noui.
Non putet ad morem discincti viuere Nacæ?
Sed stupet hic vitio, & fibris increuit opimum
Pingue: caret culpa, nescit quid perdat, & alto
Demersus, summa rursus non bullit in vnda.
Magne pater diuûm sæuos punire tyrannos
Haud alia ratione velis (cum dira libido
Mouerit ingenium, feruenti tincta veneno)
Virtutem videant, intabescantq́; relicta.
Anne magis Siculi gemuerunt æra iuuenci,
Et magis auratis pendens laquearibus ensis,
Purpureas subter ceruices terruit: imus,
Imus præcipites quàm sibi dicat, & intus
Palleat infœlix, quod proxima nesciat vxor?

Effluis: prodis teipsum qualis sis, nimirum mollis & ignauus.

Tibi places q̃ ex generosis natus sis cùm vera nobilitas non ex maiorum signis, sed animi bonis metienda sit.

Nullum est grauius supplicium quam mens sibi male conscia.

Sæpe

Sæpe oculos, memini, tingebam paruus oliuo,
Grandia si nollem morituri verba Catonis
Discere, ab insano multum laudanda magistro,
Quæ pater adductis sudans audiret amicis.
Iure etenim id summum: quid dexter senio ferret
Scire erat in voto, damnosa canicula quantum
Raderet, angustæ collo non fallier orcæ,
Neu quis callidior buxum torquere flagello.

Quid in pueritia libenter agat vnusquisque.

Haud tibi inexpertũ est curuos deprendere mores,
Quæq; docet sapiens braccatis illita Medis
Porticus, insomnis quibus indetonsa iuuentus
Inuigilat, siliquis, & grandi pasta polenta.
Et tibi quæ Samios diduxit littera ramos,
Surgentem dextro monstrante limite callem.

Brac. Stoici qui in ποικήλη porticu docebant vnde nomen inuenerũt

Stertis adhuc? laxumq; caput compage soluta
Oscitat hesternum dissutis vndique malis?
Est aliquid quò tendis, & in quod dirigis arcum?
An passim sequeris coruos, testaq;, lutoq;
Securus quo pes ferat, atque ex tempore viuis?
Elleborum frustra, cum iam cutis ægra tumebit,
Poscentes videas: venienti occurrite morbo.
Ecquid opus Cratero magnos promittere montes?
Disciteq; ô miseri, & causas cognoscite rerum,
Quid sumus, aut quid nã victuri gignimur, ordo,
Quis datus, aut metæ quàm mollis flexus, & vndæ,
Quis modus argento, quid fas optare, quid asper
Vtile nummus habet, patriæ, charisq; propinquis
Quantum elargiri deceat, quem te deus esse

Nullus est tibi finis præscriptus, ad quem omnia referas: certè inquit. nisi à teneris philosophiæ præceptis animum assuefacias, non est ꝙ bene beateq; viuere possis, etiam si sit vtcunque vnde viuas.

Iussit,

Iussit, & humana qua parte locatus es in re
Disce: neque inuideas quòd multa fidelia putet
In locuplete penu, defensis pinguibus Vmbris
Et piper, & pernæ Marsi monumenta clientis,
Menaque quod prima nondum defecerit orca.
Hic aliquis de gente hircosa Centurionum
Dicat, quod satis est, sapio mihi: non ego curo
Esse quod Archesilas, ærumnosiq́; Solones
Obstipo capite, & figentes lumine terram,
Murmura cum secum, & rabiosa sililentia rodunt,
Atque exporrecto trutinantur verba labello,
Ægroti veteris medicantes somnia, gigni
De nihilo nihil, in nihilum nil posse reuerti.
Hoc est, quòd palles, cur quis nō prandeat hoc est.
His populus ridet, multumq́; torosa iuuentus
Ingeminat tremulos naso crispante chachinnos.
Inspice, nescio quid trepidat mihi pectus, & ægris
Faucibus exuberat grauis halitus, inspice sodes
Qui dicit medico, iussus requiescere, postquam
Tertia compositas vidit vox currere venas,
De maiore domo modice sitiente lagena
Lenia loturo sibi Surrentina rogabit.
Heus bone, tu palles. Nihil est. videas tamen istud
Quicquid id est, surgit tacite tibi lutea pellis.
At tu deterius palles, ne sis mihi tutor.
Iampridem hunc sepili: tu restas. perge, tacebo.
Turgidus hic epulis, atque albo ventre leuatur,
Gutture sulfureas lente exhalante Mephites.

Archesilas philosophus Academicus, Crātoris discipul⁹, cuius monita ab imperitis habebātur ludibrio.

In eos qui cum valetudinarij sint, tamen ob intemperantiā medico non auscultant, & sibi certissimū exitum accersunt, digni qui contemptæ virtutis pœnas dent.

Sed

Sed tremor inter vina subit, calidumque trientem
Excutit è manibus, dentes crepuêre retecti.
Vncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris.
Hinc tuba, candelæ, tandémque beatulus alto
Compositus lecto, craßisque litatus amomis
In portas rigidos calces extendit. at illum
Hesterni capite inducto subire Quirites,
Tange miser venas, & pone in pectore dextram,
Nil calet hic: summosq; pedes attinge, manúsque,
Non frigent, visa est si forte pecunia, siue
Candida vicini subrisit molle puella,
Cor tibi rite salit, positum est algente catino
Durum olus, & populi cribro decussa farina,
Tentemus fauces, tenero latet vlcus in ore
Putre, quod haud deceat plebeia radere beta.
Alges cum excußit membris tremor albus aristas,
Nunc face supposita ferueścit sanguis, & ira
Scintillant oculi: dicisque, facisque quod ipse
Non sani esse hominis, nan sanus iuret Orestes.

Pestilentior animi quã corporis morbus quo qui laborant, sani esse non possunt etiam si corpore valeant.

Cum febri laboras, tam leui occasione offenderis, vt insanus videri possis.

SATYRA IIII.

REm populi tractas? barbatũ hoc crede magistrũ
Dicere, sorbitio tollit quem dira cicutæ,
Quo fretus? dic hoc magni pupille pericli.
Scilicet ingenium, & rerum prudentia velox
Ante pilos venit, dicenda tacendáque calles.
Ergo vbi commota feruet plebecula bile,
Fert animus calidæ fecisse silentia turbæ
Maiestate manus, quid deinde loquére? Quirites

In eos, qui rerũ humanarũ imperiti, temere se ad gerendũ magistratũ ingerunt, imprimis aũt in Neronem qui iuuenis per scelus

Imperium occupauit, imperio ineptissim⁹

Hoc puto non iustum est, illud male, rectius istud.
Scis etenim iustum gemina suspendere lance
Ancipitis libræ, rectum discernis vbi inter
Curua subit, vel cum fallit pede regula varo,
Et potis es nigrum vitio præfigere theta.
Quin tu igitur summa nequicquam pelle decorus
Ante diem blanda caudam iactare popello
Desinis? Anticyras melior sorbere meracas.
Quæ tibi summa boni est? vncta vixisse patella
Semper, & aßiduo curata cuticula sole?
Expecta haud aliud: respondeat hæc anus, i nunc
Dinomaches ego sum, suffla, sum candidus, esto,
Dum me deterius sapiat pannucia Baucis,
Cum bene discincto cantauerit ocyma vernæ.
Vt nemo in sese tentat descendere, nemo.
Sed præcedenti spectatur mantica tergo.
Quæsieris, nostin' Vettidi prædia? cuius?
Diues arat Curibus, quantum nō miluus oberret,
Hunc, ais? hunc dijs iratis, geniòque sinistro
Qui quandoque iugum pertusa ad compita figit,
Seriolæ veteris metuens deradere limum
Ingemit, hoc bene sit tunicatum cum sale mordens
Cæpe, & farratam pueris plaudentibus ollam,
Pannosam fæcem morientis sorbet aceti.
At si vnctus cesses, & figas in cute solem,
Est prope te ignotus, cubito qui tangat, & acre
Despuat in mores, penémque arcanáque lumbi
Runcantem, populo marcentes pandere vuluas.

I nunc & ob nobilitatem & fortunam te vendita, cum alioqui nihil sapias.
Hominū more sic inquit, vt ad aliena vitia simus oculatiss. ad nostra planè cęcutiam⁹. Nā diuitis cuiuspiā auaritiam, & parsimoniam facile obseruamus, in nobis maiora flagitia non animaduertimus.

Tu

Tu cum maxillis balanatum gausape pectas,
Inguinibus quare detonsus gurgulio extat?
Quinque palęstritæ licet hæc plantaria vellant,
Elixásque nates labefactent forcipe adunca,
Non tamen ista filix vllo mansuescit aratro.
Cedimus, inque vicem præbemus crura sagittis.
Viuitur hoc pacto, sic nouimus. ilia subter
Cæcum vulnus habes, sed lato balteus auro
Protegit. vt mauis, da verba, & decipe neruos
Si potes, egregium cum me vicinia dicat,
Non credam? viso si palles improbe nummo,
Si facis in penem quicquid tibi venit amarum,
Si puteal multa cautus vibice flagellas,
Nequicquam populo bibulas donaueris aures,
Respice quod non es, tollat sua munera cerdo,
Tecum habita, noris quàm sit tibi curta supellex.

Si conscius es tibi sceleris alicuius non credes vulgo magnifica de te prædicanti, sed potius conscientiæ tuæ.

SATYRA V.

VAtibus hic mos est centum sibi poscere voces,
Centũ ora, et linguas optare in carmina centũ,
Fabula seu mœsto ponatur hianda tragœdo,
Vulnera seu Parthi ducentis ab inguine ferrum.
Quorsum hæc? aut quantas robusti carminis offas
Ingeris, vt par sit centeno gutture niti?
Grande locuturi nebulas Helicone legunto,
Si quibus aut Prognes, aut si quibus olla Thyestæ
Feruebit, sæpe insulso cœnanda Glyconi.
Tu neque anhelanti, coquitur dum massa camino
Tolle premis ventos, nec clauso murmure raucus,

Inducit hac saty. Cornelium præceptorẽ suũ mirantẽ, quod cum Satyram scribere instituisset poëta, materiam non perinde arduã, tã tragico initio vteretur, vt cẽtum linguas sibi optaret.

Nescio quid tecum graue cornicaris inepte,
Nec scloppo tumidas intendis rumpere buccas,
Verba togæ sequeris, iunctura callidus acri
Ore teris modico, pallentes radere mores
Doctus, & ingenuo culpam defigere ludo.
Hinc trahe quæ dicas, mensamq; relinque Mycenis
Cum capite, & pedibus, plebeiaque prandia noris.
Non equidem hoc studeo, bullatis vt mihi nugis
Pagina turgescat, dare pondus idonea fumo.
Secreti loquimur, tibi nunc hortante Camœna
Excutienda damus præcordia, quantáque nostræ
Pars tua sit Cornute animæ, tibi dulcis amice
Ostendisse iuuat: pulsa, dignoscere cautus
Quid solidum crepet, & pictæ tectoria linguæ.
Hic ego centenas ausim deposcere voces
Vt quantum mihi te sinuoso in pectore fixi,
Voce traham pura: totúmque hoc verba resignent,
Quod latet arcana non enarrabile fibra.
Cum primum pauida custos mihi purpura cessit,
Bulláque succinctis laribus donata pependit,
Cum blandi comites, totaque impune Suburra
Permisit sparsisse oculos iam candidus vmbo,
Cumq; iter ambiguum est, & vitæ nescius error
Deducit trepidas ramosa in compita mentes,
Me tibi supposui, teneros tu suscipis annos
Socratico Cornute sinu, tunc fallere solers
Apposita intortos ostendit regula mores,
Et premitur ratione animus, vincique laborat,
Artificemq;

Cui respondet Persius se id nō ad nugas petere, sed ad animum suū erga præceptorem exprimendum qui alioqui tā est vehemens vt vix cētum linguis possit exprimi, neq; id immerito. nā vbi inquit, è pueritia excessissem, me dedi tibi in disciplinam, & ętatem meam tenerā adhuc, optimis moribus formasti, & conuictu tuo, quo ita suauiter tecum sum vsus, vt prouidentia quadam diuina videamur eodem īgenio nati, cum tamē vulgo tanta diuersitas sit studiorum, vt vix

Artificêmque tuo ducit sub pollice vultum,
Tecum etenim longos memini consumere soles,
Et tecum primas epulis decerpere noctes.
Vnũ opus, & requiem pariter disponimus ambo,
Atque verecunda laxamus seria mensa.
Non equidem hoc dubites amborum fœdere certo
Consentire dies, & ab vno sydere duci,
Nostra vel æquali suspendit tempora libra
Parca tenax veri, seu nata fidelibus hora
Diuidit in geminos concordia fata duorum,
Saturnumq; grauem nostro Ioue frangimus vna.
Nescio quid, certe est, quod me tibi temperat astrũ
Mille hominum species, & rerum discolor vsus.
Velle suum cuique est, nec voto viuitur vno.
Mercibus hic Italis mutat sub sole recenti
Rugosum piper, & pallentis grana cumini,
Hic satur irriguo mauult turgescere somno:
Hic campo indulget, hunc alea decoquit, ille
In Venerem putris: sed cum lapidosa chiragra
Fregerit articulos veteris ramalia fagi,
Tum crassos transisse dies, lucémque palustrem
Et sibi iam seri vitam ingemuere relictam.
At te nocturnis iuuat impallescere chartis,
Cultor enim iuuenum purgatas inseris aures
Fruge Cleanthea, petite hinc iuuenésque senésque
Finem animo certum, miserisque viatica canis.
Cras hoc fiet, idem cras fiet, quid? (quasi magnũ)
Nempe diem donas, sed cum lux altera venit,

millesimus quisque cum altero cõueniat in vita, sed diuersa sequatur studia.

Exhortatio ad iuuentutem, vt ex philosophia

Iam cras hesternum consumpsimus, ecce aliud cras
Egerit hos annos, & semper paulum erit vltra.
Nam quamuis prope te, quamuis temone sub vno
Vertentem sese frustra sectabere canthum,
Cum rota posterior curras, & in axe secundo.
Libertate opus est, non hac vt quisque Velina
Publius emeruit, scabiosum tesserula far
Poßidet, heu steriles veri, quibus vna Quiritem
Vertigo facit. hic dama est non treßis agaso,
Vappa & lippus, & in tenui farragine mendax,
Verterit hunc dominus, momento turbinis exit
Marcus Dama? papæ, Marco spondente recusas
Credere tu nummos? Marco sub iudice palles?
Marcus dixit, ita est, aßigna Marce tabellas.
Hæc mera libertas, hanc nobis pilea donant.
An quisquam est alius liber, nisi ducere vitam
Cui licet, vt voluit? licet vt volo, viuere, non sum
Liberior Bruto? mendose colligis inquit
Stoicus hic aurem mordaci lotus aceto.
Hæc reliqua accipio, licet vt volo viuere, tolle.
Vindicta postquam meus à prætore receßi,
Cur mihi non liceat iußit quodcunque voluntas,
Excepto si quid Masuri rubrica vetauit?
Disce, sed ira cadat naso, rugosáque sanna,
Cum veteres auias tibi de pulmone reuello.
Non prætoris erat stultis dare tenuia rerum
Officia, atque vsum rapidæ permittere vitæ.
Sambucam citius caloni aptaueris alto,

Sibi virtutem viaticum ad beatam vitam comparet.

Libertate quidem opus est ad virtutẽ. verũ ea quæ animũ à vitijs & affectibus prauis liberat, non ea qua donatus aliquis Ro. ciuis efficitur.

Syllogismo colligit seruũ esse qui cupiditatibus suis seruiat, etiãsi sibi liber videatur. Prętor libertatem vtcunque dare potest sapientiam non potest, vnde vera libertas pro-

Stat

Stat contrà ratio, & secretam gannit in aurem,
Ne liceat facere id quod quis vitiauit agendo.
Publica lex hominum, naturaq́ continet hoc fas,
Vt teneat vetitos inscitia debilis actus.
Diluis helleborum certo compescere puncto
Nescius examen, vetat hoc natura medendi.
Nauim si poscat sibi perornatus orator
Luciferi rudis, exclamet Melicerta perisse
Frontem de rebus, tibi recto viuere talo
Ars dedit, & veri speciem dignoscere calles,
Ne qua subærato mendosum tinniat auro,
Quæq́ sequenda forent, & quæ vitanda vicißim,
Illa prius creta, mox hæc carbone notasti.
Es modicus voti, presso lare, dulcis amicis,
Iam nunc astringas, iam nunc granaria laxes,
Inque luto fixum poßis transcendere nummum,
Nec gluto sorbere saliuam Mercurialem.
Hæc mea sunt, teneo, cum vere dixeris, esto
Libérque ac sapiens prætoribus, ac Ioue dextro.
Sin tu, cum fueris nostræ paulo ante farinæ,
Pelliculam veterem retines, & fronte politus
Astutam vapido seruas sub pectore vulpem.
Quæ dederam supra repeto, funémque reduco,
Nil tibi conceßit ratio, digitum exere, peccas.
Et quid tam paruum est? sed nullo thure litabis,
Hæreat in stultis breuis vt semuncia recti.
Hæc miscere nefas, nec cum sis cætera fossor
Treis tantū ad numeros satyri moueare Bathylli.

ficiscitur et vitę officia. Nam leges & sensus cōmunis quosquis docent, quibus abstinēdū sit in cōmune, verum rectè sapere, veri speciē à vero discernere, moderatum et liberalem cū opus est, & cōtinentem esse, paruoque contentum, hoc demū est hominis veri liberi, quod si nō vere aliquis, sed fucate boni viri speciem præ se feret, multo minus liber erit, sed mancipium.

Liber ego, vnde datũ hoc sumis tot subdite rebus?
An dominum ignoras, nisi quẽ vindicta relaxat?
I puer, & strigiles Crispini ad balnea defer,
Si increpui, cessas nugator, seruitium acre
Te nihil impellit? nec quicquã extrinsecus intrat
Quod neruos agitet: sed si intus & in iecore ægro
Nascuntur domini, qui tu impunitior exis,
Atq; hic, quẽ ad strigiles scutica et metus egit heri
Mane piger stertis, surge inquit, auaritia, eia, (lis?
Surge, negas: instat, surge inquit, non queo. surge.
Et quid agam? rogitas? en, saperdam aduehe ponto
Castoreum, stuppas, hebenum, thus, lubrica Coa.
Tolle recens primus piper è sitiente camelo
Verte aliquid, iura. sed Iuppiter audiet, eheu,
Vare regustatum digito terebrare salinum
Contentus perages, si viuere cum Ioue tendis.
Iam pueris pellem succinctus, & œnophorum aptas
Ocius ad nauem, nihil obstat, quin trabe vasta
Ægæum rapias, nisi solers luxuria antè
Seductum moueat, quò deinde insane ruis? quò?
Quid tibi vis? calido sub pectore mascula bilis
Intumuit, quam non extinxerit vrna cicutæ.
Tun' mare transilias? tibi torta cannabe fulto
Cœna sit in transtro? Veientanumque rubellum
Exhalet vapida læsum pice sessilis obba?
Quid petis, vt nummi, quos hic quicunce modeste
Nutrieras, pergant auidos sudare deunces?
Indulge genio, carpamus dulcia, nostrum est

Seruitus ab auaritia, quæ hominem mixe distrahit ad sordes et parsimoniã, & pericula subeunda solicitat, contrà luxuria ab oĩbus illis dehortatur ad voluptates, exhortatur hac occasiõe, quod mortuo nihil proderunt diuitiæ. vult aũt miserrimum seruitutis genus vitijs inter se contrarijs laborare.

Quod

Quod viuis, cinis, & manes, & fabula fies.
Viue memor leti, fugit hora, hoc quod loquor inde est.
En quid agis? duplici in diuersum scinderis hamo.
Hũccine, an hunc sequeris? subeas alternus oportet
Ancipiti obsequio dominos, alternus oberres,
Nec tu cum obstiteris semel, instantique negaris
Parere imperio, rumpi iam vincula dicas.
Nam luctata canis nodum arripit, ast tamen illi
Cum fugit, à collo trahitur pars longa catenæ.
Daue cito hoc credas iubeo, finire dolores
Præteritos meditor, crudum Chærestratus vnguẽ
Abrodens ait hæc, ac siccis dedecus obstem
Cognatis, an rem patriam rumore sinistro
Limẽ ad obscœnum frangam, dum Chrysidis vdas
Ebrius ante fores extincta cum face canto.
Euge puer sapias dijs depellentibus, agnam
Percute, sed censen' plorabit Daue relicta?
Nugaris, solea puer obiurgabere rubra,
Ne trepidare velis, atque arctos rodere casses.
Nũc ferus & violẽs, ac si vocet, haud mora, dicas,
Quidnã igitur faciã? ne nunc, cũ, accersor, et vltrò
Supplicet, accedam? si totus & integer illinc
Exieris, nũc nunc, hic hic, quem quærimus, hic est.
Non in festuca, lictor quam iactat ineptus.
Ius habet ille sui palpo, quem ducit hiantem
Cretata ambitio? vigila, & cicer ingere large
Rixanti populo, nostra vt floralia possint
Aprici meminisse senes. quid pulchrius? at cum

Argumento ex comœdia sumpto ostendit eũ qui meretricio amore captus sit, liberum nõ esse, nisi illum ex animo totũ excutiat, tum demum liberiorem futurũ, quam is qui à prætore manu mittitur.

Liberos nõ esse ait, cum ambitiosos oẽs, cum superstitiosos, & imprimis Iudaicos sabba-

tissimis cere-
monijs deditos

Herodis venere dies, vnctaque fenestra,
Dispositæ pinguem nebulam vomuêre lucernæ
Portantes violas, rubrumque amplexa catinum
Cauda natat thynni, tumet alta fidelia vino,
Labra moues tacitus, recutitaque sabbata palles.
Tunc nigri lemures, ouoque pericula rupto,
Tunc grandes Galli, & cum sistro lusca sacerdos
Incussere deos inflantes corpora, si non
Prædictum ter mane caput gustaueris alli.
Dixeris hæc inter varicosos centuriones,
Continuo crassum ridet Vulpedius ingens.
Et centum Græcos curto centusse licetur.

SATYRA VI.

Ad Cesiũ Basũ eximium poëtam Lyricum scribit, rogatq; num apud Sabinos hybernet & cãtu sese oblectet: se enim iam ad portum Lunæ quæ in Liguria vrbs est concessisse, de qua meminit Enni9, illic aũt velle se quiete viuere, ab omni ambitione &

ADmouit iam bruma foco te Basse Sabino?
Iãne lyra, et tetrico viuũt tibi pectine chordæ?
Mira opifex numeris veterum primordia vocum
Atque marem strepidum fidis intendisse Latinæ,
Mox iuuenes agitare iocos, & pollice honesto,
Egregios lusisse senes mihi nunc Ligus ora
Intepet, hybernatq; meum mare, qua latus ingens
Dant scopuli, & multa littus se valle receptat.
Lunai portum est operæ cognoscere ciues,
Cor iubet hoc Enni, postquam destertuit esse
Mænides quintus pauone ex Pythagoreo.
Hic ego securus vulgi, & quid præparet Auster
Infœlix pecori, securus, & angulus ille
Vicini nostro quia pinguior, & si adeo omnes
Ditescant horti peioribus, vsque recusem

Curuus

Curuus ob id minui senio, aut cœnare sine vncto,
Et signum in vapida naso tetigisse lagœna.
Discrepet his alius: geminos horoscope varo
Producis genio. solis natalibus est qui
Tingat olus siccum muria vafer in calice empta,
Ipse sacrum irrorans patinæ piper, hic bona dente
Grãdia magnanimus peragit puer. vtar ego? vtar
Nec rombos ideo libertus ponere lautus,
Nec tenuem solers turdorum nosse saliuam.
Messe tenus propria viue, & granaria, fas est,
Emole. quid metuis? occa, et seges altera ĩ herba est.
Ast vocat officium trabe rupta: Brutia saxa
Prendit amicus inops, remq́ omnem, surdaq́ vota
Condidit Ionio, iacet ipse in littore, & vna
Ingentes de puppe dei, iamq́ue obuia mergis
Costa ratis laceræ, nunc & de cespite viuo
Frange aliquid, largire inopi, ne pictus oberret
Cærulea in tabula. sed cœnam funeris hæres
Negliget iratus, quòd rem curtaueris, vrnæ
Ossa inodora dabit, seu spirent cinnama surdum,
Seu ceraso peccent casiæ nescire paratus.
Tu ne bona incolumis minuas? sed Bestius vrget
Doctores Graios, ita fit, postquam sapere vrbi
Cum pipere, & palmis venit nostrũ. hoc maris ex
Fœnisecæ crasso vitiarunt inguine pultes. (pers?
Hæc cinere vlterior, metuas? at tu meus hæres
Quisquis eris, paulum à turba seductior audi:
O bone, num ignoras? missa est à Cæsare laurus
Insignem

strepitu alienissimũ, vnde occasione capta, eos ridet, qui nihil non agũt vt hæredes suos locupletẽt, ipsi interea cũ summa parsimonia ac pene inopia victitent, & cõtra eos, qui patrimoniũ suũ prodigunt.

Num solicitus es inquit, poëta ne parum magnifice efferatur funus tuũ ab hærede, si aliquanto commodius vexeris, certe ego ait

Insignem ob cladem germanæ pubis, & aris
Frigidus excutitur cinis, ac iam postibus arma,
Iam chlamydas regum, iam lutea gausapa captis
Essedáque, ingentésque locat Cæsonia Rhenos.
Dijs igitur, genióque ducis centum paria, ob res
Egregie gestas induco. quis vetat? audi,
Væ, nisi conniues. oleum, artocreásque popello
Largior, an prohibes? dic clare. non audeo, inquis.
Exossatus ager iuxta est: age, si mihi nulla
Iam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis
Nulla manet patrui, sterilis matertera vixit,
Déque auia nihilum superest, accedo Bouillas
Cliuúmque ad Virbi: præsto mihi Mannius hæres
Progenies terræ. quære ex me, quis mihi quartus
Sit pater, haud prōpte: dicā tamē, adde etiam vnū,
Vnum etiam, terræ est iam filius, & mihi ritu
Mannius hic generis prope maior auunculus exit.
Qui prior es, cur me in decursu lampada poscis.
Sum tibi Mercurius, venio Deus huc ego, vt ille
Pingitur. an renuis? vin' tu gaudere relictis?
Deest aliquid summæ. minui mihi, sed tibi totū est
Quicquid id est, vbi sit, fuge quærere, ꝙ mihi quō-
Legarat Stadius, neu dicta repone paterna. (dā
Fœnoris accedat merces, hinc exime sumptus.
Quid reliquum est? reliquum. nunc nunc impensius
Vnge puer caules. mihi festa luce coquatur (vnge,
Vrtica, & fissa fumosum sinciput aure,
Vt tuus iste nepos olim satur anseris extis,

Si ob res fœliciter à Cęsare gestas velim dijs hecatomben offerre, & populo epulum largiri, nihil morabet hæredem meum.

An parce & sordide inquit, me vis viuere, vt hęres nequiter & perditè

Cum

Cum morosa vago singultiet inguine vena,
Patritiæ immeiat vuluæ? mihi trama figuræ
Sit reliqua? ast illi tremat omento popa venter?
Vende animam lucro, mercare, atque excute solers
Omne latus mundi, ne sit præstantior alter
Cappadocas rigida pingues pauisse catasta.
Rem duplica, feci. iam triplex, iam mihi quarto,
Iam decies redit in rugam. depinge vbi sistam
Inuentus Chrysippe tui finitor acerui.

mea consumat? me macerē inedia, vt ille saginetur?

FINIS.

Fran. Jn.o Alext..m

17A 1750

Fran. Jn.o Al...

Richard Arm...

Richard Arm...

ffob
terà
ftas
heca
offe
pul
larg
mo
sedo

A
d
n
v
t